

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

Şenkal KİLECI

PSEUDO-SKYMNOS'UN "PERİEGESİS" ADLI ESERİ IŞIĞINDA
AKDENİZ HAVZASI HELLENİSTİK DÖNEM
TARİHİ COĞRAFYASI VE KENTLERİ

Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

Şenkal KİLEÇİ

PSEUDO-SKYMNOS'UN "PERİEGESİS" ADLI ESERİ İŞİĞİNDA
AKDENİZ HAVZASI HELLENİSTİK DÖNEM
TARİHİ COĞRAFYASI VE KENTLERİ

Danışman

Doç. Dr. Nihal Tüner ÖNEN

Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Şenkal KİLECI'nin bu çalışması, jürimiz tarafından Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

: PROF. DR. TURHAN KAGAR

Üye (Danışmanı)

: DOÇ. DR. NİHAL TİNER ÖZEN

Üye

: PROF. DR. MURAT ARSLAN

Tez Başlığı: PSEUDO-SKYMMOS'UN "PERIGGESIS" ADLI ESERİ İŞİĞİNDE
AKDENİZ HANZASI HELLENİSTİK DÖNEM TARİHİ COĞRAFYASI
VE KENTLERİ

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 22 / 12 / 2016

Mezuniyet Tarihi : 22 / 12 / 2016

Prof. Dr. Tuncer DEMİR

Müdür

ETİK BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı beyan ederim.

Şenkal KİLECI

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ.....	i
FİGÜRLER LİSTESİ.....	ii
ÖZET.....	iii
SUMMARY.....	iv
TEKNİK NOKTALAR.....	v
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BAKIŞ

1.1 Eserin Codex Yazmalarındaki Durumu.....	3
1.2 Esere Genel Bakış.....	4
1.3 Eserin Adlandırılması.....	5
1.4 Eserin Tarihlendirmesi Üzerine Değerlendirme.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

EDİSYONLAR VE ESERE İLİŞKİN NOTLAR

2.1 Edisyon ve Yayınlar.....	9
2.2 Edisyonlar Arası Değerlendirme ve Notlar.....	10
2.3 Hellence Aslından Çeviri.....	24
2.4 Edisyonlar Arasındaki Farklılıklar.....	86
2.4.1 Letronne str. 922.....	86
2.4.2 Letronne str. 982-985; Fabricius str. 992-995.....	86
2.4.3 Fabricius str. 865.....	86
2.4.4 Meineke str. 862.....	86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERİN İNCELENMESİ

3.1 Prologosun Yorumlanması.....	87
3.1.1 Edebî Yazım Türü.....	87
3.1.2 Attikalı Bilgin Anlatısı.....	89
3.1.3 Eserin Yazımındaki Amaç ve Edinimler.....	90
3.1.4 Eserin İçeriği.....	92

3.1.5	Esere Yönelik Sunulan Kaynakça	92
3.2	Esere Terminolojik Bakış.....	102
3.2.1	Kolonizasyon Üzerine Not	102
3.3	Coğrafi Ögelerin Yorumlanması.....	107
3.3.1	Denizler.....	107
3.3.2	Adalar, Yarımadalar ve Burunlar.....	110
3.3.3	Kıtalar	128
3.4	Mitolojik Kişiler.....	194
	DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	205
	BİLİMSEL YAYINLARA İLİŞKİN KISALTMA LİSTESİ	206
	BİBLİYOGRAFYA	207
	FİGÜRLER VE HARİTALAR	230

KISALTMALAR LİSTESİ

Alm. = Almanca

bk. = *bakınız*

böl. = bölüm

ca. = *circa*/yaklaşık

Çev. = Çeviren

dn. = dipnot

Ed. = Editör

Eds. = Editörler

et al. = *et alii*/ve diğerleri

F = Fragment

Fr. = Fransızca

Hrt. = Harita

km = kilometre

krş. = karşılaştırınız

Lat. = Latince

m = metre

m² = metrekare

MÖ = Milattan Önce

MS = Milattan Sonra

res. = resim

sf. = sayfa

s.v. = *sub vocet*/adı altında

sqq. = *sequentia*/ve devamı

str. = satır

Tr. = Türkçe

Trans. = Translator

vd. = ve devamı

vdd. = ve devamının devamı

vol. = *volumen*/cilt

vols. = *volumina*/ciltler

FİGÜRLER LİSTESİ

Fig. 1 David Höschel Tarafından 1600 Yılında Yayımlanan ‘Geographica’ Adlı Eserin İlk Sayfası.....	230
Fig. 2 David Höschel’in ‘Geographica’ Adlı Eserinin İçinde Bulunan ve Hatalı Olarak Herakleialı Marcianus’a Atfedilen Ps.-Skymnos’a Ait Şiirin Manuscripti	231
Hrt. 1 Cebelitarık Boğazı ve İber Yarımadası	232
Hrt. 2 Güney Avrupa Sahili.....	233
Hrt. 3 Güney İtalya ve Sicilya Adası.....	234
Hrt. 4 Adriyatik Denizi ve Adalar	235
Hrt. 5 Kuzey Hellas	236
Hrt. 6 Güney Hellas ve Mora Yarımadası	237
Hrt. 7 Kuzey Ege Denizi.....	238
Hrt. 8 Marmara Denizi ve İstanbul Boğazı.....	239
Hrt. 9 Batı Karadeniz.....	240
Hrt. 10 Orta Karadeniz	241

ÖZET

Antik kaynakların okunup sentezlenmesinin ardından kaleme alınan ve Nikomedes'e atfedilen *periegesis*, *iambik trimeter* vezniyle ve didaktik yanıyla ön plana çıkmaktadır. Eserin şairi bilinmediği için ele alınan bazı filolojik çalışmalar sonrasında, 1846 yılında August Meineke'nin önerisi üzerine yazarının Pseudo-Skymnos olarak adlandırılmasında karar kılınmıştır. Eser, MÖ ca. 135 civarına tarihlenmekteyse de üzerine çeşitli görüş ve varyasyonlar bulunmaktadır. Şiir 138 satırlık bir giriş (*prologos*) ve şairinin iki kıta olarak adlandırdığı Avrupa ve Asya'nın coğrafi unsurlar açısından lakonik tasvirini içermektedir. Söz konusu eser kolonizasyon ve göç hareketlerine ışık tutacak şekilde çoğunlukla kent kuruluşları ile kentlerin ve diğer coğrafi unsurların (ada, dağ, deniz, göl, nehir vb.) konumlarına yoğunlaşsa da mitoloji ve kültürel öğelerin de bulunduğu manzum bir yeryüzü tasviridir.

Bu çalışma ise Karl Müller'in 980 satırlık güvenilir tamamlamasından örnek alınarak metin içerisinde geçen coğrafya (kent, ada, dağ, deniz, göl, nehir vb.) ve mitolojiye ait unsurların eserle birlikte incelenip analiz edilmesini ve yorumlanmasını amaçlamaktadır.

SUMMARY

This *periegesis*, which has been synthesised from the ancient sources and written to a bithynian king Nicomedes, reveals itself with its didactic style and poetic meter called *iambic trimeter*. For its poet is unknown, in 1846 it is suggested by August Meineke, due to some philological studies, that this poem should better be named as Pseudo-Skymnos, which is decided on so. Although the work is dated around 135 BC, there are various opinions and variations on it. The poem contains a prologue in 138 verses, and as its poet mentioned, of two continents, Asia and Europe, geographical description in a laconic style. This work is, in a way to shed light on colonisation and movement of migration, a poem of depiction of earth that focuses not only on city foundations, and the positionings of both cities and geographical elements such as mountains, islands, seas, lakes, river etc., but also mythological and cultural elements.

This study is based on Karl Müller's edition which is a trustworthy compilation with 980 verses, and aims to analyse and comment together with the geographical (such as city, mountain, island, sea, lake, river etc.) and mythological elements.

TEKNİK NOKTALAR

Metinde kullanılan yer ve kişi adları Latince ve Hellenice asıllarına uygun olarak verilmiştir. Standart, süreli yayınlar ve terimlere ilişkin kısaltmalar çalışmanın sonundaki kaynakçaya dâhil edilirken, Hellenice kelimelerin transkripsiyon listeleriye tezin başına eklenmiştir; antik kaynaklara ilişkin kısaltmalar listesi ile bibliyografya ise çalışmanın sonunda verilmiştir. Süreli yayınlarda, *L'année Philologique (Revue des Publications épigraphiques Relatives a l'antiquité romaine)*'in LXIV. cildinin (1996) 17-39. sayfalarındaki kısaltmalar kullanılmış; ancak burada bulunmayan bazı periyodikler için farklı kaynaklardaki kısaltmalardan yararlanılmıştır. Alıntı ya da gönderme yoluyla doğrudan doğruya kullanılan antik yazarlar ve eserlerinin kısaltmalarında Türkçe ortografyadaki farklılıkları da göz önünde tutularak, H. G. Liddle-R. Scott (1968⁹, *A Greek-English Lexicon*) adlı sözlüğün XVI-XXXVIII ve *Das Grosse Lexikon der Antike* adlı eserin I. cildinin (1971) 20-41. sayfalarındaki ilgili kısaltmalar esas alınmış ve eserlerin değerlendirilmesinde kullanılan metin ve çeviriler ayrıca gösterilmiştir. Metin genelinde coğrafi ögelerin antik isimleri kullanılmış olup bugünkü yerleri metin içerisinde açıklanmasının yanı sıra (=) şeklinde belirtilmiştir. Bibliyografya kısmında, metinde geçen tüm monografi ve makaleler yazarın soyadı + yayın yılı biçiminde kısaltılmış olup, bir yazarın aynı yıl içinde çıkmış birden fazla eseri söz konusu olduğunda, eserlerin adları alfabetik sıraya konularak, bunlar (a), (b) *etc.* şeklinde ifade edilmiştir. Bibliyografyayı takiben Figürler ve Haritalar yer almaktadır. Söz konusu haritalar, online olarak *Ancient World Mapping Center and Institute for the Study of the Ancient World* (<http://awmc.unc.edu/awmc/applications/alacarte>) sitesinden *Barrington Atlas of the Greek and Roman World* (Talbert 2000) baz alınarak hazırlanmıştır.

Metinde Kullanılan Hellenice Harflere İlişkin Transkripsiyon Listesi

α = a	δ = d	ι = i	οι = oi	φ = ph
αι = ai	ε = e	κ = k	ου = u	χ = kh
αυ = au	ει = ei	λ = l	π = p	ψ = ps
β = b	ευ = eu	μ = m	ρ, ρ̇ = r, rh	ω = o
γγ = ng	ζ = z	ν = n	σ, ζ = s	' = h
γκ = nk	η = e	ξ = ks	τ = t	
γχ = nkh	θ = th	ο = o	υ = y	

GİRİŞ

Pseudo-Skymnos adıyla anonim bir yazara atfedilen söz konusu *periegesis* Avrupa Kıtası'nın batıdaki son noktası olan Cebelitarık Boğazı'ndan başlayarak, Atlas Okyanus'u girişinden kuzeye doğru döndükten sonra bir saat yönünde ilerlemekte ve. Avrupa ile Asya kıtalarının lakonik birer tasvirini içermektedir. Söz konusu eser nazım şeklinde kaleme alınmış bir yeryüzü tasviridir. Tasvir, batı-doğu dorultusunda yer alan önemli antik kentlerin coğrafi konumlarını, bunlardan bazılarının kuruluşlarını ve mitolojik bağlantılarını; kentlerde veya belirli bir coğrafyada yaşayan halkların kültürlerini ve yaşam tarzlarını lakonik bir şekilde ele almaktadır.

742 mısra halinde korunan Hellence nazımın ilk 138 mısrası *prologos* (giriş) bölümünü oluşturmaktadır. *Prologos*, edebî bir tür olan komedyanın elzem noktaları üzerinde durmasının yanı sıra şair bu kısımda eserini Nikomedes isimli Bithynia kralına atfettiğini dile getirmektedir. Ayrıca *prologos*'ta kısa bir şekilde neden komedya türünün seçildiğine ve vezinli bir eser kaleme almanın önemine ayrıntılı bir şekilde örneklendirilerek değinilmektedir. Şair, eserinde Avrupa ile Asya kıtalarının tasvirini anlatacağını ve öncesinde eserin ayrıntılı bir özetini anlatmaktadır. Şahsına ilişkin verileri de ekleyen şair eserinin güvenilirliğini vurgulamak amacıyla bir kaynakça sunmaktadır. Söz konusu kaynakçanın beş mısrası tahrip olmuş olmasına karşın güvenilirliğini dayandırdığı antik yazarlar hakkında eserden bilgi sahibi olunabilmektedir.

Söz konusu eser, MS VI. yüzyılda yaşayan Byzantionlu Stephanus'un coğrafi açıdan ele aldığı ve kent ile halk isimlerine açıklama getirdiği, sözlük niteliğindeki Ἐθνικά (*Ethnika*) adlı eserinde iki mısra halinde bir alıntılanmıştır. Alıntı, eserin Asya bölümünde yer alan Pontos (= Karadeniz) kıyısı kentlerinden Dionysopolis'e yöneliktir (Steph. Byz. s.v. Διονύσου πόλις; bk. str. 753-754):

Διονύσου πόλις, ἐν τῷ Πόντῳ, ἢ πρότερον Κρουνοί ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων
καταρροῆς.

Διονυσιακοῦ δὲ προσπεσόντος ὕστερον
ἐκ τῆς θαλάττης τοῖς τόποις ἀγάλματος

...

Dionysopolis, Pontos'tadır; önceden bir su akıntısından dolayı Krounoi (olarak adlandırılırdı).

Daha sonra ise vurunca

bir Dionysos heykeli denizden karaya

...

Ancak Stephanos Byzantinos ilgili mısraları alıntılarken eserin sahibine ilişkin bir bilgilendirme yapmamıştır. Aynı şekilde şiir, MS II. yüzyıla tarihlenen ve *Anonymus Periplus Ponti Euxini* olarak anılan eser içerisinde, Pontos (= Karadeniz) bölgesine yönelik alıntılar bulunmaktadır. Nitekim Diller 1952 (165-176) yılında söz konusu eseri inceleyerek şiiri 1026 satıra ulaştırmıştır.

Burada sunulan çalışma Alman Klasik Filolog Karl Wilhelm Ludwig Müller'in 980 satırlık güvenilir tamamlamasından örnek alınarak çalışılmıştır. Söz konusu çalışma Hellence metin içerisinde geçen coğrafya (kent, ada, dağ, deniz, göl, nehir vb.) ve mitolojiye ait unsurların eser bazında incelenip analiz edilmesini ve diğer antik kaynaklar temel alınara yorumlanmasını amaçlamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BAKIŞ

1.1 Eserin Codex Yazmalarındaki Durumu

13. yüzyıl yazması olan *Codex Parisinus Graecus Supplementi 443* (Codex D), yetmiş iki parşömen yaprağı ve 144 sayfadan oluşmaktadır. Ünik eserler barındıran bu *codexin* 125-143. sayfaları arasında Akdeniz coğrafyası üzerine yazılı bir yeryüzü tasviri (*periegesis*) yer almaktadır. *Iambik triemeter* vezniyle manzum olarak kaleme alınmış olan bu eser Bithynia krallarından Nikomedes'e atfedilmiştir¹. Eserin büyük bir kısmı korunmuş olup; *codex*e ait 112-113. sayfalardaki metnin anlaşılabilen kısımları tekrardan üzerinden geçilerek yazılmış ve 144. sayfası okunamaz haldedir. Diğer geriye kalan sayfalar ise kayıptır. Söz konusu sayfalar arasında metne ilişkin bir başlık yer almadığı gibi yazarına ilişkin bir bilgi de bulunmamaktadır². Ayrıca ilgili *codex* yazmasında yer alan eserin 118. satırında söz edilen Τιμοσθένει kelimesinden sonraki beş satır okunamaz durumdadır. Letronne bu satırları kimyasal bir işlemle canlandırmaya çalışmıştır. Daha sonra bu satırlar Meineke ve Friedrich Haase (Haasius Vratislaviensis) tarafından kısmen okunabilse de anlamlı birer mısra elde edilememiştir. Kendisinin de bizzat *codex* yazmasına defalarca baktığını, lakin önemli bir sonuç elde edemediğini aktaran Müller, kesin olmayan bu beş satırdaki harfleri parantez içerisinde vererek edisyonuna eklemiştir. Letronne 119. satırı τὴν τῆς [θαλά]ττ[ης, ὅς γ' ὀρίζ]εται θέσιν şeklinde tamamlamış, ancak kendisi de ὅς γ' ὀρίζεται kısmından emin olamamıştır. Buna karşın Müller bu satırları Latince'ye “*qui maris terrarumque exposuerunt situm*” şeklinde çevirmiştir³. Meineke ve Fabricius ise söz konusu satır için τὴν τῆς [ὑποδείξ]ω [τῶν] τε [πελαγέ]ων θέσιν önermesini yapmaktadır⁴.

Codex'i inceleyen Diller'in belirttiğine göre⁵ metin tahrip olmadan önce, kendisinin d₂ ve d₄ olarak adlandırdığı 16. yüzyıl *codex* kopyalarına kaydedilmiştir. d₂ olarak numaralandırdığı *codex*, *Codex Palatinus Graecus 142*'dir. Söz konusu *codex* daha sonradan *Codex Vaticanus* olarak adlandırılmıştır⁶. Roma, Vatikan Kütüphanesi'nde bulunan bu *codex* 271 yap-

¹ Söz konusu Nikomedes ve tarihleme için bk. aşağıda sf. 7 vd.

² *Codexin* ayrıntılı durumu için bk. Diller 1952, 19-22.

³ Mullerus 1990, 199 dn. –119 sqq; Letronne 1840, 178.

⁴ Meineke 1846, 85 dn. 119; Fabricius 1846, 7.

⁵ Diller 1952, 22, 25, 27-28.

⁶ Fabricius 1846, 1.

rak ve dört bölümden oluşmakta; ayrıca Codex Parisinus'un bir kısmını barındırmaktadır⁷. Εὐτυχῶς Μαρκιανῶ şeklinde yer alan ve devamındaki bir çalışmaya atfen eklenmiş bir nottan dolayı d₂ isimli kopyaya hatayla Μαρκιανοῦ Ηρακλεώτου⁸ (Herakleialı Markianos'a ait) adıyla kopyalanmıştır⁹ (Fig. 2). d₄ isimli kopya ise Rijk Üniversitesi'nin kütüphanesinde bulunan ve Joseph Schaliger tarafından kaleme alınan *Schaliger Manuscript 32*'dir. İlgili kopyada metne, “*Bu bilinçli olarak silinmiştir*” ve “*Devamının olduğu düşünülmektedir. Son sayfalar tamamen harap olmuş ve kayıptır. Bunun haricinde Avrupa'nın geri kalanı ile Asya ve Afrika'nın tamamının metinde yer aldığı düşünülmektedir*” şeklinde Latince iki not eklenmiştir¹⁰. Kopya çalışmalarının ardından ilk kez 1600 yılında Alman kütüphaneci ve bilim adamı olan David Höschel (1556-1617) tarafından d₂ kopyasındaki hatayla Μαρκιανοῦ Ηρακλεώτου Περίγησις adı altında yayınlanmıştır¹¹.

1.2 Eser Genel Bakış

Eser, 138 satırlık bir *prologos*'tan¹² (giriş) ve Avrupa ile Asya kıtalarının tasvirinden meydana gelmektedir. Şair coğrafi açıdan anlatmaya başladığı Avrupa bölümünde yolculuğa Cebelitarık Boğazı'ndan Atlas Okyanusu yönünde ilerlemekte ve Cádiz'den kuzeye dönerek Avrupa kıtasının iç bölgelerine sızmaktadır. Çoğunlukla sahil kentlerini ele alsa da genel tasvirlerle kıta hakkında bilgiler vermektedir. Ardından Asya kıtasına bağlanarak ilerledikten sonra Asia Minor'u χερρόνησος (yarımada; bk. str. 931-940) adlandırmasıyla kısa bir özetle geçmektedir. Küçük Asya'da yaşayan üç Hellen soyu ve kıyı bölgeler ile iç kesimlerde yerleşen halkları saymaktadır. Bunu yaparken Herodotos, Ephoros ve Apollodoros'tan faydalanmaktadır¹³.

Pseudo-Skymnos'un (Ps.-Skymnos) *periegesis*'i genel hatlarıyla, kendisinin de belirttiği üzere, okuduğu kaynaklara ve şahsî görgü tanıklığına dayalı bir çalışmadır. Gerek birebir alıntılarla gerekse okuduğu metni kısaltıp, şiir haline getirerek *iambik trimeter* vezniyle ko-

⁷ Bk. Diller 1952, 24-26.

⁸ Herakleialı Markianos, MS 200 ile 530 yılları arasında bir tarihte yaşadığı düşünülen bir coğrafyacısıdır; ayrıntılı bilgi için bk. Gärtner *et al.* 2006.

⁹ Meineke 1846, VII-VIII; Diller 1952, 20-21; Korenjak 2003, 11.

¹⁰ Diller 1952, 27.

¹¹ Eserle ilişkin kopya, yayın ve edisyonlar için bk. aşağıda sf. 9 vd.

¹² *Prologos*'ta anlatılan içerik için bk. aşağıda sf. 87 vdd.

¹³ Hdt. I. 28; *FGrHist* 70 F162; 244 F170.

medi edebî türünü kendine örnek aldıktan sonra kaleme almıştır¹⁴. Eserde çoğunlukla Hellen kentlerinin konumlarına ve kuruluşlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Şairin eserini yazarken çoğunlukla Ephoros'tan yararlandığı söylenebilir. Nitekim 152-166, 167-182¹⁵, 183-187, 236-243¹⁶, 266-277, 312-317, 470-478, 488-500¹⁷, 516-534¹⁸, 535-549, 709-710, 835-861¹⁹ satırları arasında bahsedilen veriler Ephoros'tan alıntılanmıştır. Diğer yazarlar için ise alıntılanan satırlar şu şekildedir²⁰: Demetrios için 718-720, 791-796²¹, 874-881; Dionysios için 566-570(?); Timaios için 209-214, 405-414; Timosthenes için 925-934(?); Hekataios için 797, 866-874; Theopompos için 366-368²², 369-390; Eratosthenes için 405-414²³. Herodotos'un eseri için ise durum şu şekildedir: str. 220-221, 559-565, 771-775, 776-781, 801-808, 935-943²⁴.

1.3 Eserin Adlandırılması

Söz konusu *codex* yazmalarında metne ilişkin bir şair adı ya da eser sahibine ilişkin bir veri bulunmadığından, 1630 yılında Lukas Holsten tarafından metnin Khioslu Skymnos'a ait olduğu önerisi ortaya konmuştur. Bu öneri, MS VI. yüzyılda kentler üzerine bir sözlük kaleme

¹⁴ Eserin edebî incelemesi için bk. aşağıda sf. 87 vdd.

¹⁵ Söz konusu satırlar arasında Ps.-Skymnos, bilinen dünyanın oldukça kısa bir tasvirini Ephoros'tan alıntılanarak kaleme almıştır. Ephoros bilinen dünyayı gök ve yer kürede dört parçaya bölmektedir. Doğuda Hintlerin, güneyde Etiyopyalıların, batıda Keltlerin ve kuzeyde İskitlerin yaşadığını söylemektedir (Strab. I. 2.28, *FGrHist* 70 F30). Bu tasvir daha sonraları coğrafyacı Kosmas Indikopleustes tarafından çizilerek belirtilmiştir (*FGrHist* 70 F30b; Korenjak 2013, 75). Herodotos'a göre, Hindistan, insanların yaşadığı en uzak doğu uç sınırdır. Şafağa yakın ve güneşin yükseldiği yönde yer almaktadır. Asya'da yaşayan, göçebe yaşam süren Padaeiler adındaki ve Paktyika denilen ülkede (Afganistan'ın kuzeyi) yaşayan Hintler vardır (Hdt. III. 98-106). Etiyopya ise günün daraldığı yönde batıya doğru uzanır (Hdt. III. 114).

¹⁶ İlgili satır için ayrıca bk. Strab. V. 4. 5.

¹⁷ İlgili satır için ayrıca bk. Strab. IX 2. 2.

¹⁸ 532. satırda bahsedilen Kissos'a ilişkin veri Strab. VIII. 8. 5'te yer alan Ephoros alıntısının tamamlanmasını sağlamıştır.

¹⁹ Krş. Strab. VII. 3. 9; Anon. *Peripl. p. Eux.* 49.1-5.

²⁰ Ayrıntılı inceleme için bk. Korenjak 2011.

²¹ Krş. Anon. *Peripl. p. Eux.* 64-65.

²² Krş. Athen. *Deip.* XII. 32.

²³ Ayrıca bk. Geus 2011, 268 dn. 142.

²⁴ Söz konusu satır aralıkları Herodotos'un eserinde şu paragraflarda yer almaktadır: str. 220-221: I. 94; str. 559-565: VIII. 44; str. 771-775: II. 33/ IV. 49; str. 776-781: IV. 50; str. 801-808: IV. 51/53; str. 935-943: I. 28/72/ II. 34.

alan Stephanos Byzantinos'un alıntılarındaki benzerlik neticesinde öne sürülmüş²⁵ ve MÖ II. yüzyılda yaşamış olan Khioslu Skymnos'un kaleme aldığı *periegesis*'in *iambik trimeter* vezinli hali olduğu fikri ağır basmıştır²⁶. Nitekim Stephanos Byzantinos, söz konusu şiirde de yer alan Ἀγάθη (Agathe), Ἄρεως νῆσος (Ares Adası), Ἑρμῶνασσα (Hermonassa) ve Πάρος (Paros) maddelerini anlatırken Σκύμνος ... φησιν ἐν τῇ Εὐρώπῃ (Skymnos, Avrupası'nda ... söyler); Σκύμνος ἐν Ἀσίᾳ (Skymnos, Asyası'nda...); ταύτην ὁ Σκύμνος ... καλεῖ (Skymnos bunu ... olarak adlandırır); ...ὡς φησι Σκύμνος ὁ Χῖος ἐν πρώτῳ περιηγήσεως (Khioslu Skymnos'un, *periegesis*'inin ilk [kitabında] dediği üzere...) gibi girdiler aracılığıyla yazara atıfta bulunmaktadır. Ancak Skymnos'a ait fragmentler, eserinin yaklaşık 10 kitaptan oluştuğunu ve Britanya'dan tasvir içerdiğini ayrıca eserin nesir olarak kaleme alındığını göstermektedir²⁷. Nikomedes'e atfedilen bu nazımdan anlaşıldığı üzere, Britanya konu dışında kalmakta ve sadece Avrupa ile Asya kıtalarını içermektedir²⁸. Ayrıca söz konusu şiir belirli bir kitap sayısına da bölünmemiştir. Bu nedenle 1846 yılında, ortaya konulan bu önerinin Meineke tarafından hatalı olduğu öne sürülmüş ve eserin yazarının Ps.-Skymnos olarak adlandırılması önerilmiştir²⁹.

20. yüzyılda A. Diller, Constantinus Porphyrogenitus'un *de Thematibus* adlı eseri üzerinden yaptığı çalışmalar sonucu söz konusu Ps.-Skymnos'a atfedilen şiirin Damaskoslu (= Şam) Pausanias'a ait olabileceğini öne sürmüştür³⁰. Bu konu üzerine yapılan en son çalışma ise tüm bu süreçten bağımsız olarak ele alınmıştır. Çoğunlukla Pontos'a ilişkin bölümlere yoğunlaşan ve eserin Deloslu Semos'a ait olabileceğini öne süren Boshnakov, temelde Ps.-Skymnos ile Deloslu Semos'un ortak noktalarına değinmektedir. Boshnakov'a (2004, 33-69) göre Semos, Pergamon hakkında bilgilidir, zira Περὶ Περγάμου (Pergamon Üzerine) isimli bir kitabının ve Ps.-Skymnos gibi kaleme aldığı iki adet *periodosunun* var olduğu bilinmektedir³¹.

²⁵ Bk. Meineke 1846 XVI-XVII; Mullerus 1990, LXXV.

²⁶ Korenjak 2003, 11.

²⁷ Meineke 1846, VIII-XXII; Fabricius 1846, 65; Gärtner 2006; Christian 2011; ayrıca bk. Apoll. Paradox. 15. 1; Schol. Apoll. Rhod. 278. 19; 280. 15; 280. 19

²⁸ Eserin içeriği için bk. aşağıda sf. 92.

²⁹ Diller 1952, 21; Korenjak 2003, 11.

³⁰ Diller 1952, 177; 1955, 276-278; Korenjak 2003, 11; Boshnakov 2004, 2.

³¹ Semos için bk. Suda σ 327.

1.4 Eserin Tarihlendirmesi Üzerine Değerlendirme

Eserin tarihlenmesine ilişkin belli başlı unsurlar şunlardır: İkinci satırda kral Nikomedes'e yapılan atıf, eserin Bithynia Krallığı ile bağlantılı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Söz konusu krallıkta aynı ismi taşıyan dört kral bulunmaktadır: I. Nikomedes (MÖ 280-ca. 242/250), Nikomedes II Epiphanes (MÖ 149- ca. 127), Nikomedes III Euergetes (MÖ ca. 127-94)

45 Haliyle bu kişi, toparladıktan sonra çağın başlıca olaylarını sundu kral Philadelphos'un nezaketine, tüm dünyada meydana gelmiş bu şeyler sağladı Attalos'a da ebedî bir nam,

ve Nikomedes IV Philopator (94-74). Çok geniş bir tarih aralığı sunan bu durum, bir diğer tarihleme unsuru olan ve Attalid Hanedanı'ndan bahseden 45-49 numaralı sa-

tırlar aracılığıyla daraltılabilmektedir. Şair, ilgili satırlar arasında Pergamon krallarının öldüklerinden sonra dahi ünlerinin yaşadığına dikkat çekmesinin yanı sıra Apollodoros'un (MÖ ca. 180-110) *Khronika* adlı eserini Attalos II Philadelphos'a (MÖ 158-138) sunduğunu belirtmektedir.

Nitekim Apollodoros, VIII. Ptolemaios'un ikinci kez tahta çıkışı zamanında (MÖ 144-116) izlediği kötü yönetim politikası nedeniyle MÖ 144/3 yılında İskenderiye'den Pergamon'a gelmiştir³². Şu durumda Ps.-Skymnos'un bu atfı, söz konusu krallar arasından I. Nikomedes'e yapmadığı anlaşılmaktadır. Zira Apollodoros'un yaşadığı dönem göz önüne alındığında Bithynia Krallığı'nın tahtında Nikomedes II Euergetes bulunmaktadır. Ancak *Khronika* o dönemde üç kitaptan oluşmaktadır. Apollodoros'un kazandığı namın üçüncü kitaptan sonra olması da muhtemel seçenekler arasında yer alırken dördüncü kitabından (MÖ ca. 119?) sonra da kazanmış olabileceği göz ardı edilmemelidir³³.

Şayet Apollodoros eserini Attalos'a sunduktan hemen sonra, yani Attalos'un krallığı zamanında nam kazanıp eseri tanındıysa (MÖ 144/3 ile 138 arasında) bu sırada Bithynia tahtında Nikomedes II Epiphanes bulunur. Nitekim Ps.-Skymnos eserin Attalos'a sunulduktan sonra ün kazandığını belirtse (str. 45-49) de eserin devamlılığı konusunda bir yorumda bulunmamaktadır ya da son kitaptan bihaberdir. Boshnakov bahsedilen satır aralığındaki nam salma durumunun Ps.-Skymnos'un eseri için bir yazma ya da uyarlama olabileceğini öne sürmektedir³⁴. Şayet Ps.-Skymnos “öldükten sonra dahi” ifadesiyle tüm hanedanın yok oluşundan

³² Engels *et al.* 2006.

³³ İlk kitap 1184 yılında Troya'dan başlamaktadır ve MÖ 144/3 yılında II. Attalos'a adandığı süreç üç kitabın tamamlanmış halidir. Nitekim Apollodoros eserini dört kitap halinde kaleme almıştır ve dördüncü kitabın ölümünden kısa bir süre önce tamamlandığı düşünülmektedir (*FGrHist* 244 F53, F56; Münzel 1894, 2855-2856; Wentzel 1894, 28-56; Engels *et al.* 2006).

³⁴ Boshnakov 2004, 25-27.

bahsediyorsa bu durumda tarih MÖ 133 sonrasına tekabül etmektedir. Dördüncü kitabın da yayımlandığı düşünülürse tarihleme MÖ 119 sonrası olacaktır ki bu durumda da Bithynia tahtında Nikomedes III Euergetes bulunmaktadır.

Bu durumlar dikkate alındığında eserin en geç MÖ 144/3 ile en erken MÖ 119 ve/veya sonra-

55 Bir danışman seçtim bu amaçla (kendime),
senin babana yardımcı olan biriydi de bu,
duyduğumuz üzere, önceden krallık işlerinde
ve senin nezdinde de, ey kral, onurlandırılan biri samimiyetle

sına tarihlendirilmesi gerekmektedir. Diğer bir husus da şudur ki, Ps.-Skymnos 55-60. satırlar arasında seçtiği bir danışmandan söz etmektedir. Bu danışmanı

Didimli Apollon Musagetes³⁵ olarak tanımlamakta ve söz konusu tanrının devlet işlerine yardımcı olmasından ötürü Nikomedes ve babası tarafından onurlandırıldığını dile getirmektedir. Müller bu durum üzerine bahsedilen kralın II. Nikomedes olamayacağını öne sürmektedir³⁶. Zira II. Nikomedes, 48 yıl hüküm süren babası Prusias II Kynegos'u (MÖ 230-182) öldürerek başa geçmiştir. Ancak Ps.-Skymnos da 103-105 numaralı satırlar arasında söz konusu kralın son derece kudretli bir liderlik vasfına sahip olmasının yanı sıra onu iyiliksever bir hami olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla Müller, bu baba oğul ilişkisine tanrının el atmış olamayacağını düşünür ve eserin Nikomedes III Euergetes'e ya da Nikomedes IV Philopator'a atfedilmiş olacağını öne sürer. Nitekim III. Nikomedes (MÖ 127-94), krallığı zamanında Apollon kült merkezi olan Delphoi kenti tarafından onurlandırılmış, yaptığı yardımlar nedeniyle *hayırhah/ Euergetes* unvanını almış ve Argos ile Epidauros kentlerine heykeli dikilmiştir³⁷. Söz konusu kralın Apollon kültüyle yakınlığı nedeniyle, Apollon Didymaion'un Ps.-Skymnos'u Bithynia Krallığı'ndan Nikomedes III Euergetes'e yönlendirdiği düşünülebilir³⁸.

³⁵ Ps.-Skymnos, Musagetes (Musaların Lideri) sıfatıyla Apollon'un güzel sanatlara ilişkin yönlerini vurgulamaktadır. Söz konusu Musalar, mitosa göre, Zeus ile Mnemosyne'nin kızlarıdır (Hes. *Theog.* 52-100). Dokuz kız-kardeş olan bu esin perileri akıl, düşünce ve yaratıcılık ile ilişkilendirilmektedirler (Erhat 1993, 227-229). Temel anlamda antikçağın güzel sanatlarını ve boş zaman aktivitelerini ifade etmektedirler. Sadece şiir ile bağlantılı olmayıp tarih, müzik, komedy, koro, tragedy ve gökbilimi ile alakadardılar. Apollon'un önderliğinde esin dağıtırlar. Bu anlamda Ps.-Skymnos'un bahsini ettiği "*Apollon Musagetes*" şiirden daha fazlasını ifade etmektedir (bk. *IG XII. 5.* 893; Naumann 2013, 119; Didymaion ile bağlantısı için ayrıca bk. Fontenrose 1988, 111). Nitekim şair vezin, şiir, tarih, coğrafya gibi farklı disiplinleri ait konuları eserine entegre etmiştir.

³⁶ Mullerus 1990, LXXVII-LXXVIII.

³⁷ *IG IV 558*; *OGIS I 345*; Geyer 1936, 496.

³⁸ Boshnakov 2004, 70-78; Korenjak 2011; Baronowski 2011, 40-42; krş. Bunbury 1879, 69; Bianchetti 1990, 26-35; Fontenrose 1988, 191-192; Korenjak 2003, 12; Gärtner 2006.

İKİNCİ BÖLÜM

EDİSYONLAR VE ESERE İLİŞKİN NOTLAR

2.1 Edisyon ve Yayınlar

Yazarı tam olarak bilinmeyen ve bir *anonim periegesis* olarak kalan bu eserin el yazması *periegesis*'lerin toplandığı iki ayrı codex'te yer almaktadır. Bunlardan en eskisi 13. yüzyılda oluşturulan *Codex Parisinus*'tur. Bu codex'te yer alan eser, İsviçre asıllı klasik filolog Isaac Casaubon (1559-1614) tarafından çalışılmıştır. Casaubon tarafından *Codex Parisinus*'tan kopyalanmıştır. Bu *apographon* (kopya metin) Alman kütüphaneci ve bilim adamı olan David Höschel'e (1556-1617) gönderilmiş ve *Codex Palatinus*'a kaydedilmiştir³⁹.

Eser ilk olarak 1600 yılında David Höschel⁴⁰ tarafından *Geographica* adlı eserinde yayımlanır. Μαρκιανού Ηρακλεώτου Περιήγησις başlığı altında yayımlanan şiir 742 satırı içermektedir. Daha sonra Rasmus Vinding⁴¹ tarafından 1662 yılında 746 satır halinde tekrardan basılmıştır.

M. Letronne, şiiri, 1840 yılında *Fragments des poemes géographiques de Scymnus de Chio et du faux Dicearque, restitués Precedes d'observations litteraires et critiques* başlığı altında incelemiştir. 985 satır halinde yayımlanan eserde edisyonlar arasındaki farklılıkların yanı sıra Latince bir çeviri de yerini alır.

1846 yılında Augustus Meineke tarafından Dionysios'un *Descriptio Graeciae* adlı eseriyle birlikte *Scymni Chii Periegesis et Dionysii Descriptio Graeciae* adı altında yayımlar. Diğer antik yazarların eserlerinden de yardım alarak çalışmada geçen bilgiler üzerine yorumlar getiren Meineke şiiri 978 satır olarak yayımlamıştır. Aynı yıl, eş zamanlı olarak B. Fabricius, *Scymni Chii Periegesis quae supersunt* adıyla eseri inceler ve 995 satıra ek olarak *paradosographos* Apollonios'tan edindiği bir fragmenti de ekleyerek yayımlar. Bunun yanı sıra Fabricius iki yıl öncesinde *Lectiones Scymnianaes* adını verdiği ve eseri, *codex*'ler de dahil olmak üzere incelediği 30 sayfalık bir mini-kitap yayımlar.

1855 yılında Karl Müller⁴² tarafından iki ciltlik *Geographi Graeci Minores* adlı eserinin birinci cildinde Helence Ἀωνόμου (Σκόμνου Χίου, ὡς φέρεται,) Περιήγησις adıyla ya-

³⁹ Fabricius 1846, 1. Ayrıca *codex*'ler için bk. yukarıda sf. 3 vd.

⁴⁰ Höschel 1600, 1-30. Şu an koleksiyon eserler arasında yer alan kitaba (res. 1) *Bayerische Staatsbibliothek*'in dijital koleksiyonlarından ulaşılabilmektedir.

⁴¹ Vinding 1662.

⁴² *GGM I*, 196-237.

yımlanır. Müller aynı zamanda eser için *Anonymi (Scymni Chii, ut fertur,) Orbis Descriptio* başlığı altında Latince bir tercüme de yer vermektedir.

1952 yılında Auber Diller⁴³, *The Tradition of the Minor Greek Geographers* adlı eserinde *Fragmenta periegeseos ad Nicomedem Regem (Pseudo-Scymni)* başlığı altında bir bölüm yayımlar. Bu bölümde Diller, Müller'in edisyonuna *Anonymus Periplus Ponti Euxini* isimli eserdeki metne ilişkin olası alıntılarını da eklemiştir. Böylelikle, aynı zamanda edisyon kritiği yaptığı eserinde, şiir 1026 satıra ulaşır.

Eser 20. ve 21. yüzyıllarda tekrardan ele alınmaya başlanmıştır⁴⁴. 1990 yılında S. Bianchetti tarafından *Πλωτὰ καὶ πορευτά: Sulle tracce di una Periegesi anonima* adıyla bir yayın hazırlanmıştır. 2000 yılında Didier Marcotte tarafından *Géographes grecs. Tome I, Introduction générale; Ps.-Scymnos: Circuit de la terre* adıyla yayımlanır. 2003 yılında Martin Korenjak tarafından hazırlanan yayın *Die Welt-Rundreise eines anonymen griechischen Autors ("Pseudo-Skymnos")* başlığını alır. Yayın içerisinde Almanca bir tercümeyle düz-yazı olarak sunulan şiir, Hellence Ἀνωνύμου Περίοδος Γῆς ἐν Κωμικῷ Μέτρῳ εἰς Νικομήδην Βασιλέα başlığını taşımaktadır. 2004 yılında ise Konstantin Boshnakov *Pseudo-Skymnos (Semos von Delos?): Τὰ ἀριστερὰ τοῦ Πόντου Zeugnisse griechischer Schriftsteller über den westlichen Pontosraum* adını verdiği eserinde söz konusu çalışmayı tekrardan ele alarak Pontos (= Karadeniz) üzerine yoğunlaşmıştır.

2.2 Edisyonlar Arası Değerlendirme ve Notlar

Söz konusu literatür arasından en güvenilir olan -tıpkı sözü edilen yazarların çalışmalarındaki gibi- Karl Müller'in edisyonudur. Bu nedenle bizim çalışmamızda da söz konusu şiir, esas itibariyle, Müller'in edisyonundan faydalanılmıştır. Edisyonlar arasındaki noktalama ve yazım farklılıkları satır numaraları dâhilinde aşağıdaki gibidir:

(8) εὐπεριγράφως yerine ἐκ περιγραφῶν (Fabricius; Letronne). τόδε yerine Τό δὲ (Fabricius; Letronne).

(9) πᾶσι τὴν için sadece πᾶσιν (Fabricius).

(10) παρέξων yerine παρέξει (Letronne).

(23) συνετάξατ' yerine συνέταξε τ' (Letronne).

(34) σαφηνίας için σαφηνείας (Letronne).

(44) ἱστορία için ἱστορίαν (Letronne).

⁴³ Diller 1952, 165-176.

⁴⁴ Shipley 2007.

- (45) Κεῖνος μὲν οὖν yerine ἐκεῖνος οὖν (Letronne).
- (50) νῦν yerine μὲν (Letronne).
- (62) πρὸς σὴν κατὰ λόγον ἦκα (κοινήν γὰρ σχεδὸν ἴσιν κατὰ λόγον, ἦκω πρὸς σέ· κοινήν γὰρ σχεδὸν (Letronne).
- (63) ἀναδέδειχας yerine ἀναδέδεικας (Letronne).
- (78) ᾠκησαν yerine ᾠκισαν (Letronne).
- (83) τρόποις τ' yerine sacece τρόποις (Letronne).
- (90) χωρίων yerine χωρικῶς (Letronne).
- (93) ὠφελίαν ἴσιν ὠφειλίαν (Letronne).
- (94) φασί ἴσιν φασίν (Letronne).
- (105) διὰ λόχους yerine διαδόχους (Letronne).
- (113) σχήμασιν ἴσιν σχήμασι (Letronne).
- (118) καὶ τῷ Σικελῶ yerine καὶς ικελῶ (Letronne).
- (119) τὴν τῆς (υ ὦ . . .) τέ (τῶν) θέσιν yerine τὴν τῆς [θαλά]ττ[ης, ὅς γ' ὀρίζ]εται θέσιν (Letronne)⁴⁵; τὴν τῆς [ὑποδείξ]ω [τῶν] τε [πελαγέ]ων θέσιν (Meineke; Fabricius).
- (120) πολίτην δ' ἐκ yerine πολίτην X (Meineke; Fabricius; Letronne).
- (124-125) ἀκολου(θῶν) δὲ καὶ Καλλισθέν(η) | . . . (ἰληφα) καὶ κ . . . (χ . χ) . ενίων δὲ καὶ yerine . . . ἀκολουθ[ῶν] δὲ καὶ | Καλλισθένη ... ενίων δὲ καὶ (Letronne, str. 123-124).
- (126) Σικελὸν ἴσιν σικελὸν (Letronne, str. 127).
- (130) ὦν yerine ἄν (Letronne, str. 129).
- (131) κατ' Ἀσίαν yerine κατὰ Σικελίαν (Letronne, str. 130).
- (140) εἴκοσιν ἴσιν εἴκοσι (Letronne, str. 139).
- (155) ταύροις yerine ταύρους (Letronne, str. 154).
- (159-160) Ταύτης σύνεγγυς δ' ἐστὶ . . . πόλις | λαβοῦσα Τυρίων ἐμπόρων ἀποικίαν ἴσιν Ταύτης σύνεγγυς δ' ἐστὶ πόλις, λαβοῦσα τὴν | Τυρίων παλαιῶν ἐμπόρων ἀποικίαν (Letronne, str. 158-159).
- (177) ὑπ' ἰσημερινῆς θερινῆς τε δύσεως ἴσιν ἀπὸ τῆς ἰσημερινῆς τε δύσεως (Letronne, str. 176).
- (180) πλέον' ἐστὶ yerine πλείστη 'στὶ (Letronne, str. 179).
- (181) ἐρημίαν δ' yerine sacece ἐρημίαν (Letronne, str. 180).
- (183) Ἑλληνικοῖς yerine ἐλληνικῶς (Letronne, str. 182).

⁴⁵ Letronne'nin bu tamamlaması Müller'in Latince tercümesi ile uyduğu için söz konusu bu çalışmadaki edisyona eklenmiştir.

- (190) ἄκραν yerine ἄδραν (Letronne, str. 189).
- (194) Ἰστρων ἰçin Ἰστρων τε (Letronne, str. 193).
- (196) Σαρδῶν ἰçin Σαρδῶν (Letronne, str. 195).
- (205) ναυκρατοῦντες yerine ναῶν κρατοῦντες (Letronne, str. 204).
- (210) Φωκαέων ἀποικία ἰçin Φωκαέων τ' ἀποικία (Letronne, str. 209).
- (216) κἀντίπολις yerine κ Ἀντίπολις (Letronne, str. 215).
- (224) νῆσον ἰçin νῆσος (Letronne, str. 223).
- (227) ῥκισ' ἰçin ῥκισεν (Letronne, str. 226).
- (242-243) numaralı satırlar Letronne'nin edisyonunda (251-252) numaralı satırlar arasında yer almaktadır.
- (244-253) numaralı satırlar Letronne'nin edisyonunda (241-250) numaralı satırlar arasında yer almaktadır.
- (254) Φώκαια yerine Κύμη 'στὶ (Letronne, str. 250).
- (278) Δωριεῖς ἰçin [οἱ] Δωριεῖς (Fabricius; Korenjak); οἱ Δωριεῖς (Letronne, str. 277). ἐπὶ Ζεφύριον yerine ἐπιζέφυρον.
- (283) Λεοντίνοι πόλις yerine Λεοντίνη <πόλις> (Korenjak); Λεοντῖνοί τε καὶ (Fabricius; Letronne str. 282).
- (284) τ' yerine μὲν (Fabricius).
- (286) ἔσχ' ἰçin ἔσχεν (Letronne, str. 285).
- (297) μὲν οὖν εἰς' yerine μόνον εἰσὶν (Letronne, str. 296).
- (307) θ' yerine τ' (Letronne, str. 306).
- (311) δὲ yerine τε (Letronne, str. 310).
- (319) ἔσχ' yerine ἔσχεν (Letronne, str. 318).
- (320) δὲ yerine [τε] (Letronne, str. 319).
- (336) νῆῖ yerine ναῖ (Letronne, str. 335).
- (335) ἐπὶ νῆσον yerine ἐπ' ἰσθμὸν (Letronne, str. 334).
- (353) Δὺ yerine οὖν Δὺ (Fabricius; Letronne, str. 352); ἰδία (Korenjak).
- (363) οἰκοῦσ' ἰçin οἰκοῦσιν (Letronne, str. 362).
- (364) Μεσσαπίων yerine μεσαγέων (Letronne, str. 363).

- (366-367) Μεσσαπίων δ' οἰκοῦσι . . . | . . . Ὀμβρικοί⁴⁶ yerine Μεσαίτατον δ' οἰκοῦσιν Ὀμβρικοί πάλιν (Fabricius); Μεσσαπίων δ' οἰκοῦσιν Ὀμβρικοί πέλας (Meineke); Μεσσαπίων δ' οἰκοῦσι <πρὸς δύσι>ν Ὀμβρικοί (Korenjak); Μεσαίτατον δ' οἰκοῦσιν Ὀμβρικοί τόπον, | οὓς φασιν ἀβροδίατον αἰρεῖσθαι βίον (Letronne, str. 365-366).
- (380) διαλλάττων yerine διαλλάσσων (Fabricius; Meineke; Korenjak; Letronne, str. 379). παρὰ yerine περὶ (Letronne, str. 379).
- (384) ταραχώδης ἰσὶν ταραχώδης ὄν (Letronne, str. 383).
- (391-394) numaralı satırlar Korenjak ve Meineke edisyonunda (398-401).
- (395) Ἡριδανὸς ἰσὶν κ' Ἡριδανός (Fabricius); κήριδανός (Korenjak).
- (395-401) numaralı satırlar Korenjak ve Meineke edisyonunda (391-397).
- (412) κάρατοσθένης ἰσὶν καὶ Ἐρατοσθένης (Fabricius; Letronne, str. 411).
- (419) ἄ yerine τὰ (Fabricius; Letronne, str. 418).
- (439) Ἀπολλωνία yerine ἡ ἴπολλωνία (Letronne, str. 438).
- (448) Πύρρος ἰσὶν Πύρρος (Fabricius).
- (455) πρότερον ἰσὶν πρότερος (Korenjak).
- (461) δ' Ἀκαρνανία yerine δ' ἡ ἴκαρνανία (Fabricius; Letronne, str. 460).
- (466) δὲ yerine τε (Fabricius).
- (468) εἴτεν αἰ yerine εἴτ' ἔνιαί (Fabricius; Letronne, str. 467).
- (470) πάλι ἰσὶν πάλιν (Fabricius).
- (471) κεφαλαίου ἰσὶν κεφαλαίῳ (Fabricius; Korenjak; Letronne, str. 470).
- (477) ὠνόμασ' ἰσὶν ὠνόμασεν (Fabricius; Letronne, str. 476).
- (481) καλοῦσ' ἰσὶν καλοῦσιν (Letronne, str. 480).
- (482) ἐστραμμένων ἰσὶν ἐστραμμένους (Fabricius).
- (490) θαλάτταις ἰσὶν θαλάσσαις (Korenjak).
- (513) μεγίστην ἰσὶν μεγίστον (Meineke).
- (519) ἄλλοι τ' Ἀχαιοί ἰσὶν ἄλλ' οἳ τ' Ἀχαιοί; δ' yerine θ' (Letronne, str. 518).
- (521) δὲ yerine τε (Letronne, str. 520).
- (524) Φλειασία yerine Φλιασία (Letronne, str. 523).
- (531) Προκλῆν ἰσὶν Προκλή (Meineke; Fabricius); Πρόκλην (Letronne, str. 530).
- (533) Ἀγέλαον yerine Ἀργεῖον (Fabricius); Ἀγανόν (Letronne, str. 532).

⁴⁶ Müller edisyonunda bu satır iki satır haline verilmektedir. Üç noktadan sonra yer alan Ὀμβρικοί kelimesi 367 numaralı satıra tekabül etse de fazladan bir satır olarak işlev görmektedir. Bu fazlalık olan satır eklentisi de bir satırlık kayma meydana getirmektedir.

- (534) γαμβρόν yerine υῖόν (Meineke; Fabricius; Letronne, str. 533).
- (544) τάς yerine ἄς (Letronne, str. 543).
- (551) Ἀστυπάλαια yerine Αἰγίλεια (Fabricius).
- (559) Ἀθῆναι yerine Ἀθῆν' ἄς (Letronne, str. 558). λαχεῖν yerine λαβεῖν (Meineke; Fabricius; Letronne, str. 558).
- (560) ταύτας Πελασγοὺς yerine τοὺς ἀπὸ Πελασγοῦ (Letronne, str. 559).
- (564) λαχεῖν yerine λαβεῖν (Meineke; Fabricius).
- (570) Εὐβοίας ἰκτὶν Εὐβοίαν (Meineke; Fabricius; Letronne, str. 569).
- (576) Κόθον yerine Κόθων (Letronne, str. 575).
- (578) Ἑστίαια yerine Ἴστίαια (Fabricius; Letronne, str. 577).
- (581) ποτε ἰκτὶν ποτὲ (Letronne, str. 580).
- (582) Ἴκον yerine Ἴον (Letronne, str. 581).
- (590) Αἰτωλός yerine Ἴτωνος (Korenjak).
- (595) ᾠκισεν ἰκτὶν ᾠκισε (Letronne, str. 594).
- (596) ἄποικοι yerine ἔποικοι (Letronne, str. 595).
- (597) Ἡράκλει' ἐστὶν ἰκτὶν Ἡράκλειά' στὶν (Letronne, str. 596).
- (604) Ἐχίονος yerine Λαμία (Fabricius); Λαμία τε (Letronne, str. 603).
- (609) Λάρισαν ἰκτὶν Λάρισσαν (Fabricius; Letronne, str. 608).
- (614) Ἀθαμανία yerine ἡ ἄθαμανία (Fabricius; Letronne, str. 614).
- (621) Λυγκηστῶν ἰκτὶν Λυγκιστῶν (Letronne, str. 620).
- (622) ἐκεῖσε παρὰ τὸν Ἄξιον yerine ἐξῆς τε παρὰ τὸν Ἄξιον (Meineke); τε παρὰ τὸν Ἄξιον ἔχεται (Fabricius; Letronne, str. 621).
- (623) Βοττεατῶν yerine Βουτεατῶν (Fabricius).
- (625) Βέρροια ἰκτὶν Βέρροια (Fabricius; Letronne, str. 624).
- (629) Ποτίδαι' ἐστὶ ἰκτὶν Ποτίδαιά' στὶ (Fabricius; Letronne, str. 628).
- (630) Κασάνδρεια ἰκτὶν Κασσάνδρεια (Fabricius).
- (632) Ὀλύνθου ἰκτὶν Ὀλυνθος (Letronne, str. 631).
- (635) ἰσθμοῦ ἰκτὶν ἰθμοῦ (Meineke).
- (639) ὀρμηθέντας ἰκτὶν ὀρμισθέντας (Fabricius; Korenjak).
- (652) Νηρήδων ἰκτὶν Νηρείδων (Letronne, str. 651).
- (653) Ἀντιφάνου ἰκτὶν Ἀντιφάνους
- (658) λεγομένη ἰκτὶν λεγομένης (Letronne, str. 657).
- (662) ἔλαβε ἰκτὶν ἔλαβεν (Fabricius).
- (683) Ἄτλαντος yerine Ἄτλαντίδος (Fabricius).

- (687) δὴ λιπόντα τοὺς τόπους yerine λιπόντα τοὺς τόπους προτοῦ (Fabricius); λιπόντα τούτους τοὺς τόπους (Korenjak).
- (688) ταῖς ὑπωρεΐασι yerine τὴν ὑπώρειάν γε (Letronne, str. 687).
- (703) Λυσιμάχεια ἰσὶν Λυσιμάχια (Fabricius). ἔκτισεν ἰσὶν ἔκτισε (Fabricius).
- (708) Φορβας ἰσὶν Φορβῶν (Fabricius; Letronne, str. 707); Φορβοῶν (Korenjak).
- (709) Ἐπειτα Σηστός καὶ Μάδυτος, αἱ κείμεναι ἰσὶν ἔπειτα πόλεις Σηστός κᾶβυδος, κείμεναι (Fabricius); Ἐπειτα Σηστός κ' Ἄβυδος, κείμεναι (Letronne, str. 708).
- (710) στενωποῦ ἰσὶν στενατάτου; δ' οὔσαι ἰσὶν sadece οὔσαι (Letronne, str. 709).
- (715) ἐχομένως Σηλυμβρία ἰσὶν ἐχομένη ἢ Σηλυμβρία (Letronne, str. 714).
- (719) συγγράφων ἰσὶν συγγραφεὺς (Fabricius; Letronne, str. 718).
- (723) Φιλία ἰσὶν Φιλέας (Fabricius; Letronne, str. 722).
- (730) Ἀπολλωνία ἰσὶν ἢ ἑκατομμύρια (Fabricius; Letronne, str. 729).
- (738) Παρὰ ἰσὶν Περί (Letronne, str. 737).
- (743) μέγιστον δ' ἐστὶν ἰσὶν δὲ μέγιστον ἐστὶν (Letronne, str. 742).
- (748) Ὀδησοῦς, ἦν Μιλήσιοι yerine Ὀδησοῦν, ἦν Μιλήσιοι (Fabricius); Ὀδησοῦν κτίζουσι Μιλήσιοι (Korenjak)⁴⁷; Ὀδησοῦς οἱ Μιλήσιοι (Letronne, str. 747).
- (749) κτίζουσιν, Ἀστύαγης ὅτ' ἦρχε Μηδίας· ἰσὶν κτίζουσ', ὅτ' Ἀστύαγης ἐπῆρχε Μηδίας (Meineke); ὅτε Ἀστύαγης ἦρχε τῆς Μηδίας· (Korenjak).
- (750) αὕτη Κροθύζους Θραῦκας ἐν κύκλῳ δ' ἔχει yerine Θραῦκας Κροθύζους ἐν κύκλῳ δ' αὐτῆς ἔχει (Fabricius); ἐν κύκλῳ δὲ αὐτῆς ἔχει Κροθύζους Θραῦκας (Korenjak).
- (751) Διονυσόπολις δ', ἢ πρῶτον yerine Διονυσόπολις δὲ πρῶτον (Fabricius, str. 752; Letronne, str. 750); Διονυσόπολις πρῶτον (Korenjak, str. 753).
- (753-754) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda (754-755) ve Korenjak edisyonunda (751-752).
- (757) χώρα ἰσὶν χώρας (Fabricius, str. 758; Korenjak).
- (758) . . . Βιζώνη . . . Τοῦτο δὲ yerine (Βιζώνη πολίχινόν) (Korenjak); sadece Τοῦτο δὲ (Letronne, str. 757).
- (759) τὸ πολίχινον φασὶν τινες μὲν βαρβάρων yerine τινες μὲν φασιν βαρβάρων (Korenjak).
- (760) τινὲς δ' ἄποικον γεγενῆσθαι Μεσημβρίας yerine Ταύτην πόλιν φασὶν τινες μὲν βαρβάρων (Fabricius)
- (761-764) numaralı satırlar Korenjak edisyonunda (760-763).
- (765) Τόμοι ἰσὶν Τομέοι (Fabricius, str. 769; Korenjak).

⁴⁷ Korenjak (2003, 56) bu satır itibariyle fragmentlere yer vermektedir.

(765-766) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda (766-767) ve Korenjak edisyonunda (764-765).

(767) Πόλις yerine ή πόλις (Fabricius, str 769; Letronne, str. 766); Ἰστρος πόλις (Korenjak, F6).

(768) λαβοῦσα τοῦνομα yerine ἄλαβε τοῦτο τοῦνομα (Letronne, str. 767).

(769) Ταύτην τὴν πόλιν yerine καὶ τὴν πόλιν (Fabricius, str. 771; Letronne, str. 768); καὶ ταύτην τὴν πόλιν (Koranjak).

(771) εἰς τὴν Ἀσίαν ἰσὶν sadece εἰς Ἀσίαν (Letronne, str. 770).

(773) ὁ ποταμός ἰσὶν τε ποταμός (Letronne, str. 772).

(774) κατέρχεται ἀπὸ τῶν ἑσπερίων οὗτος τόπων yerine ἀφ' ἑσπερίων μόνος κατέρχεται τόπων (Meineke); κατέρχεται μὲν ἑσπερίων ἀπὸ τῶν τόπων (Fabricius, str. 776; Letronne, str. 773); κατέρχεται ἀπὸ τῶν ἑσπερίων τόπων (Korenjak, F7a).

(776) καὶ δυσι ὃς ρεῖ σχιζόμενος εἰς τὸν Ἀδρίαν yerine δυσι δὲ περισχιζόμενος καὶ εἰς τὸν Ἀδρίαν ρεῖ (Meineke); δυσι δὲ διασχιζόμενος εἰς Ἀδρίαν ρεῖ (Fabricius, str. 778; Letronne, str. 775).

(777) μέχρι yerine ἄχρις (Fabricius, str. 779; Letronne, str. 776); ἄχρι (Korenjak, F7a, str. 775).

(778) καὶ yerine κὰν (Fabricius, str. 780; Letronne, str. 777).

(779) πληρούμενος yerine πληροίμενος (Meineke).

(780) τοῖς γινομένοις ὄμβροισιν, ἐν δὲ τῷ θέρει yerine τοῖς γινομένοις ὄμβροισι καὶ χίονος ἄπο (Fabricius, str. 782; Letronne, str. 779); τοῖς γινομένοις ὄμβροισι καὶ (Meineke). ἐν δὲ τῷ θέρει ἰσὶν bk. Meineke str. 783.

(781) ἀπὸ τῆς χίονος, ὡς φασι, τὰς ἐπιρρύσεις yerine ὡς φασι, τὰς ἐπιρρύσεις κὰν τῷ θέρει (Fabricius, str. 784; Letronne).

(782) numaralı satır Fabricius edisyonunda str. 783; Letronne edisyonunda str. 780'de yer almaktadır.

(784) ἐξίησιν ἰσὶν ἐξίεισιν (Letronne, str. 783).

(790) ἐπ' εὐθείας κατ' αὐτὴν πελαγία yerine ἔπειθ' οὐθῶς μετ' αὐτὴν πελαγία (Meineke); μετ' αὐτὴν εἶτα πελαγία κειμένη (Fabricius, str. 791; Letronne, str. 788); εἶθ' εὐθέως μετ' αὐτὴν πελαγία (Korenjak, F7a, str. 771-778).

(791) Ἀχιλλέως ἡ νῆσός ἐστι κειμένη yerine Ἀχιλλέως νῆσος (Fabricius, str. 792; Letronne, str. 789); κειμένη ἡ προειρημένη τοῦ Ἀχιλλέως νῆσος (Koranjak, F7a, str. 771-778).

(793) ἀφικνουμένοις ἰσὶν ἰκνουμένοις (Fabricius, str. 794; Letronne, str. 971).

(794) Οὐ δυνατὸν ἀπὸ ταύτης δ' ἰδεῖν χώραν τινά yerine οὐ δυνατὸν ἐστ' ἤπειρον ἀπὸ ταύτης ἰδεῖν (Meineke; Fabricius, str. 975; Letronne, str. 792); οὐ δυνατὸν ἐστ' ἀπὸ ταύτης ἰδεῖν (Korenjak, F7b, 788-793)

(795) καίπερ ἀπεχούσης τῆς πέραν στάδια μόνον ἰσὶν καίπερ ἀπεχούσης στάδια τῆς χώρας ἄπο (Fabricius, str. 796; Meineke; Letronne, str. 793); καίπερ ἀπεχούσης ἀπὸ τῆς μιλ νγ γ' (Korenjak, F7b, 788-793).

(797) (Οὔτοι δὲ Θραῖκες Βαστάρναι τ' ἐπήλυδες.) ἰσὶν Θραῖκες τε Βαστάρναι τ' ἐπήλυδες (Meineke).

(778) Ὁ ποταμὸς yerine Τύρας (Meineke, str. 825; Fabricius, str. 827; Letronne, str. 796); Τύρας ποταμὸς (Korenjak, F9, 795-800).

(779-834) numaralı satırlar Meineke edisyonunda (826-861), Korenjak edisyonunda [F9 (795-800)] ve Fabricius edisyonunda (828-849) yer almaktadır.

(799) Τύρας βαθύς τ' ὦν εὐβοτός τε ταῖς νομαῖς yerine ποταμὸς βαθύς τ' ὦν εὐβοτός ἐστι ταῖς νομαῖς (Letronne, str. 797).

(797) οὔτοι Θραῖκες καὶ Βαστάρναι τ' ἐπήλυδες yerine (ἀπὸ Τύρα ποταμοῦ ... εἰς Ψιλὸν καλούμενον στόμα τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ) οὔτοι Θραῖκες καὶ Βαστάρναι ἐπήλυδες [Korenjak F8 (794)].

(799) Τύρας βαθύς τ' ὦν εὐβοτός τε ταῖς νομαῖς yerine ποταμὸς βαθύς τ' ὦν εὐβοτός ἐστι ταῖς νομαῖς (Fabricius, str. 828).

(801) ὀλκάσιν ἰσὶν ὀλκάσι (Fabricius, str. 830).

(803) Τύρας, ἄποικος γενομένη Μιλησίων ἰσὶν Τύρας λεγομένη ἄποικος Μιλεσίων (Korenjak, F9, 795-800).

(804-812) numaralı satırlar Korenjak (F10, 801-817) edisyonunda str. 809-817 arasında şu şekilde anılmaktadır: Ἐπὶ ταῖς δὲ καθ' Ἑπανίν τε καὶ Βορυσθένην (810) ταῖς τῶν δυσι ποταμῶν συμβολὰς ἐστὶν κτισθῆσα πόλις, πρότερον μὲν Ὀλβία [Σαβία] καλουμένη, μετὰ δὲ ταῦτα ὑφ' Ἑλλήνων πάλιν Βορυσθένης κληθεῖσα· ταύτην δὲ ατὰ τὴν Μηδικὴν ἐπαρχίαν Μιλησιοὶ κτίζουσιν· (815) διακοσίων δὲ καὶ τεσσαράκοντα σταδίων τὸν ἀνάπλου ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἔχει τῷ ποταμῷ Βορυσθένει τῷ νῦν καλουμένῳ Δανάπρει, μιλ λβ.

(807) Βορυσθένης ἰσὶν Βορυσθενίς (Fabricius, str. 837).

(813-819) numaralı satırlar Korenjak [F10 (801-817)] edisyonunda str. 801-808 arasında yer almaktadır. Οὗτος δὲ πάντων ἐστὶ χριωδέστατος ἰσὶν (Βορυσθῆς ποταμὸς) πάντων ἐστὶ χριωδέστατος (Korenjak, F10, 801).

(815) βοσκήμασιν ἰσὶν βοσκήμασι (Fabricius, str. 845; Letronne, str. 813).

(817) τετταράκοντα ἰσὶν τεσσαράκοντα (Letronne, str. 815).

- (820-821) numaralı satırlar Letronne edisyonunda yer almamaktadır.
- (822-827) numaralı satırlar Letronne edisyonunda 818-823 arasında yer almaktadır.
- (820-821) numaralı satırlar Korenjak [F11 (818f.)] edisyonunda Ἀχίλλειος δρόμος, ὅπερ ἐστὶν ἤων σφόδρα μακρὰ [τε] καὶ στενή τοῦτ' ἔστιν αἰγιαλός, σφόδρα μακρὰ καὶ στενή şeklinde geçmektedir. Fabricius edisyonunda bu satırlar yer almamaktadır.
- (822-834) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda str. 851-864, Korenjak'ta ise F12a (826-831) yer almaktadır.
- (826) τὴν Ἀσίαν yerine sadece Ἀσίαν (Letronne, str. 822).
- (827) Δηλίοισι için Δηλίους (Korenjak, F12a, 826-831).
- (828-834) numaralı satırlar Korenjak edisyonunda [F12b (820-825)] arasında yer almaktadır.
- (828) Τοῦτον εἰς τόπον τινές yerine ἐν δὲ τῇ τῆς Ταυρικῆς (Letronne, str. 827); Ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ τῆς Ταυρικῆς (Korenjak F12b, 828).
- (829) τῆς Ταυρικῆς λέγουσιν yerine χώρα τινές λέγουσιν (Letronne, str. 828).
- (831) ὄχλοισιν için ὄχλοις (Fabricius, str. 861; Letronne, str. 831; Korenjak, F12b, 820-825).
- (832) ἐνόρειον yerine ὄρειον (Korenjak, F12b, 820-825).
- (834) ἀσεβήμασιν için ἀσεβήμασι (Fabricius, str. 864).
- (835-837) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda str. 866-868; Meineke edisyonunda str. 863-865 arasında yer almaktadır. Ayrıca Müller str. 835-859 Korenjak edisyonunda F15a (837-860) verilmekte olup, Müller edisyonu str. 835 Ὁ ἔπετ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ στόματος Μαιώτιδος için Korenjak str. 865 Τῆς δὲ Εὐρώπης ἐπ' αὐτοῦ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος şeklindedir. (835-886) numaralı satırlar Letronne edisyonunda str. 841-893 arasında yer almaktadır.
- (837) ὠνομασμένον yerine ἐπωνομασμένον (Fabricius, str. 868).
- (838) Ἄνωθε yerine Ἄνω δὲ (Fabricius, str. 800); ἐπάνω (Letronne, str. 843); Müller edisyonu str. 838-864 numaralı satırlar arası Meineke edisyonunda str. 798-824 arasında, Fabricius edisyonunda ise str. 800-864 arasında yer almaktadır.
- (841) Καπίδας yerine Καλπίδας (Letronne, str. 847).
- (843) τε μέχρι yerine τ' ἄχρις (Fabricius, str. 805; Letronne, str. 849). πάγων için πάγων (Fabricius, str. 805; Letronne, str. 849).
- (845) τὴν λεγομένην için τοὺς τὴν λεγομένην (Fabricius, str. 807; Letronne, str. 851).
- (846) εἶναι için εἶναι δὲ (Fabricius, str. 808; Letronne, str. 852).
- (848) Σκυθῶν ἔθνος için sadece Σκυθῶν (Fabricius, str. 810; Letronne, str. 854).
- (849) ἐπέκεινα δ' εἶναι πάλιν ἔρημον ἐχομένην için ἐπέκεινα πάλιν ἔρημον ὑπάρχειν ἐχομένην (Fabricius, str. 811; Letronne, str. 855).

- (850) Παντικάπην ἰζὶν Παντικάπη (Fabricius, str. 812).
- (853) ὦν yerine ὡς (Fabricius, str. 815).
- (855) Σκυθικαῖσι θ' ἵππομολγαῖς ἰζὶν Σκυθικαῖς ἵππομολγαῖς (Korenjak, F15a, str. 856).
- (857) τήν θ' ὄλην συνουσίαν yerine τε σύνολην οὐσίαν (Fabricius, str. 819; Letronne, str. 863).
- (861) εἰς τὴν Ἀσίαν ἰζὶν sadece εἰς Ἀσίαν (Fabricius, str. 823).
- (862) καλοῦσιν· εὐσημότατον εἶναί φησι δέ ἰζὶν καλοῦσιν· Ἔθνος εὐσημότατον δέ φησι τὸ (Fabricius, str. 824; Letronne, str. 868).
- (863) τὸ Σαυροματῶν καὶ τῶν Γελωνῶν ἰζὶν τὸ Σαυροματῶν τε καὶ Γελωνῶν (Fabricius, str. 825); τῶν τὸ Σαυροματῶν τε καὶ Γελωνῶν (Letronne, str. 869).
- (865-873) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda str. 869-877 arasında yer almaktadır.
- (869) οὐρετρίευσ yerine οὐρετρίευσ (Fabricius, str. 873); ὁ Τήϊος (Korenjak F15b (861-874) str. 870)⁴⁸
- (871) ἦς τὸ πέρας ἔστ' ἄφραστον yerine ἦς ἐστὶν ἄφραστον τὸ πέρας· (Fabricius, str. 875; Letronne, str. 877).
- (874) τὸν Τάναϊν, ὅστις ἐστὶ τῆς Ἀσίας ὄρος yerine τὸν δὲ Τάναϊν, ὅς ἐστὶν τῆς Ἀσίας ὄρος (Fabricius, str. 878; Korenjak, F16, 875-884); τὸν δὲ Τάναϊν, ὅς ἐστὶν τε τῆς Ἀσίας ὄρος (Letronne, str. 881).
- (875) τέμνων γε yerine τέμνει τε (Fabricius, str. 879); τέμνων τε (Letronne, str. 882).
- (877) στάδι' ἐπέχοντες ἰζὶν στάδι' ἐπέχοντα (Fabricius, str. 881; Letronne, str. 884); στάδια ἐπέχοντες (Korenjak, F16, 875-884).
- (878) τούτους ἐστὶ Μαιωτῶν γένος ἰζὶν τοὺς ἐστὶ Μαιωτῶν γένος (Korenjak, F16, 875-884); Σαρμάτας τὸ Μαιωτῶν ἔθνος (Fabricius, str. 882); Σαρμάτας τὸ Μαιωτῶν γένος (Letronne, str. 885).
- (880) [ὁ συγγραφεὺς] εἶρηκεν, ὡς Ἐφορος λέγει yerine ὡς δ' Ἐφορος ἱστόρηκε, Σαυροματῶν γένος (Fabricius, str. 884); εἶρηκεν, ὦν Μαιωτῆς ἡ λίμνη ἔχεται· (Letronne, str. 887).
- (881) Σαυροματῶν λέγεται ἔθνος yerine ὡς δ' Ἐφορος ἱστόρηκε, Σαυροματῶν ἔθνος (Letronne, str. 888).
- (884-895) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda str. 894-904 ve Meineke edisyonunda str. 891-900 arasında yer almaktadır.
- (885) ἐφ' οἷς yerine ἀφ' ὦν (Fabricius, str. 888).

⁴⁸ Korenjak tarafından ὁ Τήϊος olarak değiştirilen bu kısım, esere ait ilgili satırların Anon. *Peripl. p. Eux.* 49. 6'da aynı şekilde geçmesinden ötürü belirtilen şekilde kabul edilmiştir.

(886-895) numaralı satırlar Letronne edisyonunda str. 898-907 arasında yer almaktadır

(886) Ἑρμόνασσα için Ἑρμώνεια (Fabricius, str. 894). Letronne (str. 893) edisyonunda bu satırdan itibaren metinsel değişiklikler meydana gelmektedir: οἱ Σαυρομάται. Ayrıca Müller edisyonunda [ΑΣΙΑ] başlığı str. 873-874 arasında yer almakta iken Letronne edisyonunda str. 893-894 arasında yer almaktadır.

(891) νῆσος için ἡ νῆσος (Korenjak, F17b, 885-894). τοῦ Βοσπόρου için sadece Βοσπόρου (Letronne, str. 903).

(892) πεδιάδα için πηδιάδα (Fabricius, str. 900).

(893) καὶ τοῖς ποταμίοις yerine τοῖσί τε ποταμοῖς (Fabricius, str. 901; Letronne, str. 905).

(894-899) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda str. 890-893 ve Meineke edisyonunda str. 887-890 satırları arasında yer almaktadır.

(894) ἀδιάβατος τοῖς τενάγασί τ' ἐν τῷ πέραν için ἀδιάβατος τενάγασί τε τοῖς ἐν τῷ πέραν (Fabricius, str. 902; Letronne, str. 906; Korenjak, F17b, 885-894).

(895) ἄ yerine τὰ (Fabricius, str. 903; Letronne, str. 907).

(896-899) numaralı satırlar Letronne edisyonunda str. 894-897 satırları arasında yer almaktadır.

(898) δ' οὔσα için sadece οὔσα (Letronne, str. 896).

(900-913) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda str. 905-918 ve Meineke edisyonunda str. 887-890 satırları arasında yer almaktadır. (900-910) numaralı satırlar ise Korenjak F22 (939-949)'da verilmektedir.

(900) Μοσύνοικοι yerine οἱ Μοσύνοικοι λεγόμενοι (Fabricius; Letronne, str. 908); οἱ Μόσυνοι λεγόμενοι (Meineke, str. 901); ἔθνος οἱ λεγόμενοι Μοσύνοικοι (Korenjak).

(901) νόμοις yerine ὠμοῖς (Korenjak F22 (939-949) str. 940).

(902) φασὶν γὰρ ἐν ξυλίνοισιν için ἐν γὰρ ξυλίνοισιν φασὶν (Letronne, str. 910).

(904) δ' ἑαυτῶν yerine δὲ τούτων (Letronne, str. 912).

(909) εἰ δὲ παραβαίη yerine ἂν δὲ παραβαίη (Korenjak F22 (939-949) str. 948).

(910) φασὶν için φασὶ (Korenjak F22 (939-949) str. 949).

(911-913) numaralı satırlar Korenjak edisyonunda F23 (950-952) satırları arasında şu yer almaktadır: ἡ Φαρνακία πάλαι μὲν Κερασσοῦς ἐκαλεῖτο, Σινωπέων καὶ αὕτη ἄποικος) κτισθεῖσα ὑπ' αὐτῆ καθ' ἃς ἔρημος κειμένη, ἧς ἄντικρυς παρῆκει νῆσος Ἄρεως λεγομένη

(911) Κερασσοῦς Σινωπέων ἄποικος yerine sadece Κερασσοῦς (Letronne, str. 919).

(912) ἦν yerine ἄς (Fabricius, str. 917, Meineke, str. 913; Letronne, str. 920).

(913) Ἄρεως için Ἄρεος (Fabricius, str. 918).

(914-978) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda str. 921-987 arasında yer almaktadır. (914-916) Korenjak edisyonunda F24 (953-955) numaralı satırlar arasında şu şekildedir: ἀπὸ δὲ Κοτυώρου ἕως πλησίον Πολεμωνίου πρῶην Τιβαρανοὶ ὄκουν ἔθνος) ὁμόχωροι <...> παίζειν γελᾶν σπεύδοντες ἐκ παντὸς τρόπου (955) εὐδαιμονίαν μεγίστην κεκρικότες. (914-952) numaralı satırlar Letronne edisyonunda str. 923-90 arasında yer almaktadır.

(914) ὁμοχώριον ἰσὶν ὁμόχωροι (Meineke, str. 915). Τιβαρηνοὶ ὄκουν ἰσὶν ὄκουν Τιβαρηνοὶ πρῶτον (Letronne, str. 923).

(915) γελᾶν πάνυ yerine πάντως γελᾶν (Fabricius, str. 922; Letronne, str. 924).

(916) εὐδαιμονίαν ταύτην [μεγίστην] κεκρικότες yerine εὐδαιμονίαν εἶναί τε τοῦτο κεκρικότες (Fabricius, str. 923; Letronne, str. 925); εὐδαιμονίαν εἶναί ταύτην κεκρικότες (Meineke, str. 917).

(917-940) numaralı satırlar Korenjak edisyonunda F25 (956-981) satırları arasında yer almaktadır.

(917-918) Ἀμισὸς ἐν τῇ Λευκοσύρων γῆ κειμένη | Φωκαέων ἀποικία ἰσὶν Ἔστι δὲ πόλις Ἀμισὸς ἐν τε τῇ Λευκῶν Σύρων | γῆ κειμένη Φωκαέων τ' ἀποικία (Fabricius, str. 925-926); [ἔστι δὲ πόλις] Ἀμισὸς ἐν τε τῇ Λευκῶν Σύρων | γῆ κειμένη τῶν Φωκαέων τ' ἀποικία (Letronne, str.926-927).

(919) γάρ yerine τε (Letronne, str. 928).

(920) ἔλαβ' ἰσὶν ἔλαβεν (Fabricius, str. 928; Letronne, str. 929).

(921) δὲ τῆς Ἄσιας σχεδόν ἰσὶν σχεδόν τῆς Ἄσιας (Letronne, str. 930).

(923) Ἀλεξανδρούπολιν yerine Ἀλεξάνδρου πολιν (Fabricius, str. 931; Letronne, str. 932).

(926) τὸ τῆς Ἀσίας λέγεται γὰρ ἰσθμωδέστατον ἰσὶν τὸ τῆς γὰρ Ἀσίας λέγεται ἰσθμωδέστατον (Fabricius, str. 932; Letronne, str. 935).

(927) αὐτὸν yerine αὐτὴν (Korenjak F25 (956-981)).

(929-930) numaralı satırlar Fabricius edisyonunda str. 937-938 arasında yer almaktadır. ἐκ τῆς Κιλικίας [ἀνδρὶ γ' εὐζώνῳ μολεῖν| πένθ' ἡμερῶν εἰς Πόντον εἶναί τὴν ὁδὸν yerine ἐκ τῆς Κιλικίας εἶν' ὁδὸν πένθ' ἡμερῶν | εἰς Πόντον· ἔθνη δ' εἶχε πεντεκαίδεκα (Fabricius; Letronne, str. 939).

(934) χωρὶς ἰσὶν χωρία (Letronne, str. 942).

(935) ἅμα yerine δὲ καὶ (Fabricius, str. 942; Letronne, str. 943).

(936) Κᾶρες yerine Μάκαρες (Fabricius, str. 943; Letronne, str. 944).

(941) Εἶτεν yerine Εἶτ' ἔστι (Fabricius, str. 948; Letronne, str. 949).

(941-952) numaralı satırlar Korenjak edisyonunda F27 (986-997)'de verilmektedir.

(942) τὸ χωρίον yerine ἦν χώρα ποτὲ (Fabricius, str. 949; Letronne, str. 950).

- (943) ἦν ποτε yerine ἦν τὸ πρὶν (Fabricius, str. 951; Letronne, str. 951).
- (945) Ἀμαζόνιας ἰσὶν Ἀμαζόνων (Letronne, str. 953).
- (947) Ἀβρώνδας γένει yerine Ἀβρῶν τῷ γένει (Fabricius, str. 955; Letronne, str. 955; Meineke, str. 947); Ἄβρων τῷ γένει [Korenjak F27 (986-997)].
- (949) Κρητίνης yerine Κριτίας (Fabricius, str. 957; Letronne, str. 957). Κῶος ἰσὶν Κῶος (Letronne, str. 957).
- (950) οἱ γενόμενοι φυγάδες ὄρων Μιλησίων yerine οἱ γενόμενοι φυγάδες <τε> τῶν Μιλησίων (Fabricius, str. 958; Letronne, str. 958; Korenjak F27(986-997) str. 995).
- (951) συνοικίζουσι ἰσὶν συνοικίζουσιν (Fabricius, str. 959). δ' αὐτήν yerine sadece αὐτήν (Letronne, str. 959).
- (952) ὁ Κιμμερίων κατέδραμε τὴν Ἀσίαν στρατός ἰσὶν ὁ Κιμμερίων στρατός κατέδραμεν Ἀσίαν (Fabricius, str. 960; Letronne, str. 960).
- (953) Καταντικρὺ yerine Κατ' ἀντικρὺς (Fabricius, str. 962). ἐν τῇ πέραν yerine ἐν Εὐρώπῃ (Fabricius, str. 962). (953-957) arasındaki satırlar Letronne edisyonunda yer almamaktadır.
- (955) ὑψηλὸν yerine ὕψιστον (Meineke, str. 955).
- (955-957) numaralı satırlar Korenjak edisyonunda F28 (998-1000)'de yer almaktadır: (Κάραμβις ἀκρωτήριον·) ἀπότομον εἰς θάλασσαν ὑψηλὸν ὄρος τὸ λεγόμενον Κριοῦ μέτωπον (1000) ἀπέχον ἀπὸ Καραμβεως πλοῦν νυχθήμερον. Ayrıca Fabricius'ta str. 964-965'te Κριοῦ καλούμενον ὄρος κάποτομον, | ἀπέχον Καραμβεως δὲ πλοῦν νυχθήμερον şeklinde yer almaktadır.
- (958-967) numaralı satırlar Korenjak edisyonunda F29 (1001-1011)'de yer almaktadır.
- (958-978) numaralı satırlar Letronne edisyonunda str. 961-981 arasında yer almaktadır.
- (958) Ὡν δὴ τόπων [λέγουσιν] ἄρξαι Φινέα yerine Τούτων τόπων τὸ πρῶτον ἄρξαι Φινέα (Fabricius, str. 967); ὦν δὴ τόπων τὸ πρῶτον ἄρξαι Φινέα (Letronne, str. 961).
- (959) ὑστέροισι yerine ἀλλ' ἐν ὑστέροις (Fabricius, str. 968; Letronne, str. 962).
- (963) ἐπὶ τῶν τόπων ἰσὶν ἐπὶ τὸν τόπον (Fabricius, str. 972; Letronne, str. 966).
- (965) ὑπάρχειν yerine ὑπάρχουσ' (Fabricius, str. 974; Letronne, str. 968).
- (968-971) numaralı satırlar ἰσὶν bk. Korenjak edisyonu F30 (1012-1015).
- (968) Παρθένιος... Οὗτος ὁ ποταμός yerine Παρθένιος ποταμός [Korenjak F30 (1012-1015)]; ὁ Παρθένης (Fabricius; Letronne, str. 971).
- (970) Ἐν δ' αὐτῷ λόγος yerine Ἐν αὐτῷ δὴ λόγος (Letronne, str. 973).
- (972-975) numaralı satırlar ἰσὶν bk. Korenjak edisyonu F31 (1016-1019).
- (972) [Εἶτ' ἔστιν] Ἡράκλεια, Βοιωτῶν κτίσις ἰσὶν sadece Ἡράκλεια, Βοιωτῶν κτίσις [Korenjak F31 (1016-1019)].

(976-978) numaralı satırlar için bk. Korenjak edisyonu F33 (1022-1024).

(976) Σαγγάριος... Οὔτος ὁ ποταμός için sadece Σαγγάριος ποταμός [Korenjak F33 (1022-1024)]; ποταμός (Fabricius); οὔτος ὁ ποταμός (Letronne, str. 979).

(977) καὶ Φρυγῶν [χθονός] yerine καὶ Φρυγίας [Korenjak F33 (1022-1024)].

(978) φερόμενος yerine ἀποφερόμενος (Fabricius, str. 987; Letronne, str. 981). Θυνίδος yerine Θυνίας [Fabricius, str. 987; Letronne, str. 981; Korenjak F33(1022-1024)].

(979) Ὑπιος için Ὑπιος ποταμός [Korenjak F32 (1020f.)].

(979-980) numaralı satırlar Korenjak edisyonunda F32 (1020f.)’de yer almaktadır. Meineke edisyonunda ise bu satırlar yer almamaktadır.

(980) μεσηγὺ yerine Μεσόγειον [Korenjak F32 (1020f.)].

2.3 Hellence Aslından Çeviri

Ἄνωνόμου (Σκύμνου Χίου, ὡς φέρεται,) Περιήγησις

- Πάντων ἀναγκαιότατον ἢ κωμῳδία,
 θειότατε βασιλεῦ Νικόμηδες, τοῦτ' ἔχει
 τὸ καὶ βραχέως ἕκαστα καὶ φράζειν σαφῶς
 καὶ ψυχαγωγεῖν πάντα τὸν ὑγιῆ κριτήν.
- 5 Διὸ δὴ δοκιμάσας τὸ πιθανὸν τῆς λέξεως
 σοί τε διὰ ταύτης ἐντυχεῖν ἐσπούδασα
 καὶ διαλεγῆναι βραχέα, τό τε συνηγμένον
 εὐπεριγράφως ὠφέλιμον ἀναδοῦναι τόδε
 σύνταγμα, κοινήν πᾶσι τὴν εὐχρηστίαν
- 10 διὰ σὲ παρέξων τοῖς θέλουσι φιλομαθεῖν.
 Βουλόμενος οὖν σοι πρῶτον ἐκθέσθαι σαφῶς
 τὸν ἀπολογισμὸν τῆς ὅλης συντάξεως,
 αἰτῶ δοθῆναι τῇ προεκθέσει λόγον
 μὴ πολὺν· ἐμοὶ γὰρ κρίνεται λακωνικῶς
- 15 περὶ μεγάλων ἐλάχιστα πραγμάτων λέγειν.
 Ἔστι δ' ἃ γράφω τοιαῦτα. Τοῖς ἐν Περγάμῳ
 βασιλεῦσιν, ὧν ἡ δόξα καὶ τεθνηκότων
 παρὰ πᾶσιν ἡμῖν ζῶσα διὰ παντὸς μένει,
 τῶν Ἀττικῶν τις γνησίῳν τὲ φιλολόγων
- 20 γεγωνῶς ἀκουστής Διογένους τοῦ Στωϊκοῦ,
 συνεσχολακῶς δὲ πολὺν Ἀριστάρχῳ χρόνον,
 συνετάξατ' ἀπὸ τῆς Τρωϊκῆς ἀλώσεως
 χρονογραφίαν στοιχοῦσαν ἄχρι τοῦ νῦν βίου.
 Ἔτη δὲ τετταράκοντα πρὸς τοῖς χιλίοις
- 25 ὠρισμένως ἐξέθετο, καταριθμούμενος
 πόλεων ἀλώσεις, ἐκτοπισμοὺς στρατοπέδων,
 μεταναστάσεις ἐθνῶν, στρατείας βαρβάρων,
 ἐφόδους περαιώσεις τε ναυτικῶν στόλων,
 θέσεις ἀγώνων, συμμαχίας, σπονδὰς, μάχας,
- 30 πράξεις βασιλέων, ἐπιφανῶν ἀνδρῶν βίους,
 φυγὰς στρατείας, καταλύσεις τυραννίδων·

(Khioslu Skymnos'a Ait Olduğu Söylenen) Anonymus Periegesis

Her şeyin en lüzumluşudur komodia,

ey tanrısız kral Nikomedes, sahiptir şunlara:

her bir şeyi hem kısa ve açıkça anlatmaya

hem de akıllı bir yargıcı tümüyle ayartmaya.

5 Bu nedenle anlatımın inandırıcılığını sınadıktan sonra

bu eser vasıtasıyla seninle görüşmek istedim,

hem kısalığını tetkik etmek hem herkes için ortak bir faydayı

senin aracılığıyla öğrenme heveslilerine sunayım diye,

hem de bir araya getirilmiş olan bu kullanışlı eseri

10 yayınlamak için iyi tasarlanmış bir şekilde.

İlkin koymak istiyorum açıkça ortaya

tüm eserin açıklamasını.

İzin verin girişe biraz söz eklememe:

Karar verdim az ve öz şekilde

15 bütün işler hakkında oldukça kısa konuşmaya.

Yazdıklarım şöyledir: Öldükten sonra dahi

ünleri hepimizin nezdinde

uzun süre yaşayıp duran Pergamon'daki krallar için,

Stoik Diogenes'in öğrencisi olmuş

20 ve uzun bir süre Aristarkhos ile eğitim görmüş olan

özbeöz Attikalı bilginlerden biri,

Troya'nın zapt edilişinden şimdiki yaşamına değin

süregelen bir zamandizininini aldı kaleme.

Bin kırk yılı düzenli bir şekilde

25 sistemli olarak anlattı, sayarak

kentlerin zapt edilişlerini, orduların nakledilişlerini,

halkların göçlerini, barbarların seferlerini,

ve donanmaların taarruzlarını ve seyirlerini,

yarışma düzenlemelerini, ittifakları, anlaşmaları, savaşları,

30 kralların işlerini, kudretli kişilerin yaşamlarını,

sürgünleri, seferleri, tiranlıkların devrilişlerini;

26

πάντων ἐπιτομὴν τῶν χύδην εἰρημένων·
μέτρῳ δὲ ταύτην ἐκτιθέναι προείλετο,
τῷ κωμικῷ δὲ, τῆς σαφηνίας χάριν,

35

εὐμνημόνευτον ἐσομένην οὕτως ὁρῶν.
Τὸ δ' ὅμοιον ἔλαβεν εἰκάσας ἐκ τοῦ βίου·
ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἀναλαβὼν θέλοι φέρειν
ξύλων λελυμένων πλῆθος, οὐκ ἂν εὐχερῶς
τούτων κρατήσαι, δεδεμένων δὲ ῥαδίως·

40

οὕτω λελυμένην λέξιν ἀναλαβεῖν ταχύ
οὐκ ἔστι, τῷ μέτρῳ δὲ περιειλημμένην
ἔστιν κατασχεῖν εὐσκόπως καὶ πιστικῶς·
ἔχει γὰρ ἐπιτρέχουσαν ἐν ἑαυτῇ χάριν,
ὅταν ἱστορία καὶ λέξις ἔμμετρος πλεκῆ.

45

Κεῖνος μὲν οὖν κεφάλαια συναθροίσας χρόνων
εἰς βασιλέως ἀπέθετο φιλαδέλφου χάριν,
ἃ καὶ διὰ πάσης γέγονε τῆς οἰκουμένης,
ἀθάνατον ἀπονέμοντα δόξαν Ἀττάλῳ
τῆς πραγματείας ἐπιγραφὴν εἰληφότι.

50

Ἐγὼ δ' ἀκούων, διότι τῶν νῦν βασιλέων
μόνος βασιλικὴν χρηστότητα προσφέρεις,
πεῖραν ἐπεθύμησ' αὐτὸς ἐπ' ἑμαυτοῦ λαβεῖν
καὶ παραγενέσθαι καὶ τί βασιλεύς ἐστ' ἰδεῖν,
ἴν' αὐτὸς ἐτέροις πάλιν ἀπαγγέλλειν ἔχω.

55

Διὸ τῇ προθέσει σύμβουλον ἐξελεξάμην
τὸν συγκατορθώσαντα καὶ τῷ σῷ πατρί
τὰ τῆς βασιλείας πρότερον, ὡς ἀκούομεν,
παρὰ σοί τε, βασιλεῦ, γνησίως τιμώμενον
κατὰ πάντα, τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Διδυμῆ λέγω,

60

τὸν καὶ θεμιστεύοντα καὶ μουσηγέτην.
Οὗ δὴ σχεδὸν μάλιστα καὶ πεπεισμένος
πρὸς σὴν κατὰ λόγον ἦκα (κοινὴν γὰρ σχεδὸν
τοῖς φιλομαθοῦσιν ἀναδέδειχας) ἐστὶν·
Θεὸς δὲ συνεφάψαιτο τῇ προαιρέσει

- karmakarışık sorulan her şeyin özetini;
 tercih etti bunu da açıklamayı ölçüyle,
 komik tarzda, anlaşılabilirliği nedeniyle,
 35 gözeterek iyi hatırlanabilir olduğunu bu şekilde.
 Aldı yaşamdan benzer şeyi tasvir ederek;
 Mesela birisi kavrayıp taşımak isterse
 bağlanmamış dalların çoğunu, tutamaz bunları maharetle
 (fakat taşıyabilir) bağlarsa kolayca;
 40 dolayısıyla hemen kavrayamaz (ölçüyle) bağlanmamış bir anlatımı da.
 Ölçüyle yoğrulmuş bir anlatımı ise
 akılda tutabilir isabetli ve etkileyici bir şekilde;
 Zira kendi içinde yayılan bir zarafeti olur,
 tarih araştırması ve ölçülü anlatım birleştiğinde.
 45 Haliyle bu kişi, toparladıktan sonra çağın başlıca olaylarını
 sundu kral Philadelphos'un nezaketine,
 tüm dünyada meydana gelmiş bu şeyler
 sağladı Attalos'a da ebedî bir nam,
 aldığı için adı bilimsel eserin başlığını.
 50 Ben de duyduğum zaman, şimdiki kralların içinde
 (senin) tek başına krala yaraşır bir dürüstlük sergilediğini,
 bizzat kendim keşfetmek ve gelip görmek istedim
 bir kralın nasıl görüldüğünü,
 bizzat kendim de bildirebileyim diye diğerlerine.
 55 Bir danışman seçtim bu amaçla (kendime),
 senin babana yardımcı olan biriydi de bu,
 duyduğumuz üzere, önceden krallık işlerinde
 ve senin nezdinde de, ey kral, onurlandırılan biri samimiyetle
 her bakımdan. Apollon Didymaion'dan bahsediyorum,
 60 hem orakl veren hem de Mousa'ların lideri olan.
 En çok da onun yanında ikna olup
 sözü gereği geldim senin (öğrenme sevdalısı kişilerin yanında
 ortak diye salık verdiğin) ocağına.
 Tanrı da amacıma eşlik etsin!

28

65 Ἐκ τῶν σποράδην γὰρ ἱστορουμένων τισὶν
ἐν ἐπιτομῇ σοι γέγραφα τὰς ἀποικίας
κτίσεις τε πόλεων, τῆς ὅλης τε γῆς σχεδὸν
ὅσ' ἐστὶ πλωτὰ καὶ πορευτὰ τῶν τόπων.
Τούτων δ' ὅσα μὲν εὖσημά τ' ἐστὶ καὶ σαφῆ
70 ἐπὶ κεφαλαίου συντεμῶν ἐκθήσομαι,
ὅσα δ' ἐστὶν αὐτῶν οὐ σαφῶς ἐγνωσμένα,
ὁ κατὰ μέρος ταῦτ' ἐξακριβώσει λόγος,
ὥστε, βασιλεῦ, τὸν πάντα τῆς οἰκουμένης
ἔχειν σε περιορισμὸν ἐπιτετημημένον,
75 ποταμῶν τε μεγάλων ιδιότητας καὶ ρύσεις,
τὴν τῶν δὴ ἠπείρων τε κατὰ μέρος θέσιν,
ἐν ἑκατέρᾳ τίνες εἰσὶν Ἑλλήνων πόλεις,
τίνες ἔκτισαν, κατὰ τίνας ὄκησαν χρόνους,
τοὺς ὁμοεθνεῖς ὄντας τε τοὺς τ' αὐτόχθονας,
80 τίν' ἔστι πλησιόχωρα βαρβάρων γένη,
τίνα μιγάδων λεγόμενα, ποῖα νομαδικά,
τίνες ἡμεροὶ, τίνες εἰσὶν ἀξενώτατοι
ἔθεσι, τρόποις τ' ἔργοις τε βαρβαρώτατοι,
τίνα τῶν ἐθνῶν μέγιστα πολυανδροῦντά τε,
85 τίσιν νόμοις ἕκαστα χρῆται καὶ βίους,
τῶν ἐμπορίων ὅσα τ' ἐστὶν εὐτυχέστατα,
νήσων τε πασῶν τῶν πρὸς Εὐρώπην θέσιν,
ἐξῆς τε τῶν σύνεγγυς Ἀσία κειμένων,
κτίσεις τε πόλεων τῶν ἐν αὐταῖς φερομένων,
90 ἀπλῶς θ' ἀπάντων χωρίων διέξοδον
καὶ τὴν ὅλην περίοδον ἐν ὀλίγοις στίχοις·
ἧς ὁ κατακούσας οὐ μόνον τερφθήσεται,
ἅμα δ' ὠφελίαν ἀποίσειτ' εὐχρηστον μαθῶν,
εἰ μηθὲν ἕτερον, φασί, ποῦ ποτ' ἐστὶ γῆς
95 κὰν τίσι τόποις τὴν πατρίδα κειμένην ἔχει
τίνων τε πρότερον γενομένην οἰκητόρων
πόλεσί τε ποίαις συγγένειαν ἀναφέρει·

65 Zira kimileri için dağınık şekilde araştırılan şeylerden
 senin için kaleme aldım kısaca kolonileri,
 kentlerin kuruluşlarını ve tüm yeryüzündeki
 bölgelerin bir gemiyle seyredilebilir ve yürünebilir yerlerini.
 Bunlardan büyük kısmı hem aşikâr hem de kesin olduğu için,
 70 çoğunlukla kısaltarak sunacağım;
 Oysa bir o kadar da açıkça bilinmeyen yerleri,
 ele alacak anlatı ayrıntısıyla.
 öyle ki, ey kral, (bu sayede) dünyanın özeti çıkarılmış
 tam bir tasvirini bulunduracaksın elinde:

75 büyük ırmakların özgül doğalarını ve akış yönlerini,
 iki kıtanın ayrıntılı konumunu,
 her birinde hangi Hellen kentleri var,
 (bunları) kimler kurdular, hangi dönemler boyunca iskân ettiler,
 aynı halktan ve de yerel halktan olanları,
 80 hangi soylar barbarlara komşudur,
 hangilerinden karışık olarak bahsedilir, nasıl kırsal bir hayat (sürdüklerini),
 kimlerin kültürlü, kimlerin en misafir sevmez olduğunu,
 gelenekleri, görenekleri ve işlerinde son derece barbar olanları;
 halklardan hangisinin en büyük ve kalabalık olduğunu,
 85 her birinin hangi yasaları ve yaşam tarzlarını kullandıklarını,
 ticaret merkezlerinden son derece gönenç sahibi olanları,
 Avrupa karşısındaki tüm adaların konumunu,
 sonra da Asya yakınında uzananların konumunu,
 buralarda olduğu söylenen kentlerin kuruluşlarını,
 90 tek tek tüm bölgelerin geçitlerini
 ve birkaç mısradaki da tüm çevre yollarını.
 Bunu işiten kişi memnun olmuş olmayacak sadece,
 aynı zamanda faydalı bir kazancı öğrenip nakledecek,
 hiç olmadı, yeryüzünde ne zaman nerede bulduklarını,
 95 vatanının hangi topraklarda yer aldığını,
 ve öncesinde (orada) hangi halkların var olduğunu,
 hangi kentlerle akrabalık kurduklarını.

30

συνελόντι δ' εἰπεῖν, οὐχὶ τὴν Ὀδυσσέως
ἀναδεξάμενος, ὥς φασιν οἱ μῦθοι, πλάνην,

100

ἐπὶ τῆς ἰδίας δε καταμένων εὐδαιμόνως,
οὐχὶ μόνον ἑτερόφυλον ἀνθρώπων βίον,
ἔθνῶν ὅλων δὲ γνώσει' ἄστη καὶ νόμους.

105

Λαβοῦσα δ' ἡ σύνταξις ἐπιφανέστατον
ἀρχηγέτην σε φιλάγαθον τε προστάτην
ἤξει διὰ λόχους ἐπιμελεῖς εἰς τὸν βίον
τὸ σόν τε, βασιλεῦ, πᾶσι κηρύξει κλέος
διαπεμπομένη πρὸς ἕτερον ἄφ' ἑτέρου τόπον
καὶ τοῖς μακρὰν ἀπέχουσι τὴν εὐφημίαν.

110

Ἦδη δ' ἐπ' ἀρχὴν εἶμι τῆς συντάξεως
τοὺς συγγραφεῖς ἐκθέμενος, οἷς δὴ χρώμενος
τὸν ἱστορικὸν εἰς πίστιν ἀναπέμπω λόγον·
τῷ τὴν γεωγραφίαν γὰρ ἐπιμελέστατα
γεγραφότι τοῖς τε κλίμασι καὶ τοῖς σχήμασιν
Ἐρατοσθένει μάλιστα συμπεπεισμένος,

115

Ἐφόρω τε καὶ τῷ τὰς κτίσεις εἰρηκότι
ἐν πέντε βίβλοις Χαλκιδεῖ Διονυσίῳ,
Δημητρίῳ τε Καλλατιανῷ συγγραφεῖ
καὶ τῷ Σικελῷ Κλέωνι καὶ Τιμοσθένει,
τὴν τῆς [θαλά]ττ[ης, ὅς γ' ὀρίζ]εται θέσιν,

120

καὶ τὸν πολίτην δ' ἐκ
. . (π . ψ) . . . ασιν . γνω . (ρι . μεν) . . εἰ(σ)ἰ . φ . . (καί)
(ὄγε . . φιλ) π(α)ρ' ἱ(στορεῖν)
(ἐ . πι . . λλομέν) . . . τόπους
. . . . ἀκολου(θῶν) δὲ καὶ Καλλισθένη(η)

125

. . . (ἰληφα) καὶ κ . . . (χ . χ) . ενίων δὲ καὶ
Τίμαιον, ἄνδρα Σικελὸν ἐκ Ταυρομενίου,
ἐκ τῶν ὑφ' Ἡροδότου τε συντεταγμένων·
ἂ δ' αὐτὸς ἰδίᾳ φιλοπόνως ἐξητακῶς
αὐτοπτικὴν πίστιν τε προσενηγεγμένος,

Odysseus'un seyahatine girişmeden,
 efsanelerin anlattığı gibi,
 100 kendi özelinde kalarak anlatınca kısaca, pürneşeyle,
 sadece insanların farklı türdeki yaşamlarını değil,
 tüm halkların kentlerini ve yasalarını öğrenecek.
 Seni son derece kudretli bir lider
 ve iyiliksever bir hami olarak ele alan bu derleme
 105 sahip çıkacak yaşamına ilgili halk yığınları sayesinde;
 Hatta ey kral, herkese, uzaktakilere dahi
 ününü duyuracak haber ileterek
 bir yerden diğerine sana ilişkin.
 Başındayım henüz derlememin,
 110 ekleyerek yararlandığım yazarları
 dayandırıyorum güvenilirliğini araştırmaya dayalı bilgiye;
 Elbette en çok, coğrafyayı enlemleri ve
 bölgeleriyle son derece özenli bir şekilde yazan
 Eratosthenes'e güvendim;
 115 ve Ephoros'a ve de beş kitapta kuruluşlardan bahseden
 Khalkisli Dionysios'a,
 Kallatisli tarih yazarı Demetrios'a,
 Timosthenes'e ve Sicilyalı Kleon'a
 [denizin ve karaların yerini gösteren]
 120 ve vatandaşı...
 ...
 ... anlatan...
 ... yerlerini...
 ...Kallisthenes'i de takip ederek
 125 ... hatta...
 Sicilyalı olan, Tauromenion'dan Timaios'u
 ve de Herodotos tarafından derlenenlerden (yararlandım);
 Bunları bizzat kendim inceledim özenle
 ve güvenilirliğinden ötürü başvurduğum

- 130 ὡς ὄν θεατῆς οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος
 ἢ τῶν κατ' Ἀσίαν κειμένων πολισμάτων,
 ἴστωρ δὲ γεγινῶς τῶν τε περὶ τὸν Ἀδρίαν
 καὶ τῶν κατὰ τὸν Ἰόνιον ἐξῆς κειμένων,
 ἐπεληλυθὼς δὲ τοὺς τε τῆς Τυρρηνίας
 135 καὶ τοὺς Σικελικοὺς καὶ πρὸς ἐσπέραν ὄρους
 καὶ τῆς Λιβύης τὰ πλεῖστα καὶ Καρχηδόνοσ.
 Τὰ δὲ πολλὰ συνελὼν ἄρξομαι τῶν πραγμάτων,
 πρῶτον δὲ τάξω τοὺς κατ' Εὐρώπην τόπους.

ΕΥΡΩΠΗ

- Τὸ τῆς θαλάττης τῆς Ἀτλαντικῆς στόμα
 140 σταδίων μὲν εἶναι φασιν ἑκατὸν εἴκοσιν·
 ἢ περιέχουσα δ' αὐτὸ χώρα πλησίον
 ἢ μὲν Λιβύης ἢ δ' ἐστὶν Εὐρώπης ἄκρα.
 Νῆσοι δὲ τούτων ἑκατέρωθεν κείμεναι
 διέχουσ' ἀπ' ἀλλήλων τριάκοντα σχεδὸν
 145 σταδίουσ· καλοῦνται δ' ὑπὸ τινῶν Ἡρακλέουσ
 στῆλαι. Μιᾶς τούτων δὲ Μασσαλιωτικὴ
 πόλις ἐστὶν ἐγγὺς Μαινάκη καλουμένη·
 αὕτη πρὸς Εὐρώπην δὲ τῶν Ἑλληνίδων
 πόλεων ἀπασῶν ἐσχάτην ἔχει θέσιν.
 150 Κάμψαντι τὴν ἄκραν δὲ τὴν κατ' ἀντικρὺ
 πρὸς ἥλιον δύνοντα πλοῦς ἐσθ' ἡμέρας·
 εἴτ' ἐχομένη 'στὶ νῆσος ἢ καλουμένη
 Ἐρύθεια, μεγέθει μὲν βραχεῖα παντελῶς,
 βοῶν δ' ἀγέλας ἔχουσα καὶ βοσκημάτων
 155 προσεμφερεῖς ταύροις τε τοῖς Αἰγυπτίοις
 καὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἥπειρον ἔτι Θεσπρωτίοις·
 προσεσπερίους δ' Αἰθίοπας οἰκητὰς ἔχειν
 λέγουσιν αὐτὴν γενομένης ἀποικίας.
 Ταύτης σύνεγγυς δ' ἐστὶ . . . πόλις
 160 λαβοῦσα Τυρίων ἐμπόρων ἀποικίαν,

- 130 kendi görgü tanıklığıma zira ben
sadece Hellas'ı değil aynı zamanda
Asya boyunca uzanan kentleri de görmüş; Adiyatik civarında
ve Ionia Denizi'nde uzanan kentleri de tek tek bilen;
hem Tyrrhenia'nın hem de
- 135 batıya doğru Sicilya sınırlarını ve
Afrika ile Kartaca'nın büyük bir kısmını ziyaret etmiş biriyim.
Başlayacağım pek çoğunu kısaltarak vazifeme;
İlkin sıralayacağım Avrupa boyunca yer alan toprakları.

AVRUPA

- Atlas Denizi'nin ağzının
- 140 yüz yirmi *stadia* olduğunu söylerler;
bunu çevreleyen ülkelerin yakınında
bir yanda Afrika bulunur diğer yanda ise Avrupa Burnu.
Bunların her iki yanında uzanan, kimilerince
Herakles Sütunları olarak denilen adalar
- 145 birbirinden otuz *stadia* mesafededirler.
Sütunlardan birinin yakınında Massalia
kenti vardır, Mainake denilen aynı kent
en uzak yerdedir Avrupa yönünde
Hellenlerin bütün kentleri arasında.
- 150 Burnun karşısından dolaşan kişi için
güneşin batışına doğru bir günlük deniz yolculuğu vardır.
Sonra gelir Erytheia adındaki ada
küçük de olsa,
inek ve sığır sürüleri vardır
- 155 benzeyen hem Mısır boğalarına
hem de Epeiros yakınlarındaki Thesprotialılarınkine.
Etiyopya'nın ise batıya doğru yayılan halka,
sahip olduğunu söylerler, bir koloni geldikten sonra.
Bunun yakınında ise ... kenti bulunur,
- 160 Tyroslu tüccarların Gadeira'yı koloni olarak aldığı,

- Γαδειρ', ὅπου μέγιστα γίνεσθαι λόγος
 κήτη. Μετὰ ταύτην δ' ἐστὶν ἡμερῶν δυοῖν
 τελέσαντι πλοῦν ἐμπόριον εὐτυχέστατον
 ἢ λεγομένη Ταρτησοῦς, ἐπιφανῆς πόλις,
 165 ποταμόρρυτον κασσίτερον ἐκ τῆς Κελτικῆς
 χρυσόν τε καὶ χαλκὸν φέρουσα πλείονα,
 Ἐπειτα χώρα Κελτικὴ καλουμένη
 μέχρι τῆς θαλάττης τῆς κατὰ Σαρδῶ κειμένης,
 ὅπερ μέγιστόν ἐστι πρὸς δυσμαῖς ἔθνος.
 170 Τὴν μὲν γὰρ ἐντὸς ἀνατολῶν πᾶσαν σχεδόν
 οἰκοῦσιν Ἴνδοι, τὴν δὲ πρὸς μεσημβρίαν
 Αἰθίοπες ἐγγὺς κείμενοι νότου πνοῆς·
 τὸν ἀπὸ ζεφύρου Κελτοὶ δὲ μέχρι δυσμῶν τόπον
 θερινῶν ἔχουσιν, τὸν δὲ πρὸς βορρᾶν Σκύθαι.
 175 Ἴνδοι μὲν οὖν μεταξὺ θερινῶν ἀνατολῶν
 καὶ χειμερινῶν οἰκοῦσι· Κελτοὶ δ' ἀνάπαλιν
 ὑπ' ἰσημερινῆς θερινῆς τε δύσεως, ὡς λόγος.
 Τὰ μὲν οὖν ἔθνη τὰ τέτταρ' ἐστὶ τοῖς ὄχλοις
 τοῖς πλήθεσιν τε τῶν κατοικούντων ἴσα·
 180 ἢ δ' Αἰθιοπῶν πλέον' ἐστὶ χώραν καὶ Σκυθῶν
 ἐρημίαν δ' ἔχουσα πλείστην, διὰ τὸ καί
 τὰ μὲν ἔμπυρ' εἶναι μᾶλλον αὐτῶν τὰ δ' ἔνυγρα.
 Χρῶνται δὲ Κελτοὶ τοῖς ἔθεσιν Ἑλληνικοῖς,
 ἔχοντες οἰκειότατα πρὸς τὴν Ἑλλάδα
 185 διὰ τὰς ὑποδοχὰς τῶν ἐπιξενουμένων
 συν μουσικῇ δ' ἄγουσι τὰς ἐκκλησίας,
 ζηλοῦντες αὐτὴν ἡμερώσεως χάριν.
 Τούτων δὲ κεῖται λεγομένη τις ἐσχάτη
 στήλη βόρειος· ἔστι δ' ὑψηλὴ πάνυ
 190 εἰς κυματῶδες πέλαγος ἀνατείνουσ' ἄκραν.
 Οἰκοῦσι τῆς στήλης δὲ τοὺς ἐγγὺς τόπους
 Κελτῶν ὅσοι λήγουσιν ὄντες ἔσχατοι

- orada büyük deniz hayvanlarının olduğu
söylentisi anlatılır. Bunun ardından iki günlük
deniz seyahati sonunda gönençli bir ticaret merkezi
olan ünlü Tartessos (gelir), kudretli kent,
- 165 Keltike'den nehirle gelen kalayı,
altını ve bakırı çokça işleten.
Sonra Keltike denen ülke
Sardinya boyunca denize kadar uzanır,
batıya doğru büyük bir halktırlar.
- 170 Zira doğuda tüm ülke civarında
yaşar Hintler, güneyde ve güney rüzgârının
estiği yönde ise uzanır Etiyopyalılar.
Keltler batı rüzgârından yazın güneşin battığı yere kadar
uzanır, kuzey yönünde ise İskitler.
- 175 İndoslular yaz gün dönümü ile
kış gün dönümü ortalarında yaşarlar; Keltler ise,
söylenceye göre, iskân ederler yeniden batıdan ekinoksa kadar.
Bu soyların dördü de iskân ettikleri yerlerin uygunluğu
ve mevcudiyetleri bakımından eşittir birbirine.
- 180 Etiyopyalıların arazisi İskitlerinkinden daha geniştir,
hatta pek çoğu da ekilmemiştir, zira
bunların bir kısmı çok sıcakken, diğer kısmı çok sulaktır.
Keltler ise Hellen geleneklerini kullanırlar,
Hellas'a son derece bağlı oldukları için
- 185 ağırlarken misafir olarak gelenleri
sürdürürler toplantılarını müzikle,
modernleşmek adına rekabet ederek onunla.
Boreios adı verilen bir stel uzanır en uzağında
bunların; (burada) dalgalı denize doğru
- 190 bir burun çıkartan yüksek bir tepelik vardır.
stel yakınında Keltlerin toprakları
sonlandıktan sonra en uzakta kalan Enetler

Ἐνετοί τε καὶ τῶν ἐντὸς εἰς τὸν Ἀδρίαν
 Ἴστρον καθηκόντων· λέγουσι δ' αὐτόθεν
 195 τὸν Ἴστρον ἀρχὴν λαμβάνειν τοῦ ρεύματος.
 Τῶν πρὸς τὸ Σαρδῶον δὲ πέλαγος κειμένων
 οἰκοῦσι Λιβυφοίνικες, ἐκ Καρχηδόνας
 ἀποικίαν λαβόντες· ἐξῆς δ', ὡς λόγος,
 Ταρτήσσιοι κατέχουσιν· εἴτ' Ἰβηρες οἱ
 200 προσεχεῖς. Ἐπάνω τούτων δὲ κεῖνται τῶν τόπων
 Βέβρυκες. Ἐπειτα παραθαλάττιοι κάτω
 Λίγυες ἔχονται καὶ πόλεις Ἑλληνίδες,
 ἃς Μασσαλιῶται Φωκαεῖς ἀπόκισαν·
 πρώτη μὲν Ἐμπόριον, Ῥόδη δὲ δευτέρα
 205 ταύτην οἱ πρὶν ναυκρατοῦντες ἔκτισαν
 Ῥόδιοι. Μεθ' οὗς ἐλθόντες εἰς Ἰβηρίαν
 οἱ Μασσαλίαν κτίσαντες ἔσχον Φωκαεῖς
 Ἀγάθην Ῥοδανουσίαν τε, Ῥοδανὸς ἦν μέγας
 ποταμὸς παραρρεῖ, Μασσαλία δ' ἐστ' ἐχομένη,
 210 πόλις μεγίστη, Φωκαέων ἀποικία.
 Ἐν τῇ Λιγυστική δὲ ταύτην ἔκτισαν
 πρὸ τῆς μάχης τῆς ἐν Σαλαμῖνι γενομένης
 ἔτεσιν πρότερον, ὡς φασιν, ἑκατὸν εἴκοσι.
 Τίμαιος οὕτως ἱστορεῖ δὲ τὴν κτίσιν.
 215 Εἶτεν μετὰ ταύτην Ταυρόεις καὶ πλησίον
 πόλις Ὀλβία κἀντίπολις αὐτῶν ἐσχάτη.
 Μετὰ τὴν Λιγυστικὴν Πελασγοὶ δ' εἰσὶν οἱ
 πρότερον κατοικίσαντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος,
 κοινὴν δὲ Τυρρηνοῖσι χώραν νεμόμενοι.
 220 Τυρρηγίαν δ' ὁ Λυδὸς Ἄττος ἔκτισεν
 Τυρρηγὸς ἐπὶ τοὺς Ὀμβρικοὺς ἐλθὼν ποτε.
 Ἐν τῷ πόρῳ κεῖνται δὲ νῆσοι πελάγια,
 Κύρνος τε καὶ Σαρδῶ, μεγίστη λεγομένη
 μετὰ τὴν Σικελίαν νῆσον, αἶ τε πρὶν ποτε

- ve Adriyatik'e doğru Tuna (Nehri) içinde
yaşayanlar iskân ederler.
- 195 Tuna'nın kaynağını buradan aldığını söylerler.
Sardinya Denizi'ne doğru uzanan yerlerde
Kartaca'dan gelerek koloniyi alan
Afrika-Fenikelileri yaşar; Bundan sonra, derler ki,
Tartessoslular ikamet eder; ardından ise komşu İberyalılar.
- 200 Bu yerlerin üstünde ise Bebrykler uzanır.
Bundan sonra aşağıda deniz kenarı boyunca
Ligyrialılar ve Massalialı Phokaialıların
kolonize ettiği Hellen kentleri yer alır:
ilkin Emporion ikinci olarak da Rhode;
- 205 bu kenti Rhodoslular gemilere hükmetmeden önce
kurdular. Bunların ardından Massalia'yı kurmuş olan
Phokaialılar İberya'ya gelerek Agathe ve Rhodanousia'yı aldılar
büyük Rhodanos Nehri'nin boylu boyunca aktığı.
Sonra son derece büyük olan kent
- 210 Massalia gelir, Phokaia kolonisi olan.
Söyledikleri üzere bu kenti
Ligyria topraklarında kurdular
Salamis Savaşı'ndan yüz yirmi yıl önce.
Timaios böyle anlatır kuruluşunu.
- 215 Sonra Tauroeis ve yakınındaki
Olbia kenti bulunur, bir de onların uzağında Antipolis.
Ligyria'dan sonra, önceden
Hellas'tan gelip yerleşen
hatta Tyrrhenialılarla ortak bölgede bulunan Pelasglar gelir.
- 220 Tyrrhenia'yı ise Atys'ün Lydialı oğlu Tyrrhenos
Umbria üzerinden geldiği zaman kurdu.
Geçişte ise açık deniz adaları uzanır:
Korsika ve Sardinya, en büyük olduğu
söylenen Sicilya'dan sonra; ve bir zamanlar

- 225 Σειρηνίδες Κίρκης τε νῆσοι λεγόμεναι.
 Εἰσὶ δ' ἐπάνω μὲν τῶν Πελασγῶν Ὀμβρικοὶ,
 οὓς ᾤκισ' οὐκ Κίρκης Ὀδυσσεῖ γενόμενος
 Λατῖνος, Αὔσονές τε μεσόγειον τόπον
 ἔχοντες, Αὔσων οὓς συνοικίσαι δοκεῖ,
- 230 Ὀδυσσέως παῖς καὶ Καλυψοῦς γενόμενος.
 Ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις δὲ Ῥώμη ἔστιν πόλις
 ἔχουσ' ἐφάμιλλον τῇ δυνάμει καὶ τοῦνομα,
 ἄστρον τι κοινὸν τῆς ὅλης οἰκουμένης,
 ἐν τῇ Λατίνῃ· Ῥωμόλον δ' αὐτὴν κτίσαι
- 235 θέμενον ἀφ' αὐτοῦ φασι τοῦτο τοῦνομα.
 Μετὰ δὲ Λατίνους ἐστὶν ἐν Ὀπικοῖς πόλις
 τῆς λεγομένης λίμνης Ἀόρνου πλησίον
 Κύμη, πρότερον ἦν Χαλκιδεῖς ἀπόκισαν,
 εἴτ' Αἰολεῖς· [οὗ Κερβέριον τι δείκνυται
- 240 ὑποχθόνιον μαντεῖον· ἐλθεῖν φασι δέ
 δεῦρο παρὰ Κίρκης ἐπανάγοντ' Ὀδυσσέα.
 Ἐκ τῆς δὲ Κύμης τῆς πρὸς Ἀόρνῳ κειμένης
 κτίσιν κατὰ χρησμὸν ἔλαβεν ἡ Νεάπολις.]
 Τούτοις δὲ Σαυνῖται παροικοῦσ' ἐχόμενοι
- 245 τῶν Αὐσόνων· μεθ' οὓς μεσόγειοι κείμενοι
 οἰκοῦσι Λευκανοὶ τε Καμπανοὶ θ' ἅμα.
 Προσεχεῖς δε τούτοις εἰσὶ πάλιν Οἰνώτριοι
 μέχρι τῆς Ποσειδωνιάδος ὠνομασμένης,
 ἦν φασι Συβαρίτας ἀποικίσαι προτοῦ,
- 250 καὶ Μασσαλιωτῶν Φωκαέων τ' Ἑλέα πόλις,
 ἦν ἔκτισαν φυγόντες ὑπὸ τὰ Περσικὰ
 οἱ Φωκαεῖς· [μάλιστα δ' εὐανδρουμένη
 κατὰ τὴν Ἀσίαν Φώκαια κειμένη πόλις.]
 Ἐν τῷ πόρῳ κεῖνται δε τῷ Τυρρηρικῷ
- 255 νησίδες ἑπτὰ τῆς Σικελίας οὐ πρόσω,
 ἃς δὴ προσαγορεύουσι νήσους Αἰόλου,

- 225 Sirenler ve Kirke'nin adaları denilenler.
 Pelasgların üzerinde ise
 Kirke ile Odysseus'un oğlu
 Latinos'un iskân ettiği Umbrialılar gelir,
 Auson'un birleştirmeye karar verdiği
- 230 Ausonlar ise iç kesimdedirler.
 Bu halklar içinde Rhome kenti bulunur,
 güç bakımından aynı isme sahiptir ve
 tüm dünyanın Latium'daki ortak bir yıldızıdır.
 Romulus'un kendi adından ad vererek
- 235 kurduğunu söylerler bu kenti.
 Latiumlulardan sonra Opikia'da
 Aornos adı verilen gölün yakınındaki Kyme kenti
 gelir, evvelden Khalkisliler kolonize etmişlerdir,
 sonra ise Aioliyalılar; orada Kerberos'a ait
- 240 bir yeraltı kehanet merkezi bulunur. Odysseus'un
 Kirke'nin adasından denize açıldıktan sonra oraya geldiğini söylerler.
 Neapolis aldı orakl gereği
 Kyme'den Aornos'a doğru uzanan yerleşkeyi.
 Ausonları da içine alan Saunitler bunların yakınında
- 245 iskân ederler; bunlardan sonra iç kesimlerde
 beraberce yaşar Leukanialılar ve Kampanialılar.
 Bunların hemen yanında ilkin Sybarislilerin
 kolonize ettiklerini söyledikleri Poseidonia adı verilen
 kente kadar yeniden Oinotrialılar yaşarlar.
- 250 (Sonra) Pers baskısından kaçarak gelen
 Phokaialıların kurduğu, Massialıların ve Phokaialıların
 kenti Elea gelir; [Asya boyunca uzanan
 Phokaia kenti oldukça iyi insanların ikamet ettiği bir kenttir].
 Tiren geçişinde ise yedi adacık yer alır
- 255 Sicilya'dan pek de uzak olmayan,
 bunları Aiolos'un adaları olarak nitelerler,

ὧν ἔστιν Ἴερά λεγομένη τις εὐλόγως·
 καιόμενα φαίνεται γὰρ ἐξ αὐτῆς πυρά
 ἀπὸ σταδίων εὐδηλα πᾶσι πλειόνων,
 260 καὶ διαπύρων εἰς ὕψος ἀναβολαὶ μύδρων
 ἔργα τε σιδήρειός τε ῥαιστήρων κτύπος.
 Μία δ' ἔστιν αὐτῶν Δωρικὴν ἀποικίαν
 ἔχουσα, Λιπάρα δ' ὄνομα, συγγενὶς Κνίδου.
 Ἐξῆς Σικελία νῆσος εὐτυχεστάτη,
 265 ἦν τὸ πρότερον μὲν ἑτερόγλωσσα βάρβαρα
 λέγουσι πλήθη κατανέμεσθ' Ἰβηρικά,
 διὰ τὴν ἑτερόπλευρον δὲ τῆς χώρας φύσιν
 ὑπὸ τῶν Ἰβήρων Τρινακρίαν καλουμένην
 χρόνῳ Σικελίαν προσαγορευθῆναι πάλιν,
 270 Σικελοῦ δυναστεύσαντος· εἴθ' Ἑλληνικὰς
 ἔσχεν πόλεις, ὡς φασιν, ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν
 δεκάτη γενεᾷ μετὰ ταῦτα Θεοκλέους στόλον
 παρὰ Χαλκιδέων λαβόντος· ἦν δ' οὗτος γένει
 ἐκ τῶν Ἀθηνῶν· καὶ συνῆλθον, ὡς λόγος,
 275 Ἴωνες, εἶτα Δωριεῖς οἰκήτορες.
 Στάσεως δ' ἐν αὐτοῖς γενομένης, οἱ Χαλκιδεῖς
 κτίζουσι Νάξον, οἱ Μεγαρεῖς δὲ τὴν Ἰβλαν,
 τὸ δ' ἐπὶ Ζεφύριον τῆς Ἰταλίας Δωριεῖς
 κατέσχον· Ἀρχίας δὲ τούτους προσλαβὼν
 280 ὁ Κορίνθιος μετὰ Δωριέων κατώκισεν
 ἀπὸ τῆς ὁμόρου λίμνης λαβούσας τοῦνομα
 τὰς νῦν Συρακούσας παρ' αὐτοῖς λεγομένας.
 Μετὰ ταῦτα δ' ἀπὸ Νάξου Λεοντίνοι πόλις
 ἢ τὴν θέσιν τ' ἔχουσα Ῥηγίου πέραν,
 285 ἐπὶ τοῦ δὲ πορθμοῦ κειμένη τῆς Σικελίας,
 Ζάγκλη, Κατάνη, Καλλίπολις ἔσχ' ἀποικίαν.
 Πάλιν δ' ἀπὸ τούτων δύο πόλεις, Εὐβοία καὶ
 Μύλαι κατωκίσθησαν ἐπικαλούμεναι,

- bunlardan birine de haklı olarak “Kutsal” denir:
 zira ondan, uzak mesafeden dahi herkesçe,
 açık bir şekilde yanan ateş,
 260 lavların patlayışı sırasında ateşin yukarı doğru yandığı,
 hem (lavların oluşturduğu) oluşumlar hem de sert ve ezici çapmaları görülür.
 Onlardan biri de Lipara adında
 bir Dor kolonisine sahiptir, Knidos ile akraba.
 Ardından gönençli Sicilya Adası gelir,
 265 önceden İberyalılara ait
 barbar dillerine bölündüğünü söylerler.
 Ülkenin eş-kenarlı olmayan doğal şekli
 sebebiyle İberyalılarca evvelden
 Trinakria, hâkimiyetinin ardından Sikelos’un
 270 zamanla Sicilya denildiğini söylerler. Ardından
 bu adada Theokles, Khalkis’ten
 sefere çıktıktan sonra, Troya’nın onuncu soyundan
 olduğu söylenen Hellen kentleri vardır; Theokles Atina’dan
 gelen soya aitti, hatta söylenceye göre,
 275 İonialılarla, sonrasında da kolonist Dorlarla birlikte geldiler.
 Aralarında anlaşmazlık baş gösterince,
 Khalkisliler Naksos’u, Megaralılar Hybla’yı kurdular,
 İtalya’nın Zephyrion Burnu tarafına ise Dorlar
 hakim oldu. Korinthoslu Arkhias bunlara
 280 el koyduktan sonra Dorlarla birlikte
 adını sınırındaki gölden alan, şimdilerde
 onlar tarafından Syrakousai denilen kenti kurdular.
 Bunların ardından Naksosluların kurduğu Leontinelilerin kenti
 Rhegion’un ötesinde yer alır,
 285 Sicilya Boğazı’nda bulunan
 Zankle, Katane, Kallipolis adında kolonileri vardır.
 Bunlardan iki kent yeniden Euboia ve
 Mylai adlarıyla kolonileştirildiler,

42

εἶθ' Ἴμερα καὶ Ταυρομένιον ἐχομένη·

290 εἰσὶν δὲ πᾶσαι Χαλκιδέων αὐταὶ πόλεις.

Τὰς Δωρικὰς δὲ πάλιν ἀναγκαῖον φράσαι.

Μεγαρεῖς Σελινοῦνθ', οἱ Γελῶοι δ' ἔκτισαν

Ἀκράγαντα, Μεσσήνην δ' Ἴωνες ἐκ Σάμου,

Συρακόσιοι δὲ τὴν Καμάριναν λεγομένην·

295 αὐτοὶ δὲ ταύτην ἦραν ἐκ βάρων πάλιν,

πρὸς ἑξ ἔτη καὶ τετταράκοντ' ὤκημένην.

Αὐταὶ μὲν οὖν εἰς' αἱ πόλεις Ἑλληνίδες·

τὰ δὲ λοιπὰ βάρβαρ' ἐστὶ τῶν πολισμάτων,

Καρχηδονίων ἐντειχισάντων τοὺς τόπους.

300 Ἡ δ' Ἴταλία προσεχῆς μὲν ἐστ' Οἰνωτρία,

μιγάδας τὸ πρότερον ἣτις ἔσχε βαρβάρους,

ἀπὸ τοῦ δυναστεύσαντος Ἴταλοῦ τοῦνομα

λαβοῦσα, μεγάλη δ' ὕστερον πρὸς ἐσπέραν

Ἑλλάς προσαγορευθεῖσα ταῖς ἀποικίαις.

305 Ἑλληνικὰς γοῦν παραθαλαττίους ἔχει

πόλεις· Τέριναν πρῶτον, ἣν ἀπόκισαν

Κροτωνιάται πρότερον, ἅς θ' οἱ πλησίον

Ἴππώνιον καὶ Μέδμαν ὄκισαν Λοκροί.

Εἶτ' εἰσὶ Ῥηγῖνοι πόλις τε Ῥήγιον,

310 ὅθεν ἐστὶν ἐγγυτάτῳ πλέοντι διάβασις

εἰς τὴν Σικελίαν· Χαλκιδεῖς δὲ Ῥήγιον

ἀποικίσαι δοκοῦσιν. Οἱ δὲ λεγόμενοι

Ἐπιζεφύριοι πλησίον κεῖνται Λοκροί.

Τούτους δὲ πρώτους φασὶ χρήσασθαι νόμοις

315 γραπτοῖσιν, οὓς Ζάλευκος ὑποθέσθαι δοκεῖ·

εἰσὶν δ' ἄποικοι τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν·

ἔνιοι δὲ Λοκρῶν φασὶ τῶν ἐν Ὀζόλαις.

Ἔχεται δὲ τούτων πρῶτα μὲν Καυλωνία,

ἐκ τοῦ Κρότωνος ἣτις ἔσχ' ἀποικίαν·

320 ἀπὸ τοῦ σύνεγγυς κειμένου δὲ τῇ πόλει

- sonra Tauromenion ve Himera kentleri gelir.
- 290 bütün bu kentler Khalkislilere aittir.
Dorlara ait olanları da göstermek gerekir:
Megaralılar Selinous'u kurdular, Gelahlılar Akragas'ı,
Samos'tan gelen Ionialılar Messene'yi,
Syrakousailılar ise Kamarina denilen yeri.
- 295 Onlar bunu temelden yükseltip
yaklaşık kırk altı yıl ikamet ettiler.
İşte bunlar Hellen kentleridir;
Kentçiklerden geri kalanlar ise barbarlarıdır,
Bu yerleri Kartacalılar tahkim etti.
- 300 İtalya ise bitişiktir Oinotria'ya,
barbarlarla karıştıktan önceden bu;
hâkimiyetinden sonra Italos'un
aldı bu adı; daha sonra kolonileri dolayısıyla
nitelendirildi "*batıdaki büyük Hellas*" şeklinde.
- 305 Şüphesiz deniz kıyısındadır Hellen kentleri;
İlkin Terina gelir, önceden Krotonialıların kolonize ettiği
ve onları da iskân eden Lokrislilerin kurduğu
Hipponion ve Medma.
Rhegion kenti ve Rhegionlular gelir sonra,
- 310 oradan çok kısa yelken açımıyla
Sicilya'ya geçilir. Karar verirler Khalkisliler ise
Region'u kolonize etmeye, yakınlarda
ise Epizephyrioi olarak söylenen Lokrisliler bulunur.
İlkin bu kentlerin Zaleukos'un şart koşmayı uygun gördüğü
- 315 yazılı yasaları kullandıklarını söylerler;
(Bunlar) Opountioi Lokrislilerinin kolonistleridir;
bazıları ise (bunu) Ozolai'daki Lokrislilerin kurduklarını söylerler.
Bunlardan, ilkin Kaulonia gelir.
Kroton'dan bir kolonidir bu.
- 320 Zamanla adı Kaulonia olan bu kent,

αὐλῶνος αὐτῆ τοῦνομα σχοῦσ' ὕστερον
μετωνομάσθη τῷ χρόνῳ Καυλωνία.

Ἐξῆς δὲ ταύτης ἢ πρὶν εὐτυχεστάτη
εὐανδροτάτη πόλις τε γενομένη Κρότων,

325 Μύσκελος Ἀχαιοὺς ἦν ἀποικίσαι δοκεῖ.

Μετὰ δὲ Κρότωνα Πανδοσία καὶ Θούριοι
ὄμορον δὲ τούτοις ἐστὶ τὸ Μεταπόντιον.

Ταύτας Ἀχαιοὺς ἐκ Πελοποννήσου κτίσαι
ἀφικομένους λέγουσι πάσας τὰς πόλεις.

330 Εἶτεν μεγίστη τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Τάρας,

ἀπὸ τινος ἥρωος Τάραντος λεγομένη,

Λακεδαιμονίων ἀποικος, εὐδαίμων πόλις·

Οἱ Παρθεναίαι ταύτην γὰρ ἔκτισαν προτοῦ
εὔκαιρον, ὀχυράν, φυσικὸν εὐτύχημά τι·

335 συναγομένη γὰρ λιμέσιν ἐπὶ νῆσον δυσὶν

πάσῃ σκεπεινὴν νηὶ καταγωγὴν ἔχει.

Ἦν καὶ πρότερον μέγιστον ἐξυμνημένη

πόλις μεγάλη, βαρεῖα, πλουσία, καλή,

ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Συβάριδος ὀνομασμένη,

340 Σύβαρις, Ἀχαιῶν ἐπιφανῆς ἀποικία,

δέκα μυριάδας ἔχουσα τῶν ἀστῶν σχεδὸν

περιουσία πλείστη τε κεχορηγημένη·

οἱ δὲ παρεξαρθέντες οὐκ ἀνθρωπίνως

αὐτάνδρον ἐξέφθειραν ἐπιφανῆ πόλιν,

345 τάγαθὰ τὰ λίαν μὴ μαθόντες εὖ φέρειν.

Λέγεται γὰρ αὐτοὺς μήτε τοῖς νόμοις ἔτι

τοῖς τοῦ Ζαλεῦκου τὰκόλουθα συντελεῖν,

τρυφὴν δὲ καὶ ῥάθυμον ἐλομένους βίον

χρόνῳ προελθεῖν εἰς ὕβριν τε καὶ κόρον,

350 σπεῦσαι δὲ καὶ τὸν τῶν Ὀλυμπίων ὅπως

ἀγῶνα καταλύσωσι, τὰς τε τοῦ Διὸς

ἀνέλωσι τιμὰς τῆδε τῆ παρευρέσει·

- kentin yakınında bulunan
bir vadiden alır adını.
Bunun ardından, önceden son derece gönençli
ve son derece talihli insanlarla dolu olan kent gelir,
325 Akhalı Myskelos'un kolonize etmeye karar verdiği Kroton.
Kroton'dan sonra gelir Pandosia ve Thourionlular;
bunlarla sınır olan Metapontion da buradadır.
Peloponnesos'tan gelen Akhaların kurduğunu
söylerler tüm bu kentleri.
- 330 Sonra İtalya'dakilerin en büyüğü olan,
adını Taras isimli bir kahramandan alan,
Lakedaimonia kolonisi talihli Taras kenti gelir.
Zira Parthenialılar önceden uygun ve güvenli olan,
doğal olarak da münasip bu yeri inşa ettiler.
- 335 Zira adada iki limanı bir araya getiren (bu yer)
sahiptir tüm gemiler için korunaklı bir sığınağa.
Çok uzun zaman önce büyük, ünlü,
önemli, zengin ve güzel olan Sybaris vardı,
adını Sybaris Nehri'nden alan,
- 340 Akhaların kudretli kolonisi,
son derece şaşalı şekilde yönetilen;
insana yaraşır olmayan şekilde kibirlenen
yaklaşık on binlerce vatandaş
el birliğiyle yerle yeksan etti bu görkemli kenti,
- 345 tam anlamıyla iyi işler yapmayı doğru şekilde öğrenemedikleri için.
Zira onların Zaleukos'u takiben, yasalara
hiçbir şekilde uymadıklarını, (aksine)
seçerek lakaytlığı ve miskin bir yaşamı,
derler ki, zamanla küstahlığa ve kibre sürüklendiler,
- 350 Olympialıların oyununu bozacak,
hatta Zeus'un saygınlığını da şu hileyle
ortadan kaldıracak kadar:

- ἀδρόμισθον Διὶ γυμνικόν τιν' ἐπετέλουν
 Κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν Ἠλείοις, ἵνα
 355 πᾶς τις πρὸς αὐτοὺς τοῖς ἐπάθλοισι ἀγόμενος
 σπεύδοι καταντᾶν, ἀπολιπὼν τὴν Ἑλλάδα.
 Κροτωνιάται πλησίον δὲ κείμενοι
 κατὰ κράτος αὐτοὺς ἦραν ἐν βραχεῖ χρόνῳ
 τὰ πάντα διαμείναντας ἀπταίστως ἔτη
 360 ὡς ἑκατὸν ἐνενήκοντα πρὸς τοῖς εἴκοσι.
 Μετὰ τὴν Ἱταλίαν εὐθύς Ἴόνιος πόρος
 κεῖται· καθήκοντες δὲ πρὸς τὴν εἰσβολὴν
 οἰκοῦσ' Ἰάπυγες· μεθ' οὓς Οἰνώτριοι
 Βρεντέσιον ἐπίνειόν τε τῶν Μεσσαπίων.
 365 Πέραν δὲ τούτων ἔστ' ὄρη Κεραύνια.
 Μεσσαπίων δ' οἰκοῦσι
 Ὀμβρικοὶ
 οὓς φασιν ἀβροδίαιτον αἰρεῖθαι βίον
 Λυδοῖσι βιοτεύοντας ἐμφερέστατα.
 Εἴτ' ἐστὶν Ἀδριανὴ Θάλαττα λεγομένη.
 370 Θεόπομπος ἀναγράφει δὲ ταύτης τὴν θέσιν,
 ὡς δὴ συνισθμίζουσα πρὸς τὴν Ποντικὴν
 νήσους ἔχει ταῖς Κυκλάσιν ἐμφερεστάτας,
 τούτων δὲ τὰς μὲν λεγομένας Ἀψυρτίδας
 Ἠλεκτρίδας τε, τὰς δὲ καὶ Λιβυρνίδας.
 375 Τὸν κόλπον ἱστοροῦσι τὸν Ἀδριατικόν
 τῶν βαρβάρων πλῆθος τι περιοικεῖν κύκλῳ
 ἑκατὸν σχεδὸν μυριάσι πενήκοντά τε
 χώραν ἀρίστην νεμομένων καὶ καρπίμην·
 διδυμητοκεῖν γάρ φασι καὶ τὰ θρέμματα·
 380 ἀῆρ διαλλάττων δὲ παρὰ τὸν Ποντικόν
 ἐστὶν ὑπὲρ αὐτούς, καίπερ ὄντας πλησίον·
 οὐ γὰρ νιφετώδης οὐδ' ἄγαν ἐψυγμένος,
 ὑγρὸς δὲ παντάπασι διὰ τέλους μένει·
 ὄξυς ταραχώδης τε πρὸς τὰς μεταβολάς,

- Zeus için Elislilerle aynı zamanda, bol ödüllü
 bir gymnastik (oyunu) düzenlediler, ki
- 355 böylece her biri sokulup ödül alma yoluna
 teşvik olsun diye Hellas'ı terk etmeye.
 Yakınlarda bulunan Krotonlular ise
 yaklaşık yirmi yılın ardından
 yüz doksan yıl daha her şeye göğüs geren Sybarislileri
- 360 var güçleriyle yendiler kısa zamanda.
 İtalya'dan hemen sonra Ion geçişi
 bulunur; Girişine doğru gelince
 Iapygialılar otururlar. Onlardan sonra Oinotrialılar
 ve Messapialıların limanı Brentesion (bulunur).
- 365 Bunların karşısında ise Keraunia Dağları yer alır.
 Messapialıların (topraklarını) ise iskân eder (komşu Daunialılar,
 onlardan sonra Samnitler, onlardan sonra da) Umbrialılar (gelir).
 Onların Lydialılarınkine son derece benzer
 gösterişli bir yaşamı tercih ettiklerini söylerler.
 Sonra gelir Adriyatik denilen deniz,
- 370 Theopompos bunun yerini sanki Karadeniz'e doğru
 bir boğaz oluşturur şekilde yazar, Kykladlara
 çok benzer adalara sahip olduğunu,
 hatta bunlardan birine Apsyrtides,
 birine Elektrides, birine de Libyrnides (adaları) dendiğini.
- 375 Yaklaşık bir buçuk milyonu bulan barbar kitesinin
 Adriyatik Körfezi'ni çepeçevre saran
 en verimli ve meyve dolu bölgeyi
 iskân ettiğini anlatırlar.
 Derler ki, hayvanları dahi ikiz doğurur.
- 380 Yakın olmalarına rağmen Karadeniz civarındaki
 hava yer değiştirir bu bölgelerin üzerinde.
 Zira karlı hava çok fazla soğutmasa da
 nemli kalır tamamen donuncaya kadar.
 Hava değişimleri ani ve rahatsız edicidir,

- 385 μάλιστα τοῦ θέρους δέ, πρηστήρων τε καὶ
βολᾶς κεραυνῶν τούς τε λεγομένους ἔχει
τυφῶνας. Ἐνετῶν δ' εἰσι πενήκοντά που
πόλεις ἐν αὐτῷ κείμεναι πρὸς τῷ μυχῶ,
οὓς δὴ μετελθεῖν φασιν ἐκ τῆς Παφλαγόνων
- 390 χώρας κατοικῆσαί τε περὶ τὸν Ἀδρίαν,
Ἐνετῶν ἔχονται Θραῖκες Ἴστροι λεγόμενοι.
Δύο δὲ κατ' αὐτούς εἰσι νῆσοι κείμεναι,
κασσίτερον αἱ δοκοῦσι κάλλιστον φέρειν·
Ἐπερ δὲ τούτους Ἴσμενοι καὶ Μέντορες.
- 395 Ἡριδανός, ὃς κάλλιστον ἤλεκτρον φέρει,
ὃ φασιν εἶναι δάκρυον ἀπολιθούμενον,
διαυγὲς αἰγείρων ἀποστάλαγμά τι.
Λέγουσι γὰρ δὴ τὴν κεραύνωσιν προτοῦ
τὴν τοῦ Φαέθοντος δεῦρο γεγονέναι τινές·
- 400 διὸ καὶ τὰ πλήθη πάντα τῶν οἰκητόρων
μελανειμονεῖν τε πενθικὰς τ' ἔχειν στολάς.
Ἡ πλησίον χώρα δὲ τούτων κειμένη
ὑπὸ τῶν Πελαγόνων καὶ Λιβυρνῶν κατέχεται.
Τούτοις συνάπτον δ' ἐστὶ Βουλινῶν ἔθνος,
- 405 Ἐξῆς δὲ μεγάλη χερρόνησος Ἕλληκὴ
πρὸς τὴν Πελοπόννησόν τι ἐξισουμένη
πόλεις δ' ἐν αὐτῇ φασὶ πέντε καὶ δέκα
Ἕλλους κατοικεῖν ὄντας Ἕλληνας γένει·
τὸν Ἡρακλέους γὰρ Ἕλλον οἰκιστὴν λαβεῖν,
- 410 ἐκβαρβαρωθῆναι δὲ τούτους τῷ χρόνῳ
τοῖς ἔθεσιν ἱστοροῦσι τοῖς τῶν πλησίον,
ὥς φασὶ Τίμαιός τε κάρατοσθένης .
Νῆσος κατ' αὐτούς δ' ἐστὶν Ἴσσα λεγομένη
Συρακοσίων ἔχουσα τὴν ἀποικίαν.
- 415 Ἡ δ' Ἰλλυρίς μετὰ ταῦτα παρατείνουσα γῆ
ἔθνη περιέχει πολλά· πλήθη γὰρ συχνὰ
τῶν Ἰλλυριῶν λέγουσιν εἶναι καὶ τὰ μὲν

- 385 en çok da yaz boyunca. Yıldırımlar
ve kasırgalar mevcuttur,
Typhon adını taşıyan. İç kesimde Enetlere ait
yaklaşık elli kent bulunur.
Bunların Paphlagonia topraklarından geldiklerini
- 390 ve Adriyatik civarında koloni kurduklarını söylerler.
Tunalı denilen Trakyalılar Enetlere komşudurlar.
Onlara bağlı iki ada bulunur
(ve oradan) en iyi kalitedeki kalayı tedarik ederler.
Bunların karşısında Ismenoi ve Mentorlar yer alır.
- 395 Eridanos Nehri, son derece elverişli kehribar taşır,
derler ki, yarı saydam şekilde taşlaşmış,
kavak ağaçlarından damlayan reçine sonucu.
Zira, evvelden, bazıları der ki
Phaethon'u burada yıldırım çarpmıştır;
- 400 bu sebepten de halkın büyük bir çoğunluğunun
siyah giysiler giydiğini ve matem tuttuğunu söyler.
Bunların yakınındaki ülkeye
Pelagonia ve Libyrnialılar tarafından hükmedilir.
Boulinoi halkı bunlara bağlıdır.
- 405 Sonra hemen hemen eşit büyüklükteki
Hyllis Yarımadası gelir, Peloponnesos'a kıyasla;
burada Hyllosluların, Helen soyundan olan
on beş kenti kolonize ettiği söylenir;
zira Herakles'in oğlu Hyllos'un kurucu olarak seçildiğini,
- 410 zamanla bunların, yakınlarındaki halklara
yabancılaştığını anlatırlar,
Timaios ve Eratosthenes'in dediği üzere.
Bunlara doğru Syrakousialıların bir kolonisine
sahip Issa adında bir ada yer alır.
- 415 Bunlardan sonra yer alan Illyris ülkesi
pek çok halka ev sahipliği yapar; zira
İliryalıların çok kalabalık olduğunu ve

50

αὐτῶν κατοικεῖν τὴν μεσόγειον νεμόμενα,
ἃ δε τὴν παράλιον ἐντὸς ἐπέχειν Ἀδρίου,

420

καί τινα μὲν αὐτῶν βασιλικαῖς ἐξουσίαις
ὑπήκο' εἶναι, τινὰ δὲ καὶ μοναρχίαις,
ἃ δ' αὐτονομεῖσθαι· θεοσεβεῖς δ' αὐτοὺς ἄγαν
καὶ σφόδρα δικαίους φασὶ καὶ φιλοξένους,
κοινωνικὴν διάθεσιν ἠγαπηκότας

425

εἶναι, βίον ζηλοῦν τε κοσμιώτατον.
Φάρος δὲ τούτων οὐκ ἄπωθεν κειμένη
νῆσος Παρίων κτίσις ἐστὶν ἢ τε λεγομένη
Μέλαινα Κόρκυρ', ἣν Κνίδιοι κατώκισαν.

430

Ἔχει δὲ λίμνην εὖ μάλ' ἢ χώρα τινὰ
μεγάλην παρ' αὐτοῖς τὴν Λυχνίτιν λεγομένην.
Προσεχῆς δὲ νῆσός ἐστιν, οὗ φασὶν τινες
ἐλθόντα Διομήδην ὑπολιπεῖν τὸν βίον·
ὄθεν ἐστὶ Διομήδεια ταύτη τοῦνομα.

435

Ἐπερ δὲ τούτους εἰσὶ Βρυῖγοι βάρβαροι.
Πρὸς τῇ θαλάττῃ δ' ἐστὶν Ἐπίδαμος, πόλις
Ἑλληνίς, ἣν Κόρκυρ' ἀποικίσαι δοκεῖ.
Ἐπερ δὲ Βρύγους Ἐγγέλειοι λεγόμενοι
οικοῦσιν, ὧν ἐπῆρξε καὶ Κάδμος ποτέ.
Οἷς πλησιόχωρός ἐστιν Ἀπολλωνία,

440

Κορκυραίων τε καὶ Κορινθίων κτίσις,
Ἑλληνίς Ὠρικός τε παράλιος πόλις·
ἐξ Ἰλίου γὰρ ἐπανάγοντες Εὐβοεῖς
κτίζουσι κατενεχθέντες ὑπὸ τῶν πνευμάτων.

445

Ἐπειτα Θεσπρωτῶν τε καὶ τῶν Χαόνων
ἔθνη κατοικεῖ βάρβαρ' οὐ πολὺν τόπον.
Κόρκυρα νῆσος δ' ἐστὶ κατὰ Θεσπρωτίαν.
Μετὰ τοὺς δὲ Θεσπρωτοὺς Μολοττοὶ λεγόμενοι
οικοῦσιν, οὓς κατήγαγεν Πύρρος ποτέ,
ὁ Νεοπτολέμου παῖς, ἢ τε Δωδώνη Διὸς

450

μαντεῖον· ἴδρυμ' ἐστὶ δ' οὖν Πελασγικόν.

- onlardan bazılarının iç bölgeye yayılarak koloni kurduklarını,
 (böylece) Adriyatik tarafındaki deniz kenarını kapladıklarını,
 420 hatta bazılarının asil yönetimlere,
 bazılarınınsa bağımsızlaşmak için monarşiye
 tâbi olduklarını söylerler; Onların çok fazla
 dindar, fazlasıyla adil ve misafîrperver olduklarını,
 sosyal düzeni sevdiklerini,
 425 muntazam bir yaşamın peşinden koştuklarını söylerler.
 Bunlardan çok da uzak olmayan Pharos Adası
 yerleşkesidir Parosluların ve
 Knidoslular kolonize etmiştir Melaina Korkyra denilen (adayı).
 Ülkenin, onların nezdinde
 430 Lykhnitis olarak adlandırılan gerçekten de büyük bir gölü vardır.
 Yakında ise bir ada bulunur, bazıları der ki
 Diomedes geldikten sonra yaşamını orada geçirmiştir,
 bu yüzden de Diomedea denir adına.
 Barbar Brygler ise karşısında yer alır bunların.
 435 Deniz kıyısında da Epidamnos yer alır, bir Hellen kenti,
 Korkyralıların kolonize ettiği düşünülen.
 Enkheleis ikamet ederler Bryglerin karşısında
 bir zamanında Kadmos'un hüküm sürdüğü.
 Korkyralıların ve Korinthosluların
 440 yerleşkesi olan Apollonia komşudur bunlarla,
 Orikon ise bir sahil kentidir Hellen soylu.
 Zira rüzgârlar vasıtasıyla Ilion'dan sürüklenerek
 geri gelen Euboialılar kurar (onu).
 Ardından Thesprotialıların ve Khaonialıların halkları
 445 küçük bir bölgeyi kolonize ederler barbarlara ait.
 Korkyra ise bir adadır Thesprotia'nın karşısında.
 Thesprotialılardan sonra otururlar Molossialı denilenler
 bir zamanlar Pyrrhos'un karaya çıkardığı,
 Neoptolemos'un oğlu ve (buradadır) Pelasg kurması,
 450 Zeus'un Dodone kehanet merkezi.

- Ἐν τῇ μεσογείῳ δ' εἰσὶ μιγάδες βάρβαροι,
οὓς καὶ προσοικεῖν φασι τῷ χρηστηρίῳ.
Μετὰ τοὺς Μολοττοὺς δ' Ἀμβρακία Κορινθίων
ἄποικός ἐστιν· ᾧκισεν δ' ὁ Κυψέλου
455 αὐτὴν πρότερον παῖς Γόργος· εἶτ' Ἀμφιλοχικὸν
Ἄργος λεγόμενον· τοῦτο δὲ κτίσαι δοκεῖ
Ἀμφίλοχος, υἱὸς Ἀμφιαράου μάντεως.
Εἰσὶ δ' ἐπάνω τούτων ἔποικοι βάρβαροι.
Ἐν τῇ παραλία δ' ἐστ' Ἀνακτόριον πόλις·
460 ταύτην δ' Ἀκαρνᾶνες τε καὶ Κορίνθιοι
ἀπόκισαν· μετέπειτα δ' Ἀκαρνανία·
ὧν τοὺς μὲν Ἀλκμέωνά φασιν οἰκίσαι,
τοὺς δὲ τὸν ἐκείνου παῖδ' Ἀκαρνᾶνα κτίσαι.
Κεῖνται δὲ καὶ νῆσοι κατὰ ταύτην πλείονες·
465 Λευκάς μὲν ἐν πρώταις, Κορινθίων κτίσις,
εἶθ' ἡ Κεφαλλήνων, Ἰθάκη δὲ πλησίον,
ἢ τε Πελοποννήσῳ σύνεγγυς κειμένη
Ζάκυνθος, εἶτεν αἱ καθήκουσαι πέραν
πρὸς τὸν Ἀχελῷον, λεγόμεναι δ' Ἐχινάδες.
470 Ἐξῆς διέξιμεν δὲ πάλι τὴν Ἑλλάδα
ἐπὶ κεφαλαίου τοὺς τε περὶ αὐτὴν τόπους
ἐθνικῶς ἅπαντας κατ' Ἔφορον δηλώσομεν.
Μετὰ τοὺς Ἀκαρνᾶνας μὲν ἐστ' Αἰτωλία
ἐξ Ἥλιδος λαβοῦσα τὴν ἀποικίαν·
475 Κουρήτες αὐτὴν γὰρ κατέκουν τὸ πρότερον,
ἀφικόμενος δ' Αἰτωλὸς ἐκ τῆς Ἥλιδος
Αἰτωλίαν ὠνόμασ' ἐκείνους ἐκβαλὼν.
Πρὸς τῷ Ρίῳ κεῖται δὲ Ναύπακτος πόλις,
ἣν Δωριεῖς κτίζουσιν οἱ σὺν Τημένῳ.
480 Ἔπειτ' ἀπ' Αἰτωλῶν παροικοῦσιν Λοκροί,
οὓς Ὀζόλας καλοῦσ', ἀποίκους γενομένους
ἀπὸ τῶν πρὸς Εὐβοίαν Λοκρῶν ἐστραμμένων
Δελφοὶ συνάπτουσιν δὲ τούτοις ἐχόμενοι

- İç bölgede ise karışık barbarlar yer alır,
 derler ki, bunlar kehanet merkezi yakınında ikamet ederler.
 Molossoslulardan sonra ise Ambrakia gelir
 Korinthos kolonisi, Kypselos'un ilk çocuğu
 455 Gorgos'un kolonize ettiği. Ardından
 Argos Amphilokhikon denilen yer gelir;
 Amphilokhos'un kurduğu düşünülen, kahin Amphiaraos'un oğlu.
 Bunların üzerinde ise barbar kolonileri vardır.
 Anaktorion kenti de deniz kıyısında yer alır;
- 460 Bunu Akarnanalılar ve Korinthoslular
 kolonize ettiler. Sonra ise Akarnania gelir.
 Kimileri onu Alkmeon'un iskân ettiğini,
 kimileri ise onun oğlu Akarnan'ın kurduğunu söyler.
 Bunun karşısında pek çok ada yer alır;
- 465 en önce Leukas, Korinthos yerleşkesi;
 Sırasıyla Kephallenialıların adası, yakınında Ithake,
 ve de Peloponnesos'a yakın uzanan
 Zakynthos. Ardından Ekhnades adındaki (adalar) gelir
 karşı kıyıdaki Akheloos (Nehri'ne) doğru uzanan.
- 470 (Şimdi) sırasıyla Hellas'ı tekrardan inceleyeceğiz
 tüm yerlerini, Ephoros'un izinde,
 başından itibaren soy soy açıklayacağız.
 Akarnanalıların ardından Aitolia gelir,
 Elis'ten koloni alan;
- 475 zira evvelden Kuretler iskân ederlerdi onu;
 Aitolia adını verdi Aitolos
 Elis'ten gelip kovduktan sonra onları.
 Rhion yakınında ise yer alır Naupaktos kenti
 Dorların kurduğu Temenos ile beraber.
- 480 Ardından Aitolialılar haricinde bu çevrede yaşar Lokrisliler,
 Ozolai dedikleri; göçmen olan bu Lokrisliler
 Euboia'nın karşı kıyısına komşu olan Lokrislilerden gelirler.
 Delphoi (kenti) ve gerçeğe uygun kehanet veren

54

τό τε Πυθικὸν μαντεῖον ἀψευδέστατον.

485

Ἐξῆς δὲ Φωκεῖς, οὓς δοκεῖ συνοικίσαι
Φῶκος, κατελθὼν μετὰ Κορινθίων προτοῦ.

γενεαλογεῖται δ' Ὀρνύτου τοῦ Σισύφου.

Ταύτης δὲ κεῖται πλησίον Βοιωτία,

χώρα μεγίστη καιρία τε τῇ θέσει·

490

χρηῖται μόνη γὰρ τρισὶ θαλάτταις, ὡς λόγος,

ἔχει δὲ λιμένας οὓς μὲν εἰς μεσημβρίαν

βλέποντας εὐκαιρότατα πρὸς τὸν Ἀδρίαν

τὸ Σικελικὸν τ' ἐμπόριον, οὓς δὲ πρὸς Κύπρον

καὶ τὸν κατ' Αἴγυπτόν τε τὰς νήσους τε πλοῦν·

495

(οὔτοι δὲ περὶ τὴν Αὐλὴν εἰσὶν οἱ τόποι,

ἐν οἷς Ταναγραίων ἐστὶ κειμένη πόλις,

ὑπὲρ δὲ ταύτην ἐν μεσογειῷ Θεσπιάϊ·)

τὸν δὲ τρίτον ἔξω τοῦ κατ' Εὐριπον δρόμου

εἰς τὴν Μακεδόνων Θετταλῶν θ' ἰκνούμενον,

500

ἐφ' οὗ παράλιος ἐστὶν Ἀνθηδῶν πόλις.

Θῆβαι μέγισται δ' εἰσὶ τῆς Βοιωτίας.

Εἴτεν συνάπτει Μέγαρα, Δωρικὴ πόλις·

σύμπαντες αὐτὴν ἐπόλισαν γὰρ Δωριεῖς,

πλεῖστοι Κορίνθιοι δὲ καὶ Μεσσήνιοι.

505

Λέγουσι δ' Ὀγγηστοῦ γενόμενον ἐγκρατῆ

Μεγαρέ· ἀφ' αὐτοῦ τοῦτο θέσθαι τοῦνομα.

Ἡ Μεγαρίς ἀφορίζει δὲ τὴν Βοιωτίαν.

Ὁ Κορίνθιος δὲ κόλπος ἐστὶν ἐχόμενος

ὃ τε Κεγχρεάτης, οἱ τὸν ἰσθμὸν εἰς στενὸν

510

συνάγουσιν ἐκατέρωθεν ἠπειρούμενον.

Εἴτ' ἐστὶ Πελοπόννησος ἐξῆς κειμένη

κόλπους βαθεῖς ἔχουσα καὶ πολλὰς ἄκρας,

Μαλέαν μεγίστην Ταίναρόν τε λεγομένην·

ἱερὸν Ποσειδῶνος δὲ θεοπρεπέστατον

515

ὑπὸ τῶν Λακῶνων ἐνθάδ' ἐσθ' ἰδρυμένον.

Τὰ μὲν οὖν βόρεια τῆς Πελοποννήσου μέρη

- Pythikon kehanet merkezi bunlarla sınır komşusudur.
- 485 Sonra Phokisliler gelir, görünen o ki bunları
Korinthoslularla beraber ilk kez buraya gelen Phokos kolonize etmiştir;
(Phokos'un) soyu Sisyphos oğlu Ornytos'a dayanır.
Bunun yakınında ise Boiotia yer alır,
son derece geniş ve elverişli ülke;
- 490 zira söyleneceye göre yegâne üç denizden faydalanır:
Güneye bakan ve mevsimine göre
Adriyatik'e, Sicilya ticaret merkezine
hatta Kıbrıs'a, Mısır'a ve adalara
yelken açılan limanları vardır.
- 495 (Aulis çevresinde içinde Tanagrialıların kentini
barındıran bulunur şu topraklar.
Ötesinde ise, iç bölgede Thespiiai kentini.)
Üçüncü olarak da Euripos geçişinin çıkışından
ulaşılır Makedonya ve Thessalialıların bölgesine;
- 500 bu geçidin üzerinde de sahil kenti Anthedon yer alır.
Thebai, Boiotia'nın en büyük kentidir
ve devamında komşudur Dor kenti Megara ile.
Zira onu Dorlar inşa ettiler hep birlikte
sayıca fazla olan Korinthoslular ve Messenialılar ile.
- 505 Lider olduğu dönemde bu ismin Onkhestos oğlu Megareus'in
adından türetilerek verildiğini söylerler.
Sınır komşusudur Megaris (Bölgesi) ile Boiotia.
Burada sonlanır Korinthos ve Kenkhreai körfezleri,
her iki yanda da kara ile oluşturdukları
- 510 dar bir geçitle birleşirler.
Hemen sonra Peloponnessos uzanır,
derin körfezler ve pek çok burun barındıran,
büyük Malea Burnu ve Tainaron denilen burun (buradadır).
Buradadır tanrıya layık Poseidon Tapınağı
- 515 Lakonialıların inşa edilen.
Kuzey kısımlarını zapt eder Peloponnesos'un,

- Σικυώνιοι κατέχουσιν οἷ τε πρὶν ποτε
 Κόρινθον οἰκίσαντες ἐπιφανῆ πόλιν
 ἄλλοι τ' Ἀχαιοί· τοὺς πρὸς ἐσπέραν δ' ὄρους
 520 καὶ ζέφυρον Ἥλειοί τε καὶ Μεσσήνιοι·
 τὸ πρὸς μεσημβρίαν δὲ καὶ νότον κλίμα
 Λάκωνες Ἀργεῖοί τε· πρὸς ἀνιόντα δὲ
 ἥλιον ὅσαι κατέχουσι τὴν Ἀκτὴν πόλεις·
 ἐν τῇ μεσογείᾳ δ' ἐστὶν ἡ Φλειασία
 525 τό τ' Ἀρκάδων μέγιστον ἐν τούτοις ἔθνος.
 Τοὺς Ἀρκάδας μὲν οὖν λέγουσ' αὐτόχθονας,
 ὕστερον Ἀλήτην δ' οἰκίσαι Κορινθίους,
 Φάλκην δὲ τὸν Σικυῶνα, τὴν δ' Ἀχαιάν
 Τισαμενόν, Ἥλιδος δ' ὑπάρχειν Ὀξυλον
 530 ἡγεμόνα, Κρεσφόντην δὲ τῆς Μεσσηνίας,
 Εὐρυσθένην δὲ καὶ Προκλῆν Λακεδαίμονος,
 Ἄργους δὲ Κίσσον καὶ μετ' αὐτοῦ Τήμενον,
 τῶν δὲ περὶ τὴν Ἀκτὴν Ἀγέλαον, ὡς λόγος,
 καὶ Δηϊφόντην, γαμβρὸν ὄντα Τημένου.
 535 Κρήτη δὲ νῆσος τῆς Πελοποννήσου πέραν
 κεῖται, μεγάλη τὸ μέγεθος εὐδαίμων τ' ἄγαν,
 ἀπὸ τῆς Μαλείας τῆς Λακωνικῆς ἄκρας
 κατὰ μῆκος εἰς τὸ πέλαγος ἄχρι τῆς Δωρίδος
 Ῥόδου παρεκτείνουσα καὶ πλείστοις σχεδὸν
 540 ὄχλοις ἀπ' ἀρχῆς καὶ πόλεσιν οἰκουμένα.
 Ἀρχαιοτάτους ἔχει δὲ τοὺς οἰκῆτορας
 τοὺς δὴ παρ' αὐτοῖς Ἐτεόκρητας λεγομένους.
 Πρώτους δὲ Κρητᾶς φασι τῆς Ἑλληνικῆς
 ἄρξαι Θαλάττης τὰς τε νησιώτιδας
 545 πόλεις κατασχεῖν· ἃς δὲ καὶ συνοικίσαι
 αὐτῶν Ἔφορος εἴρηκεν, εἶναί φησί τε
 ἐπώνυμον τὴν νῆσον ἀπὸ Κρητός τινος,
 τοῦ δὴ γενομένου βασιλέως αὐτόχθονος,
 πλοῦν ἡμέρας ἀπέχειν δὲ τῆς Λακωνικῆς

- önceden görkemli Korinthos kentini iskân eden
Sikyonlular ve diğer Akhaialılar;
Elisliler ve Messenialılar ise iskân ederler
- 520 batı ve batı rüzgârına doğru olan sınırları;
güneyi ve güney rüzgârını ise
Lakonialılar ve Argoslular. Şu kentler de zapt eder
Güneş'in yükselişine doğru Akte (burnunu):
İç bölgededir Phleiasia ve
- 525 buralardaki en büyük halk Arkadialıdır.
Söylerler, Arkadialıların yerel halk olduğunu,
sonradan Aletes'in Korinthosluları,
Phalkes'in Sikyon'u, Tisamenos'un
Akhaia'yı kolonize ettiğini; hükümdar Oksylos'un
- 530 Elis'i, Kresphontes'in Messenia'yı,
Eurysthenes ve Prokles'in Lakedaimon'u,
Kissos'un Temenos ile beraber Argos'u,
Akte civarını ise, söylenceye göre,
Agelaos ve Temenos'un damadı olan Deiphontes'in yönettiğini.
- 535 Son derece büyük ve zengin Krete Adası
karşısında uzanır Peloponnessos'un,
Dor (adası) Rhodos'a enlemesine uzanır
Lakonia'daki Malea Burnu hizasında ve
başından beri iskân edilir
- 540 son derece kalabalık ve kentlerle.
Eteokratlar olarak adlandırdıkları kişiler vardır
kendi içlerinde, en eski kolonistler.
Hellen Denizi'ne hâkim olanların
ilk Giritliler olduğunu söylerler ve ada kentlerini
- 545 mesken tuttuklarını; bunlardan bazılarının
beraber koloni kurduklarını, söyler Ephoros,
ve adaya verilen adın Kres diye
yerel halkın kralı olan birinden aldığını,
hatta Lakonia'dan bir günlük deniz yolculuğu uzakta olduğunu.

- 550 Ἐν τῷ πόρῳ δὲ κειμένη τῷ Κρητικῷ
 ἄποικός ἐστιν Ἀστυπάλαια Μεγαρέων,
 νῆσος πελαγία· πρὸς δὲ τῇ Λακωνικῇ
 Κύθηρα· μετὰ δὲ ταῦτα κατ' Ἐπίδουρον ἢ
 πρότερον μὲν Οἰώνῃ προσηγορεύετο,
 555 ὕστερον ἀπ' Αἰγίνης δὲ τῆς Ἀσωπίδος
 Αἴγιναν ἐκάλεσεν κατασχὼν Αἰακός·
 καὶ πλησίον ταύτῃ Σαλαμῖς, ἐν ἣ ἰὸς λόγος
 τὸν Αἰακοῦ Τελαμῶνα βασιλεῦσαι ποτε.
 Ἐξῆς Ἀθηναί· φασι δ' οἰκητὰς λαχεῖν
 560 ταύτας Πελασγοὺς πρῶτον, οὓς δὴ καὶ λόγος
 Κραναοὺς καλεῖσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα Κεκροπίδας,
 Κέκροπος δυναστεύσαντος, ὑστέροισι δὲ
 χρόνοις Ἐρεχθέως τῆς πόλεως ἡγουμένου
 ἀπὸ τῆς Ἀθηναῖς τὴν προσηγορίαν λαχεῖν.
 565 Ἡρόδοτος ἱστορεῖ δὲ ταῦτα συγγραφέων.
 Τὸ Σούνιον κάμπαντι δ' ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς
 Εὐβοία κεῖται νῆσος ἢ καλουμένη
 διὰ τὴν φύσιν τὸ πρότερον, ὧς φασιν, Μάκρις,
 ἔπειτεν ἀπὸ τῆς λεγομένης Ἀσωπίδος
 570 χρόνῳ λαβοῦσα τοῦνομ' Εὐβοίας πάλιν.
 Πρώτους δ' ἐν αὐτῇ φασιν οἰκῆσαι προτοῦ
 μιγάδας συνοίκους Λέλεγας· ἐκ τῆς δ' Ἀττικῆς
 τὸν Ἐρεχθέως διαβάντα Πάνδωρον κτίσαι
 πόλιν μεγίστην τῶν ἐν αὐτῇ Χαλκίδα,
 575 Αἰκλὸν δ' Ἐρέτριαν ὄντ' Ἀθηναῖον γένει,
 τὴν δ' ἐναλίαν Κήρινθον ὡσαύτως Κόθον,
 Δρύοπας δὲ τὴν Κάρυστον ὠνομασμένην·
 ἢ δ' Ἐστίαια γέγονε Περραιβῶν κτίσις.
 Κεῖνται δὲ καὶ νησίδες αὐτῆς πλησίον,
 580 Σκυῖρος, Πεπάρηθος, Σκίαθος, ὧν Κρηῖτες μὲν οἱ
 μετὰ Σταφύλου διαβάντες ἐκ Κνωσσοῦ ποτε
 Πεπάρηθον ἐγγυὲς κειμένην τ' αὐτῆς Ἴκον

- 550 Megaralıların Astypalaia kolonisi
 bir adadır açık denizde yer alan,
 ve Kres geçidinde bulunur. (Yer alır) Kythera ise
 Lakonia önlerinde; ardından Epidauros'un karşısında
 önceleri Oinone adıyla anılan ada bulunur,
- 555 bu aldı Aigina adını Asopis kızı Aigina'dan
 Aiakos iskân ettikten sonra.
 Yakınında bulunur, söylentiye göre, Salamis
 bir zamanlar Aiakos oğlu Telamon'un krallık yaptığı.
 Sonra Athenai gelir; ilkin Pelasgların
- 560 kolonist olarak elde ettiğini, hatta mitosa göre,
 onlara Kranaoslular, sonra ise hakimiyeti zamanında Kekrops'un
 Kekropisliler dendiğini,
 daha sonraki zamanlarda ise Erekhtheus alınca
 kentin yönetimini adını Athena'dan aldığını söylerler.
- 565 Herodotos da yazarak anlatır bunları.
 Attika'dan Sounion'u dolaşınca
 önceden doğası gereği Euboia denilen ada uzanır;
 bu ada önceleri, dediklerine göre, Makris olarak adlandırılırdı,
 daha sonra zamanla tekrar alır bu adı
- 570 sözü edilen Asopis'in (kızı) Euboia'dan.
 Burada birlikte yaşadıklarını söylerler evvelden
 karışık olarak ilk kolonist Leleglerin;
 Attika'dan geldikten sonra Erekhtheus oğlu Pandoros'un
 buradakiler arasında en büyük kent olan Khalkis'i kurduğunu
- 575 söylerler, Athenai soyundan olan Aiklos'un ise Eretria'yı,
 Kothos'un da aynı şekilde deniz kıyısındaki Kerinthos'u
 ve Dryopeslilerin Karystos olarak adlandırılan (kenti);
 Perrhaibosluların kurması olmuştur Hestiaia.
 Adacıklar uzanır yakınında:
- 580 Skyros, Peparethos, Skiathos; bunlar arasından,
 Peparethos'u ve onun yakınında uzanan Ikos Adası'nı
 Giritliler Knossos'tan geldikleri zaman

60

νήσον συνοικίζουσι, τὴν Σκῦρον δὲ καὶ
τὴν Σκίαθον ἐκ Θράκης διαβάντες, ὡς λόγος,

585 Πελασιγῶται· πάλι δ' ἐρήμους γενομένας
αὐτὰς ἀπάσας Χαλκιδεῖς συνώκισαν.

Ἀπέναντι δ' Εὐβοίας κατοικοῦσιν Λοκροί,
ὧν πρῶτος ἦρξεν, ὡς λέγουσ', Ἀμφικτύων
ὁ Δευκαλίωνος, ἐχόμενος δ' ἀφ' αἵματος

590 Αἰτωλός, εἶτα Φύσκος, ὃς γεννᾷ Λοκρόν,
ὃς τοὺς Λέλεγας ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Λοκρούς.

Ἐξῆς δὲ τούτων Δωριεῖς μικρὰς πόλεις,

Ἐρινεὸν Βοιόν τε καὶ Κυτίνιον,

ἀρχαιοτάτας ἔχουσι Πίνδον τ' ἐχομένην,

595 ἂς Δῶρος Ἑλληνος γενόμενος ᾧκισεν
τούτων δ' ἄποικοι πάντες εἰσὶ Δωριεῖς.

Εἶτεν παρ' αὐτὰς Ἡράκλει' ἐστὶν πόλις,

ἣν οἱ Λάκωνες, μυρίους οἰκήτορας

πέμπαντες εἰς Τραχῖνα, πρότερον ἔκτισαν.

600 Ταύτης Πύλαια δ' ἐστὶν ἐξῆς παράλιος·
ἀγορὰ δ' ἐν αὐτῇ γίνετ' Ἀμφικτυονική.

Κόλπος δὲ κεῖται Μαλιακὸς ἐν τῷ μυχῶ,

Ἐχίνος οὗ πόλις ἐστὶ, τοῦ Σπαρτοῦ κτίσις

Ἐχίονος, καὶ Μαλιέων ἄλλαι πόλεις.

605 Ἐπειτ' Ἀχαιοὶ παράλιοι Φθιωτικοί.

Μάγνητες οἰκοῦσιν δὲ περὶ τὸ Πήλιον.

Ἐπερ δὲ τούτους ἐστὶν εὐβοιωτάτη

χώρα κράτιστα πεδία καὶ τελεσφόρα

ἔχουσα καὶ Λάρισαν εὐτυχεστάτην

610 πόλιν συχνὰς ἄλλας τε, Πηνειὸς δι' ἣς

μέγας διαρρεῖ ποταμὸς ἐπὶ τε τὰ στενὰ

Τέμπη διήκων τὴν τε πρὸς τῷ Πηλίῳ

λίμνην βαθεῖαν λεγομένην Βοιβηίδα.

Τῇ Θετταλίᾳ δ' ἐσθ' ὁμορος Ἀθαμανία,

615 Δολόπων τε Περραιβῶν τε συνορίζοντ' ἔθνη

- kolonize ettiler, Staphylos ile birlikte;
 Skyros ve Skiathos'u ise, söylenceye göre, Trakya'dan gelen
 585 Pelasglar (kolonize etti); bunların tümünü
 tekrardan birlikte kolonize etti Kalkhisliler, kendi başlarına kaldıkları zaman.
 İskân eder Lokrisliler Euboia'nın karşısını,
 dediklerine göre, bunları ilkin Amphiktyon yönetti,
 Aitolos ile kan bağı olan Deukalion'un oğlu,
 590 sonra ise Physkos, babası Lokros'un,
 Leleglere kendisinden Lokrisliler adını veren.
 Bunların ardından ele geçirdi Dorlar
 epey eski ve küçük olan Erineos, Boion ve Kytinion kentlerini
 ve sonunda da Pindos'u;
 595 Hellen oğlu Doros iskân etti bunları.
 (İşte) bunların tümü Dor kolonisidir.
 Sonra Herakleia kenti bulunur onların yakınında,
 evvelden Lakonialıların on bin kolonisti
 Trakhis'e göndererek kurdukları.
 600 Bunun ardından Pylaia gelir deniz kıyısındaki;
 bu kentte yer alır Amphyktion Agorası.
 Sahilden içeri doğru uzanır Malia Körfezi.
 Burada bulunur Spartalı Ekhion'un kurması
 Ekhinos kenti ve Malialıların diğer kentleri.
 605 Ondan sonra gelir Phthiotisli Akhaialılar deniz kıyısındaki.
 Magnesialılar ise Pelion (Dağı) çevresinde yaşar.
 Bunların ötesinde Larisa yer alır,
 verimli ve ürün getiren arazilere sahip,
 görkemli ve varlıklı kent
 610 ve (yer alır) diğer pek çokları;
 Bunun arasından akar uzun Peneios Nehri,
 yarararak dar Tempe (vadisini)
 Boibeis olarak adlandırılan derin göle, Pelion yakınındaki.
 Thessalia'ya komşudur Athamania,
 615 Dolopia, Perrhaibia ve Ainianialıların

τά τ' Αινιάνων, οἵτινες τῶν Αἰμόνων
δοκοῦσι Λαπιθῶν Μυρμιδόνων τε γεγονέναι.

Ἐπερ τὰ Τέμπη δ' ἐστὶν ἡ τῶν Μακεδόνων
χώρα παρὰ τὸν Ὀλυμπον ἐξῆς κειμένη,

620 ἧς φασὶ βασιλεῦσαι Μακεδόνα γηγενῆ,
ἔθνος τὸ Λυγκηστῶν δὲ καὶ τῶν Πελαγόνων
τῶν κειμένων ἐκεῖσε παρὰ τὸν Ἄξιον
καὶ Βοττεατῶν τῶν τε παρὰ τὸν Στρυμόνα.

Ἐν τῇ μεσογείῳ δ' εἰσὶ μὲν πολλαὶ πόλεις,

625 ἡ Πέλλα καὶ Βέροια δ' ἐπιφανέσταται·
ἐν παραλίᾳ δὲ Θετταλονίκη Πύδνα τε.

Κάμπαντι τὴν ἄκραν δὲ τὴν καλουμένην
Αἴνειαν ἢ πρὶν γενομένη Κορινθίων
κτίσις Ποτίδαι' ἐστὶ, Δωρικὴ πόλις,

630 μετὰ ταῦτα Κασάνδρεια δ' ὠνομασμένη.

Ἐν τῇ μεσογείῳ δ' Ἀντιγόνη λεγομένη·
Ὀλύνθου ὕστερον δὲ γενομένη πόλις,
ἣν ἐξανέστησεν Φίλιππος ὁ Μακεδῶν

δόρατι κρατήσας. Μετὰ δὲ τὴν Ὀλυνθίαν

635 Ἀρέθουσα Παλλήνη τ' ἐπ' ἰσθμοῦ κειμένη.

Ταύτην δὲ, Φλέγραν τὸ πρότερον καλουμένην
τοὺς θεομάχους Γίγαντας οἰκῆσαι λόγος,
μετὰ ταῦτα Πελληνηεῖς δ' ἀφ' αὐτῶν ὀνομάσαι
λέγουσιν ὀρμηθέντας ἐξ Ἀχαΐας.

640 Εἶτ' ἐστὶ κόλπος λεγόμενος Τορωνικός,
οὗ πρότερον ἦν τις Μηκύβερνα κειμένη·
ἐξῆς Τορώνη τοῖς τόποις ὁμώνυμος.

Εἶτεν πελαγία Λῆμνος, Ἡφαίστου τροφός,
ἣν ὁ Διονύσου πρῶτος οἰκίζει Θόας,

645 μετὰ ταῦτα δ' ἔσχεν Ἀττικὴν ἀποικίαν.

Τὸν Ἄθω δὲ παραπλεύσαντι παράλιος πόλις
Ἄκανθός ἐστιν, Ἀνδρίων ἀποικία,
παρ' ἣν διῶρυξ δεῖκνυται τετμημένη

bir araya getirdiği halklar; düşünülür bunların Haimonialı
Lapithai ve Myrmidonlardan oluşan halklar olduğu.
Tempe'nin yukarısında bulunur Olympos'un yakınında
uzanan Makedonyalıların bölgesi.

- 620 O bölgeyi, derler, fani Makedon yönetti.
Ayrıca Aksios (Nehri'nin) ötesinde
Lynkestai ve Pelasgların halkı yer alır;
Strymon (Nehri) boyunca ise Bottiaia halkı.
Pek çok kent vardır iç kesimde:
- 625 son derece görkemlileri Pella ve Beroia;
ve deniz kıyısındakiler Thettalonike ile Pydna.
Aineas denilen burnu dolaşınca
gelir bir dor kenti, Potidaia,
önceden Korinthos kurması olan,
- 630 daha sonra da Kasandreia adı verilen.
Antigoneia denilen kent ise iç kesimdedir.
Sonradan bir kent olan Olynthos gelir,
Makedonyalı Philippos'un silah gücüyle
fethederek yok ettiği kent. Olynthos Bölgesi'nden sonra
- 635 Arethousa ve kıstakta uzanan Pallene yer alır.
Derler ki, önceden Phlegra denilen bu yeri,
iskân etmiştir tanrılar savaşına katılan Gigantlar.
Bundan sonra Akhaia'dan gelip demir atan Pellenelilerin
kendilerinden ad verdiklerini söylerler.
- 640 Ardından Toronikos denilen körfez gelir,
önceden Mekiylberna diye bir yerin bulunduğu.
Ardından buralarla aynı adı taşıyan Torone gelir.
Sonra açık denizdeki Lemnos gelir,
Hephaistos'u besleyen, Dionysos'un ilk oğlu Thoas'ın iskân ettiği,
- 645 daha sonra ise sahip olan bir Attika kolonisine.
Athos (Dağı)'nın çevresini dolaşınca
sahil kenti Akanthos gelir, Andrialıların kolonisi.
Hemen yanında Kserkses'in kestiği söylenen

ἑπταστάδιος· Ξέρξην δὲ λέγει· αὐτὴν τεμεῖν·

650 εἶτ' Ἀμφίπολις. Στρυμῶν δὲ παρὰ ταύτην μέγας
ποταμὸς παραρρεῖ μέχρι θαλάττης φερόμενος
κατὰ τοὺς λεγομένους κεῖσε Νηρήδων χορούς·
ἐφ' οὗ κατὰ μεσόγειον Ἀντιφάνου πατρὶς
κεῖται λεγομένη Βέργα τοῦ δὴ γεγραφότος

655 ἄπιστον ἱστορίας τε μυθικῆς γέλων.

Μετ' Ἀμφίπολιν δ' ἡ πρότερον Οἰσύμη πόλις
Θασίων γενομένη, μετὰ δὲ ταῦτα Μακεδόνων,
ἀπὸ τῆς Μακέσσης Ἡμαθίας τε λεγομένη.

Ἐξῆς Νεάπολις ἐστὶ καὶ νῆσος Θάσος,

660 ἣν βάρβαροι τὸ πρότερον ὄκουν, ὡς λόγος,
ἔπειτα Φοίνικες μετὰ Κάδμου καὶ Θάσου
ἐκ τῆς Ἀσίας διαβάντες· ἔλαβε δ' ἡ Θάσος
ἀπὸ τοῦ Θάσου καὶ τοῦνομ', ὡς καὶ νῦν ἔχει.

Τὴν ὑπεράνω χώραν δὲ μέχρι τοῦ Ποντικοῦ

665 Ἴστρου παρεκτείνουσι Θραῖκες νεμόμενοι.

Τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ κειμένων ἐστὶν πόλις
Ἄβδηρ' ἀπ' Ἀβδήρου μὲν ὠνομασμένη
τοῦ καὶ κτίσαντος πρότερον αὐτήν, ὃς δοκεῖ
ὑπὸ τῶν Διομήδους ὕστερον ξενοκτόνων

670 ἵππων φθαρῆναι· Τήϊοι δὲ τὴν πόλιν

συνόκισαν φυγόντες ὑπὸ τὰ Περσικά.
Ταύτης δ' ἐπίταδε ποταμὸς ἐστὶ κείμενος
Νέστος λεγόμενος· ἐκ δὲ τῶν πρὸς ἀνατολήν
μερῶν λαβοῦσα τοῦνομ' ἀπὸ τῶν Βιστόνων

675 Θρακῶν προμήκης ἐστὶ λίμνη Βιστονίς.

Εἶτεν Μαρώνει', οὗ κατοικῆσαι τὸ πρὶν
τοὺς Κίκονας ἱστοροῦσι τοὺς ἐν Ἰσμάρῳ·
αὕτη δὲ Χίων ἐγένεθ' ὕστερον κτίσις.

Πέραν Σαμοθράκη δ' ἐστὶ νῆσος Τρωϊκὴ

680 ἔχουσα τὴν οἰκῆσιν ἀναμεμιγμένην·

πρότερον γὰρ εἶναί φασιν ἐν ταύτῃ τινὲς

- yedi *stadia* uzunluğunda bir kanaldan bahsedilir.
- 650 Ardından Amphipolis gelir. Boyunca akar
Büyük Strymon Nehri sürüklenerek denize kadar,
“*Nereidlerin Dans Pisti*” denilen yere doğru.
Bu nehir üzerinde iç kesime doğru bulunur
Berga denilen yer; Antiphanes’in vatanı,
- 655 yazan inanılmaz ve gülünç efsanevi hikâyeleri.
Amphipolis’ten sonra ise Oisyme gelir,
ilkın Thassosluların, daha sonra ise Makedonyalıların kenti olan,
adını Makesse’nin kızı Emathia’dan alan.
Sonra Neapolis ve Thasos Adası gelir
- 660 söylenceye göre, iskân ettiği önceden barbarların;
daha sonra Kadmos ve Thasos ile birlikte
Asya’dan geçerek gelen Fenikelilerin; şimdi de olduğu
gibi gelir adı Thasos’un Thasos’tan.
Yukarı bölgeyi Trakyalılar kaplar,
- 665 Karadeniz’deki Tuna (Nehri’ne) kadar yayılarak.
Deniz kıyısında yer alanlardan Abdera kenti
daha önceden onu kuran Abderos’tan alır adını,
sonrasında ise Diomedes’in
misafir katleden atlarınca öldürüldüğü sanılır.
- 670 Bu kenti birlikte iskân etti Teoslular,
Perslerin (baskısından) kaçan.
Bir nehir yanında yer alır
Nestos adı verilen; doğusunda ise
uzun Bistonis Gölü bulunur,
- 675 adını Trakyalı Bistonialılardan alan.
Sonra Maroneia gelir, orada bir zamanlar
Ismaros’taki Kikonların koloni kurduklarını anlatırlar;
daha sonra ise bu kurma Khiosluların oldu.
Karşıda ise Samothrake bulunur
- 680 karışık meskûnlara sahip olan Troya’nın adası.
Zira bazıları der ki, önceden Atlas’ın söz konusu kızı olan

- τοὺς Τρῶας, Ἥλέκτρας τεκούσης Δάρδανον
 τῆς λεγομένης Ἴασιῶνα τε,
 ὧν τὸν μὲν Ἴασιῶνα δυσσέβημά τι
 685 πρᾶξι περὶ Δήμητρος λέγουσ' ἄγαλμα καὶ
 πληγῇ κεραυνωθέντα δαιμονίῳ θανεῖν,
 τὸν Δάρδανον δὲ δὴ λιπόντα τοὺς τόπους
 πρὸς ταῖς ὑπάρειαισι τῆς Ἰδης κτίσαι
 πόλιν ἀφ' ἑαυτοῦ Δαρδανίαν καλουμένην·
 690 τοὺς δὲ Σαμοθρᾶκας, Τρῶας ὄντας τῷ γένει,
 ἀπὸ τοῦ τόπου δὲ Θρᾶκας ἐπικαλουμένους,
 δι' εὐσέβειαν ἐγκαταμεῖναι τῷ τόπῳ.
 Ἐν σιτοδείᾳ τῶν Σαμίων δ' αὐτοῖς ποτε
 ἐπαρκεσάντων τηνικαῦτ' ἐκ τῆς Σάμου
 695 ἐπιδεξάμενοί τινας συνοίκους ἔσχosan.
 Μετὰ τὴν Μαρώνειαν δὲ κεῖτ' Αἴνος πόλις
 ἔχουσ' ἐποίκους ἐκ Μιτυλήνης Αἰολεῖς.
 Ἡ Θρακία δὲ Χερρόνησος ἔχομένη
 κεῖται, καθ' ἣν πόλις ἐστὶ πρώτη Καρδία
 700 ἀρχὴν μὲν ὑπὸ Μιλησίων κτισθεῖσα καὶ
 Κλαζομενίων, πάλιν δ' Ἀθηναίων ὕπο,
 ὅτε Μιλτιάδης ἐκράτησε Χερρονησίων.
 Προσεχῆς δὲ Λυσιμάχεια· ταύτην δ' ἔκτισεν
 ἐπώνυμον Λυσίμαχος ἀφ' ἑαυτοῦ πόλιν.
 705 Λίμναι δ' ἐφεξῆς εἰσὶν αἱ Μιλησίων·
 εἴτ' Αἰολέων Ἀλωπεκόννησος πόλις·
 ἐξῆς Ἐλαιοῦς Ἀττικὴν ἀποικίαν
 ἔχουσα, Φορβας ἦν συνοικίσαι δοκεῖ.
 Ἔπειτα Σηστός καὶ Μάδυτος, αἱ κείμεναι
 710 ἐπὶ τοῦ στενωποῦ Λεσβίων δ' οὔσαι κτίσεις.
 Εἴτ' ἐστὶ Κριθώτη πόλις τε Πακτύη·
 λέγουσι καὶ ταύτας δὲ Μιλτιάδην κτίσαι.
 Μετὰ τὴν δὲ Χερρόνησον ἐν Προποντίδι
 Θράκη παρήκει, καὶ Σαμίων ἀποικία

- Elektra, Dardanos ve Iasion'u doğurduğu sırada
Troyalılar vardı burada;
Iasion'un Demeter'in heykeline
685 bir saygısızlıkta bulunduğunu söylerler
ve tanrı tarafından yıldırımla çarpılarak öldüğünü;
Dardanos'un ise bu toprakları terk edip
Ida eteklerinde bir kent kurduğunu
Dardania adında, kendi adından gelen.
- 690 Troya soyundan olan Samothrakelilerin,
bu yerden dolayı Trakyalı olarak adlandırıldıklarını ve
dindarlıklarından dolayı da bu topraklara bağlı kaldıklarını (söylerler).
Yardım ettikleri için onlara
bir kıtlık zamanında Samoslular;
695 Samos'tan bazı kimseleri kabul ederek yerleşmeci yaptılar.
Ainos kenti ise Maroneia'dan sonra gelir,
Mitylene'den Aitolialı göçmenlerin bulunduğu;
(Ardından) Trakya Kherrhonesosu yer alır,
Kardia'dır buradaki ilk kent;
- 700 Miletoslular ve Klazomenailılarca kurulmuştur
esasen, (sonradan) tekrardan kuruldu Atinalılarca
hâkim olunca Miltiades Kherronessos'a.
Sınırında(dır) Lysimakheia. Lysimakhos
kurdu bu kenti, kendi adından ad vererek.
- 705 Sırasıyla yer alır; Miletosluların Limnai kenti,
sonra Aiolialıların Alopekonesos kenti,
ardından kökeni bir Attika kolonisine dayanan Elaious (gelir),
kurulumuna Phorbas'ın iştirak ettiği düşünülen.
Ardından boğazdaki Sestos ve Madytos gelir,
- 710 Lesbosluların yerleşkeleri.
Sonra Krithote kenti ve Paktye;
Miltiades'in kurduğunu söyledikleri.
Kherrhonesos'tan sonra Trakya uzanır
Marmara (kıyısında) ve (sonra) Perinthos gelir

- 715 Πέρινθός ἐστιν· ἐχομένως Σηλυμβρία,
 ἦν οἱ Μεγαρεῖς κτίζουσι πρὶν Βυζαντίου·
 ἐξῆς Μεγαρέων εὐτυχοῦν Βυζάντιον.
 Μετὰ ταῦτα δ' ἐσθ' ὁ Πόντος, οὗ δὴ τὴν θέσιν
 ὁ Καλλατιανὸς συγγράφων Δημήτριος
- 720 ἔοικεν ἐπιμελεστάτως πεπυσμένος.
 Κατὰ μέρος αὐτοῦ τοὺς τόπους διέξιμεν.
 τοῦ Ποντικοῦ γὰρ στόματός ἐστι πλησίον
 Βυζαντίων χώρα Φιλία καλουμένη.
 Εἴτ' αἰγιαλὸς τις Σαλμυδησσὸς λεγόμενος
- 725 ἐφ' ἑπτακόσια στάδια τεναγώδης ἄγαν
 καὶ δυσπρόσορμος ἀλίμενός τε παντελῶς
 παρατέταται, ταῖς ναυσὶν ἐχθρότατος τόπος.
 εἴτ' εὐλίμενος ἄκρα συνάπτει Θυνιάς
 τῆς Ἀστικῆς Θυράκης ὑπάρχουσ' ἐσχάτη,
- 730 μεθ' ἣν πόλις ἐστὶ σύνορος Ἀπολλωνία·
 ταύτην δὲ πρότερον ἔτεσι πεντήκοντά που
 κτίζουσι τῆς Κύρου βασιλείας τὴν πόλιν
 εἰς τοὺς τόπους ἐλθόντες οἱ Μιλήσιοι.
 Πλείστας ἀποικίας γὰρ ἐξ Ἴωνίας
- 735 ἔστειλαν εἰς τὸν Πόντον, ὃν πρὶν Ἄξενον
 διὰ τὰς ἐπιθέσεις λεγόμενον τῶν βαρβάρων
 προσηγορίας ἐποίησαν Εὐξείνου τυχεῖν.
 Παρὰ τὴν ὑπώρειαν δὲ τοῦ καλουμένου
 Αἴμου πόλις ἐστὶ λεγομένη Μεσημβρία
- 740 τῇ Θρακίᾳ Γετικῇ τε συνορίζουσα γῆ·
 Καλχηδόνιοι ταύτην δὲ Μεγαρεῖς τ' ὄκισαν
 ὅτ' ἐπὶ Σκύθας Δαρεῖος ἐστρατεύετο.
 Αἴμος μέγιστον δ' ἐστὶν ὑπὲρ αὐτὴν ὄρος
 τῷ Κίλικι Ταύρω τὸ μέγεθος προσεμφερῆς
- 745 τῇ τε κατὰ μῆκος τῶν τόπων παρεκτάσει·
 ἀπὸ γὰρ Κροβύζων τῶν τε Ποντικῶν ὄρων
 ἄχρι τῶν Ἀδριατικῶν διεκβάλλει τόπων.

- 715 Samosluların kolonisi. Hemen yanında Selymbria,
Megalıların Byzantion'dan önce kurdukları.
Sonra ise Megalıların bahtlı Byzantion'u.
Bunların ardından ise Karadeniz (yer alır), görünür ki,
onun yerini Kallatisli Demetrios
- 720 dikkatle araştırıp tasvir etmiştir.
Onun topraklarını inceleyeceğiz parça parça.
Zira Philia denilen Byzantionluların arazisi
yer alır Karadeniz'in ağzının yakınında.
Sonra Salmydessos denilen bir sahil şeridi uzanır,
- 725 yedi yüz *stadia* uzunluğunda, bütünüyle limansız,
oldukça sığ ve demir atması zor;
gemilere son derece düşman bir yer.
Sonra iyi limanlı Thynias Burnu gelir,
Trakya Astikesi'nin en uzağında başlayan.
- 730 Ardından ise sınırdaş kent Apollonia;
Kyros'un hâkimiyetinden elli yıl önce
Miletosluların gelerek
bu topraklara kurdukları kent.
Zira (bunlar) pek çok koloniyi Ionia'dan,
- 735 Önceden barbar saldırıları yüzünden
misafirsevmez denilen, (sonraları) iyi davranışları vesilesiyle
misafirsevme dönüştürdükleri Karadeniz'e gönderdiler.
Haimos adı verilen (dağın) eteklerinde
yer alır Mesembria kenti,
- 740 Trakya ve Getai topraklarını birleştiren;
iskân ettiği Kalkhedonluların
ve Megalıların, sefere çıktığı sırada
Dareios, İskitya üzerine. Haimos Dağı
benzerdir Kilikia Taurosu ile yüksekliđi
- 745 ve yerinin uzunluğu açısından.
Zira uzanır Adriyatik topraklarına kadar
Krobyzis ve Karadeniz sınırlarından.

70

Ὀδησσὸς , ἦν Μιλήσιοι
κτίζουσιν , Ἀστυάγης ὄτ' ἦρχε Μηδίας·

750

αὕτη Κροβύζους Θραῖκας ἐν κύκλῳ δ' ἔχει.
Διονυσόπολις δ' , ἡ πρῶτον ὠνομάζετο
Κρουνοὶ διὰ τὰς τῶν ἐγγύς ὑδάτων ἐκρύψεις·
Διονυσιακοῦ δὲ προσπεσόντος ὕστερον
ἐκ τῆς θαλάττης τοῖς τόποις ἀγάλματος,

755

Διονυσόπολιν λέγουσι κληθῆναι πάλιν.
Ἐν μεθορίοις δὲ τῆς Κροβύζων καὶ Σκυθῶν
χώρα μιγάδας Ἑλλήνας οἰκητὰς ἔχει.

. . . Βιζώνη Τοῦτο δέ

760

τὸ πολίχνιον φασὶν τινες μὲν βαρβάρων,
τινὲς δ' ἄποικον γεγονέναι Μεσημβρίας.

Κάλλατις,

ἀποικία τῶν Ἡρακλεωτῶν γενομένη
κατὰ χρησμόν· ἔκτισαν δὲ ταύτην, ἡνίκα
τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν Ἀμύντας παρέλαβεν.

765

Τόμοι δ' ἄποικοι γενόμενοι Μιλησίων,
ὑπὸ Σκυθῶν κύκλῳ δὲ περιοικούμενοι.

Πόλις

Ἴστρος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ λαβοῦσα τοῦνομα.

Ταύτην τὴν πόλιν

770

Μιλήσιοι κτίζουσιν, ἡνίκα Σκυθῶν
εἰς τὴν Ἀσίαν στράτευμα διέβη βαρβάρων
τὸ Κιμμερίους διῶκον ἐκ τοῦ Βοσπόρου.

Ἴστρος ὁ ποταμός·

κατέρχεται ἀπὸ τῶν ἐσπερίων οὗτος τόπων

775

τὴν ἐκβολὴν πέντε στόμασι ποιούμενος·
καὶ δυσι ὅς ρεῖ σχιζόμενος εἰς τὸν Ἀδρίαν.

Ἀμέλει δὲ μέχρι τῆς Κελτικῆς γινώσκεται,

καὶ τῷ θέρει τὸν πάντα διαμένων χρόνον·

χειμῶνι μὲν γὰρ αὖξεται πληρούμενος

780

τοῖς γινομένοις ὄμβροισιν, ἐν δὲ τῷ θέρει

- (Ardından) Odessos (gelir), Miletosluların kurduğu,
 Astyages, Media'yı yönettiği sırada;
- 750 Trakya Krobyzoslularını çevreler bu (kent).
 Dionysopolis (gelir sonra), Krounoi da denilen,
 önceden yakınında su akıntısı olduğu için.
 Daha sonra ise vurunca
 bir Dionysos heykeli denizden karaya
- 755 yeniden adlandırıldığını söylerler Dionysopolis olarak.
 Krobyzis ile İskitya sınırında bir ülke vardır
 Hellenlerle karışık sakinleri olan.
 ... Bizone ... bu kasabanın ise
 kimileri barbarların, kimileri de
- 760 Mesembria'nın kolonisi olduğunu söyler.
 Kallatis (gelir ardından)
 Herakleialıların kolonisi olan
 kehanet gereği ve kuruldu bu
 Amyntas, Makedonya'nın yönetimini ele aldığı zaman.
- 765 Tomoi ise bir kolonisidir Miletosluların.
 İskitlerin berisinde yaşarlar.
 Istros kenti
 aynı isimli nehirden almıştır adını.
 Bu kenti
- 770 Miletoslular kurdular, barbar İskitlerin
 ordusu Asya'dan geçip Kimmerleri
 Bosporos'tan itibaren kovaladıkları sırada.
 Tuna Nehri (gelir ardından);
 Bu (nehir) batıdaki topraklardan
- 775 beş kol halinde akarak dökülür;
 ikisi ise ayrılarak Adriyatik'e dökülür.
 Şüphesiz ki, Keltike'ye kadar fark edilir,
 ve yazın uzun süre akmaya devam eder;
 zira kışın yağın yağmurlarla
- 780 dolarak kabarır, akışını korur

ἀπὸ τῆς χιόνος , ὡς φασι, τὰς ἐπιρρύσεις
τῶν τηκομένων τε λαμβάνων ἀεὶ πάγων,
τὸ ρεῖθρον ἐξίησιν ὡσαύτως ἴσον,

785 Ἔχει δὲ καὶ νήσους ἐν αὐτῷ κειμένας
πολλάς τε καὶ μεγάλας μεγέθεσιν, ὡς λόγος,
ὣν ἡ μεταξὺ τῆς Θαλάττης κειμένη
καὶ τῶν στομάτων οὐκ ἔστ' ἐλάττων μὲν Ἴρῳ,
Πεύκη δὲ λέγεται διὰ τὸ πλῆθος ὣν ἔχει

790 πευκῶν· ἐπ' εὐθείας κατ' αὐτὴν πελαγία
Ἀχιλλέως ἡ νῆσός ἐστι κειμένη.

Ἔχει δὲ πλῆθος χειρόηθες ὀρνέων
θέαν ἱεροπρεπῆ τε τοῖς ἀφικνουμένοις .

Οὐ δυνατὸν ἀπὸ ταύτης δ' ἰδεῖν χώραν τινά
795 καίπερ ἀπεχούσης τῆς πέραν στάδια μόνον
τετρακόσι', ὡς δὴ συγγράφει Δημήτριος.
(Οὗτοι δὲ Θραῖκες Βαστάρναι τ' ἐπήλυδες.)

Ὁ ποταμός

Τύρας βαθύς τ' ὦν εὐβοτός τε ταῖς νομαῖς,
800 τῶν ἰχθύων διάθεσιν ἐμπόροις ἔχων,
ταῖς ὀλκάσιν τε ναυσὶν ἀνάπλου ἀσφαλῆ.

Ὁμώνυμος δὲ τῷ ποταμῷ κεῖται πόλις
Τύρας, ἄποικος γενομένη Μιλησίων.

Ἐπὶ ταῖς δὲ καθ' Ἑπτανήσιον τε καὶ Βορυσθένην
805 ποταμῶν διπλαῖσι συμβολαῖς ἔστιν πόλις
κτισθεῖσα, πρότερον Ὀλβία καλουμένη,
μετὰ ταῦθ' ὑφ' Ἑλλήνων πάλιν Βορυσθένης
κληθεῖσα· ταύτην τὴν πόλιν Μιλήσιοι
κτίζουσι κατὰ τὴν Μηδικὴν ἐπαρχίαν·

810 διακοσίων σταδίων δὲ καὶ δις εἴκοσιν
ἀπὸ τῆς θαλάττης τὸν ἀνάπλου Βορυσθένει
ἔχει ποταμῷ.

Οὗτος δὲ πάντων ἐστὶ χρειωδέστατος,
κήτη μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ καρποὺς φέρων

- yağan kardan ve daima orada biriken buzlardan,
yaz boyu da akıntısını
aynı yoğunlukta devam ettirir.
- 785 İçinde büyük pek çok ada yer alır
denildiğine göre, bunlardan
denizle ağızları arasında uzananı
Rhodos'tan daha küçük değildir,
çok sayıda çam ağacı barındırması nedeniyle
- 790 Peuke olarak adlandırılır; hemen aşağısındaki açıklarda
Akhilleos Adası uzanır.
Çok sayıda uysal kuşlara sahiptir.
Gelenlere tanrısal gösteriler sunar.
Buradan karayı görmek mümkün değildir
- 795 sadece dört yüz *stadia* uzaklıkta olmasına rağmen,
tıpkı Demetrios'un yazdığı gibi.
(bunlar da Trakyalı ve göçmen Bastarnialılardır).
- Derindir Tyras Nehri
- ve otlakları bitektir,
- 800 balık tacirleri için satış yerleri vardır,
gemiler ve ticaret gemileri için güvenli bir yukarı akıntısı bulunur.
Nehirle aynı ismi taşıyan Tyras kenti
Miletosluların bir kolonisi olmuştur.
İki nehrin buluştuğu yerde,
- 805 Hypanis ve Borysthenes'in, kurulmuş bir kent
yer alır; önceden Olbia adıyla anılan
sonra ise Helenlerce yeniden Borysthenes adı verilen;
Miletoslular inşa etti bu kenti
Med yönetimi sırasında;
- 810 Borysthenes Nehri için
denizden yukarı akıntı mesafesi
iki yüz kırk *stadia*'dır.
Pek çok nehir içinde bu, son derece önemlidir,
İri ve bol deniz mahsulü ile ürünler getirir,

- 815 τοὺς φυομένους νομάς τε τοῖς βοσκήμασιν .
 ῥεῖν δ' αὐτὸν ἐπὶ μὲν ἡμερῶν λέγουσι πλοῦν
 ὥς τετταράκοντα πλωτὸν, εἰς δὲ τοὺς ἄνω
 τόπους ἄπλωτός ἐστι κοῦ περάσιμος·
 ὑπὸ χιόνος γὰρ καὶ πάγων ἐξείργεται.
- 820 Ἀχίλλειος δρόμος,
 ὅπερ ἐστὶν ἠὼν σφόδρα μακρά [τε] καὶ στενή.
 Ἡ Ταυρικὴ δὲ χερρόνησος λεγομένη
 τούτοις συνάπτει, πόλιν ἔχουσ' Ἑλληνίδα,
 ἣν Ἡρακλεῶται Δήλιοί τ' ἀπόκισαν,
- 825 τοῖς Ἡρακλεώταις γενομένου χρησμοῦ τινος
 τοῖς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦσιν ἐντὸς Κυανέων
 ἅμα Δηλίοισι χερρόνησον οἰκίσαι.
 Τοῦτον εἰς τόπον τινές
 τῆς Ταυρικῆς λέγουσιν ἀφικέσθαι ποτέ
- 830 κλαπεῖσαν Ἴφιγένειαν ἐκ τῆς Αὐλίδος.
 Εἰσὶν δὲ τοῖς ὄχλοισιν οἱ Ταῦροι συχνοί,
 βίον δ' ἐνόρειον νομάδα τ' ἐζηλωκότες,
 τὴν δ' ὠμότητα βαρβαροί τε καὶ φονεῖς,
 ἱλασκόμενοι τὰ θεῖα τοῖς ἀσεβήμασιν.
- 835 Ἔπετ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ στόματος Μαιώτιδος
 λίμνης τὸ Παντικάπαιόν ἐστιν ἔσχατον,
 τοῦ Βοσπόρου βασίλειον ὠνομασμένον.
 Ἄνωθε τούτων ἡ Σκυθὶς γῆ βάρβαρος
 πρὸς τὴν ἀοίκητον συνορίζουσ' ἐστὶ γῆν
- 840 καὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν ἀγνοουμένην.
 Πρώτους δὲ παρὰ τὸν Ἴστρον εἶναι Καρπίδας
 εἴρηκεν Ἐφορος, εἶπεν Ἀροτῆρας πρόσω
 Νευρούς τε μέχρι γῆς πάλιν ἐρήμου διὰ πάγον ,
 πρὸς ἀνατολὰς δ' ἐκβάντι τὸν Βορυσθένην
- 845 τὴν λεγομένην Ὑλαιαν οἰκοῦντας Σκύθαας
 εἶναι, Γεωργούς δ' ἐχομένους τούτων ἄνω,
 ἔπειτα πάλιν ἔρημον ἐπὶ πολὺν τόπον,

- 815 büyükbaş hayvanlar için ise yeşeren otlaklar sağlar.
Onun yaklaşık kırk günlük geçilebilir bir yelken açımına
uygun aktığını söylerler; yukarı bölgelere
doğru ise gemi ulaşımına ve girişine uygun değildir;
kar ve buzlanma yüzünden işlemez.
- 820 Akhilleios Dromos
bir nehir kıyısıdır, oldukça uzun ve dar.
Taurike Kherrhonesosu denilen yer
bunlarla birleşir, Herakleia ve Delosluların
kolonisi olan bir Hellen kentine sahipti;
- 825 bir kehanet verilmesi üzerine
Asya'da Kyaneia (Adaları'nın) ötesini iskân eden Herakleialılara,
Deloslularla beraber Kherronesos'u kolonize ettiler.
Bazılarının bu Taurike
topraklarına Iphigeneia Aulis'ten
- 830 kaçırıldığı zaman geldiğini söylerler.
Taurisliler oldukça kalabalıktırlar,
dağlarda süren kırsal bir yaşama
ve vahşete meraklıdırlar; barbar ve katildirler.
Kutsal şeylere saygısızlıklarıyla hürmet gösterirler.
- 835 Daha sonra orada Maiotis Gölü'nün ağzının
en uzak noktasında Pantikapaion yer alır,
Bosporos Krallığı olarak adlandırılan.
Bunların ötesinde barbar İskit ülkesi bulunur,
iskân edilmemiş topraklara sınırdır
- 840 ve pek çok Hellen tarafından da bilinmemektedir.
İlk (İskitlerin) Tuna civarındaki Kapris olduğunu
aktarır Ephoros, sonra Aroteres ve
ilerisinde Neuroi, buzlanma nedeniyle ıssız olan yere kadar,
Borysthenes'ten doğuya doğru dönünce
- 845 Hylaia denilen İskit sakinleri bulunduğunu,
bunların yukarısında ise Georgoi (çiftçiler),
sonra tekrardan ıssız topraklar yer aldığını,

76

ὑπὲρ δὲ ταύτην Ἀνδροφάγων Σκυθῶν ἔθνος,
ἐπέκεινα δ' εἶναι πάλιν ἔρημον ἐχομένην.

850 Τὸν Παντικάπην διαβάντι, Λιμναίων ἔθνος

ἕτερα τε πλείον' οὐ διωνομασμένα,
Νομαδικὰ δ' ἐπικαλούμεν', εὐσεβῆ πάνυ,
ᾧ οὐδὲ εἷς ἔμψυχον ἀδικήσαι ποτ' ἄν·
οικοφόρα δ', ὡς εἶρηκε, καὶ σιτούμενα

855 γάλακτι ταῖς Σκυθικαῖσί θ' ἵππομολγαῖς·

ζῶσιν δὲ τήν τε κτήσιν ἀναδεδειχότες
κοινήν ἀπάντων τήν θ' ὅλην συνουσίαν·

Καὶ τὸν σοφὸν δ' Ἀνάχαρσιν ἐκ τῶν Νομαδικῶν
φησὶν γενέσθαι τῶν σφόδρ' εὐσεβεστάτων.

860 Καὶ κατοικῆσαι τινὰς

εἰς τὴν Ἀσίαν ἐλθόντας, οὓς δὴ καὶ Σάκας
καλοῦσιν· εὐσημότατον εἶναί φησι δέ
τὸ Σαυροματῶν καὶ τῶν Γελωνῶν καὶ τρίτον
τὸ τῶν Ἀγαθύρσων ἐπικαλούμενον γένος.

865 Ἀπὸ τῶν δὲ Μαιωτῶν λαβοῦσα τοῦνομα

Μαιῶτις ἐξῆς ἐστὶ λίμνη κειμένη,
εἰς ἣν ὁ Τάναϊς
ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ λαβὼν τὸ ρεῦμα Ἀράξεως
ἐπιμίσγεθ', ὡς Ἐκαταῖος εἶφ' ὁ Τήϊος,

870 ὡς δ' Ἐφορος ἱστόρηκεν, ἐκ λίμνης τινός,

ἧς τὸ πέρασ ἔστ' ἄφραστον· Ἐξίησι δέ
δίστομον ἔχων τὸ ρεῖθρον εἰς τὴν λεγομένην
Μαιῶτιν εἰς τὸν Κιμμερικόν τε Βόσπορον.

[ΑΣΙΑ]

τὸν Τάναϊν, ὅστις ἐστὶ τῆς Ἀσίας ὄρος,

875 τέμνων γε τὴν ἡπειρον ἐκατέραν δίχα,

πρῶτοι νέμονται Σαρμάται, δισχίλια
στάδι' ἐπέχοντες·

Εἶτα μετὰ τούτους ἐστὶ Μαιωτῶν γένος

bunun ötesinde ise Androphagon (insanyiyen) İskit halkı yer aldığını,
öteki tarafın ise yine ıssız olduğunu.

- 850 Pantikapes'i geçince, Limnai halkı
ve özel bir isimleri olmayan ama çoban boyları olarak
adlandırılan diğer birçoğu (gelir) ve hepsi dindardırlar,
hiçbir canlıya zarar vermezler;
Dendiğine göre, evlerini taşırlar ve
855 İskitlere özgü kısraklara ait sütle beslenirler;
Kurulumlarını yaptıktan sonra
hepsi bir arada ortak bir yaşam sürerler.
Ve son derece dindar olan çoban boylarından
Anakharsis'in son derece bilge olduğunu söyler.

- 860 Bazıları Asya'ya gelerek
yerleşmişlerdir ki bunlara Sakalar adı verilir;
Sauromatların, Gelonların ve
Agathyrsa olarak adlandırılan üçüncü soyun da
son derece ünlü oldukları söylenir.

- 865 Ardından Maiotis Gölü gelir
adını Maiotai'dan alan.
Araksis Nehri'nden akan
Tanais Maiotis Gölü'ne karışır,
Teoslu Hekataios'un dediği gibi;
870 Ephoros'un anlattığına göre ise, ucu bucağı bilinmeyen
bir gölden gelmektedir. Çift ağızlı
bir akıntıyla dökülür sözü edilen Maiotis'e
ve Kimmer Bosporosu'na.

[ASYA]

- Asya sınırını iki kara parçasına
875 bölen Tanais'ı
ilkin Sarmatlar iskân eder,
iki yüz *stadia*'yı kapsayarak;
sonra bunların ardından Iazamaton denilen

- Ἰαζαματῶν λεγόμενον, ὡς Δημήτριος
 880 [ὁ συγγραφεὺς] εἶρηκεν, ὡς Ἐφορος λέγει
 Σαυροματῶν λέγεται ἔθνος.
 τούτοις ἐπιμεμίχθαι δὲ τὰς Ἀμαζόνας
 τοῖς Σαυρομάταις λέγουσιν ἐλθούσας ποτὲ
 ἀπὸ τῆς περὶ Θερμῶδοντα γενομένης μάχης,
 885 ἐφ' οἷς ἐπεκλήθησαν Γυναικοκρατούμενοι.
 εἴτ' ἔστιν Ἐρμῶναςσα Φαναγόρειά τε,
 ἦν Τηΐους λέγουσιν οἰκίσαι ποτέ,
 καὶ Σινδικὸς λιμὴν, ἔχων οἰκήτορας
 Ἕλληνας ἀπὸ τῶν ἐγγυὲς ἦκοντας τόπων.
 890 Ταύτας περιέχει τὰς πόλεις διακειμένας
 νῆσος κατὰ τὴν Μαιῶτιν ἄχρι τοῦ Βοσπόρου
 χώραν ἀπολαμβάνουσα πολλὴν πεδιάδα ,
 ἣτις τὰ μὲν τοῖς ἔλεσι καὶ τοῖς ποταμίοις
 ἀδιάβατος τοῖς τενάγασί τ' ἐν τῷ πέραν ,
 895 ἃ δὲ τῇ θαλάττῃ τῇ τε λίμνῃ γίνεται.
 Τὸ δὲ στόμ' ἐκπλέοντι Κιμμερὶς πόλις,
 ἀπὸ Κιμμερίων μὲν βαρβάρων κεκλημένη,
 κτίσις τυράννων δ' οὕσα τῶν ἐν Βοσπόρῳ,
 Κῆπος τ' ἀποικισθεῖσα διὰ Μιλησίων.
 900Μοσύνοικοι...
 ἔθεσι νόμοις ἔργοις τε βαρβαρώτατοι·
 φασὶν γὰρ ἐν ξυλίνοισιν ὑψηλοῖς τ' ἄγαν
 πύργοις ἐνοικεῖν πάντας, ἐν φανερωῷ δ' αἰεὶ
 ἕκαστα πράττειν, τὸν δ' ἑαυτῶν βασιλέα
 905 δεδεμένον ἐν πύργῳ τε συγκεκλεισμένον
 τηρεῖν ἐπιμελῶς, τὴν ἀνωτάτῳ στέγῃν
 ἔχοντα, τοῖς φρουροῦσι δ' αὐτὸν ἐπιμελές
 εἶναι, νόμιμος ἵνα πάντα προστάτῃ ποιεῖν·
 εἰ δὲ παραβαίῃ , κόλασιν αὐτοῦ λαμβάνειν
 910 φασὶν μεγίστην, μὴ διδόντας τὴν τροφήν.
 Κερασοῦς Σινωπέων ἄποικος

- Maiotislilerin soyu gelir, dediğine göre
 880 tarih yazarı Demetrios'un; Ephoros'un dediğine göre ise
 Sauromatların halkı olarak söylenir.
 Amazonların Thermedon'da olan
 savaştan dönerlerken Sauromatlar ile
 karıştıklarını söylerler, onlarca
 885 Gynaikokratoumenoi olarak adlandırıldılar.
 Sonra Hermonassa ve Phanagoreia gelir,
 Bir zamanlar Teosluların kolonize ettiği
 ve bu yerlerin yakınlarına gelen
 Hellen kolonistlerini barındıran Sindikos Limanı (gelir).
 890 Maiotis'in aşağısından Bosporos topraklarına kadar
 bir tarafta sulak alanlar, ırmak ve uca doğru lagünler
 diğer tarafta da deniz ve gölle
 ulaşılabilir olan ve
 pek çok ovayı içeren ada
 895 bu yerleşik kentleri bulundurur.
 Ağızdan yelken açınca Kimmeris kenti gelir,
 adını Kimmerli barbarlardan alan,
 Bosporos'ta tiranların yerleşmesi olan.
 Kepoi ise Miletoslularca kolonize edilmiştir.
 900 Mosynoikoslular son derece barbarlardır
 gelenekleri, yasaları ve işleriyle.
 Zira pek çoğunun ağaçtan kulelerde ve
 tepelerde yaşadıklarını, her bir işlerini
 açıkta yaptıklarını, kendilerinin kulede bağlı
 905 ve bir çatı katında hapsedilmiş olan krallarını
 itinayla gözettilerini, ayrıca yasaya uygun şekilde
 her şeyi düzenleyebilsin diye
 bekçilerle koruduklarını söylerler.
 Şayet bir hata yaparsa yermek vermeyerek
 910 en büyük cezayı verdiklerini söylerler.
 Kerasous Sinopelilerin kolonisidir.

καθ' ἣν ἔρημος κειμένη
 παρήκει νῆσος Ἄρεως λεγομένη.
 Τιβαρηνοὶ ὄκουν ἔθνος ὁμοχώριον,
 915 γελᾶν πάνυ σπεύδοντες ἐκ παντὸς τρόπου,
 εὐδαιμονίαν ταύτην [μεγίστην] κεκρικότες .
 Ἄμισος ἐν τῇ Λευκοσύρων γῆ κειμένη
 Φωκαέων ἀποικία,
 τέτταρσι πρότερον ἔτεσιν οἰκισθεῖσα γάρ
 920 τῆς Ἡρακλείας ἔλαβ' Ἴωνικὴν κτίσιν,
 Κατὰ τὴν πόλιν ταύτην δὲ τῆς Ἀσίας σχεδὸν
 στενότατος ἀύχην ἐστὶν εἰς τὸν Ἰσικόν
 κόλπον διήκων τὴν τ' Ἀλεξανδρούπολιν,
 τῷ Μακεδόνι κτισθεῖσαν· ἡμερῶν δ' ὁδὸν
 925 εἰς τὴν Κιλικίαν ἐπτὰ τῶν πασῶν ἔχει·
 τὸ τῆς Ἀσίας λέγεται γὰρ ἰσθμωδέστατον
 εἰς τὸν περὶ αὐτὸν ὄντα συνάγεσθαι μυχόν.
 Ὁ δ' Ἡρόδοτος ἔοικεν ἀγνοεῖν, λέγων
 ἐκ τῆς Κιλικίας [ἀνδρὶ γ' εὐζώνῳ μολεῖν
 930 πένθ' ἡμερῶν εἰς Πόντον εἶναι τὴν ὁδόν.
 Ἔθνη δ' ἔχει τὰ πάντα] πεντεκαίδεκα
 ἢ χερρόνησος, ὧν τρία μὲν Ἑλληνικά,
 Αἰολικὸν εἶτ' Ἴωνικὸν καὶ Δωρικόν,
 τὰ λοιπὰ τῶν μιγάδων δὲ χωρὶς βάρβαρα.
 935 Κίλικες μὲν οὖν Λύκιοί τε πρὸς τούτοις ἅμα
 Κᾶρες Μαριανδυνοὶ τε παραθαλάττιοι
 οἰκοῦσι Παφλαγόνες τε καὶ Παμφύλιοι·
 Χάλυβες δὲ τὴν μεσόγειον οἷ τε πλησίον
 Καππάδοκες οἷ τε νεμόμενοι τὴν Πισιδικὴν
 940 Λυδοὶ τε καὶ πρὸς τοῖσδε Μυσοὶ καὶ Φρύγες.
 Εἶτεν Σινώπη πόλις ἐπώνυμος μιᾶς
 Ἀμαζόνων, ὧν πλησίον τὸ χωρίον,
 ἦν ποτε μὲν ὄκουν εὐγενεῖς ὄντες Σύροι,
 μετὰ ταῦτα δ', ὡς λέγουσιν, Ἑλλήνων ὅσοι

Boylu boyunca ıssızdır,
 yanında Ares denilen ada yer alır.
 Tibarenoi halkı da aynı bölgeyi iskân eder,
 915 her şeye her şekilde gülmeye can atarlar
 bu büyük mutluluğu tercih ettikleri için.
 Amisos, Phokaia kolonisidir,
 Beyaz-Suriyelilerin yöresinde uzanır.
 Zira Herakleia'dan dört yıl önce
 920 kolonileşerek Ionia'ya ait bir kurmayı aldı.
 Asya yakınındaki bu kent boyunca
 son derece dar bir berzah yer alır, Issos Körfezi'ne
 ve Makedonya tarafından kurulan
 İskenderun'a uzanan. (Buradan) Kilikia'ya
 925 yedi günlük mesafededir.
 Zira Asya'nın (bu kısmı) çepeçevre
 iç kısma doğru bir boğaz gibi birleşir.
 Herodotos bilmiyor gibi görünüyor ki
 Kilikia'dan Karadeniz'e yüksüz bir adamın
 930 gelmesi beş günlük yoldur der.
 (Bu) yarımada toplamda on beş halka
 sahiptir, bunlardan üçü Hellendir:
 Aiol, sonra Ion ve Dor,
 geri kalanı ise karışık halklar haricinde barbardırlar.
 935 Kilikialılar, Lykialılar ve aynı zamanda
 bunların yanında Karialılar, Mariandynia,
 Paphlagonia ve Pamphyialılar deniz kenarında yaşarlar.
 İç kesimi ise Khalybesliler, yakınına Kappadokialılar,
 Pisidia'ya yayılan Lydialılar ve
 940 bunlara ilaveten Mysia ve Phrygialılar iskân ederler.
 Sonra Sinope kenti gelir, Amazonlardan biriyle anılan,
 bunların yakınındaki bölgeyi
 bir zamanlar soylu Syrialılar iskân ederlerdi;
 Bunlardan sonra ise, dediklerine göre, Hellenler arasından,

- 945 ἐπ' Ἀμαζόνας διέβησαν, Αὐτόλυκός τε καί
 σὺν Δηϊλέοντι Φλόγιος, ὄντες Θετταλοί,
 ἔπειτα δ' Ἀβρώνδας γένει Μιλήσιος·
 ὑπὸ Κιμμερίων οὗτος δ' ἀναιρεῖσθαι δοκεῖ·
 μετὰ Κιμμερίουσ Κῶος, πάλιν δὲ Κρητίνης,
 950 οἱ γενόμενοι φυγάδες· ὄρων Μιλησίων·
 οὗτοι συνοικίζουσι δ' αὐτήν, ἠνίκα
 ὁ Κιμμερίων κατέδραμε τὴν Ἀσίαν στρατός.
 Καταντικρὺ δὲ Καράμβεωσ ἐν τῇ πέραν
 κεῖται μέγιστον
- 955 ἀπότομον εἰς θάλατταν ὑψηλὸν τ' ὄρος,
 Κριοῦ μέτωπον λεγόμενον,
 νυχθήμερον πλοῦν ἀπέχον ἐκ Καράμβεωσ.
 Ὡν δὴ τόπων [λέγουσιν] ἄρξαι Φινέα,
 τὸν τοῦ Τυρίου Φοίνικος, ὑστέροισι δέ
 960 χρόνοις κατέλθεῖν ἐξ Ἰωνίας στόλον
 Μιλησίων κτίσαι τε ταύτας τὰς πόλεις,
 ἃς εἰς Ἄμαστρον ὕστερον συνήγαγεν
 ἐπὶ τῶν τόπων κτίσασ' ὁμώνυμον πόλιν
 Ἄμιστροις, Ὀξυάθρου μὲν ἱστορουμένη
 965 θυγάτηρ ὑπάρχειν, ὡς λόγος, τοῦ Περσικοῦ,
 τοῦ δ' Ἡρακλείας γενομένη Διονυοίου
 γυνὴ τυράννου.
 Παρθένιος... Οὗτος ὁ ποταμός
 πλατὸς καταφέρων ρεῖθρον ἡσυχώτατον.
- 970 Ἐν δ' αὐτῷ λόγος
 Ἀρτέμιδος εἶναι λουτρὸν ἐπιφανέστατον.
 [Εἶτ' ἔστιν] Ἡράκλεια, Βοιωτῶν κτίσις
 καὶ Μεγαρέων· ἐντὸς δὲ ταύτην Κυανέων
 κτίζουσιν ὀρμηθέντες ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος,
 975 καθ' οὓς χρόνους ἐκράτησε Κῦρος Μηδίας.
 Σαγγάριος... Οὗτος ὁ ποταμός
 ἐκ τῆς ὑπὲρ Θυνῶν τε καὶ Φρυγῶν [χθονός]

- 945 Thessalialı Autolykos ve Phlogios, Deileon ile beraber,
Amazonlara karşı sefere çıktılar.
Ardından da Miletos soylu Habrondas,
Kimmerlerce öldürüldüğü düşünülen.
Kimmerlerden sonra sınırdaşları Miletoslular tarafından
- 950 sürgün edilmiş olan Koslu Kretinesler gelir.
Bunlar burayı beraber kolonileştirdiler,
Kimmer ordusu Asya'yı talan ettiği sırada.
Karambis'in tam karşısındaki yerde
büyük, nehirsiz ve dağlık olan
- 955 ve Kyrou Metapon denilen dağ
denize doğru uzanır,
Karambis'ten bir gün bir gece yelken açım mesafesidir.
Bu toprakları Phineus'in yönettiğini söylerler,
Tyroslu Phoiniks'in oğlu;
- 960 daha sonraları Ionia'dan bir Miletos ordusunun
geldiğini ve bu kentleri kurduğunu (söylerler).
Sonra Amastris bu topraklarda bu kentleri birleştirerek
kendi adını verdiği Amastris kentini
kurdu; Pers Oksyathes'in
- 965 sözü edilen kızının, mitosa göre,
Herakleia tyranı Dionysios'un
karısı olduğu (söylenir).
Parthenios... Bu nehir
gemilerle geçilebilir, son derece sakın bir akıntıyla akar.
- 970 Kıyısında, hikâyeye göre,
görmekli Artemis hamamı vardır.
Sonra Boiotia ve Megara kurması Herakleia gelir,
Hellas'tan harekete geçtikten sonra
Kyaneailıların yakınlarındaki yeri kurdular,
- 975 Kyros Mediyayı yönettiği sırada.
Sangarios... Bu nehir
yukarıdan Thynia ve Phrygialılara ait yerden

84

φερόμενος ἐξίησι διὰ τῆς Θυνίδος.

Ἵπιος · ἐφ' αὐτῷ δ' ἔχει

980 μεσηγὺ τὴν Προυσιάδα λεγομένην πόλιν.

Thynis boyunca akarak denize dökülür.

Hypios; kıyısında ortalara doğru

980 Prouσίας denilen kent bulunur.

2.4 Edisyonlar Arasındaki Farklılıklar

2.4.1 Letronne str. 922

- 922 ἀπὸ Κοτυώρου δ' ἔς τὸ πέλας Πολεμόνιον
ᾧκουν Τιβαρηνοὶ πρῶτον, ἔθνος ὁμοχωρίον,
- 922 Kotyora'dan Polemonion yakınlarına doğru
İlkin Tiberenoi (halkı) iskân eder, aynı bölgeyi,

2.4.2 Letronne str. 982-985; Fabricius str. 992-995

- 982 ... εὐρόθεν ἔχεται Κελένδερεις,
πόλις Σαμίων· κᾶστιν ἱερὸν παρὰ τῇ πόλει
Ἥρας τε κ' ἄλσος· Ἴς ποταμὸς δ' ἕξεισιν εἰς
Θάλατταν ...
- 982 ...doğudan Kelenderis uzanır,
Samosluların kenti; bu kentte
bir Hera tapınağı ve korusu vardır; Is Nehri de
denize dökülür...

2.4.3 Fabricius str. 865

- 865 Κιμμέριός ἐστιν μετὰ ταῦτα Βόσπορος·
- 865 bundan sonra Kimmer Bosporosu gelir.

2.4.4 Meineke str. 862

- 862 ὁ Κιμμέριός ἐστι μετὰ ταῦτα Βόσπορος·
ἔπειτ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ στόματος Μαιώτιδος
λίμνης τὸ Παντικάπαιόν ἐστιν ἔσχατον,
- 865 τοῦ Βοσπόρου βασιλείον ὠνομασμένον
- 862 Bunlardan sonra Kimmer Bosporosu gelir.
Ardından bunun kıyısında Maiotis Gölü'nün
başında Pantikapaion yer alır,
- 865 Bosporos Krallığı olarak adlandırılan.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERİN İNCELENMESİ

3.1 Prologosun Yorumlanması

3.1.1 Edebî Yazım Türü

Söz konusu eserin *prologos* bölümünde şair, ilk olarak, komedi türü hakkında bilgi vermektedir. Ortaya koyduğu eserinde, komedi ve komedinin özelliklerine ilişkin gerek betimlemelerle

Her şeyin en lüzumluşudur komodia,
ey tanrısal kral Nikomedes, sahiptir şunlara:
her bir şeyi hem kısa ve açıkça anlatmaya
4 hem de akıllı bir yargıcı tümüyle ayartmaya.

gerekse örneklendirmelerle geliştirdiği uzun bir açıklamaya yer vermektedir. Söz konusu açıklamaları, Hellen edebiyatının komedi türlerinden Yeni Komedi Dönemi (MÖ 330-250) ile eşleşmektedir. Bu dönemin en belirgin özelliği kısıklık ve açıklık gibi kavramların hissedilebildiği, hatta bu kavramların eserlere bizzat ilişitirildiği yazınlardır⁴⁹. Nitekim Ps.-Skymnos da τὸ καὶ βραχέως ἕκαστα καὶ φράζειν σαφῶς (her bir şeyi hem kısa ve açıkça anlatmaya) diyerek bu özelliği vurgulamaktadır. Henüz daha eserinin başlangıcında bu tür bir giriş yaparak kendisinin edebî türler hakkında bilgi sahibi olduğunu

sezdirmesinin yanı sıra eserini atfettiği kişiye karşı sergilediği genel tutum, kullandığı üslup ve hitap şekli (str. 2: θεϊότητι βασιλεῦ Νικόμηδες) de *retorik* bilgi sahibi olduğunu da dü-

şündürmektedir. Bu kısıklıkla ilişkili olarak Ps.-Skymnos, kaleme aldığı 138 satırlık *prologosta* eserinin kısıklığını ara ara ironik bir şekilde dile getirmektedir. Bunun için “Karar verdim ... kısa konuşmaya”, “kaleme aldım kısaca”, “çoğunlukla kısaltarak sunacağım”, “anlatınca kısaca” ve “başlayacağım pek çoğunu kısaltarak vazifeme” gibi ironik denebilecek deyişlere yer vermektedir. Bu husus aynı zamanda şairin eserini kaleme alırken *lakonik* anlatımı

İlkin koymak istiyorum açıkça ortaya tüm eserin açıklamasını.

İzin verin girişe biraz söz eklememe:

Karar verdim az ve öz şekilde

15 bütün işler hakkında oldukça kısa konuşmaya.

felsefe edindiğini dile getirmektedir. Nitekim şair eserinin *prologosu* haricindeki Asya ve Avrupa’ya ilişkin bölümlerde de coğrafik anlatımları kısaca anlatma yoluna gitmiştir⁵⁰.

⁴⁹ Ayrıca bk. Hunter 2006.

⁵⁰ Bk. Korenjak 2003, 9.

35 ile 36. satırlar arasında yeni komedyanın türünün diğer bir özelliği daha dikkat çekmektedir. Kısalık, açıklık ve anlaşılabilirliğin yanı sıra söz konusu anlatıların gerçek hayattan

tercih etti bunu da açıklamayı ölçüyle,
komik tarzda, anlaşılabilirliği nedeniyle,
Aldı yaşamdan benzer şeyi tasvir ederek;
35 gözeterek iyi hatırlanabilir olduğunu bu şekilde.
Aldı yaşamdan benzer şeyi tasvir ederek;
Mesela birisi kavrayıp taşımak isterse
bağlanmamış dalların çoğunu, tutamaz bunları maharetle
(fakat taşıyabilir) bağlarsa kolayca;
40 dolayısıyla hemen kavrayamaz (ölçüyle) bağlanmamış bir anlatımı da.
Ölçüyle yoğrulmuş bir anlatımı ise
akılda tutabilir isabetli ve etkileyici bir şekilde;
Zira kendi içinde yayılan bir zarafeti olur,
tarih araştırması ve ölçülü anlatım birleştiğinde.

esinlenerek veya direkt olarak alınmasıdır. Gerçek hayattan alıntılar yapmak, olayların ve öğrenilecek olan bilgilerin kolayca hatırlanabilir oluşuna bağlanmaktadır. Yeni komedyanın özelliklerinden biri de eser boyunca çeşitli özel isimlere sık sık yer verilmesidir. Öyle ki bu özellik *periegesis* yazımı

açısından son derece uygundur. Zira eserin neredeyse tamamı -bir *periegesis* olduğu için- özel şahıs isimleri ile bölge, dağ, nehir, göl, kent vb. coğrafi isimlerle doludur.

Şair tüm bu unsurları bir araya topladıktan sonra nesir ile manzum eser arasında bir tercih yapmıştır. Nitekim 34 ile 44. satırlar arasında, manzum bir eser yazdığını açıkça dile getirmektedir. Şairin bu satırları aynı zamanda nesre yönelik bir eleştiri niteliği de taşımaktadır. Manzum bir eser ölçüyle ele alınacağı için nesre oranla öğreticiliği ve akılda kalıcılığı daha fazladır. Metaforik bir anlamda şair bu eleştiriye etrafa dağılmış olan dal parçalarından yol çıkararak yapmaktadır. Öyle ki bu dal parçalarını birisi taşımak için kucaklarsa, yaptığı işin maharetli olmayacağını bir şekilde aksaklık meydana geleceğini ve zorlanacağını dile getirmektedir. Burada bahsettiği aksaklık ve zorlanma eserde sözü edilen olayın ya da durumun akılda kalıcılığının neredeyse hiç olmayacağıdır. Ancak bu dal parçalarının düzenli bir şekilde bağlanarak -ki bu eserin veznidir ve şair *iambik trimeter* veznini kullanmıştır- taşınması akılda kalıcılığı ve anlaşılmayı kolaylaştıracaktır. Nitekim kendisinin de isteği eserin tek düze bir anlatımdan ziyade yaptığı araştırmasının akılda kalıcılığını sağlamaktır. Bu noktada didaktik anlatım şeklini eserine entegre etmektedir⁵¹. Böylelikle söz konusu anlatılar kolayca kavranılacak, akılda kalıcılığı sağlayacak ve eseri işiten bu kişiler temel anlamda kültürel ve tarihsel bilgiler edinip bunların aktarımını sağlayabileceklerdir. Şair, bu şekilde, pek çok özel-

⁵¹ Harder 2008, 509-517.

liği bir araya toplamıştır. Hellenistik Dönem edebiyatının yazım gelenekleri⁵² hakkındaki bilgisini krala ve dinleyicisine sunmuş; bunu, lakonik bir şekilde eserine işlemiş; retorik, yeni komedyayı, vezni, didaktik anlatımı ve tarihsel coğrafya yazım geleneğini bir şiirde birleştirmeyi başarmıştır. Bunun yanı sıra Ps.-Skymnos (str. 19-49) eserini kaleme alırken Attikalı bir bilgini kendine örnek aldığını dile getirmektedir⁵³.

3.1.2 Attikalı Bilgin Anlatısı

Ps.-Skymnos 16 ile 49. satırlar arasında, eserini kaleme alırken örnek aldığı bir bilginden bahsetmektedir. Söz konusu bilgin, Pergamon krallığı zamanında yaşamış, Attika soyundan gelmektedir. Aristarkhos⁵⁴ ile beraber Stoik Diogenes'in⁵⁵ öğrencisi olmuştur. Kaleme aldığı eserin adını bir kelime oyunu ile bildiren şair, bu kişinin bir *χρονογραφία* (zamandizini) yazdı-

⁵² İskenderiye Kütüphanesi'nde bilim ile uğraşan insanlar kendilerini sadece okumaya ve araştırmaya adanmışlardır. Bu durum bilime verilen önemin değerini artırma yolunda önemli adımlar atılmasını sağlamıştır. Nitekim bu dönemde bilimsel araştırma merakı uyanmış ve çeşitli kitaplıklar kurulmaya başlanmıştır. Bilhassa dilbilgisi, filoloji ve edebî eleştiri çalışmaları hız kazanmıştır. Söz konusu dönemde öne çıkan edebî türler arasında çoğunlukla şiirler göze çarpmaktadır. Bilginin ve kültürel öğelerin ön plana çıktığı bu şiirler bir krala yöneltilmiş ve bu nedenle de kelimeler bilimsel nitelikte ve özenle seçilmiştir (Mansel 2014, 539). Şiirlerde göze çarpan bir diğer unsur ise içeriklerinde barındırdığı coğrafî, mitolojik, kahraman, etnik ve bazen de bitki ile hayvan isimlerinin bolluğudur. Ayrıca gelenek-görenekler ile mitolojik unsurlar eserlerde renk, çeşitlilik ve bilgi sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Eserler, sunulacak kişinin yaşadığı yöreye ait bir lehçe ile kaleme alınmış ve ozanı tarafından seçilen uygun edebî bir *metron* (= vezin) ile süslenerek atıf sahibine sunulmuştur (ayrıca bk. Çelgin 2000). Nitekim Ps.-Skymnos edebî bir tür olarak didaktik şiir dalında ve *iambik trimetron* vezniyle eserini kaleme almıştır. Bu edebî tür hiç şüphesiz MÖ VIII. yüzyılda yaşayan Hesiodos'un önderliğinde gelişmiştir. Lakin burada gündelik ve kozmolojik öğretilerden çok, başta coğrafya olmak üzere, mitoloji, kültür ve tarih birleşimi öne çıkmaktadır. Nitekim bu öğelere dikkat edildiği takdirde, eserin Hellenistik Dönem yazım geleneğinin farklı konularını birleştirdiği ve böylece bu dönem eserlerine son derece büyük bir yakınlığı olduğu görülebilmektedir.

⁵³ Meineke 1846, X.

⁵⁴ MÖ ca. 216 ile MÖ 144 yılları arasından yaşayan Samothrakeli dilbilimci. Hayatını İskenderiye'de geçiren Aristarkhos, Byzantiumlu Aristophanes'ten eğitim almıştır. En verimli dönemini Ptolemaios VI Philometor (MÖ 180-145) zamanında yaşamış ve pek çok filolojik çalışmaya imzasını atmıştır (Smith 1849, 290-291 s.v. Aristarchus; Meier *et al.* 2006b). MÖ 160-131 yılları arasında İskenderiye Kütüphanesi'nin başına geçmiştir (Yıldız 2003, 118).

⁵⁵ Babylonalı Diogenes Atina'da Khryssippos'un himeyesinde eğitim görmüş ve Tarsoslu Zeno'dan sonra Stoik okulun başına geçmiştir. MÖ 155 yılında Atinalılarca Roma'ya gönderilen elçiler arasındaki filozoflardan birisidir. Mantık, müzik, belagat, politika, theoloji ve fizik alanlarında çalışmalar yapmıştır (ayrıntılı bilgi için bk. Smith 1849, 1020 s.v. (3) Diogenes; Günther *et al.* 2006).

ğını dile getirmektedir. Nitekim söz konusu bilgin Atinalı Apollodoros'tur⁵⁶. Ps.-Skymnos'un bu anlatısı Apollodoros hakkında daha önceden belirtilmemiş olan özellikleri gün yüzüne çıkarmaktadır. Apollodoros'un öğrenim hayatına ilişkin sözü edilen kısa bilgi, kaleme aldığı *Χρονικά* (*Khronika*) isimli eserinin ayrıntılı içeriği (str. 24-32) ve bu eseri kime sunduğu (str. 45-49) Ps.-Skymnos'un anlatılarından öğrenilmektedir. MÖ ca. 180 yılında yaşayan Apollodoros, Ps.-Skymnos'un belirttiğine göre, *Khronika* adlı eserinde yaklaşık olarak 1040 yıllık bir süreci anlatmaktadır. Bu süreç içerisinde yazar kentlerin ele geçirilişlerini, orduların ve halkların yer değiştirmelerini, barbar seferlerini, donanmalara dair taarruzları ve seyirleri, *agon* (yarışma) düzenlemelerini, savaşlar, barışlar, antlaşmalar, kralî işler, önemli insanların yaşamlarını, sürgünleri, seferleri ve tiranlıkların devrilişlerine özet halinde değinmiştir. Söz konusu bu anlatılarını, vezinli ve lakonik anlatılarla dizayn ettikten sonra Pergamon (= Bergama, İzmir) krallarından Attalos II Philadelphos'a (MÖ 158-138) atfederek sunmuştur⁵⁷. Öyle ki bu durum hem Attalos'a ebedî bir nam hem de Apollodoros'a tanınırlık sağlamıştır.

3.1.3 Eserin Yazımındaki Amaç ve Edinimler

Eserini tamamlayan Ps.-Skymnos, atfını ve sunumunu Bithynia kralı Nikomedes'e yapmıştır⁵⁸. Söz konusu eserini yazarken güttüğü amaçlarını ve bu amaçlarını gerçekleştirdikten sonra elde edeceği kazançlarını *prologos*'un belirli bazı satırları arasına dağınık halde sıkıştırmaktadır. *Prologos*'un başlangıcında (str. 5-10); yazdığı eserin kısalığını tetkik etmek, öğrenme heveslisi kişilere söz konusu şiiri ulaştırmak ve eserin yayınlanmasını sağlamak için Nikomedes'e geldiğini belirtir. Şairin amacı ilk başlarda son derece basit ve anlaşılırdır. Ancak daha sonra araya Attikalı bilgin olarak bahsettiği Apollodoros'a ilişkin yaklaşık otuz beş satırlık bir tasvir sunmaktadır. Satır 45 ile 49 arasında Apollodoros'un II. Attalos'a kazandırdığı ebedî namdan söz ettikten sonra kendi merakını şu mısralarla dile getirmektedir:

⁵⁶ Cameron 2004, 214-215; Harder 2008, 509-510.

⁵⁷ Söz konusu Attalid Hanedanı Hellenistik Dönem'de bilim, sanat, edebiyat ve mimarî konulara önem veren bir yapıya sahiptir. I. Attalos'un sanata ve kültüre değer vermesiyle başlayan süreç II. Eumenes'in hanedanı en parlak dönemine taşınmasıyla devam etmiştir (Strab. XIII. 4. 2). Bu gelişmeler sadece kentin yükseltilmesi, yeni binalar yapılması açısından değil yeni sınırlara ulaşılması ve toprakların gelişmesi açısından da parlaklık göstermektedir (Hansen 1947, 228-262). II. Attalos'un da sözü edilen konularda çalışmalar yaptığı ve Pergamon Kütüphanesi'nin inşasının onun döneminde tamamlandığı düşünülmektedir (Yıldız 2003, 136-138).

⁵⁸ Söz konusu Nikomedes için bk. yukarıda sf. 7 vdd.

50 Ben de duyduğum zaman, şimdiki kralların içinde
 (senin) tek başına krala yaraşır bir dürüstlük sergilediğini,
 bizzat kendim keşfetmek ve gelip görmek istedim
 bir kralın nasıl görüldüğünü,
 bizzat kendim de bildirebileyim diye diğerlerine.

Söz konusu mısralarda şair, Nikomedes'in saygınlığını ve dürüstlüğünü işittiğini sezdirmektedir. Bu nedenle asıl amacı eserini ona atfetmekten çok son derece saygın ve dürüst biri olarak anılan kralı bizzat görmektir⁵⁹. En önemlisi de bir kralın nasıl görüldüğünü merak etmektedir. Öyle ki bu duruma şahitlik edip, onu merak edenlere birinci ağızdan haber vermeyi kendine görev edinmiştir. Nitekim bu duruma istinaden kendisinin bir danışman seçtiğinden bahseder (str. 55-64). Söz konusu danışman kehanet veren ve Musaların lideri olan Apollon Musagetes'tir. Belirttiğine göre, Apollon Didymaion'un sözü gereği Nikomedes'in sarayına teşrif etmiştir. Bu durumda Apollon Didymaion Tapınağı'nı ziyaret ettiği ve kehanet aldığı açıktır. Nitekim burada kralın huzuruna davetsiz şekilde çıktığı düşünülebilir. Hâlihazırda şiirden de anlaşıldığı üzere (str. 62-63) söz konusu Nikomedes'in sarayı/ocağı öğrenme sevdalıları için ortak bir mekân statüsünde olduğundan bu davetsiz gelişin bir sorun yaratmadığı varsayılabilir⁶⁰.

Şair eserin kısa bir özetini sunduktan sonra bu eserden ne tür getiriler elde edileceğinden de söz etmektedir. Ps.-Skymnos'un didaktik bir özellik barındıran eseri -hiç şüphesiz- öncelikli olarak öğretici yanların ağır basacağı edinimler sağlamakta, ardından da şan ve şöhret vaat etmektedir. Bahsi geçen kralın edinimi (str. 73-75), iskân edilmiş toprakların özeti çıkarılmış bir tasvirine sahip olacak olmasıdır. Ayrıca kral, eser vesilesiyle iyiliksever bir hami ve kudretli bir lider olarak anılacağı için (str. 103-105) hem kendi halkı hem de diğer halklar tarafından el sütünde tutulacaktır. Buna ilaveten eser dilden dile ve kulaktan kulağa yayıldıkça kral ünlenecek ve Bithynia topraklarının dışında bile bir nam elde edecektir. Bunun yanı sıra, şiiri işiten hemen herkes kültürel bir gelişim kazanacak ve kazandığı bu bilgileri gerek şiir vasıtasıyla gerekse sohbet sırasında bir başkasına aktaracaktır. Nitekim bu edinim onlara ayrıca iskân edilmiş toprakların neresinde yaşadıklarını öğretmesinin yanı sıra içinde yaşadığı vatanının kısa bir tarihini bildirecektir.

⁵⁹ Harder 2008, 518.

⁶⁰ Harder 2008, 518.

3.1.4 Eserin İçeriği

13. yüzyılda *codex* yazmalarından kopyalanarak çalışılan eser, 1600 yılında ilk olarak David Höschel tarafından korunmuş 742 satır şeklinde yayınlanmıştır. İlk 138 satırda şair eserine bir giriş mahiyetinde anlatılar sergilemektedir. Söz konusu *prologos*'un 66 ile 91. satırlar arasında verdiği bir özetle dinleyiciyi ve okuyucuyu eserde neler bulabileceği konusunda kısaca bilgilendirmektedir. Eserde iki kıtanın⁶¹ ayrıntılı konumunu verilmektedir. Koloniler ve kentlerin kuruluşlarından deniz ve kara yoluyla ulaşılabilecek yerlere kadar tarihî, coğrafi, kültürel ve mitolojik unsurları birbirlerine bağlayarak geniş bir yelpazede eserini kaleme almıştır. Bunun yanı sıra konuyu gerekli gördüğü durumlarda özele indirerek ırmakların doğalarına ve akış yönlerine değinmektedir. Hangi kıtada hangi kentlerin Hellenler tarafından kurulduğuna ve/veya yerleşildiğine, söz konusu kentlerin kurucularına, iskân zamanlarına ve komşularına eserinde kısaca açıklamaktadır. Kültürel bakımdan gelişmiş halklara ve bunların yaşam tarzlarına; görenekleri bakımından ise son derece barbar ve misafirperver olanlara yer vermiştir. Söz konusu kıtalara ilişkin adaların konumlarına ve adalardaki kentlere; bölgelere, *emporion*-lara (= ticaret limanı), geçitlere, boğazlara ve coğrafik unsurlara değinilmiştir.

Eserin *prologosu* Ps.-Skymnos hakkında da bilgiler barındırmaktadır. Söz konusu şair hakkında net olarak bilinenler 130 ile 136. satırlar arasında gezdiği ve bilgi sahibi olduğu yerlerdir. Şair belirttiğine göre, Adriyatik Denizi ile Ionia Denizi civarındaki kentler hakkında bilgi sahibidir. Ayrıca Hellas'ı ve Asya'daki kentleri görmüş, Tyrrhenia, Sicilya sınırlarını, Afrika ve Kartaca'yı ziyaret etmiştir.

3.1.5 Esere Yönelik Sunulan Kaynakça

Ps.-Skymnos eserini güvenilir verilere dayandırarak yazdığını belirtmek amacıyla 112-127 numaralı satırlar arasında bir kaynakça sunmaktadır. Söz konusu kaynakçada yazarların isimleri, doğum yerleri ve kullandığı esere ya da yazarın ilgi alanına ilişkin veriler bulunmaktadır. Ancak 120-125. satır arasındaki veriler *codex* yazmasındaki yıpranmışlık nedeniyle korunama-

⁶¹ Şair iki kıtanın ayrıntılı konumu derken Avrupa ile Asya kıtalarından söz etmektedir. Avrupa kıtasını Atlas Okyanusu'ndan İskitlere kadar 139-873; Asya kıtasını ise 874-980 numaralı satırlar arasında ayrıntılı bir şekilde tasvir etmektedir. Eserde Libya Burnu ile ziyaret etmiş olduğu Kartaca kentinden ismen bahsetse de eserin Mısır'ın Asya bölümünde bittiği düşünülebilir. Nitekim önceden de belirtildiği üzere (bk. yukarıda 1), *codex* yazmasında sayfa kenarına düşülen notun aksine Afrika kıtasının anlatımının beklenmesi olağan bir durum değildir. Zira şair net bir şekilde iki kıtanın anlatımının yapıldığını *prologosta* bildirmektedir (bk. str. 76).

mıştır⁶². Korunan kısımlardan Erathosthenes, Ephoros, Khalkisli Dionysios, Kallatisli Demetrios, Sicilyalı Kleon, Timosthenes, Kallisthenes, Timaios ve Herodotos'a ilişkin satırlar korunabilmiştir. Ayrıca eser içerisinde şair, iki yazara daha atıf yapmaktadır: Teoslu Hekataios ile Theopompos.

3.1.5.1 Ephoros

Ἀνήρ δ' ἄξιός μνήμης (anılmaya değer bir adam) olarak bahsedilen Ephoros (Ἐφορός), Aiolia Bölgesi'ndeki Kyme (= Aliğa, İzmir) kentinde dünyaya gelen bir antikçağ tarih yazarıdır⁶³. Demophilos'un (kimilerine göre ise Antiokhos'un) oğlu olan Ephoros, 93. Olimpiyat (MÖ 408) zamanında dünyaya gelmiştir⁶⁴. MÖ 390 yılında Isokrates'in *rhetorik* okulunda öğrencisi olmuş ve Khioslu (= Sakız Adası) tarihçi Theopompos ile birlikte eğitim görmüştür⁶⁵. Yeterli yetkinliğe erişemediği için okuldan ayrılmış; ancak babası tarafından okulun ücretiyle birlikte tekrardan okula gönderilmiştir. Onu tekrardan okuluna kabul eden Isokrates ikinci bir kazanç sağladığı için Ephoros'a espi mahiyetinde *Diphoros* (Δίφορος) adını takmıştır⁶⁶. Yaşadığı bu durum karşısında hem babasını mahcup etmemek hem de daha çok yetkinliğe sahip olabilmek adına eğitimine daha fazla zaman ayırmış olmalıdır. Zira Isokrates'in her ay öğrencileri arasında yaptığı bir yarışmada taçlandırılmış ve diğer öğrencilerden sıyrılmayı başarmıştır⁶⁷. Ardından onu tarih yazma konusunda teşvik etmiştir⁶⁸. Ephoros'un tarih yazarken son derece miskin, ağırdan alan ve çarpıcılıktan yoksun bir üslubu vardır. Bu yüzden Isokrates onun bir mahmuza (κέντρον) ihtiyacı olduğunu söylemiştir⁶⁹. Ephoros aynı zamanda MÖ 334 yılında Büyük İskender'in seferine katılmayı reddetmiştir⁷⁰. MÖ 330 yılında da yaşamını yitirmiştir⁷¹.

⁶² Ayrıntılı bilgi için bk. yukarıda sf. 3.

⁶³ Strab. XIII. 3. 6; Steph. Byz. s.v. Κύμη.

⁶⁴ Plut. *Vit. Dec.* IV; Suda ε 3930. Suda'nın fragmentinde Ephoros'un adı yerine Ehippos adı verilmiştir. Ehippos'a yönelik anlattıkları arasında Strabon (XIII. 3. 6) tarafından da Ephoros'a ilişkin olarak anlatılan bazı ayrıntılar -öğrenciliği ve eser isimleri- bulunmaktadır.

⁶⁵ Suda ε 3953.

⁶⁶ Plut. *Vit. Dec.* IV

⁶⁷ Men. *Epi.* 398.9.

⁶⁸ Sen. Tranq. VI. 4; Cic. *de Orat.* II. 57.

⁶⁹ Suda ε 3953.

⁷⁰ Plut. *De Stoic.* 143.D.8; *FGrHist* 70 T6.

⁷¹ Landfester 2011; Meister 1997, 1089-1090; Schwartz 1909.

Kaleme aldığı eserleri, günümüze sadece alıntı yapan antikçağ yazarları aracılığıyla, fragmentler halinde ulaşabilmiştir. Bu yazarlar atıflarını yaparken hangi kitaptan aldıklarına dair bilgiler vermektedirler. Adı bilinen eserleri şöyledir⁷²: 24 kitapta kaleme aldığı Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν (İyi ve Kötü Şeyler Üzerine); 15 kitap halinde Παραδόξων τῶν ἑκασταχοῦ (Her Yerden Umulmadık Şeyler); 2 kitaptan oluşan Εὐρεμάτων, ὧν ἕκαστος εὔρε (İcatlar ve Onları İcat Edenler); doğduğu kenti ve Homeros'un bir Kymeli olduğunu anlatan Σύνταγμα Ἐπιχώριον (Yerel Tarih Derlemesi); konuşma biçemi üzerine yazdığı Περὶ Λεξέως ve 30 kitapta Herakleides Hanedanı'nın Peloponnesos'a geri dönüşünden başlayıp MÖ 340 yılında II. Philippos'un Perinthos kuşatmasına kadar anlattığı Ἱστορίαι (Tarih) eserini derlemiştir. Tarih kitabını yazarken mitlerden uzak durduğu, eserini sistematik bir şekilde ele aldığı ve barbarların tarihini de ayrıntılı şekilde konu edindiği için kendisinden sonra yaşayan antikçağ yazarlarınca övülmüş ve evrensel bir tarih-yazımı anlayışının öncüsü olmuştur⁷³.

Ἱστορίαι (Tarih) adlı eseri bilhassa Stephanos Byzantinos, Polybios, Sicilyalı Diodoros ve Strabon tarafından pek çok kez alıntılanmıştır⁷⁴. Söz konusu eser Ps.-Skymnos (str. 115) tarafından da okunmuş ve alıntılanmıştır⁷⁵. Yaklaşık 750 yıllık bir süreci ayrıntılı bir şekilde ele alan Ephoros, eserini kitaplara ve konulara bölmüştür; ayrıca her kitabına bir *prologos* (giriş) yazan ilk tarihçi olma özelliği göstermektedir⁷⁶. İlk kitabı Herakleides Hanedanı'nın Peloponnesos'a geri dönüşüyle başlamaktadır. İkinci kitabı Hellas'taki göçler, yerleşimler ve bundan sonraki durumu içermekte; üçüncü kitabı Küçük Asya ve adalardaki kolonizasyon faaliyetlerini, dördüncü kitabı Avrupa'nın tasviri ve yerleşkelerini barındırmaktadır. Beşinci kitap genel itibariyle Asya ve Afrika kıtalarının tasvirini içerirken, altıncısı Pers Savaşları'na değin Hellas ve Lakedaimonia tarihini ele almaktadır. Yedinci kitabı ise Sicilya'nın Hellenizasyonu üzerinedir. Sekizinci kitabıyla birlikte ayrıntılı bir tarih anlatımına başlayan Ephoros 22 kitapta Asya tarihinden yola çıkarak MÖ 346 yılında son bulan kutsal savaşla eserine son vermektedir. Toplamda 29 kitabın tamamını kendisi yazan Ephoros 30. kitabında kutsal savaş yılları-

⁷² Diod. IV. 1. 2-3; Strab. XIII. 3. 6; Suda ε 3930; *FGrHist* 70 F1; ayrıca bk. Marx 1815, 24-35; Pownall 2007, 113; Landfester 2011.

⁷³ Polyb. V. 33; Strab. IX. 3. 11-12; Diod. IV. 1. 2-3; V. 1. 4; Theon. 95. 23. Ayrıca bk. Drews 1963; Pownall 2007, 104.

⁷⁴ Bk. *FGrHist* 70; Dressler 1873; Pownall 2007, 115-118.

⁷⁵ Şiir ile Herodotos'un eserindeki benzer noktaların satır ayrımları için bk. yukarıda 2 vd.

⁷⁶ Diod. XVI. 76. 5.

nı anlatmaya devam ederken yaşamını yitirmiştir (MÖ 330). Bu nedenle yarım kalan tarih kitabının otuzuncusu oğlu Demophilos tarafından tamamlanmıştır⁷⁷.

3.1.5.2 Eratosthenes

Eratosthenes (Ἐρατοσθένης), 126. Olimpiyat (MÖ 276) zamanında Libya'nın Kyrene (= Shahat, Libya) kentinde dünyaya gelmiştir⁷⁸. Aglaios (kimilerine göre ise Ambrosios) oğlu olan Eratosthenes, son derece okuma ve bilim meraklısıdır⁷⁹. MÖ 260 yılından Atina'daki Akademia okuluna katılmış ve Khioslu Ariston'dan, Pitaneli Arkesilaos'tan, Borysthenesli Bion'dan eğitim almıştır. Ayrıca Kyreneli dilbilimci Lysias ile şair Kallimakhos'un da öğrencisi olmuştur⁸⁰. Öğrenim sürecinde gerek çalışkanlığı gerekse hemen her konuda bilgi sahibi olması onu öğrenim skalasının en üst düzeyine taşımıştır. Öyle ki, hemen her konuda bilgi edinilebilecek ikinci kişi olarak anılması sebebiyle *iki numara* anlamına gelen βῆτα (beta); ikinci ve yeni Platon, hatta muhtemelen beş ayrı bilim dalıyla uğraştığı için Πένταθλον (Pentathlon) lakaplarını almıştır⁸¹. Bu öğrenim merakı ve çalışkanlığı vesilesiyle Mısır Kralı Ptolemaios III Euergetes (MÖ 246-221) tarafından İskenderiye Kütüphanesi'ne davet edilmiş ve MÖ 230 yılında kütüphanenin başına geçirilmiştir⁸². Ptolemaios V Epiphanes'in (MÖ 205-180) krallığı zamanına değin kütüphanenin yönetiminde kalmıştır. 80 yaşına geldiğinde görme yetisinin büyük bir kısmını kaybetmiş ve bitap düşmüştür. Bu nedenle kendi aldığı bir kararla aç kalmayı tercih ederek yaklaşık MÖ 196 yılında İskenderiye'de hayata gözlerini yummuştur⁸³.

İskenderiye Kütüphanesi'nin başına geçmesi onun için son derece avantajlı bir durumdur. Öğrenme ve okuma merakını ileri seviyelere taşıyabilme ve bilimsel merakını giderip çalışmalar yapabilme şansı elde etmiş, ayrıca bu durumu en iyi şekilde değerlendirmiştir. Matematik, coğrafya, astronomi, şiir ve felsefe gibi yelpazesi geniş alanlarda eserler vermiştir⁸⁴. Matematik alanında bugün dahi kullanılan bir algoritma sistemi geliştirmiştir. Bu sistemle belirli bir tam sayı dizisindeki asal sayıların bulunmasını sağlamıştır. Bu sisteme κόσκινον (kalbur) adı verilmekte ve bugün de Eratosthenes Kalburu olarak kullanılmaktadır.

⁷⁷ Athen. *Deip.* VI. 22.

⁷⁸ Suda ε 2898. Ayrıca bk. Sonnabend 2007, 37; Geus 2011, 7-15; Bianchetti 2015, 132-134.

⁷⁹ Berger 1880, 4, F14.

⁸⁰ Suda ε 2898; Athen. *Deip.* VII. 14. Ayrıca bk. Roller 2010, 8-9.

⁸¹ Suda ε 2898; Berger 1880, 5, F17.

⁸² Jones 2013, 272; Yıldız 2003, 118.

⁸³ Smith 1867, 44 s.v. Eratosthenes; Can 2011, 179-180.

⁸⁴ Strab. XVII. 3. 22; Ayrıca bk. Solmsen 1942.

Mevsimleri ve astronomik olayları takip etmesi, onu Mısır'ın güneş takvimi üzerine düşündürmüştür. Doğanın işleyişi ve mevsimler nedeniyle takvimde oluşan kaymaları önlemek adına Mısır güneş takvimine dört yılda bir gün ilave edilmesi talebinde bulunmuştur. Ayrıca dünyanın eksenini, haritalama, enlem ve boylam üzerine çalışmalar yapmış⁸⁵; 675 yıldız içeren astronomik bir harita çıkarmıştır. Bunun yanı sıra, muhtemelen, III. Ptolemaios'un İskenderiye ile Syene (= Aswan) arasındaki mesafeyi ölçtüğü kişilerden yaz gündönümü zamanında, gün ortasında Syene'de (= Aswan) gölge oluşmadığını, su kuyularının Güneş ışığıyla tamamen aydınlandığını ve bu iki kent arasındaki mesafeyi öğrenmiştir. Bunun üzerine MÖ 240 civarında yaz gündönümünün olduğu günün tam ortasında İskenderiye'den Güneş'in zenit açısını ölçerek Dünya'nın çevresini az bir farkla hesaplamayı başarmıştır⁸⁶. Ayrıca Güneş'in Dünya'dan 27 kat büyük olduğunu, aralarında 804 milyon *stadia* (ca. 149.1 milyon km) ve Ay ile Dünya arasının da 780 bin *stadia* olarak ölçmüştür⁸⁷.

Eserleri günümüze fragmentler halinde ulaşan Eratosthenes'in eserleri şu şekildedir⁸⁸: Muhtemelen kozmoloji üzerine yazdığı diyaloglardan oluşan Πλατωνικός (Platonvari), kübün iki katına çıkartılması ve oran orantı üzerine kaleme aldığı Περὶ μεσοτήτων (Orantılar Üzerine), takımyıldızları ve mitolojileri üzerine yazdığı Καταστερισμοί (Takımyıldızları), Dünya'nın çevresinin ölçümünü anlattığı Περὶ ἀναμετρήσεως τῆς γῆς (Yeryüzünün Ölçümü). Bu bilimsel çalışmaların yanı sıra filolojik anlamda da eserler vermiştir; epik bir eser olan Ἑρμῆς (Hermes) ve bir *elegeia* olan Ἐριγώνη (Erigone). 12 kitapta komedi üzerine yazdığı Περὶ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας (Eski Komedia Üzerine) adlı eserlerini yazmıştır; ayrıca Ἀρχιτεκτονικός (Mimariye ilişkin), Σκευογραφικός (Alet Edevata İlişkin), Γραμματικά (Dilbilgisi) adlı eserler de ona aittir. Bunun yanı sıra bilimsel nitelikteki ve üç kitapta derlediği Γεωγραφικά (Coğrafya) adlı eserinin ilk kitabında bir girişin yanı sıra önceden yapılmış olan çalışmalara eleştiri ve yorum getirmekte, dünyanın şekli ve doğasına ilişkin araştırmalara yer vermektedir. İkinci kitabında matematiksel coğrafya üzerine kuruludur; son olarak da üçüncü kitabında siyasi ve ülkeler coğrafyasına değinmiştir⁸⁹.

⁸⁵ Zimmermann 2002, 23-40.

⁸⁶ Yıldız 2003, 100; Bianchetti 2015, 135-137.

⁸⁷ Ps.-Plut. *Plac.* II. 31; Eus. *Praep. Evang.* XV. 53. 3; Schmitz *et al.* 2006

⁸⁸ Suda ε 2898; Strab. I. 2. 21; II. 1. 1; XV. 1. 10; Schol. Apoll. Rhod. 268.17; 240.12; 273.18; Schmitz *et al.* 2006; Bianchetti 2015, 135-137. Diğer eserleri ve çalışmaları için bk. Berger 1880, 17-19; Geus 2011, 48-333.

⁸⁹ Ayrıca bk. Roller 2010, 41-110; Bianchetti 2015, 137-149.

3.1.5.3 Herodotos

Cicero tarafından *pater historiae* (tarihin babası) olarak nitelendirilen⁹⁰ Herodotos (Ἡρόδοτος) MÖ 484-424 yılları arasında yaşamıştır⁹¹. Pers hâkimiyeti altındaki bir Dor kenti olan Halikarnassos'ta (= Bodrum) Dryo ile Lykses'in oğlu olarak dünyaya gelmiştir⁹². Epik şair Panyassis'in akrabasıdır⁹³. Siyasi nedenler ve Halikarnassos tiranı Lygdamis'e karşı ayaklanmanın olumsuz sonuçlanması nedeniyle Samos'a yerleşmiştir⁹⁴. Orada Ionia lehçesini öğrendikten sonra Ἱστορίαι (Tarih) adlı eserini yazmaya başlamıştır. Yaptığı çeşitli yolculukların ardından doğduğu kente geri dönen Herodotos, Lygdamis'in halka dayattığı ve devrilmesine sebebiyet veren yeni bir anayasa yürürlüğe koymuştur. MÖ 454 yılında tekrardan başlayan politik olaylar sırasında, muhtemelen, akrabası olan Panyassis'i kaybetmiştir⁹⁵. Ardından kentten ayrılarak (ca. MÖ 444) Thourion kentine göç eder ve bu civardaki toprakları tanır⁹⁶. Bu kentte hayata veda ettikten sonra kent *agorasına* defnedilir⁹⁷. Stephanos Byzantinos, Herodotos'un mezar taşında yazan metni şu şekilde bildirmektedir⁹⁸:

Ἡρόδοτον Λύξεω κρύπτει κόνις ἥδε θανόντα,
 Ἰάδος ἀρχαίης ἱστορίας πρύτανιν,
 Δωρίδος ἐκ πάτρης βλαστόντ' ἄπο· τῶν γὰρ ἄτλητον
 μῶμον ὑπεκπροφυγῶν Θούριον ἔσχε πάτρην.

“Bu toprak örtmektedir Lykses oğlu merhum Herodotos'u,
 eski Ion tarihçilerinin prensini,
 dünyaya gelen Dor topraklarında,
 (yurttaşlarının) dayanılmaz suçlamalarından kaçarak vatani belledi Thourion'u”.

⁹⁰ Cic. *Leg.* I. 5. Ayrıca bk. Luce 1997, 27-42.

⁹¹ Bk. *FGrHist* 277 F7: Doğum tarihi Apollodoros'a göre hesaplanmaktadır. MÖ 431 yılında Peloponnesos Savaşı'nın patlak verdiği zaman 53 yaşında olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca bk. Sonnabend 2007, 36-37.

⁹² Suda η 536; Steph. Byz. s.v. Θούριον; karşı. Suda π 248: Annesinin adını burada Rhoio olarak verir.

⁹³ Suda π 248: Suda Panyassis'in Herodotos'un akrabası olduğunu yazmaktadır. Ancak bir konuda kararsızdır. Panyassis ya baba tarafından kuzenidir ya da anne tarafından dayısıdır.

⁹⁴ Meister *et al.* 2006.

⁹⁵ Suda π 248. Ayrıca bk. McLeod 1966; Latacz 2000, 277.

⁹⁶ Finley 1959, 28.

⁹⁷ Suda π 2898.

⁹⁸ Steph. Byz. s.v. Θούριον.

Günümüze tam haliyle ulaşan tarih eseri, kendisinin dediğine göre⁹⁹ bir araştırma eseridir. Mısır, Mezopotamya, İran, Karadeniz, Sicilya ve Anadolu topraklarını gezmiş, tanık olduğu ve başkalarından duyduğu şeyleri kaleme almıştır. Eserin amacını şu sözleriyle açıklamaktadır: “*İnsanoğlunun yaptıkları zamanla unutulmasın ve gerek Yunanlıların, gerekse barbarların meydana getirdikleri harikalar bir gün adsız kalmasın, tek amacı budur; bir de bunlar birbirleriyle neden dövüşürlerdi diye merakta kalınmasın*”¹⁰⁰. Eserinin ana konusu Pers-Yunan Savaşları’dır. Ancak farklı bir tarih yazım şekli ele almaktadır. Gittiği yerlerde tanıklık ettiği, araştırdığı ve duyduğu gelenek, görenek, olay, arkeolojik ve tarihi verileri eserine aktarmıştır. Belirli bir bölgedeki olayları anlatmadan önce o bölgeyi her anlamda tanıtma yoluna başvurmuştur. Kitap muhtemelen MÖ III. yüzyılda Samothrakeli filolog Aristarkhos tarafından İskenderiye’de incelenmiş ve dokuz ayrı kitap haline getirilerek her bir kitaba esin pe-rilerinden birinin adı verilmiştir¹⁰¹.

3.1.5.4 Kallatisli Demetrios

MÖ III. yüzyılda yaşamış olan tarihçi ve coğrafyacı Demetrios (Δημήτριος), yirmi kitapta Περὶ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης (Asya ve Avrupa Üzerine) isimli bir eser kaleme almıştır¹⁰². Yazdığı eserin bir derleme olduğu söylenmektedir¹⁰³. Eser, Ps.-Skymnos’un (str. 718-720) belirttiğine göre Pontos (= Karadeniz) coğrafyasını en güvenilir şekilde ele almaktadır¹⁰⁴. Bunun yanı sıra Demetrios’tan günümüze ulaşan biri Syrakousai tiranı Hieron’u anlatan diğerleri ise dağ oluşum mitolojisi ve depremleri içeren üç fragmenti daha vardır¹⁰⁵.

3.1.5.5 Kallisthenes

MÖ 370-328 yılları arasında yaşamış olan İskender tarihçisidir. Kuzeni Aristoteles tarafından yetiştirilmiş ve eğitim verilmiştir. Aristoteles’in ricası üzerine Büyük İskender onu Asya seferinde tarihçi olarak yanında götürmüştür¹⁰⁶. Bu sefer sırasında Ἀλεξάνδρου Πράξεις (İskender’in İşleri) isimli eserini kaleme almıştır. İskender’in Asya Seferi’nin ilk yıllarının yanı sıra

⁹⁹ Hdt. I. Ayrıca bk. Flory 1997, 182-190.

¹⁰⁰ Hdt. I.

¹⁰¹ Meister *et al.* 2006; Luce 2007, 11.

¹⁰² Diog. Laert. V. 6; bir kent yorumu için bk. Steph. Byz. sv. Ἀντίκουραι. Ayrıca bk. Schwartz 1901, 2806-2807.

¹⁰³ Dion. Hal. *Com.* 4.103.

¹⁰⁴ Ayrıca bk. Anon. *Peripl. p. Eux.* 64-65.

¹⁰⁵ Etna için bk. Schol. The. 1.65/66a. Depremler için bk. Strab. I. 3. 20. Syrakousai tiranı için bk. Luc. *Macr.* 10. Ayrıca Skymnos’tan edinilen fragmentler için bk. sf. yukarıda 5.

¹⁰⁶ Plut. *Alex.* 52; Suda κ 240. Ayrıca bk. Smith 1849, 575 s.v. Kallisthenes.

eser Karadeniz’i anlatan bir *periplus*’u da kapsamaktadır¹⁰⁷. Kallisthenes (Καλλισθένης), Plutarkhos’un anlattığına göre, İskender’in başvurduğu iki filozoftan birisidir. Diğer filozof Anaksarkhos şiddetli bir tavır izlerken Kallisthenes daha ılımlı bir yaklaşımı tercih etmekte ve araştırmalarını daha detaylı yorumlayarak yapmaktadır. Ancak bu tavırları ve çalışmaları, başta Anaksarkhos olmak üzere etrafındakiler tarafından zamanla iftiraya uğramıştır. Öyle ki İskender’e karşı yapılacak olan bir suikasta adı karışmıştır. Zamanla gerek İskender’den uzaklaştırılması gerekse adının söz konusu suikasta karıştırılması yaşamının sonunu getirmiştir¹⁰⁸.

3.1.5.6 Khalkisli Dionysios

Yaşadığı dönem kesin olarak bilinmeyen (MÖ IV. yüzyıl?) Dionysios (Διονύσιος), Euboia (= Eğriboz) Adası’nın Khalkis¹⁰⁹ kentinde doğmuştur. Ps.-Skymnos’un (str. 115-116) da kendi eserinin güvenilirliğini dayandırdığı Dionysios’un kentlerin kuruluşlarına ilişkin Κτίσεις (Kuruluşlar) adlı eseri beş kitaptan oluşmaktadır¹¹⁰.

3.1.5.7 Sicilyalı Kleon

Hayatına ve eserine dair hemen hiçbir şey bilinmeyen Kleon’un (Κλέων) Sicilya’nın Syrakousai kentinde dünyaya gelmiş bir coğrafyacı olduğu düşünülmektedir. Stephanos Byzantios Kleon’un adını Afrika’daki Aspis (= Buerat el-Hsun, Libya) kentini anlatırken anmaktadır ve Περὶ τῶν λιμένων (Limanlar Üzerine) adlı bir eserin varlığından söz etmektedir¹¹¹. Ayrıca tıpkı Ps.-Skymnos’un da yazdığı gibi (str. 118), Kleon bir Sicilyalı olarak Marcianus’un *Menippi Periplus Maris Interni* (Menippus’un İç Deniz Seyr-ü Seferi) adlı *epitomesi*’nde güvenilir yazarlardan birisi olarak anılmaktadır¹¹².

3.1.5.8 Tauromenionlu Timaios

MÖ 358-344 yılları arasında Tauromenion (= Taormina, Sicilya) tiranı olan Andromakhos’un oğludur. MÖ 350/2 yılı civarında doğduğu öngörülen Timaios (Τίμαιος), MÖ 315 yılında Tauromenion¹¹³ tiranı Agathokles tarafından, muhtemelen onun hakkında yalanlar anlattığı

¹⁰⁷ Badian – Nadig 2006.

¹⁰⁸ Plut. *Alex.* 52-55; Suda κ 240. Ayrıca bk. Smith 1849, 575-576 s.v. Kallisthenes; Can 2011, 266.

¹⁰⁹ Bk. aşağıda sf. 158 s.v. Khalkis.

¹¹⁰ Suda π 2212; τ 279; Strab. XII. 4. 8. Ayrıca bk. Radermacher 1905, 929; Engels 2006.

¹¹¹ Steph. Byz. s.v. Ἀσπίς.

¹¹² Marcian. *epit. Peripl. Menipp* I. 2; Avien. I. 48; ayrıca bk. Jacoby 1921, 719.

¹¹³ Bk. aşağıda sf. 174 s.v. Tauromenion.

için, Atina'ya sürgün edilmiştir¹¹⁴. 50 yıl süren bu sürgün hayatı sırasında¹¹⁵ Isokrates'in öğrencisi Miletoslu Philiskos'tan dersler almış ve 38 kitaplık tarih eserini kaleme almıştır. Atinalılarca her konuda bir kusur bulduğu için (διὰ τὸ πολλὰ ἐπιτιμᾶν) *Epitimaios* (Ἐπιτίμαιοσ) olarak adlandırılmıştır. Hatta eserine her duyduğunu yazdığı için de ona, dedikoducu anlamına gelen *graosyllektria* (γραοσυλλέκτρια) yakıştırmaları yapılmıştır¹¹⁶. Muhtemelen MÖ 265 yılı civarında Sicilya'ya geri dönmüş ve 96 yaşında hayata gözlerini kapamıştır¹¹⁷.

38 kitapta kaleme aldığı (Σικελικαὶ) Ἱστορίαι (Sicilya Tarihi) adlı eseri mitolojik anlatılardan MÖ 289/8 yılında Agathokles'in ölümüne değin süre gelen olayları içermektedir¹¹⁸. Bunun yanı sıra üç kitapta Περὶ Συρίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πόλεων καὶ βασιλείων (Kentleri ve Krallarıyla Suriye Üzerine) adlı eserini kaleme almıştır¹¹⁹. Sekiz kitapta Ἱταλικὰ καὶ Σικελικὰ (İtalya ve Sicilya'ya Dair), Ἑλληνικὰ καὶ Σικελικὰ (Hellas ve Sicilya'ya Dair), 68 kitapta Συλλογὴν Ῥητορικῶν Ἀφορμῶν (Retorik Kaynakların Derlemesi), Olimpiyat Zaferleri'ni anlattığı Ὀλυμπιονίκη (Olimpiyat Zaferleri); ayrıca *proksenos*, Sparta kralları ve *epheiros*'larını, Atina *arkhon*'larını ve Argos Heraionu Rahibeleri'nin Listesi'ni sunduğu Χρονικὰ Πραξίδια (Kronolojik Kayıtlar) isimli eserleri kaleme almıştır.¹²⁰

3.1.5.9 Teoslu Hekataios

Hekataios (Ἑκαταῖος) kimi zaman Abderalı kimi zamansa Teoslu olarak nitelendirilmektedir. Nitekim bu konuya açıklık getiren tek yazar Abdera'nın¹²¹ Teos kolonisi ve Hekataios'un da Teoslu bir tarihçi olduğunu söyleyen Strabon'dur¹²². Gençlik yıllarını Büyük İskender zamanında geçirmiş, skeptik filozof olan Pyrrhon'dan (MÖ 360-270) eğitim almış ve Ptolemaios I Soter (MÖ 305-283) zamanında yaşamıştır¹²³. Περὶ τῆς ποιήσεως Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου (Homeros ve Hesiodos'un Şiirleri Üzerine) isimli eserinin yanı sıra Mısır üzerine kaleme aldığı

¹¹⁴ Suda τ 602.

¹¹⁵ Polyb. XII. 25. 5.

¹¹⁶ Suda τ 602: Suda bu kelimeyi, duyduğu her şeyi toplayan ama bir başkasına anlatmayan anlamında kullanmıştır.

¹¹⁷ Luc. *Macr.* 22.

¹¹⁸ Polyb. I. 5; XII. 23; 26; XXXIX. 8; Diod. XXI. 17. 3; Suda τ 600.

¹¹⁹ Suda τ 600.

¹²⁰ Polyb. XII. 11. Ayrıca bk. Baltes *et al.* 2006.

¹²¹ Bk. aşağıda sf. 144 s.v. Abdera.

¹²² Strab. XIV. 1. 30.

¹²³ Ios. *Ap.* I. 161; Diog. Laert. IX. 11. 69; Suda ε 359. Ayrıca bk. Wagner 1998, 267; Veltri 2011.

Αἰγυπτιακά (Mısır'a Dair) ve Flavius Iosephus'un aktarisına göre¹²⁴ Yahudiler ve Ptolemaios'un ilişkilerini anlattığı Περί Ἰουδαίων (Yahudiler Üzerine) isimli bir eseri daha vardır. Bu eserleri haricinde Ps.-Skymnos'un (str. 865-870) da yararlanmış olduğu, Karadeniz coğrafyasını da içeren ve Apollon ile ilişkili olan Hyperboreia topraklarını anlattığı Περί Ὑπερβορέων (Hyperboreia Üzerine) isimli eseri kaleme almıştır¹²⁵.

3.1.5.10 Theopompos

MÖ 378 ile yaklaşık 320 yılları arasında yaşayan Theopompos (Θεόπομπος) Khios'ta (= Sakız Adası) Damasistratos'un oğlu olarak dünyaya gelmiştir¹²⁶. Ephoros ile birlikte Isokrates'in öğrencisi olmuştur¹²⁷. Oldukça kıskanç ve huysuz bir karakteri olan Theopompos için Isokrates, onun dizginlenmesi gerektiğini söylemiştir. Anlatım yönünden ise son derece zengin ifadelerle sahiptir. Babasının Sparta yanlısı olduğu düşünüldüğü için birlikte sürgün edilmişlerdir. Ephesos Artemis Tapınağı'na sığınmışlar ve Büyük İskender'e Khiosluları anlatan mektuplar göndermiştir. Ayrıca ona medhiyeler ve hicivler yazmıştır¹²⁸. Babasının vefatından sonra Büyük İskender'in de ısrarı üzerine vatanına geri dönmüştür (MÖ 333/2). Lakin Büyük İskender'in vefatından sonra kentten ikinci kez sürgün edilmiştir ve Mısır'a gitse de kabul görmemiştir. I. Ptolemaios onu sorun yaratan biri olarak görüp ortadan kaldırmak istese de arkadaşları tarafından kurtarılmıştır¹²⁹.

Aynı zamanda retorik da olan Theopompos, Herodotos'un tarih eserinin iki kitaptan oluşan bir *epitome*'sini ayrıca 72 kitapta Φιλippικά (Philippika) ve Thukydides ile Ksenophon'u takip ederek 11 kitaplık Hellen tarihini (Ἑλληνικά) kaleme almıştır¹³⁰.

3.1.5.11 Timosthenes

Rhodos doğumlu olan Timosthenes (Τιμοσθένης) MÖ III. yüzyılda yaşamıştır. Ptolemaios II Philadelphos'un (MÖ 285-246) donanmasının başkomutanıdır. Ayrıca Περί Λιμένων (Limanlar Üzerine) isimli¹³¹ on kitaptan oluşan bir eser kaleme almış ve eserinde denizciler tarafın-

¹²⁴ Ios. Ap. I. 161. Ayrıca bk. Sterling 1992, 59-91.

¹²⁵ Ayrıca bk. Jacoby 1912, 2751-2768; Sterling 1992, 60-61.

¹²⁶ *FGrHist* 115 T 2.

¹²⁷ Suda θ 172.

¹²⁸ Suda ε 3953.

¹²⁹ *FGrHist* 115 T 2.

¹³⁰ Suda θ 172. Ayrıca bk. Meier *et al.* 2006a.

¹³¹ Strab. II. 1. 40.

dan uygulanması gerekenlerden rüzgârlara ve sahillerdeki yerleşkeler ile halkların tarihlerine ve kültürlerine değinmiştir. Ayrıca onuncu kitabında sekiz tabanlı rüzgâr pusulasına *Boreias* (= Yıldız-Poyraz), *Euronotos* (= Kible-Keşişleme), *Libonotos* (= Kible-Lodos), *Thraskias* (= Yıldız-Karayel) isimli dört yeni rüzgâr daha eklemiştir¹³². Bunun yanı sıra *Τῶν Σταδίων Ἐπιδρομή* (Mesafeler Üzerine Kısa Notlar) isimli başka bir eser kaleme almıştır; ayrıca kutsal yasalara dair bilgiler ile Apollon'a atfettiği bir şiiri içeren *Ἐξηγητικόν* (Açıklayıcı Notlar) eserinin yazarıdır¹³³.

3.2 Esere Terminolojik Bakış

3.2.1 Kolonizasyon Üzerine Not

“Kolonizasyon” terimi antikçağda son derece uzun bir süreci, MÖ XI. yüzyıldan Roma İmparatorluk Dönemi’ni kapsayacak şekilde geniş perspektifte (Ionia Göçleri, Hellen, Fenike, Etrüks ve Roma Kolonizasyonu) ele almaktadır¹³⁴. Söz konusu terim Latince *colere* fiilinden türemektedir. Çoğunlukla yaşamsal/geçimsel faaliyetler için kullanan bu fiil temelde *tarım yapmak* ve *iskân etmek* anlamlarını içermektedir¹³⁵.

Ps.-Skymnos’un *periegesis*’i genel anlamıyla Hellen kentleri üzerine yoğunlaşan bir yapıya sahiptir¹³⁶. Nitekim eser Hellenlerin kurduğu kentleri, Avrupa ve Asya olarak iki farklı coğrafyada, koloni (*apoikia*), kurucu (*oikistes*) ve anakent (*metropolis*) özelinde ele almaktadır. Bu iki husus, Hellen kentleri ve kolonileştirme, göz önüne alındığında, bahsi geçen kolonizasyon terimi MÖ 750-550 yılları arasındaki, “Hellen Kolonizasyonu” veya “Büyük Kolonizasyon” olarak adlandırılan dönemi kapsamaktadır. Söz konusu koloni hareketleri tek bir nedene bağlanamamakla birlikte her anakentin kendi özelinde gelişen birtakım sorunların ardından meydana gelmiştir. Temelde artan göçler ile nüfusun daralttığı yaşam alanları, topraktan gelen tarımsal verimin yetersiz kalması, kıtlık, barınma ve geçinme ihtiyaçları bu sorunlar arasında sıralanabilir¹³⁷. Böylesi kent özeline indirgenen nedenler neticesinde anakentten seçilen bir *oikistes* (kurucu) Delphi Apollon Tapınağı’nı ziyaret ederek yerine getirdiği önemli birtakım dinî ritüellerin ardından Pythia’dan koloni/kent kurulumuna ilişkin bir kehanet

¹³² Agath. 7. 1.

¹³³ Beck – Gärtner 2006.

¹³⁴ Ayrıntılı bilgi için bk. Eder *et al.* 2006.

¹³⁵ Kabağağaç – Alova 1995 s.v. *colo*.

¹³⁶ Eserin içeriği için bk. yukarıda sf. 92.

¹³⁷ Tsetschladze 2006, xxviii.

alır¹³⁸. Kehanetin ardından yanına aldığı bir kabileyle birlikte ülke toprakları dışında kalan, bil-hassa deniz aşırı bölgelerde yeni bir toprak arayışına çıkmaktadır. Bu toprakların verimli olması, su kaynaklarına yakın olması ve doğal korunaklı alanlarda bulunması, koloninin kurulumu ve devamlılığı/gelişimi açısından son derece önemlidir. Söz konusu topraklarla ilgili anlatıyı ve topraklara ulaştıklarında *oikistes*'in yapması gereken işleri en iyi Homeros ele almaktadır¹³⁹.

3.2.1.1 Apoikia

Hellence *apoikia* (ἀποικία) temel anlamda “evden uzakta olan yerleşim” anlamına gelmektedir. Söz konusu bu yerleşimler anakentten gönderilen (ἀποικίζειν) ve Hellence *apoikoi* (ἄποικοι) olarak adlandırılan *yerleşimciler* tarafından kurulmaktadır. Söz konusu *apoikoi* kalabalık bir kabile olup, anakentten seçilen bir *oikistes* (οἰκιστής) ile kentten ayrılacak olan *hetairoi*'dan (yoldaşlar) oluşmaktadır. Kurulan *apoikia* anakentten bağımsız bir *polis* (kent) olarak kurulmaktadır¹⁴⁰. Ancak dinî açıdan, hayatî ihtiyaçlar halinde yardım isteme ya da bazı durumlarda yöneticilerinin seçilmesi açısından anakentle ilişki içerisinde olabilmektedir¹⁴¹.

Ps.-Skymnos söz konusu eserinde bazı yerleşimleri ἀποικία (*apoikia*) ismi ve ἀποικίζειν (evden uzakta iskân etmek) fiili yanı sıra πόλις (*polis*, kent) kelimesiyle de ifade etmektedir. Bu durum *apoikia*'ların *polis* olarak kurulduğu konusunda da bir örnek teşkil etmektedir. Buna göre, Ps.-Skymnos'un şiirinde sunduğu *apoikia/polis – oikistes – metropolis* listesi şu şekildedir¹⁴²:

Apoikia/Polis Adı	Metropolis	Oikistes	İskân Tarihi
Abdera	Klazomenai	[Timesios]	MÖ 658/2
	Teos	-	MÖ 545
Agathe	Phokaialı Massalialılar	-	-
Ainos	Mitylene – [Kyme]	-	MÖ VI. yy.
Akanthos	Andria	-	MÖ 655/4
Akragas	Gela	-	MÖ 580

¹³⁸ Delphoi Apollon Tapınağı'nın koloni/kent kurulumu ve kurucusuna ilişkin ayrıntılı bilgi için bk. Malkin 1987, 17 vdd; söz konusu ritüeller ve kurulum için bk. Malkin 1987, 114 vdd.

¹³⁹ Hom. *Od.* VI. 7-11; IX. 116-141.

¹⁴⁰ Ayrıntılı bilgi için ayrıca bk. Oehler 1894, 2823 vdd.; Welwei 2006.

¹⁴¹ Kent yöneticilerinin anakent tarafından atandığı Potidaia örneği için bk. Thuk. I. 56; Korkyra'nın kurucusu kenti olan Korinthos'a karşı tutumu için bk. Thuk. I. 25.

¹⁴² Söz konusu her *apoikia/polis* aşağıda “Kıtalar” başlığı altında ayrıca ele alınmıştır. *Apoikia*/kentlerin iskân tarihleri için Oehler 1894, 2823 vdd. ile Hansen – Nielsen 2004 temel alınmıştır. Ayrıca tablo içerisinde köşeli parantez [...] ile belirtilen tanımlamalar bahsi geçen kaynaklar ile antik kaynaklardan edinilen veriler doğrultusunda tamamlanmıştır.

Alapekonnesos	Aiolia – [Lesbos]	-	MÖ VI. yy öncesi (?)
Amastris	Miletos	-	MÖ 300/290
Ambrakia	Korinthos	Kypselos oğlu Gorgos	-
Amisos	Phokaia	-	-
Anaktorion	Akarnania – Korinthos	-	MÖ VII. yy.
Apollonia	Korkyra – Korinthos	-	MÖ 589/8
Apollonia (Pontika)	Miletos	-	MÖ ca. 609
Argos Amphilokhikon	(Argos)	Amphiaros oğlu Amphilokhos	-
Astypalaia	Megara	-	-
Bizone	Mesembria	-	-
Byzantion	Megara	-	MÖ 661/0
Kherrhonesos Taurike	Herakleia Pont. – Delos	-	-
Elaious	Attika	Phorbas	-
Elea	Massalia – Phokaia	-	MÖ ca. 600
Euboiia	[Leontine]	-	-
Emporion	Ligyria – Massalialı Phokaialılar	-	-
Epidamnos	Korkyra	-	MÖ 627/6
Herakleia (Pontika)	Boiotia – Megara	-	Kyros'un Med hakimiyeti zamanında
Himera	[Zankle – Mylai]	-	MÖ 650/49
Hipponion	Lokroi	-	-
Hybla (Megara)	Megara	-	MÖ 729/8
Issa	Syrakousai	-	MÖ 390
Istros	Miletos	-	MÖ 686/5
Kallatis	Herakleia (Pontika)	-	Amyntas Dönemi
Kallipolis	Naksos	-	-
Kardia	Miletos – Klazomenai	-	-
	Atina	-	Miltiades Zamanı
Katane	Naksos	Theokles	MÖ 737/6
Kaulonia	Kroton – [Akhaioi]	-	-
Kepos	Miletos	-	-
Kerasous	Sinope	-	-
Kroton	Akhaia	Myskelos	MÖ 709/8
Krounoi/Dionysopolis	-	-	-
Kyme	Khalkis	-	MÖ VIII. yy.
	Aiolia [Kyme]	-	

Leontinoi	Naksos	-	MÖ 729
Leukas	Korinthos	-	-
Limnai	Miletos	-	-
Lokroi Epizephyrioi	Lokroi	-	MÖ 675/4
Madytos	Lesbos	-	-
Mainake	Phokaia – Massalia	-	-
Maroneia	Khios	-	-
Massalia	Phokaia	-	MÖ 598/7 - 595/4
Medma	Lokroi	-	-
Olbia/Borysthenes	Miletos	-	MÖ 646/5
Megara (Hybla)	Dor [– Zankle (?)]	-	MÖ 729
Mesembria	Megara – Khalkedon	-	MÖ 493
Messene (Zankle)	Ionia – Samos	-	-
Metapontion	Akhaia	-	MÖ 775/4
Mylai	[Zankle / Naksos]	-	MÖ 716
Naksos (= Giardini Naxos)	Euboia Khalkislileri	-	MÖ742/1
Neapolis (= Nepal)	[Kyme, Khalkis]	-	-
Odessos	Miletos	-	Astyages Dönemi
Oisyme	Thasos	-	-
Pallane	Akhaia – Pallene	-	-
Pandosia	Akhaia	-	MÖ 775/4
Pantikapaion	Miletos	-	-
Perinthos	Samos	-	MÖ 603/2
Phanagoreia	Teos	-	-
Pharos	Paros	-	-
Poseidonia	Sybaris	-	MÖ ca. 600
Potidaia	Korinthos	-	MÖ ca. 600
Rhegion	Khalkidike	-	-
Rhode	Rhodos	-	-
Selinous	Megara Hyblaia	-	MÖ 648/7 - 629(?)
Selymbria	Megara	-	-
Sestos	Lesbos	-	-
Sinope	Miletos	Habrondas	MÖ 631/0
Syrakousai	Korinthos	Arkhias	MÖ 736/5
Taras	Lakedaimonia	-	MÖ 706/5
Tauromenion	Hybla – Zankle – Khalkidike	-	-
Thurion	Atina	-	-
Tomoi	Miletos	-	-
Tyras	Miletos	-	-

3.2.1.2 Katoikia

Hellence “κατοικεῖν (*katoikein*) fiili temel anlamda bir şehirde ya da kırsal kesimde “yaşamak” ya da bahsi geçen yeri “mesken tutmak” anlamına gelmektedir. Söz konusu fiilden türeyen *katoikos* (κάτοικος) “oturan kişi, sakin” anlamını taşımaktadır. *Katoikia* (κατοικία) ise “oturulan yer, mesken” anlamının özelinde kimi zaman köy, kasaba kimi zamansa şehre evrilebilen yerleşimler için kullanılmaktadır¹⁴³. Coğrafyaya göre çeşitli anlamlara gelebilen *katoikia*, Strabon tarafından genel anlamda kırsal yerleşkeler -köyler- olarak kullanılmıştır¹⁴⁴. Söz konusu terim Hellenistik Dönemde Mısır’da bir tımar sistemi olan *kleroukhia* gibi bir duruma evrilmiştir. Bu durumda toprak işleyen *katoikoi* elde ettiği gelirle asker yetiştirmiştir¹⁴⁵. Asia Minor’da Hellenistik Dönem’de kurulan *katoikiai* çoğunlukla askerî bir amaç güdülerek kurulmuştur ve Hellenleştirme politikasına destek vermişlerdir¹⁴⁶. Ancak söz konusu *katoikiai* kentleşme yoluna girmemiştir¹⁴⁷.

Ps.-Skymnos (str. 299-300), Paphlagonia’dan gelen Enetlerin Adriyatik civarını mesken tuttuklarını (κατοικεῖν) söylemektedir. Burada söz konusu halkın bir alanı, çoğunlukla kırsal bir kesimi (χώρα) iskân ettiği şiiirden anlaşılmaktadır. Aynı şekilde, eserde şu durumlar için de κατοικεῖν fiili kullanılmaktadır:

- Herakles oğlu Hyllos’un Hyllis Yarımadası’nı mesken tutması (str. 405-410)
- Iliryalıların iç bölgelere doğru genişleyerek yerleşkeler kurmaları (str. 416-420)
- Thesprotia ve Boiotia halklarının barbarlara ait küçük bir bölgeyi (τόπος) mesken tutmaları (str. 444-445)
- Lokrislilerin Euboa’nın karşı kıyısındaki alanı mesken tutması (str. 587-588)
- Ismaros’ta Kikonların yaşaması (str. 676-677)
- İskit halklarından bazılarının Asya’ya gelerek Asya’yı mesken tutmaları (str. 860-861).

¹⁴³ Oertel 1921, 1 vd.

¹⁴⁴ Strab. V. 3. 9; 4. 11; XV. 1. 47; XIII. 4. 4. Ayrıca bk. Oertel 1921, 1 vdd.; Cohen 1995, 168, 170.

¹⁴⁵ Akalın 2006, 71. *Kleroukhia* için ayrıca bk. Welwei – Ameling 2006.

¹⁴⁶ Akalın 2006; ayrıca bk. Walbank 1999, 132.

¹⁴⁷ Rhodes 2006; Gregory 1997, 3-4.

3.3 Coğrafi Ögelerin Yorumlanması

3.3.1 Denizler

3.3.1.1 Adriane/Adrias (Adriyatik) Denizi

Adını Adrias isimli bir nehirden alan bu deniz¹⁴⁸ bugün Adriyatik Denizi olarak adlandırılmaktadır (Hrt. 4). Ps.-Skymnos (str. 369-387), Adriyatik Denizi'ne ilişkin bilgileri Theopompos'tan edindiğini söylemektedir. Denizin Karadeniz'e doğru sanki bir boğaz oluşturur şekilde konumlandığını, Kyklad Adaları'na benzeyen üç ayrı -Apsyrtides, Elektrides ve Libyrnides- ada topluluğuna sahip olduğunu söylemektedir. Bu civardaki toprakların verimliliğinden hayvanların ikiz doğum yapmalarına; hatta havadaki ani meteorolojik değişimlere ve bu değişimler sonucu ortaya çıkan yıldırım ve kasırga oluşumlarına yer vermektedir. Nitekim denizden Hellence *Adriane* (Ἀδριανή) ve *Adrias* (Ἀδρία) olarak bahsetmesinin yanında topraklar söz konusu olduğunda Adriatikos (Ἀδριατικός) olarak da bahsetmektedir.

İon Denizi (Geçişi) Adriyatik Denizi'nin bir parçasını oluşturmaktadır. Batı kıyısında İliya, doğu kıyısında ise İtalya konumlanmakta ve pek çok ada barındırmaktadır. İliya yakınında; Apsyrtides arşipeli, Kyriktike (= Veglia), Libyrnia arşipeli, Issa (= Lissa), Tragourion (= Traw), Melaina Korkyra (= Curzola), Pharos (= Lesina); İtalya yakasında ise Diomedes adaları yer almaktadır¹⁴⁹.

Adriyatik Denizi'nin etrafını saran toprakların verimli olduğu, Umbria civarında sığırların yılda üç kez gebe kaldıkları, hasatın yıl içerisinde bolca yapıldığı, ayrıca kadınların da tek bir gebelikte ikiz ya da üçüz doğum yaptıkları ve çok nadir tek çocuk doğurdıkları söylenir¹⁵⁰. İliya'daki sığırların ise yılda iki kez gebe kaldıkları ve ikiz doğum yaptıkları, bazı keçilerin üçüz ya da dördüz hatta beşiz doğurdıkları, bir galon süt verdikleri, hatta tavukların günde iki üç kez yumurtladıkları söylenir¹⁵¹.

¹⁴⁸ Strab. VII. 5. 9; *FGrHist* 155 F129.

¹⁴⁹ Strab. II. 5. 20; VII. 5. 5.

¹⁵⁰ Arist. *de Mir. ausc.* 80.

¹⁵¹ Arist. *de Mir. ausc.* 128.

3.3.1.2 Atlas Denizi

Ps.-Skymnos (str. 141-144) Atlas Okyanusu'nu anlatırken ağzının genişliğinin 120 *stadia*¹⁵² olduğunu ve bir yanında Avrupa diğer yanında ise Afrika'nın yer aldığını anlatmaktadır (Hrt. 1). Herodotos'a göre¹⁵³, Hellen gemilerinin seyrettiği, Herakles Sütunları'nın ötesinde Atlas olarak adlandırılan deniz ve Erythreia (= Kızıl) Denizi tek bir denizdir.

3.3.1.3 Ion Geçişi

Eserde (str. 361-362) Ion Geçişi İtalya'dan sonra (güneybatı yönünde) yer aldığı dile getirilmektedir. Ps.-Skymnos'un *poros* diye nitelendirdiği bu yeri Theopompos *pelagos* olarak tanımlayıp¹⁵⁴, kendisine *Adria* (= Adriyatik) Denizi'nin döküldüğünü söyler¹⁵⁵ (Hrt. 3). Ps.-Skylaks ise¹⁵⁶ burayı *kolpos* şeklinde nitelendirmektedir: Keraunia Dağları'ndan itibaren Iapygia Burnu'na kadarki alanda Ionios Körfezi'nin ağzı vardır. Adını İlirya soyundan gelen Ionios'tan alır¹⁵⁷.

3.3.1.4 Korinthos ve Kenkhreai Körfezleri

Korinthos'un egemenlik alanında olan, güneyinde Peleponnesos Yarımadası, kuzeyinde Helles bulunan Korinthos Körfezi, Saros Körfezi suları ile anakaradan dar bir boğaz meydana getirmektedir (str. 507-511). Körfez batıdan Sicilya Denizi'nin sularıyla dolmakta ve Akheeloos Nehri'nin bulunduğu noktadan girişini almaktadır¹⁵⁸ (Hrt. 6). Ps.-Skymnos, Kenkhreai Körfezi'nden bahsederken Saros Körfezi'nin kuzeyinde konumlanan Kenkhreai kentinden ötürü birleşmenin olduğu bu bölgeye Kenkhreai Körfezi adını vermektedir¹⁵⁹. Anakaradan oluşan bu boğaz bir *diolkos* (gemi kızak alanı) olarak işlev görmekte ve Korinthos Körfezi'nden Saros Körfezi'ne -Ps.-Skymnos'un adlandırmasıyla Kenkhreai Körfezi'ne- açılan 40 *stadia* uzunluğunda bir kanala sahiptir¹⁶⁰.

¹⁵² Strab. II. 5. 19.

¹⁵³ Hdt. I. 203.

¹⁵⁴ Hellence *poros* (πόρος) kelimesi bir yerden başka bir geçişi sağlayan dar deniz ve boğazları tanımlamak için kullanılmaktadır. *Pelagos* (πέλαγος) ise açık deniz anlamına gelmektedir. Diğer bir tanımlama olan *kolpos* (κόλπος) ise körfez anlamı taşımaktadır. Ayrıntılı bilgi için bk. Liddle – Scott 1996; Gemoll 2006.

¹⁵⁵ *FGrHist* 155 F128.

¹⁵⁶ Ps.-Skyl. 27.

¹⁵⁷ *FGrHist* F128a; Strab. VII. 5. 9; ayrıca bk. *FGrHist* F128b, F128c.

¹⁵⁸ Strab. VIII. 1. 3; 2. 3.

¹⁵⁹ Körfez antikçağda Saros, Pontos, Poros, Saronikos Pelagos gibi isimler almıştır; bk. Strab. VIII. 6. 4.

¹⁶⁰ Strab. VIII. 1. 3; 6. 4; 22; Paus. II. 1. 5; Ps.-Skyl. 40; 55; ayrıca bk. Thirlwall 1935, 17.

3.3.1.5 Malia Körfezi

Ps.-Skymnos (str. 600-602) bu körfezi, Pylaia kenti kıyısında (Hrt. 5), sahilden içeri doğru uzanır şekilde konumlandığına değinmektedir. Körfez, Hellas'ın Phthiotis Bölgesi'nde yer almakta ve bugün de aynı isimle anılmaktadır. İşte Thermopylai'dan başlayarak, Euboia Adası'nın kuzey ucuna kadar uzanan körfezdır. Soyunu Amphiktyon'un oğlu Malus'tan alan bölgede pek çok kent yer almaktadır¹⁶¹.

3.3.1.6 Pontos

Bugün Karadeniz olarak adlandırılan Pontos, Ps.-Skymnos (str. 718-719; 734-737) tarafından Byzantion'un (= İstanbul) doğusuna yerleştirilmiştir (Hrt. 9). Karadeniz'in tasvirini Kallatisli Demetrios'tan edinmiştir. Denize önceden, civarında yaşayan barbar halkların saldırıları nedeniyle Hellence misafir-sevmez anlamındaki *akseinos* (ἄξεινος) adının verildiğini fakat Ionia kolonizasyonunun ardından misafirperver anlamındaki *eukseinos* (εὔξεινος) ile değiştirildiğini anlatmaktadır.

Bosporos'un çıkışından itibaren çevresi 25 bin *stadia*'lık olan Pontos¹⁶², kabaca kuzeyde Avrupa kıtasının bir uzantısı olan Kriou-metapon¹⁶³ (= Sarıç, Kırım Yarımadası) ve güneyde Karambis (= Kerempe Burnu) ile denizin içlerine doğru uzanmaktadır¹⁶⁴. Palus Maiotis (= Azak Denizi) adında bir göl barındırmaktadır. Nitekim nehirlerle beslenen göl Pontos'a, Pontos da Aigaia (= Ege) Denizi'ne akmaktadır¹⁶⁵. On üçü büyük olmak kaydıyla 1680 tane nehirle beslendiği söylenen Pontos, gerek fırtınalar (Typhon¹⁶⁶) gerekse denizin kuzey yakasını iskân eden İskit halkının vahşi gelenekleri nedeniyle MÖ VIII-VII. yüzyıllarda *Akseinos* (misafir-sevmez) adıyla anılmaktadır. MÖ VI. yüzyılda Ionia kolonizasyonunun ardından Hellence *misafirperver* anlamı taşıyan *Eukseinos Pontos* olarak anılmaya (str. 734-737) başlanmıştır¹⁶⁷.

¹⁶¹ Ps.-Skyl. 62; Steph. Byz. s.v. Μαλιεύς; Ps.-Skyl. 62

¹⁶² Strab. II. 5. 22; krş. 22 bin Polyb. IV. 39.

¹⁶³ Hellence olan bu isim Türkçe "Koç Başı" anlamına gelmektedir.

¹⁶⁴ bk. str. 953-958; Dion. Per. 150-170; Mela I. 104; II. 3; Strab. II. 5. 22; VII. 4. 3.

¹⁶⁵ Aristot. Met. II. 1.

¹⁶⁶ Typhon, Aristoteles'in (Met. III. 1) açıklamasına göre bulut içerisinde meydana gelen bir tür kasırgadır ve kuzey rüzgârı estiği zaman meydana gelmemektedir.

¹⁶⁷ Strab. VII. 3. 6-7; Olshausen – Boroffka 2006; Grinevetsky et al. 2015, 616-617; ayrıca İskit gelenekleri için bk. Hdt. IV. 59-70.

3.3.1.7 Propontis

Hellespontos'tan (= Çanakkale Boğazı) sonra Bosporos (= İstanbul Boğazı) vasıtasıyla Pontos Eukseinos'a (= Karadeniz) uzanan iç denizin adıdır (Hrt. 8). Bugün Marmara Denizi olarak adlandırılmaktadır. Ps.-Skymnos (str. 713-714) denizi Trakya ile birlikte anmakta ve Kherrhonesos'tan (= Gelibolu Yarımadası) sonra geldiğini belirtmektedir. Genişliği 500, uzunluğu ise 1400 *stadia* olan deniz¹⁶⁸ önceden ada olan Kyzikos'u ve çevresinde yer alan irili ufaklı birkaç adayı barındırmaktadır¹⁶⁹.

3.3.1.8 Toronikos Körfezi

Ps.-Skymnos (str. 640) Toronikos Körfezi'ni Pallene Yarımadası'ndan sonraya konumlandırmaktadır¹⁷⁰ (Hrt. 5). Khalkidike Yarımadası'nın üç yarımadasından biri olan Pallene Yarımadası'nın kuzeyinde yer almaktadır. Körfez bugün Kassandra Körfezi olarak anılmaktadır. Antikçağdaki adını ise körfez kıyısında yer alan Torone kentinden almaktadır¹⁷¹.

3.3.2 Adalar, Yarımadalar ve Burunlar

3.3.2.1 Aiolos (Aiolia) Adaları

Ps.-Skymnos (str. 254-263) adaları Tiren geçişinde (*poros*) ve Sicilya'nın kuzeyine konumlandırmaktadır. Yedi adet adadan oluşan bir adalar topluluğu olduğundan bahsetmektedir (Hrt. 3).

Mitosa göre Aiolos, Hippiotes'in oğlu, Zeus tarafından rüzgârlarla ilgilenmesi için görevlendirilmiş ve kendi adıyla adlandırılan Aiolia Adaları'nın kralıdır¹⁷². Odysseus'un Ithake'ye varabilmesi için rüzgârları öküz derisinden bir tulumla kapatmış ve Odysseus'u tulumu açmaması için uyarmıştır¹⁷³ Aiolos'un yedi adası bulunmaktadır: Lipara (= Lipari), Thermassa (= Vulcano), Strongyle (= Stromboli), Didyme (= Salina), Ericussa (= Alicudi), Phoenicussa (= Filicudi) ve Euonymus (= Panarea) adaları¹⁷⁴. Bu adalar topluluğuna Lipara Adaları dendiği gibi, Helenler tarafından Hephaistiades, Romalılarca da Vulcaniae denmekte-

¹⁶⁸ Hdt. IV. 85; krş. Strab. II. 5. 23; ayrıca denizin kapladığı alanın ölçümü için bk. Hdt. IV. 86.

¹⁶⁹ Strab. II. 5. 23.

¹⁷⁰ Strab. VII. F32.

¹⁷¹ Hdt. VII. 122; ayrıca bk. Mitchell 1845, 76.

¹⁷² Apollod. *epit.* 7; Hom. *Od.* X. 1-2, 21; Diod. IV. 67; Polyb. XXXIV. 2; Plin. *nat.* III. 14 Paus. X. 11. 3.

¹⁷³ Apollod. *epit.* 7; Hom. *Od.* X. 15-20.

¹⁷⁴ Strab. VI. 1. 10-11; Diod. V. 7. 1; Plin. *nat.* III. 14.

dir¹⁷⁵. Sicilya Adası'nın 150 *stadia* kuzeyinde doğu-batı yayımlı şekilde konumlanan bu adalardan en büyüğü Lipara Adası'dır.

3.3.2.2 Akhilleos Adası

Ps.-Skymnos (str. 791-796) Peuke Adası'nın açıklarında konumlandmaktadır (Hrt. 9). Ayrıca tanrısal gösteriler sunan uysal kuşlara ev sahipliği yapmakta ve anakara yakın olmasına karşın görülememektedir. Ps.-Skymnos, adaya ilişkin bilgileri Demetrios'tan edinmektedir.

Ada (= Yılan Adası, Ukrayna) beyaz renginden dolayı Hellence beyaz anlamında Leuke (λευκή) olarak da adlandırılmaktadır¹⁷⁶. Ayrıca Arrianus¹⁷⁷ adaya Akhilleus'un pisti/koşu yolu adını vermemekteyse de bu yer Ukrayna'nın Berezan Adası'na yapılmaktadır. Kuşlarıyla ünlü olan ada¹⁷⁸ söyleneceye göre, ya Thetis tarafından Akhilleus için denizden yükseltmiştir¹⁷⁹ ya da Thetis gemicilerin fırtınadan sığınabilmesi için Poseidon'dan adanın oluşturulmasını istemiştir¹⁸⁰. Adanın Akhilleus ile bağlantısının, Miletos kolonisi olan Olbia'daki Akhilleus'un kült tapınımı ile yakından ilişkisi olduğu ve muhtemelen denizciler aracılığıyla Karadeniz'e yayıldığı düşünülmektedir¹⁸¹.

3.3.2.3 Akte Burnu

Ps.-Skymnos, Peloponnesos Yarımadası'nın doğu ucunda yer alan burnu Akte olarak adlandırmaktadır¹⁸². Bu burun, Saros Körfezi ile Argolis Körfezi'ni birbirinden ayıran Argolis Bölgesi'nin yer aldığı uzun bir burundur¹⁸³ (Hrt. 6). Ps.-Skymnos (str. 533-534) bu burun civarındaki kentlerin Agelaos ve Deiphontes'in yönettiğini söylemektedir. Aksine Strabon, Agaieus ve Deiphontes'in kolonize ettiğini belirtir¹⁸⁴.

¹⁷⁵ Plin. *nat.* III. 14. Ayrıca bk. Smith 1854 s.v. Aeoliae.

¹⁷⁶ Ps.-Skyl. 68; Anon. *Peripl. p. Eux.* 64. 3; Hesykh. α 8879. 1.

¹⁷⁷ Arr. *Peripl. p. Eux.* 21

¹⁷⁸ Eur. *IT* 435.

¹⁷⁹ Arr. *Peripl. p. Eux.* 21.

¹⁸⁰ Phil. *Her.* 54. 6.

¹⁸¹ Hedreen 1991, 314; Yılan Adası'ndaki kült için bk. Avram *et al.* 2004, 929.

¹⁸² Benzer adlandırmalar için bk. Diod. XII. 43. 1; Polyb. V. 91. 8; Strab. VIII. 8. 5; IX. 1. 1.

¹⁸³ Facaros – Theodorou 2003, 267; Jameson *et al.* 1994, 13.

¹⁸⁴ Strab. VIII. 8. 5.

3.3.2.4 Apsyrtides Adaları

Ps.-Skymnos (str. 373), Apsyrtides Adaları'nın Adriyatik Denizi'nde yer aldığını söylemektedir. Adanın ve Adriyatik Denizi'nin tasvirini Theopompos'tan edindiği bilgiler doğrultusunda yapmaktadır¹⁸⁵.

Antikçağda İliya kıyılarında konumlanan bu adalar (Hrt. 4) bugün Hırvatistan'ın Kvarnerski Körfezi'nde yer alan Cres, Krk ve Rab adaları ile bunların nlerinde bulunan ufak adalardır. Bu adalar topluluğu adını, kız kardeşi Medeia tarafından öldürülen Aietes oğlu Apsyrtos'tan alır¹⁸⁶.

3.3.2.5 Ares Adası

Kerasous'tan (= Giresun) yaklaşık 1.7 km deniz açıklarında yer alan Ares (= Giresun; str. 911-913) Adası 40.000 m²'lik bir alana sahiptir (Hrt. 10). Klasik ve Hellenistik dönemlerde *Ares* olarak anılan ada, Roma'nın hâkimiyeti zamanında *Khalkeritis* olarak adlandırılmaktadır¹⁸⁷. Adını savaş tanrısı Ares'ten alan adada Ares için inşa edilmiş bir tapınak, çakıl taşlarından yapılmış bir sunak ve üzerinde kutsal kabul edilen siyah bir taş yer almaktadır. Argo Gemicilerinin de uğrak noktası olan adada Ares için Amazonlar at kurban etmektedirler¹⁸⁸.

3.3.2.6 Astypalaia Adası

Eserde anlatıldığına göre (str. 550-552) Astypalaia Adası Kres Geçidi'nde (*poros*) konumlanmaktadır ve Megara kolonisidir¹⁸⁹.

Kyklad Adaları'ndan biri olan Astypalaia (= İstanbulya) Adası, Kres Geçidi olarak adlandırılan ve Krete'nin kuzeyinde kalan deniz ile Ege Denizi'nin kesiştiği noktada yer almaktadır. Stephanos Byzantinos'a göre¹⁹⁰ Kariyalıların iskânı zamanında *Pyrrha* adını taşımaktadır. Daha sonra *Pylaia* adını alan ada, parlaklığı nedeniyle Tanrılar Sofrası anlamına gelen *Theon Thrapeza* olarak adlandırılmıştır. En sonunda ise Ankaios'un annesi olan Astypalaia'nın

¹⁸⁵ *FGrHist* 115 F30.

¹⁸⁶ Steph. Byz. s.v. Ἀψυρτίδες; Strab. VII. 5. 5; Plin. *nat.* III. 26; ayrıca bk. Strauch 1996, 920; Nadareishvili 2010-2011.

¹⁸⁷ Doksanaltı – Mimiroğlu 2011, 85-86.

¹⁸⁸ Apoll. Rhod. *argon.* II. 1168-1176.

¹⁸⁹ Ayrıca bk. Reger 2004, 737.

¹⁹⁰ Steph. Byz. s.v. Ἀστυπαλαία.

adıyla anılmıştır. Mitosa göre Oineus kızı Perimede'nin Phoiniks'ten Astypalaia ve Europe adında iki kızı olur. Astypalaia'nın ise Poseidon'dan iki oğlu olur: Ankaios ve Eurypylos¹⁹¹.

3.3.2.7 Diomedea Adaları

Diomedea Adaları Ps.-Skymnos tarafından (str. 431-432) Lykhnitis (= Ohrid) Gölü'nün yakınlıklarına konumlandırılmaktadır ve adını Diomedes'ten aldığına düşünülmektedir. Bu adalar, Adriyatik Denizi'nin doğu kenarında ve İtalya açıklarında bulunmakta (Hrt. 4); bugün Tremiti Adaları olarak adlandırılmaktadır¹⁹². Anlaşıldığı üzere Ps.-Skymnos antik kaynaklardan farklı bir şekilde konumlandırma yapmaktadır. Bu durumda Ps.-Skymnos ya adaların yerini hatalı bir şekilde Hellas'a yakın bir yerde konumlandırdı ya da bilgisini günümüze ulaşmamış eski bir kaynağa dayandırmaktadır¹⁹³. İki adadan oluşan bu adalar arasından birinin iskân edilmiş diğerinin ise çöl olduğu söylenmektedir. Diomedes'in adalarda kaybolduğu söylenmektedir. Bu nedenle adalara onun adı verilmiştir¹⁹⁴.

3.3.2.8 Ekhnades Adaları

Akheloos Nehri'nin taşıdığı alüvyonlar sebebiyle bu ada grubundan pek çoğu anakaraya bağlanmış¹⁹⁵ (Hrt. 3). Nitekim Ps.-Skymnos (str. 468-469) da adayı Akheloos Nehri'nin ağzına doğru konulandığını bildirmektedir. Kephallenia Adası ile anakara arasında konumlanan bu adalar çorak ve kayalık arazilere sahiptirler¹⁹⁶. Stephanos Byzantinos adalardan birinin adının Apollonia olduğunu söylemektedir¹⁹⁷. Plinius ise, Aigialia, Kotonis, Thyatira, Geoaris, Dionysia, Kyrnos, Khalkis, Pinara ve Mystus adlarını sayarak dokuz adet adadan bahsetmektedir¹⁹⁸. Strabon da Artemita adındaki bir adanın zamanla karayla birleştiğini söylemektedir¹⁹⁹.

¹⁹¹ Paus. VII. 4. 1; Apollod. *Bib.* II. 7. 1.

¹⁹² Dion. *Per.* 481-486. Ayrıca bk. Hülsen 1905, 815.

¹⁹³ Bu konudaki tartışma ve Diomedes kült merkezleri için bk. Kirigin – Čače 1998, 75-76; Castiglioni 2008. Ayrıca Plinius (*nat.* III. 26), Ohrid Gölü yakınlarındaki Hyllis Yarımadası'na Diomedes dendiğini bildirmektedir. Burada Skymnos'un bahsettiği kelimenin tam anlamıyla bir ada (νησος) olduğu için bu bilgi Skymnos ile uyumsuzdur.

¹⁹⁴ Strab. VI. 3. 9.

¹⁹⁵ Hdt. II. 10; Thuk. II. 102; Ps.-Skyl. 34; Strab. I. 3. 18; X. 2. 19 aksi bir görüş için bk. Paus. VIII. 24. 11. Ayrıca bk. Strauch 2006b.

¹⁹⁶ Strab. X. 2. 19.

¹⁹⁷ Steph. Byz. s.v. Ἀπολλωνία.

¹⁹⁸ Plin. *nat.* IV. 19.

¹⁹⁹ Strab. I. 3. 18.

3.3.2.9 Elektrides Adaları

Ps.-Skymnos (str. 374), Elektrides Adaları'nın Adriyatik Denizi'nde yer aldığını söylemektedir. Adanın ve Adriyatik Denizi'nin tasvirini Theopompos'tan edindiği bilgiler doğrultusunda yapmaktadır.

Bu ada topluluğu Eridanos (= Po) Nehri'nin karışında konumlandırılmaktadır (Hrt. 4) ve sözü edilen nehir bu adaları alüvyal toprakla doldurduğu söylenir²⁰⁰. Hatta Hellenler arasında amberin bu adalarda bulunduğu kanısı vardır²⁰¹. Bu adalarda Daidalos'un eski zamanların bir anımsatıcısı olması için yaptığı söylenen biri kalay diğeri bakırdan kendisinin ve Ikaros'un heykeli yer almaktadır. Strabon bu adaların aslında yeryüzünde bulunmadığını vurgulamaktadır²⁰². Adalar bugün Venedik Lagünü'nü oluşturmuş olmalıdır²⁰³.

3.3.2.10 Erytheia Adası

Ps.-Skymnos (str. 150-156) Erytheia Adası'na Avrupa Burnu'nu Atlas Okyanusu'na doğru dolaşarak bir günlük deniz yolculuğunun ardından ulaşıldığını söylemektedir. Küçük olarak bahsedilen ada Mısır ve Thesprotia boğalarına benzeyen inek ve sığır sürülerine ev sahipliği yapmaktadır.

Tarihsel coğrafya çalışmalarına göre Erytheia Adası bugün Cadiz'in limanı olan Léon Adası'dır²⁰⁴ (Hrt. 1). Ada, antik kaynaklarda ilk olarak Hesiodos'un Theogonia adlı eserinde geçmektedir. Adada Okeanos'un kızı Kallirrhoe'nin Khrysaor'dan olma üç başlı oğlu Geryon hüküm sürmektedir ve Herakles tarafından katledilir²⁰⁵. Apollodoros²⁰⁶, Erytheia'yı Gadeira (= Cadiz); Philostratus ise²⁰⁷ Gadeira'ya komşu olan bir kent olarak nitelendirirken, diğer antik yazarlar Erytheia'nın Herakles Sütunları'nın ötesinde ve Gadeira yakınlarında yer aldığı konusunda fikir birliği oluşturmaktadırlar²⁰⁸. Strabon²⁰⁹ adanın Gadeira'dan bir *stadia* (= ca. 177.6 m) uzaklıkta olduğunu aktarmaktadır. Ps.-Skymnos'un da sözünü ettiği gibi bu ada ol-

²⁰⁰ Steph. Byz. s.v. Ἠλεκτρίδες; Arist. *de Mir. ausc.* 81; Apoll. Rhod. *argon.* IV. 505-578; Strab. V. 1. 9.

²⁰¹ Plin. *nat.* III. 26.

²⁰² Strab. V. 1. 9.

²⁰³ Korenjak 2011; krş. Patsch 1905, 2314.

²⁰⁴ Korenjak 2013, 74; Kidd 2004, 826.

²⁰⁵ Hes. *Theog.* 285-290, 980-985; Apollod. *Bib.* II. 5. 10; Paus. I. 35. 7-8; Plin. *nat.* 4.36.

²⁰⁶ Apollod. *Bib.* II. 5. 10; ayrıca bk. Strab. III. 5. 4.

²⁰⁷ Phil. VA V. 4.

²⁰⁸ Aesk. *F* 37; Hdt. IV. 8; Strab. III. 2. 11, III. 5. 4; Plin. *nat.* IV. 36; Mela III. 47; Steph. Byz. s.v. Ἐρυθεία.

²⁰⁹ Strab. III. 5. 4.

dukça verimli topraklara sahiptir. Öyle ki Mela²¹⁰ tohumun toprağa düşmesinden sonra çabucak filizlendiğini, hatta yedi kez hasat yapıldığını söylemektedir. Strabon ise²¹¹ adada yer alan sığırların sütünün otlakların verimli ürün vermesinden ötürü kaliteli olduğunu ve peynir yapmak için son derece fazla oranda suyla karıştırdıktan sonra sütün kesildiğini aktarır.

3.3.2.11 Euboia Adası

Euboia Adası eserde (str. 566-572) Attika'daki Sounion Burnu'ndan sonra gelecek şekilde anlatılmaktadır. Adanın bir süre sonra Makris olarak adlandırılmasının ardından Aspois'in kızı Euboia'dan tekrar aynı ismin verildiğine değinilmektedir. Ayrıca Ps.-Skymnos (str. 442-443) Orikon kentinin kurulumunun Euboialılarca yapıldığından bahsetmektedir.

Attika Bölgesi'nde bulunan Sounion Burnu'nun²¹² kuzey açıklarından başlayan ada güneydoğu-kuzeybatı doğrultuda Attika, Boiotia ve Lokris bölgelerine paralel uzanmaktadır (Hrt. 6). Adanın uzunluğu 1200 *stadia*, en geniş kısmı ise 150 *stadia*'dır²¹³. Adaya önceden Makris adı haricinde Khalkedontis, Khalkis, Abantias, Okhe ve Ellopia isimleri verilmiştir²¹⁴. Ada Makris adını mitolojiden, Dionysos'un dadısı olan Makris'ten almaktadır²¹⁵. Euboia adını ise Asopos'un kızından almaktadır. Başka bir söylenceye göreyse bu adı, Io'nun, ada kıyısında yer alan İnek Vadisi (βοδὸς αὐλή) isimli vadide Epaphos'u sağlıklı bir şekilde doğurmasına ithafen Hellence "iyi/sağlıklı inek" anlamına gelen *euboia* (εὐβοία) isminden almaktadır²¹⁶.

3.3.2.12 Herakles Sütunları

Ps.-Skymnos (str. 144-15), Herakles Sütunları'nı birbirine 30 *stadia* mesafede uzanan iki ada olarak tanımlamaktadır. Bu adalardan biri Afrika Burnu'na diğer ise Avrupa kıtasında yakın konumda yer almaktadır (Hrt. 1).

Adalar Shulten tarafından²¹⁷ İspanya'da bulunan Paloma Adası'na ve Afrika kıyılarındaki Peregil Adası'na konumlandırılmıştır. Ancak bu adaların uzaklığı antik kaynaklarda bah-

²¹⁰ Mela III. 47.

²¹¹ Strab. III. 5. 4.

²¹² Ps.-Skyl 57.

²¹³ Strab. X. 1. 1-2.

²¹⁴ *FGrHist* 70 F151; Strab. X. 1. 3; Dion. *Per.* 520.

²¹⁵ Apoll. Rhod. *argon.* IV. 540.

²¹⁶ Strab. X. 1. 3.

²¹⁷ Schulten 1974, 260, 407.

sedilen uzaklıklarından iki ya da üç kat daha fazladır. Herakles'in batıda iskân edilmiş en uzak geldiği nokta olarak adlandırılan yer Afrika ve Avrupa kıtalarının birbirine yaklaştığı Cebelitarık Boğazı'dır²¹⁸. Bir anlatıma göre Herakles birbirlerinden uzakta karşılıklı duran iki sütun dikerek iki anakara arasını daraltmış, diğer bir anlatıma göre ise Afrika ve Avrupa kıtalarının arasına bir kanal kazarak Atlas Okyanusu'nun sularını Akdeniz sularıyla birleştirmiştir²¹⁹. Polybios, Atlantik Okyanusu'ndan Akdeniz'e geçişin sadece Herakles Sütunları'ndan gerçekleştiğini ve Herakles Sütunları'ndaki kanalın 60 *stadia* olduğunu dile getirmektedir²²⁰. Bu fikir de Herakles Sütunları'nın boğazın kendisi olduğu fikrini düşündürmektedir. Strabon (III. 5. 5) ise, Herakles Sütunları'nın yeri hakkında pek çok varsayımın olduğundan bahseder: Tyroslulara Herakles Sütunları kıyısında bir koloni kurmaları oraklı verilmesinin ardından keşif ekibi Kalpe Limanı'na gelerek bir koloni kurmuştur. Bir süre sonra gönderilen başka bir keşif ekibi ise İber Yarımadası'nda bulunan Onoba kentinin karşısında, Herakles'e adanmış adanın Herakles sütunları olduğunu düşünmüşlerdir. Başka bir ekip ise daha batıda yer alan Gades kentine gelerek burada bir tapınak kurmuştur. Diğer bir görüşe göre ise Herakles Sütunları İber Yarımadası'nda yer alan Kalpe Limanı ile Afrika kıtasında yer alan Abilyks adındaki Afrika Dağı'dır²²¹. Bir diğer konumlandırma ise, boğazın girişinde yer aldığı söylenen iki küçük adaya yöneliktir. Strabon'un (III. 5. 5) aktarısına göre, Artemidoros bu adalardan birinin adını Hera olarak vermektedir. Strabon; Dicaearchus, Eratosthenes ve Polybios'un, sütunların boğaza yakın konumda olduklarını, Libyalıların sütunların Gades'te olduğunu söylediklerini ayrıca başkalarının bu sütunların Gades'teki Herakles Tapınağı'nda 8 kübit (= ca. 4 m) yükseklikte ve pirinçten yapılmış olduklarını söylediğini yazar. Avienus (350-355) ise bu sütunların ne bir dağ ne de bir anakara uzantısı olduğunu, aksine iki küçük ada olduğunu yazmaktadır. Herodotos'un (IV. 42-43) anlatısına göre, Mısır kralı Nekos da Fenikelilerden oluşan bir keşif ekibini Herakles sütunlarını aşip Kuzey Denizi'ne ulaştıktan sonra geri dönmele-ri için görevlendirmiş; Akhaimenid Hanedanı'ndan da Teaspis oğlu Sataspes Herakles Sütunları'nı aşip güneye doğru Afrika'nın çevresini dolaşmak üzere Kserkses tarafından görevlendirilmiştir. Tzetzes (*Chil.* II. 339) ise, Herakles'in biri Alybe diğeri Abinna isimli iki yere sütun diktiğini aktarır. Sütunlar arasındaki mesafe 30 *stadia* olarak verilmekte²²² ve yelken açımıyla ise bir günlük uzaklığa sahip oldukları bildirilmektedir²²³.

²¹⁸ Strab. XVII. 3. 2; Polyb. III. 37; Apollod. *Bib.* 2.5.10; Ayrıca bk. Kurul 2015, 246, dn. 101.

²¹⁹ Diod. IV. 18. 4-5; Plin. *nat.* III. 4; Mart. Cap. VI. 625; Mela I. 23.

²²⁰ Polyb. XVI. 29.

²²¹ Ps.-Skyl. 111; Diod. IV. 18. 4; Plin. *nat.* II. 9; Dion. *Per.* 335-336; Mart. Cap. VI. 624; Mela II. 84.

²²² *FGrHist* 709 F8; Avien. 350-361.

3.3.2.13 Hiera Adası

Ps.-Skymnos (str. 257-262), Hiera Adası'nı Aiolos Adaları arasında saymaktadır. Adanın volkanik bir ada oluşunu betimlemekte ve volkanizma faaliyetlerinin uzak mesafeden dahi görülebildiğinden söz etmektedir (Hrt. 3).

Ada Lipari ile Sicilya Adası arasında konumlanmakta ve bugün Vulcano adıyla anılmaktadır. Plinius adaya aynı zamanda Automate dendiğini de söylemektedir²²⁴. Tamamen kayadan oluşmakta ve üç kraterinden lav püskürten volkanizma hareketlerine sahip çorak bir adadır²²⁵. Hiera, Strongyle ve Didyme adalarına gemilerle geçip tarım yapılmaktadır²²⁶.

3.3.2.14 Hyllis Yarımadası

İlirya'da yer alan yarımada bugün Punta Planka adıyla Hırvatistan'ın doğu ucunda yer almaktadır (Hrt. 4). Ps.-Skymnos (str. 405-412) yarımadanın Herakles oğlu Hyllis tarafından iskân edildiğini söylemektedir. Ayrıca buraya ilişkin bilgileri Timaios ve Eratosthenes'ten edinmektedir. Yarımadanın büyüklüğü Ps.-Skymnos haricindeki diğer bazı antik kaynaklarda da Peloponnesos ile kıyaslanmaktadır²²⁷. Plinius (*nat.* III. 26), yarımadanın Diomedes olarak da adlandırıldığını ve kapladığı alanın 100 mil olduğunu söylemektedir. Barbar bir halktırlar²²⁸.

3.3.2.15 İkos Adası

Ege Denizi'nde, Euboia Adası'nın kuzey açıklarında uzanan ada Magnesia Burnu önlerinde Peparethos Adası'nın batısında konumlanmaktadır²²⁹ (Hrt. 5). Bugün Alonnisos Adası olarak adlandırılan ada, Stephanos Byzantinos'a göre²³⁰ ada Kyklades adalar topluluğu arasında yer almaktadır. Adanın iskânına ilişkin Ps.-Skymnos'un bahsettiği (str. 580-584) Staphylos ile ilgili bir bağlantı bulunmamaktadır.

²²³ Ps.-Skyl. 111

²²⁴ Plin. *nat.* II. 89.

²²⁵ Strab. VI. 2. 10; Verg. *Aen.* VIII. 416; Paus. X. 11. 4.

²²⁶ Paus. X. 11. 4.

²²⁷ Ps.-Skyl. 22; Steph. Byz. s.v. Ὑλλεῖ.

²²⁸ Ps.-Skyl 22.

²²⁹ Strab. IX. 5. 16.

²³⁰ Steph. Byz. s.v. Ἴκος.

3.3.2.16 Issa Adası

Ada, Ps.-Skymnos tarafından (str. 412-414) Hyllis Yarımadası'na doğru konumlandırılmaktadır ve Syrkosialıların bir kolonisine sahiptir. Adriyatik Denizi'nde yer alan adalardan biri²³¹ olan Issa bugün Vis Adası'dır (Hrt. 4). MÖ IV. yüzyılda Syrakousai tiranı I. Dionysios adayla aynı ismi taşıyan bir koloni kurmuştur²³².

3.3.2.17 Ithake Adası

Kefalonia Adası'nın kuzeydoğusunda uzanan Ithaka Adası'dır (str. 466; Hrt. 3). Odysseus'un vatani olan Ithake, Korinthos Körfezi girişinde yer almaktadır²³³. Strabon adanın çevresini 80 *stadia* olarak vermektedir²³⁴.

3.3.2.18 Kephallenia Adası

Leukas Adası'nın güneyinde bulunan ada bugün Kefalonia adıyla anılmaktadır (Hrt. 3-6). Ps.-Skymnos (str. 466) adayı Akarnania karşısına konumlandırmaktadır. Ada; Pales, Kranioi, Samaioi ve Pronnaioi adında dört kent barındırmakta²³⁵ ve Korinthos Körfezi'nin karşısında yer almaktadır²³⁶. Homeros bu adayı Samos adıyla anmaktadır²³⁷. Dağlık olan ada, Leukas Adası'ndan kimilerine göre 50, kimilerine göreyse 40 *stadia* uzaklıkta yer almaktadır²³⁸. Ada Deion oğlu Kephalos tarafından iskân edilerek isimlendirilmiştir²³⁹.

3.3.2.19 Korkyra Adası

Ps.-Skymnos (str. 446) adayı Thesprotia'nın karşısına yerleştirmektedir (Hrt. 3). Bugün Korfu olarak adlandırılan bu ada, mitosa göre, Okeanos ve Tethis'in oğlu Asopos ile Ladon'un kızı Metope'nin on iki kızından birisidir. Söz konusu Korkyra'nın Poseidon tarafından bir adaya hapsedilmesi üzerine adaya bu isim verilmiştir²⁴⁰. Ada Phaiakların adası olan *Skheria* ile öz-

²³¹ Mela II. 114. Krş. Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 14. 4.

²³² Ayrıca bk. Wilkes – Fischer-Hansen 2004, 331-332; Hansen 2004, 1335.

²³³ Strab. II. 5. 20.

²³⁴ Strab. X. 2. 12.

²³⁵ Thuk. II. 30; Strab. X. 2. 13.

²³⁶ Polyb. V. 3.

²³⁷ Hom. *Od.* IV. 671.

²³⁸ Strab. X. 2. 15.

²³⁹ Paus. I. 37. 6.

²⁴⁰ Diod. IV. 72.

deşleştirmektedir²⁴¹. Biri kapanabilir üç limanı bulunan ada Thesprotia'ya bağlıdır²⁴². Ada bir Korinthos kolonisidir²⁴³.

3.3.2.20 Krete Adası

Ps.-Skymnos (str. 535-549), Girit Adası'nı büyük ve zengin bir ada olarak anlatmaktadır. Peloponnesos Yarımadası'nın Malea Burnu karşısında ve Rhodos'a doğru enlemesine uzandığından bahseder. Adanın en eski sakinleri Eteokratlardır ve ada adını Kres adlı bir kraldan almaktadır.

Peloponnesos Yarımadası'nın Malea Burnu'nun güneydoğu açıklarında bulunan ada bugün Girit Adası olarak adlandırılmaktadır. Ada 2500 *stadia* uzunluğunda ve doğu-batı istikametinde konumlanmaktadır²⁴⁴. Adada 90-100 kent olduğu söylenmektedir²⁴⁵. Ada halkları arasında Akhalar, Kydonlar, Dorlar, Pelasglar ve Eteokratlar yer almaktadır²⁴⁶. Yöneticilerinin adı Kres olan Eteokratlar adanın yerel ve en eski halklarıdır²⁴⁷. Ada güneyde Libya Denizi, kuzeyde ise Krete ve Aigaios Denizi ile çevrilidir. Adanın batı ucunda Phalasarna Burnu, doğu ucunda ise Samonion Burnu yer almaktadır²⁴⁸.

3.3.2.21 Kythera Adası

Ps.-Skymnos (str. 552-553) Kythera Adası'nı Lakonia önlerine konumlandırmaktadır. Peloponnesos Yarımadası önünde Lakonia Körfezi girişinde bulunan ada Girit Adası ile Malea Burnu arasında yer almaktadır²⁴⁹ (Hrt. 6). Ada bugün Çuha Adası olarak anılmaktadır. Mitoşa göre, Uranos'un kesilen hayalarının denize atıldıktan sonra oluşan köpüklerden doğan Aphrodite, denizdeki doğum-yolculuğunu Kythera Adası'nda tamamlamaktadır²⁵⁰.

²⁴¹ Hom. *Od.* V. 34; Strab. I. 2. 37; VII. 3. 6; Paus. II. 5. 2.

²⁴² Ps.-Skyl. 29-30.

²⁴³ Thuk. VII. 57. 7; Paus. V. 22. 4. Ayrıca bk. Beaumont 1936.

²⁴⁴ Ps.-Skyl. 47; krş. Strab. X. 4. 3.

²⁴⁵ Hom. *Od.* XIX. 174; Ps.-Skyl. 47.

²⁴⁶ Hom. *Od.* XIX. 175-177.

²⁴⁷ Diod. V. 64; 80; Strab. X. 4. 6.

²⁴⁸ Strab. X. 4. 2.

²⁴⁹ Ayrıca bk. Ps-Skyl 46.

²⁵⁰ Hes. *Theog.* 160-206. Ayrıca bk. Erhat 1993, 42.

3.3.2.22 Kyrnos Adası

Kyrnos (= Korsika) Adası, Ps.-Skymnos tarafından (str. 223) Massalia'dan (= Marsilya) sonraya konumlandırılmaktadır. Tiren Denizi'ne kıyısı olan Kyrnos Adası²⁵¹ bugün Korsika Adası olarak anılmaktadır (Hrt. 11). Pausanias (X. 17. 8) adanın Hellenlerce Kyrnos (Κύρνος), Libyalılarca Korsike (Κορσική), Sicilyalı Diodoros ve Strabonise Romalılarca Korsika olarak adlandırıldığını bildirmektedir²⁵². Ptolemaios (*Geog.* III. 2. 1) da adaya Korsika dendiğini ve batı ile kuzeyde Ligyria, doğuda Tiren Denizi'yle güneyde ise Sardo (= Sardinya) Adası'yla çevrildiğini söylemektedir. Dionysios'a (*Per.* 458-460) göre adanın otokton halkları Korsis adını kullanmaktadırlar. Strabon (V. 2. 6), Korsika Adası'nın Sardinya Adası'na en yakın yerini 60 *stadia* olarak vermektedir ve ayrıca bir coğrafyacının adanın uzunluğunu 160 mil, genişliğini 70 *stadia* ve çevresini 1200 *stadia* şeklinde verdiğini aktarmaktadır²⁵³.

3.3.2.23 Lemnos Adası

Ps.-Skylaks'ın²⁵⁴ Akdeniz deniz-coğrafyasında on yedinci büyük ada olarak saydığı Lemnos Adası bugünkü Limni Adası'dır (Hrt. 7). Khalkidike Yarımadası'nın kuzeyindeki yarımada olan Akte (Athos) ile Melas Körfezi girişinde yer alan Imbros Adası arasında yer almaktadır. Ada Diodoros'a (IV. 79) göre Rhadamanthys tarafından Thoas'a hediye edilmiştir ve Ps.-Skymnos (str. 564) da aynı şekilde Thoas'ın iskânından bahsetmektedir. Miltiades tarafından MÖ 510 yılı civarından ele geçirilmiş²⁵⁵ ve MS 200 yılına değin Atina kolonisi olarak kalmıştır. Ps.-Skymnos'un (str. 565) Ἡφαίστου τροφός (Hephaistos'u besleyen/bakıcısı) olarak unvanladığı ada mitosa göre Hephaistos'un adaya düşüşüyle ilişkilidir.

3.3.2.24 Leukas Adası

Bugün Hellas anakarasının batısında yer alan Lefkada Adası'dır. Ps.-Skymnos (str. 465) adayı Akarnania'nın karşısında yer aldığını ve Korinthos yerleşkesi²⁵⁶ olduğunu belirtmektedir (Hrt. 3). Önceleri anakaraya bağlı bir kent olan ada, Anaktorion (= Vonitsa) kentinden 240 *stadia* açıkta yer almaktadır ve Korinthoslular tarafından kesilen kıstak sonrasında bir ada haline

²⁵¹ Ps.-Skyl. 6; Strab. II. 5. 19. Ayrıca bk. Domínguez 2004, 157.

²⁵² Diod. V. 13. 3; Strab. V. 2. 7.

²⁵³ Strab. VI. 2. 7.

²⁵⁴ Ps.-Skyl. 67.

²⁵⁵ Hdt. VI. 139-140.

²⁵⁶ Ayrıca bk. Hdt. VIII. 45

gelmiştir²⁵⁷. Strabon (X. 2. 8), adanın Hellence “beyaz” anlamına gelen adını, Kephallenia Adası yönünde yer alan beyaz bir kayadan aldığı düşünmektedir.

3.3.2.25 Libyrnides Adaları

Ps.-Skymnos (str. 374), Libyrnides Adaları’nın Adriyatik Denizi’nde yer aldığı söylemektedir. Adanın ve Adriyatik Denizi’nin tasvirini Theopompos’tan edindiği bilgiler doğrultusunda yapmaktadır. Libyrnides Adaları sayıca yaklaşık olarak 40 adettir²⁵⁸ (Hrt. 4). Theopompos’a göre bu adalar 500 *stadia*’lık bir alanı kaplayacak kadar geniş bir alana yayılmaktadır²⁵⁹. Hırvatistan’ın önlerinde bulunan Dalmatça kıyılarındaki adalar topluluğudur. Sayıca fazla olan bu adalardan Ladesta²⁶⁰, Paşman, İz, Dugi Otok, Kornati, Ugljan örnek olarak sayılabilir.

3.3.2.26 Lipara Adası

Ada Ps.-Skymnos tarafından (str. 262-263) Aiolos Adaları arasında konumlandırılmakta ve Knidos (= Datça, Muğla) ile akraba olan bir Dor kolonisine ev sahipliği yapmaktadır.

Ada bugün Lipari olarak adlandırılmaktadır (Hrt. 3). Önceden Meligunis olarak adlandırılan bu ada Knidos tarafından *Pentathlos* önderliğinde kolonileştirilmiştir²⁶¹. Diodorus’a (V. 7. 5) göre Lipara Adası’nda yer alan Lipara kenti, Auson oğlu Liparos tarafından kurulmuştur. Liparos’un yaşlılığı zamanında Hippotas’ın oğlu Aiolos adaya gelip Liparos’un kızı Kyane ile evlendikten sonra adanın kralı olur. Ateşi gözlemlemeyi öğrendikten sonra rüzgârlar hakkında tahminlerde bulunma yetisini geliştirmiştir²⁶². Ada verimli topraklara, termal kaynaklara ve demir sülfat bakımından zengin madenlere sahiptir²⁶³. Bu madenlerin zenginliği yüzünden geniş çaplı iskân edilmemiştir.

²⁵⁷ Strab. I. 3. 18; X. II. 8; Ps.-Skyl. 34.

²⁵⁸ Strab. VII. 5. 5.

²⁵⁹ Strab. VII. 5. 9.

²⁶⁰ Steph. Byz. s.v. Λάδεστα.

²⁶¹ Thuk. III. 88; Strab. VI. 2. 10; Paus. X. 11. 3; Steph. Byz. s.v. Λιπάρα. Adanın Knidos ile ilişkisi için ayrıca bk. Domínguez 2006, 311 vdd.

²⁶² Diod. V. 7. 7.

²⁶³ Strab. VI. 1. 10; Diod. V. 10.

3.3.2.27 Malea Burnu

Ps.-Skymnos Malea Burnu'nu, Tainaron Burnu'nun hemen doğusunda yer alan ve Lakonia Körfezi ile Argolis ve daha doğusunda kuzeye doğru uzanan Hermionikos Körfezi arasındaki burun Malea'dır²⁶⁴ (Hrt. 6).

3.3.2.28 Melaina Korkyra Adası

Bugün Hırvatistan'a bağlı Korçula Adası'dır. Ps.-Skymnos adanın Knidoslular tarafından kolonize edildiğini söylemektedir²⁶⁵ (Hrt. 4). Ada İliya sahilinde uzanmaktadır²⁶⁶. Denizciler adayı kasvetli ormanı nedeniyle denizden siyah/kara olarak gördükleri için Hellence Siyah/Kara Korkyra anlamına gelen Melaina Korkyra (Μέλαινα Κόρκυρα) adını vermişlerdir²⁶⁷.

3.3.2.29 Oinone/Aigina Adası

Ps.-Skymnos (str. 553-556) adayı Epidauros'un karşısına yerleştirmektedir. Adanın adı Aiaikos'un iskânıyla birlikte Asopis kızı Aigina'dan esinlenilerek değiştirilmiştir.

Saros Körfezi'nde konumlanan adanın kuzeyinde Attika, güneyinde ise Argolis bölgeleri yer almaktadır (Hrt. 6). Önceden Oinone denilen adada²⁶⁸, Epidauros'tan gelen Dorlar iskân etmektedirler²⁶⁹. Strabon (VIII. 6. 16) Aiginalıların *Myrmidon* halkından olduğunu söylemektedir²⁷⁰.

3.3.2.30 Pallene Yarımadası

Khalkidike Yarımadası'nın üç yarımadasından biridir (Hrt. 5) ve bugün Cassandra adıyla anılmaktadır. Güneyde yer alan bu yarımada'nın²⁷¹ güneyinde Thermaios Körfezi, kuzeyinde ise Toronikos Körfezi yer almaktadır. Ps.-Skymnos (str. 635-639) buranın önceden *Phlegra* olarak adlandırıldığını ve yarımada'da mitolojinin devleri olan *Gigantes* (Gigantlar) yaşadığını anlatmaktadır²⁷².

²⁶⁴ Strab. VIII. 5. 1.

²⁶⁵ Ayrıca bk. Strab. VII. 5. 5; Plin. *nat.* III. 26.

²⁶⁶ Strab. II. 5. 20.

²⁶⁷ Apoll. Rhod. *argon.* IV. 571.

²⁶⁸ Strab. II. 5. 2; VIII. 6. 16; Apollod. *Bib.* III. 12. 6; Paus. II. 29. 2; Plin. *nat.* IV. 19.

²⁶⁹ Hdt. VIII. 46.

²⁷⁰ Myrmidon ve kent mitolojisi için bk. aşağıda sf. 195 s.v. Aigina.

²⁷¹ Strab. VII. F25; F27.

²⁷² Ayrıca bk. Hdt. VII. 123; Strab. VII. F27; Diod. IV. 15. 1; *FGrHist* F391 F. F1. Gigantlar Uranos'un hayatlarının kesilmesinden sonra Gaia'dan doğan devlerdir; ayrıntılı bilgi için bk. Erhat 1993, 126.

3.3.2.31 Peloponnessos Yarımadası

Ps.-Skymnos (str. 509-534) Peloponnessos Yarımadasını aktarırken oldukça karışık bir yöntemle ilerlemektedir. Adanın konumunu belirttikten sonra güneyde yer alan iki burnu ve bazı kentlerle beraber adada yer alan bölgeleri anmakta ve en son olarak da bazı kuruculara dikkat çekmektedir.

Adını Tantalos oğlu Pelops'tan alan yarımada, Hellas'ın güneyinde konumlanmakta ve Korinthos Körfezi ile Saros Körfezi arasında kesilmiş olan bir boğaz ile anakara Hellas'tan ayrılmaktadır²⁷³. Ephoros'un (*FGrHist* 70 F113) anlatısına göre bu yarımada önceden *Pelasia* olarak adlandırılmaktadır. Doğası gereği bir çınar ağacı yaprağına benzetilen Peloponnessos, pek çok burun ve körfeze ev sahipliği yapmaktadır²⁷⁴.

3.3.2.32 Peparethos Adası

Ps.-Skymnos'a (str. 580-582) göre ada Knossos'tan gelen Kreteliler (= Girit) tarafından kolonize edilmiştir. Ege Denizi'nde, Skyros Adası'nın kuzeyinde ve Skiathos Adası'nın batısında uzanmaktadır. Bugün Skopelos Adası olarak anılan ada *Sporades*²⁷⁵ adalar topluluğu arasında yer alır²⁷⁶ (Hrt. 5). Ada üç kent ve bir limana sahiptir²⁷⁷. Diodoros'a (IV. 79) göre Rhodanthys tarafından Staphylos'a hediye edilmiştir. Strabon (X. 4. 6), Staphylos'un Dorlarla beraber Girit Adası'nın doğu uçlarında ikamet ettiklerini söylemektedir.

3.3.2.33 Peuke Adası

Bugün alüvyonlar nedeniyle kara haline dönüşen ada Romanya'nın Tulça ilini oluşturmaktadır (Hrt. 9). Ps.-Skymnos, Eratosthenes'ten edindiği bilgiler doğrultusunda Peuke'yi tanıtmaktadır²⁷⁸. Antikçağ coğrafyasında Istros (= Tuna) Nehri'nin döküldüğü yerde konumlanan bir ada parçasıdır Peuke (str. 773-790). Antik yazarlar tarafından üç köşeli (üçgen) olarak anılan ada, doğası gereği ana karaya bir uzantıyla bağlanmakta ve Tuna Nehri'ni iki ağıza

²⁷³ Paus. II. 1. 5; Ps.-Skyl. 40; 55; Strab. VIII. 1. 3. Ayrıca Pelops için bk. Erhat 1993, 262.

²⁷⁴ Strab. II. 1. 30; VIII. 2. 1-2.

²⁷⁵ Ege Denizinde bulunan Kyklad Adaları'nın kuzeyindeki ada topluluğuna *Sporades* adalar topluluğu adı verilmektedir (Strab. X. 5).

²⁷⁶ Strab. II. 5. 21.

²⁷⁷ Ps.-Skyl. 58.

²⁷⁸ Schol. Apoll. Rhod. 280. 15; 283. 9; Roller 2010, 105-106; 217.

bölmektedir: *Narakon* ve *Kalon*²⁷⁹. Ada çam ağaçlarıyla kaplı olduğu için Hellence *çam ağacı* anlamına gelen *Peuke* (πέυκη) adı verilmektedir²⁸⁰.

3.3.2.34 Pharos Adası

Ps.-Skymnos (str. 426-427), Pharos Adası'nı Issa Adası ile Illyris ülkesinin yakınlarına konumlandırmaktadır (Hrt. 4) ve Paroslularca iskân edilmiştir. Bugün Hırvatistan'a bağlı Hvar Adası olan ada Adriyatik Denizi'nde yer almaktadır²⁸¹. Ada Issa Adası'na iki *stadia* uzaklıktadır²⁸². Paroslular bir orakl üzerine Pharos Adası'na Syrakousai tiranı Dionysios ile iş birliği yaparak MÖ 385/4 yılında yerleşmişlerdir²⁸³.

3.3.2.35 Salamis Adası

Salamis Adası'nın Aigina Adası yakınlarında olduğunu anlatan Ps.-Skymnos (str. 557-558) adanın bir zamanlar Aiakos'un oğlu Telemon tarafından yönetildiğinden bahsetmektedir. Saros Körfezi'nin kuzeyinde Attika'ya yakın konumda uzanan Salamis Adası (Hrt. 6) bugün Salamina adıyla anılmaktadır. Mitosa göre, adını Asopos'un kızlarından olan Salamis'ten almaktadır. Adaya Aiakos oğlu Telemon tarafından yerleşilmiştir²⁸⁴.

3.3.2.36 Samothrake Adası

Ps.-Skymnos (str. 676-695) adayı Maroneia'nın karşısına konumlandırmaktadır (Hrt. 7). Karışık bir halka sahip olan adanın Troya'ya bağlı olduğunu söylemektedir. Bu adayı, Atlas kızı Elektra'nın Iasion ve Dardanos'u doğurduğu zaman Troyalılar iskân etmektedir. Adada bir kıtlığın baş göstermesinden sonra Samoslulardan yardım almışlar ve adayı birlikte iskân etmeye başlamışlardır. Bu hususta, Ps.-Skymnos'un, Maroneia'nın karşısında konumladığı ada tam bir lokalizasyon vermemektedir²⁸⁵. Zira ada Maroneia'nın yer aldığı noktadan daha güneyde konumlanmakta ve Trakya-Khersonessosu'nun (= Gelibolu Yarımadası) kuzeyinde Melas (= Saros) Körfezi girişinde bulunmaktadır. Ada önceden Samos olarak anılsa da²⁸⁶

²⁷⁹ Apoll. Rhod. *argon*. IV. 309-313.

²⁸⁰ Anon. *Peripl. p. Eux*. 68.13; Schol. Apoll. Rhod. 280.15; Roller 2010, 105; Nympe Peuke için krş. Val. Fl. VIII. 217-219.

²⁸¹ Strab. II. 5. 20; Mela II. 114; Steph. Byz. s.v. Φάρος.

²⁸² Ps.-Skyl. 23.

²⁸³ Diod. XV. 13; Strab. VII. 5. 5.

²⁸⁴ Diod. IV. 72; Paus. I. 35. 2.

²⁸⁵ Ayrıca bk. Ps.-Skyl. 67

²⁸⁶ Strab. VII. 50; X. 2. 17; krş. Paus. VII. 4. 3.

Trakyalılar tarafından yurt edinilmiş olduğundan Trakyalıların-Samosu anlamında Samothrake (= Semadirek) adı verilmiştir. Homeros²⁸⁷ da adayı Trakya-Samosu olarak anmaktadır. Başka bir anlatıya göre ise adaya önceden Saonnessos (Saon Adası) denirdi. Ancak ada hem Trakya'dan hem de Samos'tan göç almasının ardından Samothrake olarak anılmıştır²⁸⁸.

3.3.2.37 Sardo Adası

Sardo (= Sardinya) Adası Ps.-Skymnos tarafından (str. 223) Massalia'dan (= Marsilya) sonraya konumlandırılmaktadır. Kuzeyinde Kyrnos Adası bulunan Sardo (= Sardinya) Adası'nın doğusunda Tiren, güneyinde Afrika, batısında Sardinya denizleri yer almaktadır²⁸⁹ (Hrt. 11). Korsika Adası'nın Sardinya Adası'na en yakın yerini Strabon (V. 2. 6) 60 *stadia* olarak verirken Ps.-Skylaks (7) iki ada arasındaki mesafeyi bir günün üçte biri kadar yelken açımıyla ifade eder. Adanın eski adı hakkında bilgi sahibi olmadığını söyleyen Pausanias (X. 17. 1) adanın eski adını bilmediğini lakin adaya gelen Hellenlerin ona Ikhnoussa dediklerini aktarır. Aristoteles (*de Mir. ausc.* 100) ise adanın şeklinin ayak izini (ἵχνοϋς) andırdığından Ikhnoussa (Ἰχνοῦσσα) olarak anıldığından bahseder. Adaya ilk yelken açanlar Libya'da ve Mısır'da Herakles soyadıyla bilinen Makeris'in oğlu Sardos'tur. Sardos Libya'dan yelken açıp adaya geldikten sonra kendi adından yeni bir ad almıştır²⁹⁰. Adanın ölçülerini Pausanias (X. 17. 1) 1120 *stadia* uzunluğunda ve 420 *stadia* genişliğinde vermektedir. Strabon ise²⁹¹ bir coğrafyacının adanın uzunluğunu 220 *stadia*, genişliğini ise 98 *stadia* olarak verdiğini aktarmaktadır; adanın çevresi ise kimilerine göre 4000 *stadia*'dır.

3.3.2.38 Sikelia/Trinakra Adası

Gönençli bir ada olarak bahsedilen Sikelia Adası'nda (str. 264-297; Hrt. 3) önceden İberlilere ait barbar dillerinin konuşulduğu, önceki isminin Trinakria (üç-köşeli) olduğuna değinilmektedir. Ps.-Skymnos ayrıca adada Troya'nın onuncu soyundan gelen kolonistlerin kentlerini barındırdığını söylemekte ve belli başlı Hellen kentlerine yer vermektedir.

²⁸⁷ Hom. *Il.* XIII. 12.

²⁸⁸ Diod. III. 55. 8; V. 47; *FGrHist* 548 F5a; F5b; Hermes oğlu Samon ve Thrakia anlatısı için krş. Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 61. 3; ayrıca krş. Strab. X. 2. 17.

²⁸⁹ Ptol. *Geog.* III. 3. 3.

²⁹⁰ Paus. X. 17. 2.

²⁹¹ Strab. VI. 2. 7.

Sicilya Adası batı ile kuzeyden Tiren, güneyden Afrika ve doğudan Adriyatik denizleriyle çevrilidir²⁹². Sardinya'dan Sicilya'ya deniz seyaheti iki gün bir gece sürmektedir. Adanın kuzeydoğu ucunda yer alan Pelorias Burnu İtalya kıtasında yer alan Regium'a on iki *stadia* uzaklıktadır²⁹³. Ada önceden şeklinin üçgeni andırması sebebiyle *Trinakria* (üç köşeli) adıyla anılmaktadır²⁹⁴. Mela (II. 115) ise adanın şeklini Hellence harf karakteri olan deltaya (Δ) benzetmektedir. Ps.-Skylaks (13) adanın her bir kenarının yaklaşık 1500 *stadia* uzunluğundan olduğunu söylemektedir. Ada ilk sakinleri tarafından *Sikania* olarak daha sonra ise *Sikelia* olarak adlandırılmıştır²⁹⁵. Thukydides (VI. 2) adanın yerleşenleri hakkında şunları söylemektedir: Adanın ilk yerleşenleri mitolojik olarak Kyklops ve Laistrygonlardır. Bu ırka, Ligyrialılar tarafından İberia'daki Sicanus Nehri kıyısından sürülen Sikaniyalılar son vererek batı yakasına yerleşirler. Böylece Trinakria olan adı Sikania olarak değiştirirler. Troya'nın düşüşünden sonra Akhalardan kaçan bazı Troyalılar adaya çıkarlar ve daha sonra Phokaiyalılarla birlikte Sikaniyalılara komşu olurlar. Aslında İtalya'da iskân eden Sikeliyalılar ise Opikialılarca sürüldükten sonra adaya gelerek Sikaniyalıları bir savaşta yenilgiye uğratırlar ve adaya yerleşerek Sikelia adını verirler. Adaya en son Fenikeliler yerleşmiştir²⁹⁶. Plinius (*nat.* III. 14) adada 5 koloni ve 63 kentin varlığından söz etmektedir. Diodoros (IV. 85) eski mitografların daha önceden Sicilya'nın bir yarımada olduğunu söylediklerini aktarır²⁹⁷. Bunun oluşumunu ise dalgaların kuzey ve güneyden oluşturduğu boşluk sonucu karanın kırılarak ($\rho\eta\gamma\nu\acute{o}\nu\alpha\iota$) Sicilya'yı bir ada haline getirmesiyle açıklanır. Hellence kırılma anlamına gelen *rhegma* ($\rho\eta\gamma\mu\alpha$) adını verdikleri bu olaydan ötürü İtalya'nın bu kısmına "kırılan yer" anlamında *Rhegion* ($\rho\eta\gamma\iota\omicron\nu$) adını verirler. Bazıları ise depremler sonucu Sicilya'nın anakaradan kırılarak ayrıldığından bahseder²⁹⁸.

3.3.2.39 Skiathos Adası

Skiathos Adası Ps.-Skymnos'un aktarısına göre (str. 580-584) Trakya'dan gelen Pelasglarca kolonize edilmiştir. Bugün de aynı isimle anılan ada Ege Denizi'ndeki *Sporades* ada topluluğu içinde yer almaktadır (Hrt. 5). Euboa Adası'nın kuzey açıklarında yer alan ada, anakara Hellas'ın Magnesia Burnu ile Peparethos Adası arasında konumlanmaktadır.

²⁹² Ptol. *Geog.* III. 4. 1; Ayrıntılı bilgi için ayrıca bk. De Angelis 2016, 28-61.

²⁹³ Ps.-Skyl. 7; 13

²⁹⁴ Thuk. VI. 2. 2; Diod. V. 2. 1; Strab. VI. 2. 1; Plin. *nat.* III. 14.

²⁹⁵ Diod. V. 2. 1.

²⁹⁶ Bu konu hakkında ayrıca bk. Diod. I. 22.

²⁹⁷ Ayrıca bk. Mela II. 115.

²⁹⁸ Strab. I. 3. 19; VI. 1. 6.

3.3.2.40 Skyros Adası

Ege Denizi'nde *Sporades* adalar topluluğu içerisinde yer alan Skyros²⁹⁹, Euboia Adası'nın kuzey açıklarında konumlanmaktadır (Hrt. 5). Ps.-Skylaks³⁰⁰ adayı hatalı bir şekilde Eret-ria'nın karşısında konulamaktadır. Ada Dolops ve Pelasglar tarafından iskân edilmektedir³⁰¹.

3.3.2.41 Tainaron Burnu

Ps.-Skymnos'un (str. 513-514) bir Poseidon tapınağı barındırdığını söylediği Tainaron Burnu, yarımadanın güneyinde konumlanan Lakonia Bölgesi'nde yer almakta ve Lakedaimonia toprağıdır³⁰² (Hrt. 6). Doğusunda Messenia Körfezi, batısında ise Lakonia Körfezi yer alan bu burun³⁰³ adını Ikaros oğlu Elatos ile Damasikles kızı Erimede'nin oğlu Tainaros'tan almaktadır³⁰⁴.

3.3.2.42 Taurike Kherrhonesosu

Akhilleios Dromos'un doğusunda konumlanan bu yarımada bugün Kırım Yarımadası olarak adlandırılmaktadır (Hrt. 9) ve doğuya doğru bir çıkıntı yaparak Karadeniz'e sokulur. Doğusunda Doğu Denizi ve Palus Maiotis Gölü bulunmaktadır. Bu yarımada İskit halklarından Taurisliler tarafından iskân edilmektedir³⁰⁵. Ps.-Skymnos (str. 823-828) burada, ismini bildirmediği fakat orakl gereği Herakleia ve Deloslularca kurulan bir Hellen kentinden bahsetmektedir. Nitekim bu yöredeki *Kherrhonesos* (= Sivastopol) isimli kent Herakleia Pontikeliler (= Karadeniz Ereğlisi) tarafından kurulmuştur³⁰⁶. Ps.-Skymnos yarımadanın yerleşimini Iphigeneia'nın Aulis'ten kaçırılış mitosuna bağlamaktadır³⁰⁷. Taurislilerin kaba, barbar, vahşetsever ve kırsal bir yaşam tarzları olduğundan bahsetmektedir (str. 831-834). Nitekim Herodotos da bu yöre halkının geleneklerinden bahsederken son derece vahşi olduklarını gözler önüne sermektedir³⁰⁸.

²⁹⁹ Strab. II. 5. 21.

³⁰⁰ Ps.-Skyl. 58.

³⁰¹ Diod. XI. 60; Thuk. I. 98.

³⁰² Ps.-Skyl. 46; Hdt. VII. 168; Diod. XVII. 108. 7.

³⁰³ Strab. VIII. 4. 4; 5.1.

³⁰⁴ Schol. Apoll. Rhod. I. 104b; Paus. III. 14. 2.

³⁰⁵ Hdt. IV. 99-100; Euseb. *Praep. evang.* IV. 16. 12.

³⁰⁶ Strab. VII. 4. 2; ayrıca bk. Arslan 2005, 144-147.

³⁰⁷ Iphigeneia tapınımı için bk. Hdt. IV. 103.

³⁰⁸ Hdt. IV. 103.

3.3.2.43 Thasos Adası

Ps.-Skymnos (str. 655-663) adayı Neapolis yakınlarına konumlandırmaktadır. Ada Fenikelilerce kolonize edilmiş ve adını kolonisti olan Thasos'tan aldığı aktarır. Oisyme kentinin kolonizasyonuna iştirak etmiştir. Ege Denizi'nin kuzeyinde konumlanan ada bugün Taşoz Adası adıyla anılmaktadır (Hrt. 5-7). Ada Paroslular tarafından kolonize edilmiştir³⁰⁹. Herodotos'a (II. 44; VI. 47) göre ada, madenleri dolayısıyla Phoinikeliler tarafından kolonize edilmiştir. Adını Phoinike koloni grubunun lideri Thasos'tan³¹⁰ almaktadır³¹¹.

3.3.2.44 Zakynthos Adası

Kefalonia Adası'nın güneyindeki adadır (Hrt. 3). Ada bugün Zakynthos adının yanı sıra Zante adıyla da anılmaktadır. Zeus ve Atlas kızı Elektra'nın oğlu Dardanos'un Bateia adındaki bir kadından iki oğlu olur: Zakynthos ve Erikhthonios. Adanın ilk yerleşenine ithafen ada Zakynthos adıyla anılmaktadır³¹². Ada Korinthos Körfezi girişinde, Peloponnesos Yarımadası'nın batısında (str. 468) Kephallenia Adası'ndan 60 *stadia* uzaklıkta yer almaktadır (Hrt. 6). Çevresi 160 *stadia* olan ada verimli topraklara sahiptir³¹³.

3.3.2.45 Zephyrion Burnu

Lokrislilere ait burun ve liman olan Zephyrion Burnu'nun limanı batı rüzgârına dönük olduğu için Zephyrion olarak adlandırılmıştır³¹⁴. Ps.-Skymnos (str. 278) burnun Dorlar tarafından iskân edildiğini söylemektedir. İtalya'nın Calabria bölgesinde Sicilya yönünde güneye doğru uzanan Bruzzano Burnu'dur (Hrt. 3).

3.3.3 Kıtalar

Antikçağ insanlarıncı Dünya, Asia (= Asya), Libya (= Afrika) ve Europe (= Avrupa) olmak üzere üç anakaraya bölünmekteydi³¹⁵.

Eserin günümüze ulaşan parçalarından Avrupa ve Asya kıtaları hakkında geniş bilgi edinilebilmektedir. Ps.-Skymnos eserinin *Europe* (Avrupa) bölümünü oluşturan kısmın (str.

³⁰⁹ Strab. X. 5. 7. Ayrıca bk. Graham 1873, 72.

³¹⁰ Bk. aşağıda sf. 204 s.v. Thasos.

³¹¹ Apollod. *Bib.* III. 1. 1; Paus. II. 5. 12.

³¹² Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 50. 3; Paus. VIII. 24. 3.

³¹³ Strab. II. 5. 20; X. 2. 18.

³¹⁴ Strab. VI. 1. 7.

³¹⁵ Hdt. II. 16; Polyb. III. 37; Aristot. *Mund.* 3.393b.

139-873) hemen girişinde (str. 139-142) bugün Cebelitarık Boğazı olarak adlandırılan Atlas Okyanusu'nun ağzını (τὸ τῆς θαλάττης τῆς Ἀτλαντικῆς στόμα) anlatırken Afrika olarak adlandırdığı burnu da (ἡ μὲν Λιβύης ... ἄκρα) konumlandırmaktadır.

3.3.3.1 Avrupa Kıtası

Hellence *Europe* (Εὐρώπη) olarak anılan kıtadır. Ps.-Skymnos eserinin 139 ile 873 numaralı satırları arasında söz konusu kıtadaki yerleşimlere, coğrafik, kültürel ve mitolojik unsurlara değinmektedir. Şair, Avrupa Kıtasına Atlas Okyanusu'nun ağzı hakkında bilgi verirken (str. 139-142) değinmektedir. Boğazın bir yanında Avrupa Kıtası'na ait Avrupa Burnu'nun; diğer yanda ise Afrika Kıtası'ndaki Afrika Burnu'nun³¹⁶ yer aldığından söz etmektedir.

Bugün Avrupa Kıtası olarak adlandırılan bu anakara Aristoteles (*Mund.* 3. 393b) tarafından Herakles Sütunları ile Pontos Denizi (= Karadeniz) ve Hyrkania (= Hazar) Denizi'nin iç kısımlarını kapsayan alan olarak tanımlanmaktayken; İskenderiyeli Dionysios (*Per.* 14; 660-662), Avrupa'nın sınırını Tanais (= Volga) Nehri ve yüksek bir dağ silsilesi ile Asya'dan ayırmaktadır. Polybios (III. 37), kıtayı Afrika'nın tam kuzeyinde konumlamakta ve kıtanın batıda *Mare Externum* denilen Atlas Okyanusu'nda sonlandığını söylemektedir. Herodotos (IV. 45) kıtanın uzunluğunun bilinmediğini söylemekteyse de Plinius (*nat.* IV. 37), Avrupa'nın uzunluğunu İtalya'dan Atlas Okyanusu'na kadar 1150 mil olarak vermektedir.

Strabon'un (VII. 3. 9) aktarısına göre Ephoros dördüncü kitabında Avrupa'yı anlatırken İskit ülkesine kadar anlatmaktadır. Büyük bir bölümü iskân edilebilir olan Avrupa kıtasının iskân görmeyen yerleri soğuk bölgelerdir. Kıta, Tuna Nehri ile ikiye bölünmektedir. Kıtanın Atlas Okyanusu önlerinde, Gadeira, Kassiterides ve Britannikai adaları; Herakles Sütunları'ndan iç kısma doğru Gymnasiæ, Phoinike, Massalia ve Liguria adaları; İtalya önlerinde ise Aiolos ve Sicilya adaları; Hellas boyunca ise Makedonya ve Trakya Kherrhonesosu'na

³¹⁶ Antikçağda Hellenler tarafından Afrika kıtasını tanımlamak için Libya (Λιβύη) kelimesi kullanılmaktaydı (Wright 2001, 104-105; Sonnabend 2007, 59; Kurul 2015, 72 dn. 238). Ps.-Skymnos, Afrika (Λιβύη) Burnu'nun konumunu söylerken aynı zamanda Afrika kıtasının konumundan bahsetmektedir. Herodotos da eserinde Libya'yı tanımlarken iki farklı tanım kullanmaktadır: Kıta olan Libya (Hdt. IV. 42) ve Mısır'ın doğusundaki sahil şeridi olan Libya (Hdt. IV. 41). Libya, Akdeniz sahil şeridi üzerinde, doğuda Nil Nehri'nden batıda Herakles Sütunları'na uzanmaktadır (Polyb. III. 37). İskenderiyeli Dionysios (Dion *Per.* 174-184; 230-231), Libya topraklarının güneye ve doğuya doğru yayıldığını ve bir masayı andırdığını söylemektedir. Aristoteles'e (*Mund.* 3. 393b) göre ise Libya, Arap Körfezi ile Herakles Sütunları arasında uzanmaktadır.

değin uzanan adalar yer almaktadır. Bunun yanı sıra iskân edilebilir topraklar Avrupa ve Afrika'nın batı ucunda son bulmaktadır³¹⁷.

3.3.3.1.1 Dağlar, Nehirler ve Göller

3.3.3.1.1.1 Akheloos Nehri

Gümüş girdaplı sıfatıyla anılan nehir Tethys ve Okeanos'un çocuklarından biridir³¹⁸. Ps.-Skymnos (str. 468-469) nehrin Ekhinades adalarının karşından denize dökültüğünü söylemektedir (Hrt. 3). Pek çok Herakles mitosuna konu olan nehrin³¹⁹ önceden adı Thoas'tır³²⁰. Pindos Dağı'ndan kaynağını alan nehir Dolopia, Agraion, Amphilokhia ve Akarnania topraklarını geçtikten sonra Oinia kentinden Korinthos Körfezi'ne dökülür³²¹. Nehir Aitolia ve Akarnania topraklarını birbirinden ayırmakta³²² ve yelken açımına uygun bir akıntıya sahiptir³²³. Kendisine iki nehir dökülmektedir: Teutheas ve Inakhos³²⁴.

3.3.3.1.1.2 Aksios Nehri

Nehir şiiirde (str. 621-622) Lynkestai ve Pelasg halkının yaşadıkları yeri tarif ederken kullanılmaktadır. Bugün Vardar adıyla anılan nehir, Makedonya topraklarından akmaktadır³²⁵. Suyu bulanık bir şekilde Khalastra ve Therma arasından geçerek Thermaios denilen körfeze dökülür³²⁶.

3.3.3.1.1.3 Aornos Gölü

Göl bugün İtalya'da Lago d'Averno olarak adlandırılmaktadır (Hrt. 3). Ps.-Skymnos (str. 236-237) Opikia Bölgesi'nde ve Kyme kentinin yakınlarında yer aldığını söylemektedir. Hellenice öpviç (kuş) kelimesinden olumsuzluk ön eki (ἀ-) ile türemiş olan ἄορvoç kelimesi "kuşsuz, kuş olmayan yer" anlamına gelmektedir. Nitekim gölden yükselen buharın kuşlar için ölüm-

³¹⁷ Strab. II. 5. 26; 30; III. 1. 4.

³¹⁸ Hes. *Theog.* 340.

³¹⁹ Diod. IV. 35; Strab. X. 2. 19; Paus. III. 18. 16; VI. 19. 12.

³²⁰ Strab. X. 2. 1; krş. Ps.-Plut. *Fluv.* 22.

³²¹ Hdt. II. 10; Thuk. II. 102; Strab. X. 2. 1.

³²² Strab. X. 2. 1; VIII. 2. 3.

³²³ Ps.-Skyl. 34.

³²⁴ Strab. VII. 7. 8; VIII. 3. 11.

³²⁵ Ps.-Skyl. 66.

³²⁶ Strab. VII. F20-21.

cül olduğu söylenmektedir³²⁷. Aristoteles (*de Mir. ausc.* 102) gölün bir çember şeklinde, derin ve suyunun berrak olduğunu hatta suya bakanın hayran kalacağını, etrafının üç *stadia*'dan daha uzun olmayan dağlarla çevrili olduğunu söylemektedir. Topraktan termal su çıktığı için o bölgeye *Pyriphlegethon*³²⁸ denildiği söylenir³²⁹. Aynı zamanda gölde kuşların uçmadığının bir yalan olduğunu, gidip görenlerin gölde kuğuların bulunduğunu söylediğini aktarır. Sicilyalı Diodoros gölün Persephone'ye adandığından ve göl çevresinin beş *stadia* olduğundan bahsetmektedir³³⁰. Ayrıca göl son derece derin olduğundan koyu mavi renkte görünmektedir ve berraktır. Gölün bir zamanlar denize bağlı olduğunu ancak Herakles'in denizden ayırarak bir göl haline getirdiğini ve deniz kıyısında oluşturduğu sete daha sonra "Herakles'in Yolu" adının verildiğini aktarır.

3.3.3.1.1.4 Athos Dağı

Khalkidike Yarımadası'nın en kuzeyinde konumlanan Akte Yarımadası'nın üzerinde yer almaktadır³³¹. Bugün Aynaroz/Athos/Hagion isimleriyle anılan dağ, Akte Yarımadası'nın büyük bir kısmında yer işgal etmektedir (Hrt. 5-7). Bu nedenle kimi zaman bulunduğu yarımada Athos Yarımadası olarak da adlandırılmaktadır³³². Ps.-Skymnos (str. 644-649) dağın çevresini kuzeye doğru dolaşınca Akanthos kentinin geldiğinden bahseder. Ayrıca buradaki Kserkes kanalının uzunluğuna değinmektedir.

Yarımada ve dağ Kserkses'in donanması ile tarihe geçmiş ve anakaradan bir boğaz kazılarak ayrılmıştır³³³. Herodotos'a (VII. 22) göre bu boğazın uzunluğu 12 *stadia*'dır. Plinius bu uzunluğu 1.5 mil (*ca.* 2.4 km) olarak vermektedir³³⁴. Dionysos Skepsis (Strab. VII. F35) ise kanalın 10 *stadia* (*ca.* 1.776 km) uzunluğunda ve bir *plethron* (*ca.* 30.8 m) genişliğinde olduğunu söylemektedir. Kanalın genişliği hakkında Herodotos iki *trieremin* yan yana geçebileceği kadar geniş olduğundan söz etmektedir³³⁵. Nitekim bölgede yapılan jeosismik ve jeotopografik araştırmalar kanalın gerçekliğinden söz etmekte ve uzunluğunun yaklaşık 2.2

³²⁷ Plin. *nat.* IV. 1. 1; Strab. V. 4. 5.

³²⁸ Πυριφλεγέθων: Yeraltı dünyasında yanarak akan nehir (Erhat 1993, 269).

³²⁹ Hom. *Od.* X. 513.

³³⁰ Diod. IV. 22. 1-2.

³³¹ Thuc. IV. 109. 2.

³³² Hdt. VII. 22-23; Thuk. V. 3. 6; Strab. VII. F31.

³³³ Hdt. VII. 22-23; Strab. VII. F35.

³³⁴ Plin. *nat.* IV. 32.

³³⁵ Hdt. VII. 24.

km, genişliğinin yaklaşık 30 m ve derinliğinin 3 m olduğunu göstermektedir³³⁶. Kanalin daha sonradan bozulduğu ve yarımadanın eski haline döndüğü belirtilmektedir ki bugün yüzeyde kanala dair ize rastlanmamaktadır³³⁷.

3.3.3.1.1.5 Bistonis Gölü

Ps.-Skymnos'a (str. 674) göre bu nehir adını Trakyalı Bistonia halkından almakta ve Nestos Nehri'nin batısından akmaktadır. Trakya Bölgesi'nde bulunan bu göl bugün Borugöl adıyla anılmaktadır (Hrt. 7). Göle, Trauos ve Komsantos adında iki nehir dökülmektedir³³⁸.

3.3.3.1.1.6 Borysthenes Nehri

Bugün Dinyeper olarak adlandırılan nehirdir. Ps.-Skymnos (str. 810-819) nehrin denizden 240 *stadia*'lık yukarı akıntı mesafesinden bahsetmektedir ve 40 gün boyunca nehir yukarı yelken açılabilir olduğunu söylemektedir. Devamında ise kar ve buzlanmadan ötürü ulaşım elverişli değildir. Son derece önemli bir nehir olarak unvanladığı nehir iri ve bol deniz mahsulleri barındırmakta ve aktığı ovayı büyükbaş hayvanlar için elverişli ve bitek kılmaktadır.

Tuna sonra ikinci büyük nehir olarak anılan nehir içilebilir sulara sahip olmasının yanı sıra aktığı topraklara bereket ve verim getirmektedir³³⁹. Nehrin kaynağının bilinmediğini yazan antik yazarlar, nehrin uzun bir yol katettiğinden bahsetmektedir³⁴⁰. 600 *stadia*'lık bir nehir yukarı gemi ulaşımına elverişli olan nehir³⁴¹ Hypanis Nehri ile birleşerek Karadeniz'e dökülür ve coğrafyanın elverişliliği vesilesiyle bir liman meydana getirir³⁴².

3.3.3.1.1.7 Eridanos Nehri

Ps.-Skymnos (str. 395-401) nehrin kehribar taşıdığından ve bunun bir sonucu olarak nehrin yarı saydam bir şekilde taşlaştığından bahsetmektedir. Ayrıca mitolojik açıdan da nehri anlatmaktadır³⁴³. Antikçağda pek çok nehre adını veren Eridanos Nehri, İtalya'daki Padus (= Po) Nehri olarak nitelendirilmektedir³⁴⁴ (Hrt. 4). Strabon (V. I. 9) aynı zamanda bu nehrin

³³⁶ Isserlin 1991, 86; Isserlin *et al.* 2003.

³³⁷ Dora 2008, 141-142.

³³⁸ Hdt. VII. 109.

³³⁹ Str. 810-819; Hdt. IV. 53; Mela II. 6.

³⁴⁰ Mela II. 6; Strab. II. 4. 6; krş. Plin. *nat.* IV. 26.

³⁴¹ Strab. VII. 3. 17; krş. str. 810-811.

³⁴² Strab. VII. 3. 17.

³⁴³ Bk. aşağıda sf. 201 s.v. Phaethon.

³⁴⁴ Strab. V. I. 9; Diod. V. 23; Polyb. II. 16; ayrıntılı bir inceleme için bk. Allen 1899, 215-217.

hiçbir yerde var olmadığını dile getirmektedir. Nehir Polybios'un (II. 16) anlatısına göre Alp Dağları'ndan doğmakta ve güney yönde ovaya doğru indikten sonra batıya doğru kıvrılarak Adriyatik Denizi'ne iki ağızdan dökülmektedir. Debisi yüksek olan nehir kaynağını Alp ve Apenin dağlarından sağlamakta ve en yüksek ve iyi akıma Temmuz ortalarında ulaşmaktadır. Ayrıca Olana adı verilen ağızından 2000 *stadia* kadar içeriye seyredilebilmektedir. Diğer ağızına ise Padoa adı verilmekte ve bir limana ev sahipliği yapmaktadır. Polybios ayrıca, nehrin yerel adının ise Bodankos olduğunu ve Phaethon mitinin burayla bağlantılı olduğunu söylemektedir.

Mitolojik olarak bakıldığında Eridanos, diğer tüm nehirler gibi Okeanos ve Thetys'in çocuğudur³⁴⁵. Herodotos bu nehrin Avrupa'nın batı ucunda barbarların Eridanos adını verdikleri bir nehrin varlığını duyduğunu³⁴⁶, hatta Kassiteros (= Kalay) Adaları'nın da bu nehirde bulunduğu kalayın bu yolla Hellenler tarafından temin edildiğini; ancak kendisinin, bunun doğruluğunu kabul etmediğini savunmaktadır. Eridanos kelimesinin Hellence olduğunu, bu fikrin bir ozan tarafından ortaya atılmış olabileceğini düşünmektedir. Nehir, kavak ağaçlarından damlayan reçine sonucu fosilleşen amber yataklarının bulunduğu bir coğrafyadan akmaktadır³⁴⁷. Diodoros (V. 23) bu konuda, kehribar yataklarının sadece İskit ülkesi hizasındaki açık denizde bulunan Basileia (= Heligoland) isimli bir adada bulunduğunu; amberin Avrupa kıtası boyunca taşınarak getirildiğini ve bu durumun daha sonraları mitoslara konu olduğunu söylemektedir. Nitekim Ps.-Skymnos da bunu Phaethon mitosuyla bağdaştırmaktadır.

3.3.3.1.1.8 Haimos Dağı

Balkan Dağları'nın antikçağdaki adıdır. Ps.-Skymnos (str. 735-744) Haimos Dağı'nı Kilikya Toros (= Orta Toros) Dağları³⁴⁸ ile kıyaslamaktadır. Bu iki dağ silsilesinin birbirlerine hem yükseklik hem de uzunluk bakımından benzer olduklarını yazmaktadır. Haimos Dağı Adriyatik Denizi'nden Karadeniz'e kadar uzanan³⁴⁹ yaklaşık 600 km uzunluğunda bir dağ silsilesi olup en yüksek noktası 2400 m'dir.

³⁴⁵ Hes. *Theog.* 338.

³⁴⁶ Hdt. III. 115. Nitekim Eridanos Nehri, Baltık Denizi tabanında, geç Kainozoik Dönem'deki bir nehir olarak da adlandırılmaktadır (Overeem *et al.* 2001).

³⁴⁷ Ayrıca bk. Dion. *Per.* 289-293.

³⁴⁸ Bk. aşağıda 182 s.v. Kilikia Tauros Dağları.

³⁴⁹ Strab. VII. F10.

Mitosa göre, kuzey rüzgârı Boreas ile Erikhthonios'un kızı Oreithyia'nın oğludur. Nymphe Rhodope ile evlenen Haimos, kendilerine Zeus ve Hera yakıştırmaları yaptıkları için birer dağa dönüştürülürler³⁵⁰.

3.3.3.1.1.9 Hypanis Nehri

Ps.-Skymnos (str. 804-805) nehir hakkında sadece Borysthenes (= Dinyeper) Nehri ile birleştiği yerde Hellenler tarafından Borysthenes adını taşıyan bir kentin bulunduğu bahseder.

İskit ülkesi nehirlerinden biri olan Hypanis (= Aksu/Güney Bug) Karadeniz'e dökülmektedir³⁵¹. Kaynağını bir gölden alan nehir, kaynaktan itibaren beş günlük gemi yolculuğu boyunca tatlı suya sahipken Karadeniz'den nehir yukarı dört günlük uzaklık boyunca tuzlu kaynakların karışması nedeniyle suyun tadı bozulur ve acıdır³⁵². Dionysius'a (*Per.* 1145 - 1146) göre nehir kaynağını Emodos isimli bir dağdan almakta iken Strabon (II. 4. 6) kendi zamanında nehrin kaynağının bilinmediğinden bahsetmektedir.

3.3.3.1.1.10 Istros Nehri

Istros (= Tuna) Nehri Ps.-Skymnos tarafından (str. 773-790) adını nehirden alan aynı isimli bir kentin yakınından aktığı söylenerek betimlenmektedir. Batıdaki topraklardan beş kol halinde aktığı ve bu kollardan ikisinin Adriyatik Denizi'ne döküldüğü söylenmektedir. Nehir Keltike topraklarında da yer aldığını ve yaz boyu akmakta; kışın ise yağmur sularıyla beslenerek kabarmaktadır. Sürekli devirdaim halinde oluşunu kar yağışları ve buzlanmaya bağlamaktadır. Akıntı boyunca adalar barındırdığını³⁵³ ve bunlardan Peuke olarak adlandırılanın Karadeniz ağzında yer aldığını söylemektedir.

Bugün Tuna Nehri olarak adlandırılan nehir kaynağını Keltlerin yurdundan almaktadır; Pyrene kentinden geçerek Avrupa'yı aşar ve Karadeniz'e dökülür³⁵⁴. Herodotos'un (IV. 48-51) bir İskit nehri olarak nitelediği Tuna, irili ufaklı pek çok ırmakla beslenmektedir. Nehir gemi ulaşımına elverişli olduğu gibi Avrupa'daki nehir bağları vesilesiyle iç bölgelere ulaşım sağlanıp Adriyatik Denizi'ne çıkış yapılabilir. Nitekim Argo Gemicileri Karade-

³⁵⁰ Steph. Byz. s.v. Αἴμος; Ov. *Met.* VI. 87; krş. Ps.-Plut. *Fluv.* 11; Apollod. *Bib.* I. 6. 3.

³⁵¹ Hdt. IV. 47; Strab. II. 4. 6; krş. Steph. Byz. s.v. Ὑπανίς.

³⁵² Hdt. IV. 52.

³⁵³ Str. 785-786; Mela II. 98.

³⁵⁴ Hdt. II. 33; Aristot. *Met.* I. 13; Ps.-Skyl. 20. Ayrıca bk. Rankin 1996, 8-9, 46, 48; Grinevetsky *et al.* 2015, 217-221.

niz'deki ağızdan nehre giriş yapıp ara nehir kolları üzerinden Adriyatik Denizi'ne ulaşmışlardır³⁵⁵.

Herodotos (IV. 47), nehrin beş ayrı koldan denize ulaştığını söylemekte, lâkin Strabon (VII. 3. 15) bu kolların sayısını yedi olarak vermektedir³⁵⁶. Ağızlar hakkında en geniş bilgi Arrianus, Ammianus Marcellinus ve Plinius Maior tarafından verilmektedir. Öyle ki Arrianus (*Peripl. p. Eux.* 21-24), ağızlarından üçünün adını *Psilon*, *Kalon* ve *Narakon* olarak vermekte diğ er ikisini ise mesafe bazında aktarmaktadır³⁵⁷. Marcellinus ise nehrin yedi ağızını birden; *Psilon*, *Stenostoma*, *Borionstoma*, *Pseudostoma*, *Calonstoma*, *Naracustoma* ve *Peuke* olarak saymaktadır³⁵⁸. Plinius da altı ağızdan bahsetmektedir³⁵⁹ ve bunları *Psilon Satoma*, *Borion Stoma*, *Pseudostoma*, *Calon Stoma*, *Naracustoma* ve *Peuke*³⁶⁰ olarak saymaktadır. Nehrin su düzeyi ve dolumuna ilişkin bilgiler veren Ps.-Skymnos, bu bilgileri Herodotos'tan alıntılanmış olmalıdır³⁶¹.

3.3.3.1.1.11 Keraunia Dağları

Ps.-Skymnos (str. 365) bu dağları Brentesion limanı karşısına konumlandırmaktadır. Dağlar bugün de aynı isimle, Keravnia olarak anılmaktadır. Ps.-Skylaks bu dağların Epeiros'ta yer aldığı aktarmaktadır³⁶² (Hrt. 3). Keraunia Dağları'ndan İlirya sahili boyunca Iapygia'ya 6125 *stadia*'dır³⁶³.

3.3.3.1.1.12 Lykhnitis Gölü

Bugün Ohrid Gölü olarak adlandırılmaktadır. Ps.-Skymnos (str. 429-430) gölü İlirya ülkesinde konumlamaktadır. Büyük bir göl olduğundan ve gölün yakınlarında bir adanın³⁶⁴ bulunduğu bahsetmektedir. Ancak Ohrid Gölü anakara içerisinde kalmaktadır.

³⁵⁵ Apoll. Rhod. *argon.* IV. 280-313.

³⁵⁶ Krş. Ephoros *FGrHist* 70 F157.

³⁵⁷ Ayrıca Kalon ve Narakon ağızları için bk. Apoll. Rhod. *argon.* IV. 309-313.

³⁵⁸ Marcell. XXII. 8. 44-45.

³⁵⁹ Plin. *nat.* IV. 24.

³⁶⁰ Peuke ağızının Sacer (kutsal) olarak kullanımı için bk. Strab. VII. 6. 1; VII. 3. 15; Anon. *Peripl. p. Eux.* 69.1.

³⁶¹ Str. 778-784; krş. Hdt. IV. 50.

³⁶² Ps.-Skyl. 26.

³⁶³ Strab. II. 4. 3.

³⁶⁴ Bk. yukarıda sf. 113 s.v. Diomedea Adaları.

3.3.3.1.1.13 Nestos Nehri

Trakya Bölgesi'nde yer alan nehir bugün Mesta-Karasu adıyla anılmaktadır (Hrt. 7). Ps.-Skymnos (str. 666-674) nehrin lokalizasyonunu Abdera kenti yakınına ve Bistonis Gölü'nün doğusuna yapmaktadır. Mitosa göre, Tethys ve Okeanos'un oğludur³⁶⁵. Nehir Abdera kentinden Ege Denizi'ne dökülmektedir³⁶⁶. Strabon (VII. F44) nehrin sık sık yatağından taşmakta olduğunu aktarmaktadır.

3.3.3.1.1.14 Pantikapes Nehri

Herodotos'a (IV. 54) göre kuzeydeki bir çölden doğan nehir (= Inhul?), Aroteres (sabancı) İskitlerini geçtikten sonra Hylaia (Ağaçlık) bölgesine gelir ve buradan sonra Borysthenes'e dökülür (Hrt. 9)³⁶⁷. Ps.-Skymnos (str. 850) nehirden Limnai halkını ve çoban boyları olarak adlandırdığı dindar İskit halkarını anlatırken bahsetmektedir.

3.3.3.1.1.15 Peneios Nehri

Ps.-Skymnos (str. 611-613) Peneios Nehri'ni Tempe vadisinden Pelion yakınında bulunan Boibeis isimli bir göle aktığından bahsetmektedir.

Nehrin bugünkü adı Pineios'tur. Önceden bir göl olduğunu söylenen Thessalia'nın iç kısmı, depremler sonucu bir vadi (Tempe Vadisi) oluşmasıyla göl, nehre dönüşmüştür. Makedonya ile Thessalia'yı birbirinden ayıran³⁶⁸ Peneios Nehri Thessalia'nın ortalarından pek çok nehirle beslenerek akmaktadır. Nehir, Thessalia'daki Pindos Dağı'ndan doğar, doğuya doğru akar ve Larissa kentinden Tempe Vadisini aşarak denize dökülür. Larissa'dan nehrin ağzına kadar 240 *stadia*'dır³⁶⁹.

3.3.3.1.1.16 Rhodanos Nehri

Avrupa'nın en büyük nehirleri arasında sayılan Rhodanos (= Rhône) Nehri³⁷⁰, kaynağını Alp Dağları'nın kuzey eteklerinden ve Adriyatik Denizi'nin kuzey batısından alarak Sardinya Denizi'ne dökülür³⁷¹ (Hrt. 2). Ps.-Skymnos (str. 208) nehrin Rhodanousia kentinden aktığını be-

³⁶⁵ Hes. *Theog.* 341.

³⁶⁶ Hdt. VII. 127; Paus. VI. 5. 4.

³⁶⁷ Ayrıca bk. Diehl 1949, 826-827.

³⁶⁸ Strab. IX. 5. 1.

³⁶⁹ Strab. IX. 5; VIII. 8. 5; ayrıca bk. Hdt VII. 129.

³⁷⁰ Ps.-Skyl. 69; Strab. IV. 1. 11; IV. 1. 14.

³⁷¹ Polyb. III. 47.

lırtmektedir. Nehrin ağızları hakkında çeşitli bilgiler bulunmaktadır. Antik yazarlardan Polybios nehrin iki, Artemidoros üç, Timaios beş, Apollodoros ise yedi ağza sahip olduğunu dile getirmektedir³⁷². Nehir, gemi ulaşımına elverişli olmakla birlikte³⁷³ suyunu Lemanus (= Geneve) Gölü'nde depolamakta³⁷⁴ ve Eridanos (= Po) Nehri ile suyu karışmaktadır³⁷⁵.

3.3.3.1.17 Strymon Nehri

Mitosa göre, Strymon, Okeanos ve Tethys'ün oğludur³⁷⁶. Bugün Bulgaristan ile Hellas sınırını oluşturan nehir Struma-Karasu adını taşımaktadır. Ps.-Skymnos (str. 623) nehrin kıyısında Bottiaia halkının yaşadığını söylemektedir. Antikçağda Makedonya ile Trakya'yı birbirinden ayırmaktadır³⁷⁷. Kaynağını Rhodope yakınındaki Agriane topraklarından almakta³⁷⁸ ve denize dökülmeden önce bir göl oluşturmaktadır³⁷⁹. Nehrin döküldüğü denize Strymonikos Körfezi adı verilmektedir ki bu körfez adını nehirden almaktadır³⁸⁰. Ps.-Skymnos, nehrin döküldüğü noktaya Νηρηίδων χορούς (Nereidlerin dans pisti) adını vermektedir. Bu isim pek yaygın olmasa da deniz nympheleri olan Nereidlerden³⁸¹ bahsetmektedir. Nitekim Nereidler mitolojide danslarıyla ünlü nymphelerdir³⁸².

3.3.3.1.18 Sybaris Nehri

Ps.-Skymnos (str. 338-339) nehrin adını bir kente verdiğiinden bahsetmektedir. Nehir bugün Coscile adıyla anılmakta ve İtalya'nın Calabria Eyaleti'nden denize dökülmektedir (Hrt. 3). Nehrin suyundan içen atları ürkekleştirdiği bu yüzden de atları nehirden uzak tuttıkları söylenmektedir³⁸³.

³⁷² Apoll. Rhod. *argon*. IV. 634; Diod. V. 25. 3; Strab. IV. 1. 8.

³⁷³ Aristot. *Met*. I. 13; Strab. IV. 1. 11.

³⁷⁴ Mela II. 79; Strab. IV. 6. 6.

³⁷⁵ Apoll. Rhod. *argon*. IV. 627.

³⁷⁶ Hes. *Theog*. 339; Hyg. *Fab. preface*.

³⁷⁷ Ps.-Skyl. 66-67.

³⁷⁸ Strab. VII. F37.

³⁷⁹ Mela II. 30.

³⁸⁰ Strab. VII. F35.

³⁸¹ Bk. Hes. *Theog*. 240.

³⁸² Anth. Gr. VI. 349; Nonnus *Dion*. XLVIII. 190-195; Callist. XIV.

³⁸³ Strab. VI. 1. 13.

3.3.3.1.1.19 Tyras Nehri

Derin bir nehir olarak tanımlanan Tyras Nehri (str. 798-802) Ps.-Skymnos'un belirttiğine göre bitek arazilere sahiptir. Kıyısında balık tacirleri için satış yerleri bulunmakta ve elverişli, gemilerle girilebilir bir akıntıya sahiptir. Kıyısında aynı ismi taşıyan bir kent yer almaktadır.

Bugün Dinyester Nehri adını taşıyan nehir antikçağda Dakia ve Sarmatia ülkelerini birbirinden ayırmaktadır³⁸⁴. Nehrin adı Ps.-Skylaks tarafından *Tyris* olarak verilmektedir³⁸⁵. Herodotos'a (IV. 51) göre nehir kaynağını İskit ülkesi ile Neuris arasında sınır teşkil eden bir gölden almaktadır³⁸⁶.

3.3.3.1.2 Bölgeler

3.3.3.1.2.1 Aitolia

Hellas'ın bölgelerinden biri olan Aitolia, Akarnania'dan sonra gelir (str. 473-480) ve iç kesimlerde Lokris Bölgesi'ne ve Ainianialıların topraklarına kadar uzanmakta ve bu bölgede aynı isimli bir de kent yer almaktadır³⁸⁷. Bölge Aitolos tarafından iskân edilen kentlere ev sahipliği yapmaktadır³⁸⁸. Bölgenin asıl sakinleri Kuret halkıdır. Aitolos'un Elis'ten gelişiyle beraber sürülen Kuret halkı yerine yerleşilmiştir³⁸⁹.

3.3.3.1.2.2 Akhaia Phthiotis

Malia Körfezi'nin kuzeyinde yer alan burnu üzerindeki bölgedir³⁹⁰. Ps.-Skymnos da (str. 605) kentin bu körfezin kıyısında olduğundan bahsetmektedir.

3.3.3.1.2.3 Akhilleios Dromos

Hellence "Akhilleus'un Pisti" anlamına gelen *Akhilleios Dromos* (= Tendrovskaja Kosa, Ukrayna) adını, adından da anlaşıldığı üzere, Akhilleus'tan almaktadır. Ps.-Skymnos (str. 820-822) nehir kıyısında uzun ve dar şekilli tasvir ettiği bu yeri Taurike Kherrhonesosu (= Kırım Yarımadası) ile birleştiğini söylemektedir. 1000 *stadia* uzunluğunda, doğu-batı uzantılı; en geniş yeri iki *stadia* ve en dar yeri dört *plethron* olan sahil şeridi, ortasına yakın bir yerden 40

³⁸⁴ Ptol. *Geog.* III. 5. 6.

³⁸⁵ Ps.-Skyl. 68.

³⁸⁶ Krş. Strabon (II. 4. 6) nehrin kaynağının bilinmediğini aktarmaktadır.

³⁸⁷ Ps.-Skyl 35.

³⁸⁸ Strab. VIII. 3. 33.

³⁸⁹ Strab. X. 3. 1-8; Hom. *Il.* 9. 529-05.

³⁹⁰ Ps.-Skyl. 63; Strab. IX. 5. 1.

stadia genişliğinde ve 60 *stadia* uzunluğunda bir kıstak ile anakaraya bağlanmaktadır³⁹¹. Burası, Akhilleus'un bir düşman gemisiyle Pontos'a girmesinin ardından zaferini kutlamak için yanaştığı ince uzun bir sahil şerididir. Anlatılanlara göre Akhilleus burada zafer kutlamaları için yarışmalar düzenlemiş ve kendisi de rutin egzersizlerini bu sahil şeridinde yapmıştır³⁹². MÖ IV. yüzyıla kadar uzanan epigrafik buluntular Olbialıların burada Akhilleus adına atletik yarışmalar ve oyunlar düzenlediğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu ismin Akhilleus onuruna düzenlenen oyunlardan da konmuş olabileceği de düşünülmektedir³⁹³.

3.3.3.1.2.4 Arkadia

Peloponnesos Yarımadası'nın merkezinde konumlanan Arkadia Bölgesi Ps.-Skymnos tarafından (str. 525-526) bölgenin en büyük halkına sahip olduğu ve bu halkın yerel vir halk olduğu söylenmektedir. Kuzeyinde Akhaia, güneyinde Lakonia, batısında Elis ve Messenia, doğusunda Argolis bölgeleri ve Argolis Körfezi ile komşudur. Bölge yarımadanın en çok yer kaplayan bölgesi olup topografya açısından dağlık bir araziye sahiptir³⁹⁴.

3.3.3.1.2.5 Boiotia

Phokis'ten sonra gelen Boiotia, Ps.-Skymnos (str. 488-501) tarafından son derece elverişli ve geniş bir ülke olarak betimlenmektedir. Deniz ticareti açısından üç farklı denizden faydalandığını ve bu denizlerdeki limanları vasıtasıyla Adriyatik, Kıbrıs, Mısır, Makedonya, Thessalia ve adalara yelken açılabilirdiğini söylemektedir. Bölge, Korinthos Körfezi'nden İtalya, Sicilya ve Afrika kıtalarından emtia almaktadır. Euboia Adası yönünde Euripos Boğazı'na kıyısı vardır. Aulis, Tanagria ve Thespiiai'ı barındıran bölgenin bir yandan Mısır, Kıbrıs ve adalara; diğer yandan Makedonya, Propontis ve Hellespontos'a açılan limanları bulunmaktadır³⁹⁵. Bölge iç kesimde Thebai kentini de barındırmaktadır³⁹⁶.

³⁹¹ Strab. VII. 3. 19.

³⁹² Mela II. 5; Plin. *nat.* IV. 26; krş. Schol. Pind. Nem. IV. 79b.

³⁹³ Hedreen 1991, 317-318; Boedeker – Sider 2001, 167-168.

³⁹⁴ Strab. VIII. 8. 1.

³⁹⁵ *FGrHist* 70 F119; Strab. IX. 2.

³⁹⁶ Ps.-Skyl. 59.

3.3.3.1.2.6 Elis

Akhaialılardan sonra gelen Elisliler (str. 516-521) Peloponnesos Yarımadası'nın kuzeybatı yakasını iskân ederler. Bölge içinde aynı adı taşıyan bir de kent bulunmaktadır³⁹⁷.

3.3.3.1.2.7 Iapygia

Ps.-Skymnos (str. 362-363) Iapygia'nın Ion Geçişinin (*poros*) girişinde konumlandığını belirtmektedir. Keraunia Dağları'ndan İliya sahili boyunca Iapygia 6125 *stadia*'dır³⁹⁸. Tarentum ile Iapygia arasını ise Plinius (*nat.* III. 16), 32 mil olarak vermektedir. Herodotos, Iapygia'da Brentesion Limanı ve Tarentum arasında yabancı bir halkın ikamet ettiğini belirtmektedir³⁹⁹. Thukydides, Iapygia'yı Ion Körfezi'nde şeklinde belirtmektedir⁴⁰⁰. Strabon (VI. 3. 5) ise bu bölgenin bir burun olduğunu ve bazılarınca Iapygia, Messapia, Kalabria ya da Salentum olarak adlandırıldığını aktarmaktadır.

3.3.3.1.2.8 Illyris

Adriyatik Denizi'ne giriş yapılırken batı yakada kalan bölgeye verilen addır⁴⁰¹. Ps.-Skymnos (str. 415-425) buradaki toprakların İliyalılarda iskân edildiğini ve Adriyatik sahilinin bir kısmını kapladıklarını, asil ve monarşik yönetim sürdüklerini, misafirperver, adil, sosyal ve dindar olduklarını söylemektedir. Strabon bu bölgenin kıyı karşısında pek çok adanın bulunduğunu⁴⁰² ve bölgenin önceleri kalabalık, kayalık ve dağlık olduğunu söylemektedir⁴⁰³.

3.3.3.1.2.9 İtalya

Alp Dağları'nın eteklerinden başlayan İtalya'ya eski yazarlar Oinotria adını verirlerdi ki Oinotria, Sicilya Boğazı'ndan Tarentum ve Poseidonia körfezlerine kadar uzanırken İtalya adındaki topraklar Alp Dağları'nın eteklerine hatta Tyrrhenia ve Istria'ya kadar uzanırdı⁴⁰⁴. Sophokles'in alıntısına da değinen Dionysios sınırlarını Tiren Denizi'ne ve Liguria'ya dayandırır⁴⁰⁵. Aristoteles ise Oinotria'yı Skylletikos (= Squillace) Körfezi ile Lametikos (= Saint Eufemia) Körfezi arasında

³⁹⁷ Ps.-Skyl. 43.

³⁹⁸ Strab. II. 4. 3.

³⁹⁹ Hdt. IV. 99.

⁴⁰⁰ Thuk. VI. 30.

⁴⁰¹ Dion. *Per.* 96; Strab. II. 5. 20; Mela I. 18.

⁴⁰² Strab. II. 5. 20.

⁴⁰³ Strab. VII. 9. 7. Ayrıca gelenekleri için bk. Hdt. 1.196.

⁴⁰⁴ Strab. V. 1; VI. 1. 4; Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 12.

⁴⁰⁵ Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 12; Nauck 1856, 209 F538.

kalan, İtalya'nın Sicilya Adası karşısındaki burnu olarak tanımlar⁴⁰⁶. Ps.- Skymnos'un str. 244-247, 247-252, 330-336 arasında bahsettiği yerler İtalya topraklarında yer almaktadır.

Ps.-Skymnos (str. 304) İtalya'nın Hellen kolonileri nedeniyle buranın "Batıdaki Büyük Hellas" olarak nitelendirildiğinden bahseder. Polybios (II. 39) sadece Büyük Hellas (Μεγάλη Ἑλλάς) terimini kullansa da Plinius (*nat.* III. 15) bu konuda bir ayrıntı sunmaktadır⁴⁰⁷: Auson Denizi'nde yer alan Tarentum, Skylletikos ve Lokroi körfezleriyle çevrili olan İtalya'nın güney sahillerine verilen isimdir. Strabon (VI. 1. 2) ise Sicilya Adası'nın da bu terim kapsamında olduğunu söylemektedir.

3.3.3.1.2.10 Kampania

Ps.-Skymnos (str. 245-246) Kampania halkıyla birlikte yaşadıklarını söylemektedir. Kampania'ya güneyden komşu olan Leukania, İonia Denizi kıyısında yer almaktadır. Deniz kenarındaki uzunluğu 650 *stadia*'dır⁴⁰⁸. Ps.-Skylaks (12) ise sahil boyunca 6 gün 6 gecelik bir deniz seyahati sürdüğünü yazmaktadır.

3.3.3.1.2.11 Keltike

Eserde (str. 167-169) Gadeira ve Tartessos'un kuzeyine konumlandırılan Keltike Bölgesi Sardinya Adası'na doğru uzanmakta ve denizde son bulmaktadır. Keltler, Herakles Sütunları'nın kuzeyinde, İberya'daki Alp Dağları'nın ötesini iskân ederler⁴⁰⁹. Keltler, Pirene Dağları (τὰ Πυρηναῖα ὄρη) sayesinde İberya topraklarından ayrılmaktadır⁴¹⁰. Batıda Pirene Dağları'ndan doğuda Ren (Ῥῆνος) Nehri'ne; kuzeyde Pirene Dağları'nın okyanus kıyısındaki kuzey uzantılarından Ren Nehri'nin döküldüğü yere ve güneyde Marsilya ile Narbonne Denizi'nden Ren Nehri'nin kaynağına kadar uzanmaktadır⁴¹¹.

Ps.-Skymnos (str. 183-187) Kelt geleneklerinin Hellenlerle aynı olduğunu söylemektedir. Nitekim Ephoros (*FGrHist* 70 F131), Keltlerin Hellenlere hayran olduklarını söylemektedir. Hellenlerle benzer gelenekleri kullandıkları hususunda ise kilo almamaya, göbek yapmama özen gösterdiklerini, hatta beden ölçüsünü aşan gençlerin cezalandırıldıklarından bahsetmektedir.

⁴⁰⁶ Aristot. *Pol.* 7.1329b.

⁴⁰⁷ Ayrıca bk. Maddoli 2015, 43-57.

⁴⁰⁸ Strab. VI. 1. 1.

⁴⁰⁹ Hdt. II. 33; Strab. IV. 1. 1. Keltler hakkında daha geniş bilgi için bk. Radin 1996; King 2000.

⁴¹⁰ Polyb. III. 39.

⁴¹¹ Strab. IV. 1. 1; ayrıca Ephoros yorumu için bk. Strab. IV. 4. 6; *FGrHist* 70 F131; str. 176-177.

3.3.3.1.2.12 Khaonia

Ps.-Skymnos (str. 444) bu yöre halkının barbarlara ait küçük bir bölgede yaşadıklarını söylemektedir. Epiros'un kuzeybatısındaki bölgeye verilen isimdir. İliya topraklarından sonra yer almakta ve Halkı köylerde yaşamaktadır. Deniz kıyısında yerleşkeleri olsa da Hekataios (*FGrHist* 1 F105), Epeiros'un ortalarında bir yere konumlandırmaktadır⁴¹².

3.3.3.1.2.13 Lakonia

Ps.-Skymnos (str. 520-522, 549-553; 597-599) Peloponnesos Yarımadası'nın güneyinde konumlandırmaktadır. Buradan Girit'e bir günlük deniz yolculuğu mesafesi olduğundan bahseder. Ayrıca 10 bin kolonis ile Trakhis'teki Herakleia kentini kurmuşlardır. Peloponnesos Yarımadası'nın güneyinde Tainaron ve Malea burunlarında ikamet etmektedirler.

3.3.3.1.2.14 Leukania

Kampania Bölgesi Güney İtalya'nın batı sahilinde Tiren Denizi kıyısında yer almaktadır. Sahil boyunca 1 günlük deniz mesafesine sahiptir⁴¹³. Ps.-Skymnos (str. 245-246) Kampania halkıyla birlikte yaşadıklarını söylemektedir.

3.3.3.1.2.15 Lokris

Ps.-Skymnos'un (str. 587-594) dediği üzere de bölge Boiotia'nın karşısında yer almaktadır. Toprakların ilkin Amphiktyon tarafından yönetilmiş, sonra ie Lokros'un babası Physkos tarafından. Dediğine göre Leleglere Lokris adını veren Lokros'tur. Bu bölge halkı, Euboia Körfezi'nin güneybatı yakasını iskân etmektedirler⁴¹⁴. Deukalion'un soyunun hâkimi olduğu Lokrisliler, kuzeyde Epiknidia Lokrislileri ve güneyde Opountia Lokrislileri olarak ikiye ayrılırlar⁴¹⁵. Lokrisliler adını Leleglerin lideri olan, Physkos oğlu Lokros'tan almaktadır⁴¹⁶.

⁴¹² Ps.-Skyl. 28.

⁴¹³ Ps.-Skyl. 10.

⁴¹⁴ Ps.-Skyl. 60; Dion. *Per.* 426; Hom. *Il.* II. 535.

⁴¹⁵ Strab. IX. 3. 1; 17; ayrıca bk. aşağıda sf. 180 s.v. Ozolai Lokrislileri; str. 480-482.

⁴¹⁶ Eustath. *Il.* I. 425; Strab. VII. 7. 2.

3.3.3.1.2.16 Magnesia

Thessalia Bölgesi'nin doğu ucunda kalan burun üzerinde, Pelion Dağı ile Peneios Nehri arasında (str. 605) konumlanmıştır⁴¹⁷.

3.3.3.1.2.17 Makedonia

Peneios Nehri kuzeyinde kalan bölgeye Makedonia (= Makedonya) adı verilmektedir⁴¹⁸. Ps.-Skymnos da bölgenin konumunu farklı açıdan vererek nehrin aktığı Tempe Vadisi ile Olympus Dağı'nın kuzeyine konumlanmaktadır. Önceki adı Ematia'dır. Adını Makedon isimli mitolojik bir kahramandan alan bölge⁴¹⁹ kuzeyde Strymon Nehri ile Trakya'ya komşudur⁴²⁰.

3.3.3.1.2.18 Messenia

Messenialılar Elis'in güneyinde ve Peloponnesos Yarımadası'nın güneybatı köşesinde konumlanmaktadır (str. 516-521).

3.3.3.1.2.19 Phokis

Ps.-Skymnos (str. 485-487) Phokis'i Lokris'ten sonraya konumlandırmakta ve kolonizasyonun Sisypnos oğlu Ornytos'un oğlu Phokos tarafından yapıldığını bildirmektedir. Boiotia ile Lokrisliler arasında kuzeye doğru yerleşen halk bir Apollon Tapınağı'na ev sahipliği yapmaktadır⁴²¹. Bölge adını Sisypnos oğlu Ornytion oğlu Korinthoslu Phokos'tan almaktadır⁴²². Bölgenin önceki adı Tithorea'dır⁴²³.

3.3.3.1.2.20 Thrake

Thrake, antikçağda Trakya Bölgesi'ni tanımlayan bir adlandırmadır. Ps.-Skymnos Trakya'yı tanımlarken ilkin sadece Pontik Istros'a (= Tuna; Karadeniz Istrosu) kadar yukarı bölgeyi kaplar diyerek oldukça sığ bir tanımlama yapsa da (str. 664-665), daha sonradan Trakya'yı Propontis kıyısında tekrardan konumlandırır (str. 713-714). Bölge batıda Strymon Nehri'nden

⁴¹⁷ Strab. VII. F16; IX. 5. 1; Ps.-Skyl. 65; Hom. *Il.* II. 756-757.

⁴¹⁸ Strab. IX. 5. 1.

⁴¹⁹ Strab. VII. F11.

⁴²⁰ Ps.-Skyl. 66.

⁴²¹ Ps.-Skyl 37; Strab. IX. 3.

⁴²² Paus. II. 4. 3; X. 1.1.

⁴²³ Paus. II. 4. 3.

doğuda Pontos (= Karadeniz) Denizi'ne kadar uzanmaktadır⁴²⁴. Sinti, Bistoniai, Brygler gibi pekçok halk barındıran Trakya karışık halklara yurtluk yapmaktadır⁴²⁵.

3.3.3.1.2.21 Tyrrhenia

Herodotos (I. 94), Tyrrhenialıların (Lat. Etrusci) Lydia soyundan geldiğini aktarmaktadır: Manes oğlu Atys zamanında baş gösteren kıtlığın 18. yılında, oğlu Tyrrhenos ile beraber bir grup halkı Smyrna'dan (= İzmir) gemilere bindirerek gönderirler. Umbria'ya ulaşan kabile o yörede kentler kurar ve kendilerine Lydialılar yerine Atys'ün oğlunun adından Tyrrhenialılar derler⁴²⁶. Lesboslu Hellenikos (Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 28), Tyrrhenialıların önceden Pelasglar olarak anıldığını ve Tyrrhenia ismini İtalya'ya yerleştiklerinde edindiklerini anlatır. Ps.-Skylaks (17) Tyrrhenialıların topraklarının, Umbrialılardan sonra ve Tiren Denizi'nden Adriyatik Denizi'ne kadar uzandığından bahsetmektedir. Strabon ise (Strab. V. 2. 1) Tyrrhenialıların Tiber Nehri kıyısında olduklarını ve Tiren Denizi ile Sardinya Denizi'ne kıyısı olduğunu yazmaktadır.

3.3.3.1.2.22 Umbria

Umbria'dan hem bir bölge hem de bir halk olarak bahseden Ps.-Skymnos (str. 221, 225, 368) buranın iskânını Latinos'un yaptığını söylemektedir. Ayrıca Samnitlerden sonra yer aldıklarını ve Lydialılarınkine benzer gösterişli bir yaşamı tercih ettiklerini anlatır. Ps.-Skylaks (16), Umbria'nın Saunitlerden sonra geldiğini söylemektedir. Strabon ise (V. 2. 1), Sabinler ve Tyrrhenialıların arasında ikamet ettiklerini yazmaktadır.

3.3.3.1.3 Kentler

3.3.3.1.3.1 Abdera

Nestos Nehri ağzının doğu yakasında yer alan kent bir sahil kentidir⁴²⁷. Kentin ilk kurucusu Klazomenailılar arasından Timesios'tur. Timesios ve kolonistler, kent civarında yaşayan Trakya halkı olan Bistonialılar tarafından kentten sürülürler. Daha sonraları Pers baskısından kaçan Teoslular kenti kolonize ederler⁴²⁸. Kent adını, mitos ve Ps.-Skymnos'a (str. 666-669)

⁴²⁴ Ps.-Skyl. 67; krş. Strab. VII. 5. 1. Bölgenin tam sınırları için bk. Valeva *et al.* 2015, 13-14.

⁴²⁵ Strab. XII. 3. 20; VII. F48; Apollod. *Bib.* II. 5. 8; Hdt. VI. 45; VII. 110; 185.

⁴²⁶ Strab. V. 2. 2; Plin. *nat.* III. 8; Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 27; Tac. *Ann.* IV. 55.

⁴²⁷ Strab. VII. F47, Arr. *An.* I. 11.4.

⁴²⁸ Hdt. I. 168; ayrıca bk. Strab. VII. F44; XIV. 1. 30; Valeva *et al.* 2015, 36.

göre, Abderos'tan almaktaysa da mitolojik kurucusu Herakles'tir⁴²⁹. Kent bugün Hellas Trakya'sının Ksanthi Bölgesi'nde yer almaktadır (Hrt. 7).

3.3.3.1.3.2 Agathe

Bugün Fransa'nın Agde kentidir. Agathe kenti barbar saldırılarına karşı Marsilyalılar tarafından kurulmuştur⁴³⁰ (Hrt. 11).

3.3.3.1.3.3 Ainos

Ps.-Skymnos (str. 696-697) kenti Maroneia'dan sonraya konumlandırmakta (Hrt. 7) ve Mityleneli Aitolialıların kurduğunu söylemektedir. Bugün Edirne ili Enez ilçesinin Saros Körfezi kıyısında konumlanan antik kenttir. Kent, Hebros (= Meriç) Nehri ağzında yer alır. İlk kurucuları Alopekonesoslulardır, sonradan Mitylene (= Midilli Adası) ve Kymelilerce (= Aliğa, İzmir) kolonize edilmiştir⁴³¹. Herodotos (VII. 58) ve Thukydides (VII. 57) daha genel bir bilgi vererek kentin Aiolia kolonisi olduğunu söylemektedir. Strabon (VII. 6. 1), kentin önceki adının Poltyobria; Stephanos Byzantinos (s.v. Αἴνοϋ) ise Apsynthos olduğunu ve Kymelilerce kolonize edildiğini söylemektedir.

3.3.3.1.3.4 Akanthos

Akte (Athos) Yarımadası'nda, Kserkses tarafından kesilen kıstak üzerinde yer almaktadır⁴³² (Hrt. 5). Akanthos (= Ierissos, Hellas) kenti, Ps.-Skymnos'un (str. 647) da alıntılıdığı üzere, Andrialılar tarafından kurulmuştur⁴³³. Adını Akanthos adında birinden aldığı söylenmektedir⁴³⁴.

3.3.3.1.3.5 Akarnania

Adını Alkmaion oğlu Akarnan'dan alan kent (str. 461-464), Alkmaion'un Troya Savaşı öncesi Thebai üzerine yaptığı sefer sırasında kendisi tarafından kurulmuştur⁴³⁵. Bunun aksine Thukydides ise Amphiaraos oğlu Alkmeon'un⁴³⁶ annesini öldürdükten sonra aldığı bir keha-

⁴²⁹ Apollod. *Bib.* II. 5. 8. Ayrıca bk. aşağıda sf. 194 s.v. Abderos.

⁴³⁰ Strab. IV. 1. 5-6; Plin. *nat.* III. 5. Ayrıca bk. Domínguez 2004, 159.

⁴³¹ Strab. VII. F52.

⁴³² Hdt. VII. 22-23

⁴³³ Strab. VII. F31; F33; Thuk. IV. 84; Plut. *Quaes. Gr.* 30.

⁴³⁴ Steph. Byz. s.v. Ἀκανθοϋ.

⁴³⁵ Strab. X. 2. 26; VII. 7. 7.

⁴³⁶ Argos Amphilokhikon'un kurucusu olan Amphilokhos'un erkek kardeşidir (Strab. X. 2. 26).

net üzerine kenti kurduğunu ve kente oğlunun adını verdiğini anlatır⁴³⁷. Kent bugün de adını bulunduğu bölgeye vermiş ve hâlâ aynı isimle anılmaktadır (Hrt. 3).

3.3.3.1.3.6 Akragas

Bugün Sicilya'nın güneyinde konumlanan Agrigento kentidir (Hrt. 3). Akragas, Gela kurulduktan 180 yıl sonra Aristonous ve Pystilos önderliğinde kurulmuştur ve adını kentin yakınında akan aynı isimli bir nehirden alır⁴³⁸. Ps.-Skymnos (str. 292) Akragas'tan bir dor kenti olarak bahsetmektedir.

3.3.3.1.3.7 Alopekonesos

Kherrhonesos (= Gelibolu) Yarımadası'nın Ege Denizi'ne uzandığı ve Melas (= Saros) Körfezi'nin bittiği noktada, Limnai ile Elaious kentleri arasında yer almaktadır⁴³⁹ (Hrt. 7). Bugün kent Küçük Kemikli Burnu üzerinde Suvla Körfezi'nin kuzeyinde konumlanmaktadır. Kentin kuruluş mitosuna göre, kent tilki (*alopeks*) yavrusu görülen yerde kurulacaktır⁴⁴⁰. Kenti kuran topluluğa dair bilgi Ps.-Skymnos tarafından (str. 706) Aiolia olarak verilmektedir.

3.3.3.1.3.8 Ambrakia

Ps.-Skymnos (str. 453-455) Ambrakia'yı Molossoslulardan sonraya konumlandırmaktadır. Kent Korinthoslular tarafından Kypselos oğlu Gorgos'un önderliğinde kurulmuştur⁴⁴¹. Kente ilişkin kalıntılar bugün Hellas'ın Arta kentinde konumlanmaktadır (Hrt. 3).

3.3.3.1.3.9 Amphipolis

Strymon Nehri kıyısındaki Amphipolis (= Amfipoli, Hellas) kenti Atinalılar tarafından kolonize edilmiştir⁴⁴² (Hrt. 5). Kentin kuruluşu MÖ 437/436 yıllarına rast gelmektedir. Strabon (VII. F35), kentin nehir ağzından 20 *stadia* yukarıda konumlandığı söylemektedir.

⁴³⁷ Thuk. II. 102.

⁴³⁸ Thuk. VI. 4. 4.

⁴³⁹ Strab. VII. F52; ayrıca bk. Loukopoulou 2004, 904.

⁴⁴⁰ Steph. Byz. s.v. Ἀλωπεκόννησος.

⁴⁴¹ Strab. VII. 7. 6; X. 2. 8. Ambrakia üzerine "Ambrakika" adlı bir eser kaleme alan Athanadas'a göre Gorgos, Kypselos'un erkek kardeşidir (*FGrHist* 303 F1). Ayrıca bk. Gehrke – Wirbelauer 2004, 354-355.

⁴⁴² Thuk. IV. 102.

3.3.3.1.3.10 Anaktorion

Thukydides (I. 55. 1), kenti Ambrakia Körfezi'ne konumlandırırken Ps.-Skylaks (34) Anaktorion Körfezi'ne konumlandırmaktadır (Hrt. 3). Kent Ps.-Skymnos'a göre (str. 459-460) Akarnania ve Korinthoslular tarafından birlikte kolonize edilmiştir. Strabon (X. 2. 2) bu konuda kentin sadece Akarnanialıların toprakları üzerinde Aktion kenti yakınlarında konumlandığını söylemektedir. Peloponnesos Savaşları öncesinde kent, Korinthos ve Korkyralıların ortak mülküdür⁴⁴³. Kent bugün Hellas'ın Vonitsa kentinin 4 km batısında konumlanmaktadır⁴⁴⁴.

3.3.3.1.3.11 Anthedon

Boiotia Bölgesi'nde Euripus (= Eğriboz) Boğazı kıyısında (str. 500) ve Messapios Dağı eteklerinde kurulu kent kimilerine göre adını aynı isimli bir nymphe, kimine göre ise Atlas kızı Alkyone'nin Poseidon'dan olma oğlu Anthas'tan almaktadır⁴⁴⁵ (Hrt. 6). Bugünkü kalıntılar Loukisia köyü yakınlarında yer almaktadır.

3.3.3.1.3.12 Antigoneia

Khalkidike Yarımadası'nın batı sahilinde bulunan kent Antigonos II Gonatas tarafından MÖ III. yüzyıl civarında inşa edilmiştir⁴⁴⁶ (Hrt. 5).

3.3.3.1.3.13 Antipolis

Antipolis kenti Massalia kolonileri arasında sayılmaktadır⁴⁴⁷. Kent, bugün Fransa'nın Côte d'Azur kıyısındaki Antibes liman kenti olmalıdır⁴⁴⁸ (Hrt. 1I).

3.3.3.1.3.14 Apollonia

Bazı antik yazarlar kentin sadece Korinthoslularca, bazıları ise, tıpkı Ps.-Skymnos gibi (str. 439-440), Korkyra ve Korinthoslular tarafından beraberce kurulduğunu aktarmaktadır⁴⁴⁹. Apollonia (= Pojani, Arnavutluk; Hrt. 3) kenti bazı antik yazarlarca Aias, kimilerince ise Aous (= Vjosë) adı verilen nehir yakınında kurulmuştur⁴⁵⁰. Ps.-Skylaks'a (26) göre 50, Strabon'a

⁴⁴³ Thuk. I. 55. 1.

⁴⁴⁴ Strauch 2006a.

⁴⁴⁵ Paus. IX. 22. 5.

⁴⁴⁶ Steph. Byz. s.v. Αντιγόχεια.

⁴⁴⁷ Strab. IV. 1. 9. Ayrıca bk. Smith 1854 s.v. Antipolis.

⁴⁴⁸ Ayrıntılı bilgi için bk. Domínguez 2004, 159.

⁴⁴⁹ Thuk. I. 26; Strab. VII. 5.8; Paus. V. 22. 4; ayrıca bk. Wilkes – Fischer-Hansen 2004, 328.

⁴⁵⁰ Ps.-Skyl. 26; Strab. VI. 2. 4; VII. 5. 8.

göre ise 60 *stadia* denizden içeride konumlanmakta ve Epidamnos ile arasında karadan iki günlük mesafe bulunmaktadır⁴⁵¹. Kentin mitolojik kurucusu olarak Phoibos Akersekomas, saç kesilmemiş Apollon gösterilmektedir⁴⁵².

3.3.3.1.3.15 Apollonia [Pontika]

Pontos'un batı yakasında konumlanan kent bugün Bulgaristan sınırları içinde kalan Sosopol kenti içerisinde⁴⁵³ (Hrt. 8). Kentin kuruluş tarihini Kyros'un krallığı (MÖ 559-530) üzerinden 50 yıl öncesi olarak veren Ps.-Skymnos'a (str. 730-734) göre kent MÖ 610/609 yılında Miletoslular tarafından kolonize edilmiştir. Kentin kurucusunun Miletoslu *philosophos* Anaksimandros'un olduğu söylenmektedir⁴⁵⁴.

3.3.3.1.3.16 Arethousa

Ps.-Skymnos (str. 635) kenti Olynthos'tan sonraya ve Pallane'den öncesine konumlandırmaktadır (Hrt. 5). Kent, Bolbe (= Volvi) Gölü ile Strymonikos Körfezi arasında konumlanmaktadır⁴⁵⁵. Kent bugün de aynı isimle anılmakta ve Hellas'ın Volvi bölgesinde yer almaktadır.

3.3.3.1.3.17 Argos

Ps.-Skymnos'un bahsettiğinin aksine Argoslular, yarımadanın kuzeydoğu bölgesini, Argolis Körfezi'nin en iç noktasını iskân etmektedirler (Hrt. 6). Argolis Körfezi'nin sularının yıkadığı sahil yarım daire şeklinde uzanmakta ve burada deniz seyahati 150 *stadia*'dır⁴⁵⁶. Ps.-Skymnos (str. 532), Epheros'tan edindiği bilgiyle kentin Kissos ve Temenos ile beraber kolonileştirildiğini söylemektedir. Bu konuda antik kaynaklar incelendiğinde Strabon'un da Epheros'tan aynı bilgiyi edindiği göze çarpmaktadır⁴⁵⁷. Pausanias (II. 18. 6), kentin Orestes oğlu Tisamenos tarafından da yönettiğinden bahsetmektedir. Kent bugün de aynı isimle anılmaktadır.

⁴⁵¹ Strab. VII. 5. 8.

⁴⁵² Strab. V. 22. 3.

⁴⁵³ Grinevetsky *et al.* 2015, 722.

⁴⁵⁴ Ael. VH. III. 17; kentin kurucu üzerine tartışma için bk. Avram *et al.* 2004, 931.

⁴⁵⁵ Strab. VII. F36.

⁴⁵⁶ Ps.-Skyl 49.

⁴⁵⁷ Strab. VIII. 8. 5.

3.3.3.1.3.18 Argos Amphilokhikon

Kent, Ps.-Skymnos'a (str. 455-457) göre Ambrakia'dan sonra gelmekte ve *mantis* (kâhin) Amphiaraios'un oğlu Amphilokhos tarafından kurulmuştur⁴⁵⁸. Troya Savaşı'nın ardından adını bahsi edilen kurucusundan alan kent Ambrakia Körfezi kıyısında kurulmuştur. Esasen kentin kurulumu Troya Savaşı öncesinde Alkmaion tarafından gerçekleştirilmiştir⁴⁵⁹. Thebai üzerine sefere çıkan Alkmaion, Akarnania'nın kurulumuna iştirak etmiştir. Troya Savaşı'na katılmamış, onun yerine seferine devam edip oğlunun adını verdiği bu kenti kurmuştur⁴⁶⁰. Ps.-Skylaks tarafından bu kent Akarnania halkı arasında konumlandırılmıştır⁴⁶¹ (Hrt. 3).

3.3.3.1.3.19 Athenai

Bugün Hellas'ın başkenti olan Atina'dır (Hrt. 6). Herodotos'a (VIII. 44. 2) göre, Ps.-Skymnos'un da alıntısı dâhilinde, kent Pelasg soyundan gelmekte ve Kranaa (ya da Kranaoslular) olarak adlandırılmaktadır. Bu kent hakkındaki bilgisi Ps.-Skymnos (str. 559-565) kendi de belirttiği gibi Herodotos'tan edinmektedir. Kekrops⁴⁶² hüküm sürdüğünde Kekropis adını alan kent Erekhtheus zamanında tanrıça Athena'ya ithafen Athenai (= Atina) adını alır⁴⁶³.

3.3.3.1.3.20 Berga

Berga, Amphipolis kentinden 200 *stadia*'lık uzaklıkta ve Strymon Nehri üzerinde yer alan bir *kome* (köy) olarak tanımlanmaktadır⁴⁶⁴. Söz konusu yerleşim, Ps.-Skymnos'un bahsettiği gibi (str. 653), Antiphanes⁴⁶⁵ ile ün salmıştır. Bugün Hellas'ın Serres bölgesel birliğinde yer almaktadır.

⁴⁵⁸ Ayrıca bk. Gehrke – Wirbelauer 2004, 357.

⁴⁵⁹ *FGrHist.* 1 F102c; Thuk. II. 68. 3; Strab. X. 2. 26; VI. 7. 7.

⁴⁶⁰ Strab. VII. 7. 7.

⁴⁶¹ Ps.-Skyl. 34.

⁴⁶² Attika'nın mitolojik olarak bilinen ilk kralıdır. Gaia'dan doğmuştur ve bölgenin otokton halkı arasında sayılmaktadır (Apollod. *Bib.* III. 14; Hygin. *Fab.* 48; Diod. I. 28; Ovid. *Met.* II. 555).

⁴⁶³ Kent mitosu için bk. Hdt. VIII. 55; Plut. *Them.* 19; Erhat 1993, 72; ayrıca krş. Apollod. *Bib.* III. 14; Paus. I. 2. 6.

⁴⁶⁴ Strab. VII. F36.

⁴⁶⁵ İlk kez Skymnos tarafından bahsedilen Antiphanes (str. 653-655) MÖ IV. yüzyılda yaşamış Bergalı bir antik yazardır. "Güvenilmez Şeyler" (ἄπιστα) adlı bir eser kaleme alan yazar, absürt, abartılı ve dolayısıyla yalan anlatımlar yazmaktadır. Antik dönemde yazdığı abartılı ve absürt metinleri nedeniyle pek çok eleştiriye maruz kalmıştır (bk. Polyb. XXXIV. 6; Strab. I. 3. 1; II. 3. 5; Marcian. *Peripl.* I. 12). Nitekim antik dönemde bu tür eser veya metin yazan antik yazarlara Bergalı yakıştırması yapılmaktadır. Zira Berga kelimesi Hellenice

3.3.3.1.3.21 Beroia

Ps.-Skymnos'un (str. 625) son derece görkemli olarak tanımladığı kent, Bermios Dağı eteklerinde kurulu olan Makedonya kentlerinden birisidir⁴⁶⁶. Mitosa göre Beroia adını Beres isimli bir kralın kızından almaktadır⁴⁶⁷. Bugün Hellas'ın Karaferye (Veroia) kentidir (Hrt. 5).

3.3.3.1.3.22 Bizone

Dionysopolis'in 80 *stadia* kuzeyinde konumlanan kent⁴⁶⁸ (Hrt. 9) bugün Bulgaristan'ın kuzeyinde yer alan Kavarna'dır. Strabon kentin bir bölümünün bir deprem dolayısıyla yok olduğunu⁴⁶⁹, Mela ise kentin tamamının yok olduğunu söylemektedir⁴⁷⁰. Ps.-Skymnos (str. 758-760) kentin kurulumunun ya barbarlar ya da Mesembrialılar tarafından yapıldığını söylese de bu konuyla ilgili kesin bir veri bulunmamaktadır. Nitekim bu konu hâlâ şüpheli olup, kentin MÖ VI. yüzyılda Miletos veya bir Miletos kolonisi tarafından kurulduğu düşünülmektedir⁴⁷¹.

3.3.3.1.3.23 Boion

Boion kenti bugün Hellas'ın Phokis Bölgesi'ndeki Gravia kasabasının güneyinde konumlanmaktadır⁴⁷² (Hrt. 5). Epiknemidia Lokrislileri'nin batısı ve Ozolia (Hesperia) Lokrislilerinin kuzeyini kaplayan Doris Bölgesinde yer almaktadır. Bölge adını Doros'tan almaktadır. Bu Erineos, Kythnion ve Pindos ile birlikte bir *tetrapolis* oluşturmaktadır⁴⁷³.

3.3.3.1.3.24 Brentesion

Herodotos (IV. 99), Brentesion (= Brindisi; Hrt. 3) Limanı'nın Iapygia'da olduğunu söylemektedir. Ps.-Skymnos (str. 363-364) ise limanın sahiplerinin Oinotrialılar ve Messapialıların olduğunu bildirmektedir. Tarentum'dan Brentesion'a sahil boyunca 600 *stadia* ola-

βεργαίειν (abartmak, uydurmak) fiilinden türemektedir (Polyb. XXXIV. 5; Strab. II. 4. 2; ayrıca Bergalı Antiphanes için bk. Schincke – Schaaff 1838, 397; Passow 1843, 86).

⁴⁶⁶ Ps.-Skyl 66; Steph. Byz. s.v. Βέροια.

⁴⁶⁷ Steph. Byz. s.v. Μίεζα.

⁴⁶⁸ Arr. *Peripl. p. Eux.* 24. 4.

⁴⁶⁹ Strab. I. 3. 10; VII. 6. 1; Plin. *nat.* IV. 18.

⁴⁷⁰ Mela II. 22.

⁴⁷¹ Avram *et al.* 2004, 932.

⁴⁷² Funke 2006b.

⁴⁷³ Strab. VIII. 7. 1; IX. 4. 6; krş. Ps.-Skyl. 62; Diod. XI. 79. 5.

rak verilmektedir. Kara üzerinden ise zayıf bir insan için yol bir günlük yürüme mesafesindedir⁴⁷⁴.

3.3.3.1.3.25 Byzantion

Ps.-Skymnos (str. 717-720) kenti Selymbria'dan sonra gelecek şekilde Pontos (= Karadeniz) kıyısına konumlandırılmaktadır (Hrt. 8). Mitosa göre kent, Zeus ve Io'nun kızı Keroessa ile Poseidon'un oğlu Byzas tarafından kurulmuştur⁴⁷⁵. Kent Megaralılar tarafından Bosporos'un Trakya yönünde kurulmuştur⁴⁷⁶.

3.3.3.1.3.26 Delphoi

Ps.-Skymnos (str. 480-485) Delphoi kentinin, Pythikon Manteionu⁴⁷⁷ ile birlikte Euboia karşısında oturan Lokrislilerle sınır komşusu olduğunu bildirmektedir. Kent bugün Delphi olarak adlandırılmakta ve Parnassos Dağı'nın eteklerinde konumlanmaktadır (Hrt. 6). Dini bir yerleşim merkezi olan kent orakl merkezidir⁴⁷⁸.

3.3.3.1.3.27 Dionysopolis

Dionysopolis kenti bugün Bulgaristan sınırları içinde yer alan Güney Dobruja Bölgesi'nin Balçık kasabasıdır (Hrt. 9). Odessos kentine 200 *stadia* uzaklıkta bulunmaktadır⁴⁷⁹. Miletos kolonisi olan kentin⁴⁸⁰ adı daha sonra, Ps.-Skymnos'un (str. 751-755) da belirttiği üzere, yakında bulunan bir su akıntısına istinaden Krounoi olarak değiştirilmiştir. Ardından Matiopolis olarak adlandırılmıştır. Ancak karaya vuran bir Dionysos heykeli vesilesiyle kente tekrardan Dionysopolis adı verilmiştir⁴⁸¹. Mela, Krounoi limanı ve Dionysopolis kenti şeklinde bir ayrıma gitmektedir.

⁴⁷⁴ Strab. VI. 3. 5.

⁴⁷⁵ Steph. Byz. s.v. Βυζάντιον; Diod. IV. 49.

⁴⁷⁶ Kuruluş hikâyesi ve Byzas için bk. Arslan 2010, 5-14; ayrıca bk. Loukopoulou – Łaitar 2004, 915-916.

⁴⁷⁷ Bk. aşağıda sf. 182 vd. s.v. Pythikon Manteionu.

⁴⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bk. Oulhen 2004, 412-41; Karlsruhe 1997.

⁴⁷⁹ Arr. *Peripl. p. Eux.* 24. 4.

⁴⁸⁰ Strab. VII. 6. 1.

⁴⁸¹ Anon. *Peripl. p. Eux.* 78. 1; ayrıca bk. str. 751-755.

3.3.3.1.3.28 Ekhinos

Malia Körfezi'nin kuzeyinde konumlanan kent (Hrt. 5), mitosa ve Ps.-Skymnos'a (str. 604-605) göre, Ekhion tarafından kurulmuştur⁴⁸². Kentin kurucusuna ilişkin bilgi Ps.-Skymnos'tan edinilmektedir.

3.3.3.1.3.29 Elaious

Elaious kenti Kherrhonesos (= Gelibolu) Yarımadası'nın batı ucunda Hellespontos'un girişinde konumlanmaktadır (Hrt. 7). Bugün Eski Hisarlık olarak adlandırılmaktadır. Arkeolojik buluntular kentin kuruluş tarihini MÖ VII. yüzyılın son çeyreğine dayandırmaktadır⁴⁸³. MÖ VI. yüzyılda Atina hâkimiyetinde olan kent Lemnos (= Limni) Adası'nın Miltiades tarafından fethedilmesinde rol oynamaktadır⁴⁸⁴.

3.3.3.1.3.30 Elea

Ps.-Skylaks'ın (12) Leukan halkları arasında saydığı Hellen kenti Elea (= Velia, İtalya; Hrt. 3), Poseidonia kentinden 200 *stadia* uzaklıktadır⁴⁸⁵. Ps.-Skymnos (str. 252-253) kentin Massalia ve Phokaia kurması olduğunu bildirmektedir. Strabon (VI. 1. 1), kentin Phokaialılarca kurulduğu zaman *Hyele* olarak adlandırıldığını, kimilerinin ise bir su kaynağından ötürü Ele adını verdiğini aktarır. Bazıları ise, kentin adının -bugün Alento adıyla anılan nehrin antikçağdaki adı olan- *Elees*'ten geldiğini söylemektedir. Kent, Phokaia'nın Harpagos tarafından ele geçirilmesinden sonra bir grup Phokaialılarca kurulmuştur⁴⁸⁶.

3.3.3.1.3.31 Emporion

Aynı zamanda bir ticaret limanı olan Emporion kenti -antik kaynaklarda Emporium, Empoirae olarak da geçmektedir- Massalialılarca kurulmuştur. Ps.-Skymnos (str. 201-203), kentin kuruluşunda anakent olan Phokaia'nın rol aldığını dile getirmektedir⁴⁸⁷. Kent bugün İspanya'nın Empúries kenti sınırlarında yer almaktadır (Hrt. 1I).

⁴⁸² Steph. Byz. s.v. 'Εχίνοç.

⁴⁸³ Isaac 1986, 193; ayrıca bk. Loukopoulou 2004, 906.

⁴⁸⁴ Hdt. VI. 139-140.

⁴⁸⁵ Strab. VI. 1. 1. Ayrıca bk. Stillwell *et al.* 1976 s.v. Elea.

⁴⁸⁶ Hdt. I. 167. Ayrıca bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 263-265.

⁴⁸⁷ Ps.-Skyl 2; Liv. XXVI. 19. Ayrıca bk. Domínguez 2004, 164-165.

3.3.3.1.3.32 Epidamnos

Kimilerince Ionia Körfezi, kimilerince Adriyatik Denizi'ne girince sağ tarafta konumlandığı söylenmektedir⁴⁸⁸. Kent bugün Arnavutluk'un Durrës kentinde yer almaktadır (Hrt. 3). Strabon ve Ps.-Skymnos kentin sadece Korkyralılar tarafından kurulduğunu söylese de⁴⁸⁹, diğer antik yazarlar kentin kurulumuna Korkyra'nın kurucu kenti olan Korinthos'un da iştirak ettiği konusunda hem fikirdirler⁴⁹⁰. Kentin kurucusu Herakles soyundan Korinthoslu Heratoklidas oğlu Philios'tur⁴⁹¹. İlirya halkı olan Taulantioi ile komşudurlar⁴⁹².

3.3.3.1.3.33 Eretria

Euboia Adası'nda, Khalkis'ten sonra ikinci büyük kent Eretria'dır⁴⁹³ (Hrt. 6). Euripos Boğazı kıyısında konumlanan kent Troya Savaşı öncesinde kurulmuş, savaştan sonra Atinalı Aiklos tarafından (str. 575) iskân edilmiştir. Kent bugün de aynı isimle anılmaktadır.

3.3.3.1.3.34 Erineos

Epiknemidia Lokrislileri'nin batısı ve Ozolia (Hesperia) Lokrislilerinin kuzeyini kaplayan Doris Bölgesinde yer almaktadırlar. Bölge adını Doros'tan almaktadır. Kythnion, Pindos ve Boion ile birlikte bir *tetrapolis* oluşturmaktadır⁴⁹⁴. Erineos kenti bugün Pindus vadisinin kuzey çıkışında, Kastelli'nin kuzeybatısında konumlanmaktadır⁴⁹⁵ (Hrt. 5).

3.3.3.1.3.35 Euboia

Ps.-Skymnos'un (str. 287) sadece ismini vererek bahsettiği ve Sicilya Adası'nda konumlanan Euboia kenti (Hrt. 3) Leontineliler tarafından kurulmuştur⁴⁹⁶.

⁴⁸⁸ Thuk. I. 24; Diod. XII. 30; Dion. Hal. *Th.* 10.

⁴⁸⁹ Strab. VII. 5. 8.

⁴⁹⁰ Thuk. I. 24; Diod. XII. 30.

⁴⁹¹ Thuk. I. 24.

⁴⁹² Dion. Hal. *Th.* 10; Thuk. I. 24; Ps.-Skyl. 26. Ayrıca bk. Wilkes – Fischer-Hansen 2004, 330.

⁴⁹³ Hom. *Il.* II. 535-538; Strab. X. 1. 8; Ps.-Skyl. 58.

⁴⁹⁴ Strab. VIII. 7. 1; IX. 4. 6; karşı. Ps.-Skyl. 62; Diod. XI. 79. 5.

⁴⁹⁵ Funke 2006a.

⁴⁹⁶ Strab. VI. 2. 6. Ayrıca bk. Oehler 1894, 2830; Fischer-Hansen 2004, 191.

3.3.3.1.3.36 Gadeira

Herakles Sütunları'nın ötesinde Okeanos (= Atlas Okyanusu) kıyısında yer alan Gadeira⁴⁹⁷ bugün Cádiz olarak adlandırılmaktadır (Hrt. 1). Pherekydes bu yere Geryon miti dolayısıyla Erytheia adını vermiştir⁴⁹⁸. Herakles Sütunları'nın berisindeki bu yer Ps.-Skylaks'a (1; 111) göre iki adadan meydana gelmektedir. Plinius, Baitis (= Guadalquivir) Nehri'nin başladığı noktada ve Cebelitarık Boğazı'dan 25 mil uzaklıkta yer aldığını; 20 mil uzunluğunda, 3 mil genişliğinde ve çevresinin 15 mil olduğunu, ayrıca ana karaya en yakın yerinin 700 ayak uzaklıktan daha az olduğunu söylemektedir⁴⁹⁹.

Ps.-Skymnos (str. 160-162) kentin Tyroslu tüccarlarca alındığını ve kıyısındaki denizde büyük deniz hayvanlarının yaşadığını belirtmektedir. Söz konusu durum Aristoteles ile desteklenebilir bir niteliktedir. Nitekim Aristoteles, Tuna balıklarının bu civardaki varlığından söz etmektedir⁵⁰⁰.

3.3.3.1.3.37 Herakleia

Kent, Trakhis'in Lakonia bölgesi halkı olan Lakedaimonialılar tarafından Peloponnesos Savaşları'nın altıncı yılında kolonize edilmesiyle kurulmuştur⁵⁰¹. Malia halkının bulunduğu ülkede (Hrt. 5), Thermopylai'nın batısında ve Oita Dağları'nın eteklerinde konumlanmaktadır⁵⁰². İskân edilen yeni kent Trakhis'ten 6 *stadia* uzaklıkta yer almaktadır⁵⁰³. Kente ataları Herakles'in adından *Herakleia* adını veren Lakedaimonialılar bölgeyi kolonize etmek için halklarından ve Peloponnesos halklarından oluşan dört bin kolonist gönderirler. Kolonizasyona iştirak etmek isteyen altı bin civarında Hellen kolonist ile birlikte, Ps.-Skymnos'un (str. 597-599) da dediği üzere, toplamda on bin kolonist Trakhis'e gönderilerek bölge kolonize edilir⁵⁰⁴.

⁴⁹⁷ Hdt. IV. 8; Strab. III. 5. 3; Steph. Byz. s.v. Γάδειρα.

⁴⁹⁸ Strab. III. 5. 4

⁴⁹⁹ Plin. *nat.* IV. 36

⁵⁰⁰ Aristot. *de Mir. ausc.* 136.

⁵⁰¹ Thuk. III. 92.

⁵⁰² Paus. II. 23. 5; Ps.-Skyl. 2; Hdt. VII. 198.

⁵⁰³ Strab. IX. 4. 13.

⁵⁰⁴ Diod. XII. 59. 3-5.

3.3.3.1.3.38 Hestiaia

Euboia Adası kentlerinden olan Hestiaia/Histiaia⁵⁰⁵ (= Oreoi) adanın kuzeyine doğru Telethrios Dağı eteklerinde konumlanmaktadır (Hrt. 5). Adını Hyrieus kızı Hestiaia'dan alan kent⁵⁰⁶ Thessalia Bölgesi'nde yaşayan Perrhabialılarca (str. 615) boyunduruk altına alınmıştır⁵⁰⁷.

3.3.3.1.3.39 Himera

Hellen kenti olan Himera, Zankle ve Mylai kurmasıdır⁵⁰⁸. Zankle'den sonra kurulan kent Eukleides, Simos ve Sakos tarafından kurulur ve kolonistlerin çoğu Khalkis'tendir⁵⁰⁹. Ps.-Skymnos (str. 227-228) kenti Tauromenion ile yanyana anmaktadır. Ancak Himera kenti Sicilya Adası'nın kuzeybatı ucunda yer almaktayken (Hrt. 3), Tauromenion tam aksi yönde, güneydoğu uçta yer almaktadır. Kent bugün Termini Imerese'nin sınırlarında yer almaktadır.

3.3.3.1.3.40 Hipponion

İtalya'nın güney sahillerinde kurulu olan bu kent (Hrt. 3) Epizephyrioi Lokrislileri tarafından kurulmuştur⁵¹⁰. Ps.-Skymnos (str. 305-308) ise bu kentten bahsederken genel bir adlandırma ile Lokrisliler tarafından kurulduğunu belirtir. Kent bugün İtalya'nın Calabria Eyaleti'nin Vibo Valentino kenti içindedir.

3.3.3.1.3.41 Hybla

Strabon (VI. 2. 2), Hybla'nın (= Augusta?, İtalya; Hrt. 3) daha sonradan Megara olarak adlandırıldığından ve Dorlarca kurulduğundan bahseder. Kentin, Ps.-Skymnos tarafından Megaralılarca kurulduğu söylenmektedir⁵¹¹. Pausanias (V. 23. 6), Sicilya'da Hybla Gereatis ve Hybla Meizon adlarında iki tane Hybla olduğundan bahsetmektedir. Bunlardan Gereatis iskân edilmemiştir, Meizon ise Katana'nın bir yerleşkesidir.

⁵⁰⁵ Hom. *Il.* II. 535-538.

⁵⁰⁶ Scholl. Hom. *Il.* II. 537.

⁵⁰⁷ Strab. IX. 5. 17.

⁵⁰⁸ Ps.-Skyl. 13; Strab. VI. 2. 6; Thuk. VI. 5; Diod. XIII. 62; ayrıca bk. Oehler 1894, 2829-2830; Fischer-Hansen *et al.* 2004a, 119.

⁵⁰⁹ Thuk. VI. 5.

⁵¹⁰ Thuk. V. 5; Strab. VI. 1. 5. Ayrıca bk. Stillwell *et al.* 1976, s.v. Hipponium; Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 278-279.

⁵¹¹ Thuk. VI. 4; ayrıca bk. Fischer-Hansen 2004, 213.

3.3.3.1.3.42 Istros

Istros kenti (= Istria?, Constanța, Romanya), Ps.-Skymnos'un (str. 767-768) da alıntıldığı üzere, adını kurulduğu yerin yakınında Karadeniz'e dökülen Tuna Nehri'nden almaktadır⁵¹². Kent Istros haricinde Istria (Hrt. 9) ve Istropolis adlarıyla da anılmaktadır⁵¹³. Miletoslular tarafından MÖ. VII. yüzyılda kolonize edilmiştir⁵¹⁴. Ps.-Skymnos metninde kentin kuruluşuna ilişkin tarihlendirmeyi “İskitlerin Kimmerleri Bosporos'tan kovaladıkları zaman” (MÖ VII. yüzyıl) şeklinde vermektedir⁵¹⁵.

3.3.3.1.3.43 Kallatis

Herakleia'nın bir kolonisi olan Kallatis⁵¹⁶ (= Mangalia, Romanya) Bulgaristan ve Romanya sınırının birkaç km kuzeyinde yer almaktadır (Hrt. 9). Ps.-Skymnos (str. 763-764) kentin kuruluşu için tarihlendirmeyi I. Amyntas'ın Makedonya hâkimiyetine geçtiği zaman olarak vermektedir. Burada söz konusu olan Amyntas'ın, Makedonya'nın hangi kralı olduğunun şüpheli olmasıdır. Zira bu kral, I. Amyntas'tır (MÖ ca. 540-498). Ancak kentin kolonizasyonu için MÖ VI. yüzyıl, yani I. Amyntas zamanı düşünülse de arkeolojik buluntular henüz MÖ IV. yüzyılı, III. Amyntas zamanını göstermektedir⁵¹⁷. Ps.-Skymnos (str. 762) ayrıca kentin orakl gereği kurulduğundan bahsetmektedir. Epigrafik ve nümizmatik çalışmalar da kentin Delphoi Oraklı ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır⁵¹⁸.

3.3.3.1.3.44 Kamarina

Thukydides (VI. 5), Kamarina (= Ragusa, Sicilya; Hrt. 3) kentinin aslında Syrakousailılarca (str. 294) kendi kurulumlarından 135 yıl sonra kurulduğunu ve oikisteslerinin Daskon ve Menakolos olduğunu söyler. Gela'nın tyranı Hippokrates'in bir ayaklanma zamanında Kamarina topraklarına el koyduğunu aktarır. Diodorus (XI. 76. 4) ise Gelalıların Kamarina'nın asıl yerleşenleri olduğunu söyler.

⁵¹² Bk. str. 767-768; Hdt. II. 33.

⁵¹³ Diğer adlandırmalar için bk. *Istria*: Hdt. II. 33; Arr. *Peripl. p. Eux.* 24. 1; *Istros*: Steph. Byz.; Aristot. *Pol.* 1305b5; *Istropolis*: Mela II. 22; *Histropolis*: Plin. *nat.* IV. 18.

⁵¹⁴ Hdt. II. 33; Strab. VII. 6. 1; Plin. *nat.* IV. 18; ayrıca bk. Avram *et al.* 2004, 933; Phang *et al.* 2016, 154.

⁵¹⁵ Bk. Hdt. IV. 11-12.

⁵¹⁶ Memnon 21; Mela hatalı olarak Miletos kolonisi olduğunu aktarmaktadır, krş. Mela II. 22.

⁵¹⁷ Avram *et al.* 2004, 934.

⁵¹⁸ Avram – Lefèvre 1995.

3.3.3.1.3.45 Kardia

Kherrhonesos'un Melas (= Saros) Körfezi'nin güney kıyısında yer alan kent (Hrt. 7), Ps.-Skymnos'un (str. 698-700) da bahsettiği üzere, Miletos ve Klazomenailılar tarafından iskân edilir. Daha sonra ikinci iskânını ise Atinalılar üstlenir⁵¹⁹. MÖ 516 civarında bir orakl üzerine Kypselos oğlu Miltiades Trakya halkı olan Dolonklar ile Apsinthialıların savaşını önlemek amacıyla bu kent ile Paktye arasına 36 *stadia* uzunluğunda bir duvar çeker⁵²⁰.

3.3.3.1.3.46 Karystos

Ps.-Skymnos (str. 578) kentin Dryopeslilere ait olduğunu söyler. Dryopes (Dolops) halkının kralı olan Pylas'ın Delphi Tapınağı'na karşı işlediği suçun ardından kral Herakles tarafından öldürülür ve halkı topraklarından sürülür. Halkın bir kısmı Euboia Adası'na geçerek Karystos kentini kurarlar⁵²¹. Kent, adanın güneybatı ucunda Okhe Dağı eteğinde yer alan Myrtoos (Aigai, = Ege) Denizi kıyısında konumlanmakta ve adını Kheiron oğlu Karystos'tan almaktadır⁵²² ve hâlâ aynı isimle anılmaktadır (Hrt. 6).

3.3.3.1.3.47 Katane

Katane (= Catania, Sicilya; Hrt.3), Syrakousai'nin kurulumunun beşinci yılında Naksoslu Thukles ve Kalkisliler tarafından kurulmuştur, fakat oikistesisi Euarkhos olarak seçilmiştir⁵²³. Syrakousai'nin tyranı Hieron zamanında kentin adı Aitne olarak (MÖ 461) değiştirilmiştir⁵²⁴.

3.3.3.1.3.48 Kaulonia

Ps.-Skymnos kentin Kroton'dan gelen kolonistlerce kurulduğunu söylemektedir. Ayrıca kentin Akhaialılarca kurulduğu söylenmektedir⁵²⁵. Pausanias (VI. 3. 12) kentin Akhai kenti Aigion'dan gelen Typhon tarafından kurulduğunu; Aiakides oğlu Pyrrhos ve Taraslılar Romalılarla savaştığı sırada yıkıldığını söylemektedir. Kent, kıyısında bulunan ıssız bir *aulon*dan⁵²⁶

⁵¹⁹ Strab. VII. F52. Ayrıca bk. Loukopoulou 2004, 907.

⁵²⁰ Hdt. VI. 34-38.

⁵²¹ Diod. IV. 37; Thuk. VII. 57. 4.

⁵²² Strab. X. 1. 6; Steph. Byz. s.v. Κάρυστος.

⁵²³ Thuk. VI. 3. 3.

⁵²⁴ Strab. VI. 2. 3; Diod. XI. 49.

⁵²⁵ Strab. VI. 1. 10; Paus. VI. 3. 12. Ayrıca bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 265-266.

⁵²⁶ Hellence ἀλών (aulon); vadi, tepe, dere anlamlarına gelmektedir.

dolayı (str. 320-322) Aulonia olarak adlandırılmıştır⁵²⁷. Kent bugün İtalya'nın Calabria bölgesinde Monasterace kenti yakınında yer almaktadır (Hrt. 3).

3.3.3.1.3.49 Kerinthos

Euboia Adası kentlerinden olan Kerinthos'tan (= Mandudion) bahsederken Ps.-Skymnos (str. 576) "deniz kıyısında" konumlandığını (Hrt. 5) bildirmektedir⁵²⁸. Kent, Aigaia Denizi kıyısında, Khalkis'in kuzeydoğusunda konumlanmaktadır. Kentin yakınından Boudoros Nehri akmaktadır⁵²⁹. Ps.-Skymnos (str. 576) kentin Kothos tarafından kurulduğunu söylemektedir. Strabon bu konuda, Ion oğlu Ellops'un, Kothos ve Aiklos'un erkek kardeşi olduğu söylenmesinden ve kentin hâkimiyetinin Ellops'a geçtiğinden bahsetmektedir⁵³⁰.

3.3.3.1.3.50 Khalkis

Euboia Adası kentlerinden olan Khalkis⁵³¹ (= Chalkida) Boiotia'ya en yakın burunda, Euripos Boğazı kıyısında konumlanmaktadır (Hrt. 6). Kent Strabon'a göre⁵³², Troya Savaşı'ndan önce kurulmuştur. Troya Savaşı'ndan sonra ise Athinalılardan Kothos'un önderliğinde iskân edilmiştir. Ps.-Skymnos'un (str. 573) bahsettiği kuruluma ilişkin Eretheus oğlu Pandoros ile ilgili bilgi MS XII. yüzyılda yaşayan Selanikli Eustathius tarafından yinelenmektedir⁵³³. Ps.-Skymnos'un eserini yazarken faydalandığı antik yazarlardan biri olan Dionysios Khalkis doğumludur (str. 116)

3.3.3.1.3.51 Krithote

Kherrhonesos (= Gelibolu) Yarımadası üzerinde Paktye kenti öncesinde⁵³⁴ ve Kallipolis kentinin kuzeyindeki tepede (= Alçıtepe, Eceabat, Çanakkale; Hrt. 7) konumlanmaktadır⁵³⁵. Ephoros (*FGrHist* 70 F40), kentin kuruluşunu Kypselos oğlu Miltiades ve Atinalılara dayandır-

⁵²⁷ Strab. VI. 1. 10.

⁵²⁸ Ayrıca bk. Hom. *Il.* II. 535-538; Ps.-Skyl. 58.

⁵²⁹ Strab. X. 1. 6.

⁵³⁰ Strab. X. 1. 3; ayrıca bk. aşağıda sf. 195 s.v. Aiklos ve Kothos.

⁵³¹ Hom. *Il.* II. 535-538; Ps.-Skyl 58.

⁵³² Strab. X. 1. 8.

⁵³³ Eustath. *Il.* I. 433.

⁵³⁴ Strab. VII. F56.

⁵³⁵ Oberhummer 1922, 1900-1901.

maktadır⁵³⁶. Nitekim Ps.-Skymnos bu bilgiyi Ephoros'tan öğrenmiş olsa gerektir. Kent Strabon'un zamanında harabedir⁵³⁷.

3.3.3.1.3.52 Kroton

Ps.-Skymnos (str. 319-326) kentin Myskeleos tarafından kurulduğunu ve Kaulonia kentini kurduklarını bildirmektedir. Ps.-Skylaks'ın (13) da Kaulonia'dan sonra konumlandığı Kroton (= Crotone) kenti Myskelos tarafından kurulmuştur⁵³⁸. Diodoros (VIII. 17), Myskelos'un bir Akhaia kenti olan Rhye'den çocuk sahibi olabilmek için orakl almaya Delphoi'a gittiğinden bahseder: Pythia ona bereketli topraklarda Kroton kentini kurması karşılığında Apollon'un üç çocuk vaadini iletir. Myskelos oraklın Kroton ile ilgili kısmını anlamayınca Pythia ona ikinci bir orakl vererek ona Ekhinades Adaları'nın solunda yer alan denizden giderse Lakinia Burnu'nu ve kutsal Krimese ve Aisaros Nehri'ni gözden kaçırmayacağını aktarır. Myskelos, Sybaris kentinin bulunduğu topraklara hayran kaldığı için kenti buraya kurmak istese de yeni bir orakl ile uyarılır⁵³⁹. Antikçağda kent, hekimleri ve atletleriyle ünlüdür⁵⁴⁰.

3.3.3.1.3.53 Kyme

İtalya'da bir sahil kenti olan Kyme⁵⁴¹ (= Cuma) Campania (Opikia) Bölgesi'nde yer alan bir Hellen kentidir⁵⁴². Ps.-Skymnos (str. 236-240) kentin yakında Aornos Gölü'nün ve Kerberos'a ait bir yeraltı kehanet merkezinin⁵⁴³ bulunununu ve kentin önce Khalkis sonra Aioliyalılarınca iskân edildiğini belirtmektedir.

Kent, Kalkhis ve Kymelilerin en eski yerleşkesidir. Euboia Kymesi'nden Hippokles ile Khalkis'ten Megasthenes önderliğinde bir anlaşma ile kurulmuştur. Söz konusu olan kişilerden birinin vatanı isim babası olacak diğeri ise yönetimi üstlenecektir. Bu hususta kentin adı Kyme olması nedeniyle yönetim işleri Khalkis'e kalmıştır⁵⁴⁴.

⁵³⁶ Ayrıca Miltiades'in Trakya Kherrhonesosu'na gidişi için bk. Hdt. VI. 34-38

⁵³⁷ Strab. VII. F56.

⁵³⁸ Strab. VI. 1. 12; Dion. Hal. *Ant. Rom.* II. 59. 3; Diod. VIII. 17; Ovid. *Met.* XV. 40-57. Ayrıca bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 266-270.

⁵³⁹ Diod. VIII. 17; Strab. VI. 1. 12.

⁵⁴⁰ Hdt. I. 131; Strab. VI. 1. 12.

⁵⁴¹ Polyb. III. 91. Ayrıca bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 270.

⁵⁴² Ps.-Skyl. 10.

⁵⁴³ Bk. aşağıda sf. 181 s.v. Kerberos Yeraltı Kehanet Merkezi.

⁵⁴⁴ Strab. V. 4. 4.

3.3.3.1.3.54 Kytinion

Epiknemidia Lokrislileri'nin batısı ve Ozolia (Hesperia) Lokrislilerinin kuzeyini kaplayan ve adını Doros'tan alan Doris Bölgesi'nde yer almaktadır (Hrt. 5). Bu Erineos, Boion ve Pindos ile birlikte bir *tetrapolis* oluşturmaktadır⁵⁴⁵. Bugün Kallidromon Dağı'nın güney eteklerinde bulunan kent MÖ 206/5 depremi sonrasında Ksanthos kentinden inşa faaliyetleri için yardım talebinde bulunmuştur⁵⁴⁶.

3.3.3.1.3.55 Larisa

Thessalia Bölgesi kentlerinden biri olan Larisa⁵⁴⁷ Peneios Nehri kıyısında, Perrhabia halkına komşudur (Hrt. 5). Kent, Ps.-Skymnos'un (str. 607-610) belittiği üzere, Thessalia'nın son derece verimli toprakları üzerinde kuruludur⁵⁴⁸.

3.3.3.1.3.56 Leontine

Sicilya'daki Hellen kentlerinden biri olan⁵⁴⁹ Leontine'nin (= Lentini; Hrt. 3) kurulumu için; Diodorus (XII. 53), Ps.-Skymnos'un (str. 283) aksine Naksos'un değil Khalkis kentinin kurması olduğundan bahsetmektedir. Yazar burada Khalkis'in kurduğu Naksos'un bu kenti kurduğunu dile getirmektedir. Thukydides (VI. 3. 3) kentin kurucusunu Naksoslu Thukles olarak vermektedir. Leontine kenti, Sicilya'da Euboia isimli bir kentin kurulumunu üstlenmiştir⁵⁵⁰.

3.3.3.1.3.57 Limnai

Strabon'un (VII. F52) ve Ps.-Skymnos'un (str. 705-706) aktarısına göre Limnai kenti Kardias ile Alopekonnos kentleri arasında konumlanmaktadır (Hrt. 7). Lampsakoslu Anaksimenes, Propontis'te bulunan yerlerin Miletoslular tarafından kolonize edildiğini aktarmaktadır⁵⁵¹.

⁵⁴⁵ Strab. VIII. 7. 1; IX. 4. 6; krş. Ps.-Skyl. 62; Diod. XI. 79. 5.

⁵⁴⁶ SEG 38, 1476.

⁵⁴⁷ Ps.-Skyl. 64.

⁵⁴⁸ Strab. IX. 5. 19.

⁵⁴⁹ Ps.-Skyl 13.

⁵⁵⁰ Strab. VI. 2. 6.

⁵⁵¹ FGrHist 72 F26.

3.3.3.1.3.58 Lysimakheia

Propontis (=Marmara Denizi) kıyısında konumlanan kent (Hrt. 7) adını, Ps.-Skymnos'un (str. 703-704) belirttiği gibi, Büyük İskender'in ardılı Lysimakhos'tan (MÖ 360-281) almaktadır⁵⁵². Pausanias'a (I. 9. 8) göre, Lysimakhos, Kardia'yı yıktıktan sonra yerine Lysimakheia'yı kurmuştur (MÖ 309).

3.3.3.1.3.59 Madytos

Bugün Çanakkale'nin Eceabat ilçesi sınırları içinde yer almaktadır. Elaiou ile Sestos kentleri arasında bulunan kent⁵⁵³, aynı Sestos gibi Trakya yerleşkesi olup⁵⁵⁴ daha sonra Lesboslular tarafından kolonize edilmiştir⁵⁵⁵.

3.3.3.1.3.60 Mainake

Ps.-Skymnos (str. 145-149), Mainake kentini Massalia'nın diğer adı olarak göstermektedir (Hrt. 1). Strabon (III. 4. 2), Mainake'nin, Malaka kentiyle aynı kent olarak düşünüldüğünü ancak bunun hatalı bir söylem olduğunu, bu kentin Malaka'nın daha batısında yer aldığını ileri sürer. Ayrıca kent harap edilmiştir⁵⁵⁶.

3.3.3.1.3.61 Maroneia

Trakya Bölgesi'nde yer alan sahil kentidir⁵⁵⁷. Ps.-Skymnos (str. 676-678) kenti Bistonis Gölü'nden sonra geldiğini bahsetmektedir (Hrt. 7). Homeros (*Od.* IX. 38-40), kenti Ismaros ile özdeşleştirmektedir. Kurulumu MÖ VII. yüzyıla dayanan kent Kikonlara aittir⁵⁵⁸. Diodoros'a göre⁵⁵⁹, Dionysos'un oğlu Oinopion oğullarıyla beraber Girit'ten Khios'a (= Sakız Adası) göç etmiştir ve bu kent de Rhadamanthys tarafından Euanthes'e hediye edilmiştir. Kent Euanthes'in *Maron* adındaki Apollon rahibiyle ünlüdür⁵⁶⁰.

⁵⁵² Strab. VII. F52.

⁵⁵³ Ps.-Skyl 67.

⁵⁵⁴ Hom. *Il.* II. 835-845.

⁵⁵⁵ Eustath. *Dion. Per.* 513. 10; ayrıca bk. Isaac 1986, 161; Phang *et al.* 2016, 185.

⁵⁵⁶ Ayrıca bk. Steph. Byz. s.v. Μαυάκη. Ayrıca bk. Niemeyer – Treumann 1980, 179.

⁵⁵⁷ Arr. *An.* I. 11. 4.

⁵⁵⁸ Schol. *Od.* IX. 39-40; Strab. VII. F44; *FGrHist* 1 F159; ayrıca bk. von Bredow 1999, 943.

⁵⁵⁹ Diod. IV. 79.

⁵⁶⁰ Hom. *Od.* IX. 195-197.

3.3.3.1.3.62 Massalia

On iki Ion kentinden birinin sakinleri olan Phokaialılar (= Foça, İzmir) tarafından MÖ 600 civarında kurulan kent⁵⁶¹, bugün Fransa'nın güneyinde bulunan Marsilya kentidir (Hrt. 2). Kent antikçağda Liguria topraklarında ve Keltike'nin güneyinde konumlanmaktadır⁵⁶². Bu durum göz önüne alındığında Ps.-Skymnos'un (str. 146) Massalia'yı Mainake adıyla anıldığını söylemesi ve burayı Herakles Sütunları'nın yakınına konumlandırması hatalıdır⁵⁶³. Strabon'un (Strab. II. 4. 4) aktarısına göre Eratosthenes, Massalia ve Herakles Sütunları arasındaki uzaklığı 7000 *stadia* olarak vermekte⁵⁶⁴, lakin Polybios bunun bir hata olduğunu söylemektedir. Ps.-Skymnos (str. 210-215) Timaios'tan edindiği bilgi doğrultusunda kentin kuruluş tarihini "*Salamis Savaşı'ndan 120 yıl önce*" (MÖ ca. 600) ibaresiyle belirtmektedir⁵⁶⁵.

3.3.3.1.3.63 Medma

Ps.-Skymnos'un dediğine göre (str. 305-308) bu kent Lokrislilerce kurulmuştur. Epizephyrioi Lokrislilerince kurulan⁵⁶⁶ Medma kenti adını yakınlarında bulunan aynı isimli bir şelaleden almaktadır⁵⁶⁷. Kent bugün İtalya'nın Calabria Bölgesi'nin Rosano ilçesinde yer almaktadır (Hrt. 3).

3.3.3.1.3.64 Megara

Ps.-Skymnos (str. 502-506) kentin dorlarla beraber çoğunlukta Korinthoslular ve Messenialılarca inşa edildiğini, ayrıca adını Onkhstos oğlu Megareus'ten⁵⁶⁸ aldığını söyler. Pausanias, Megara'nın kuruluşu üzerine iki tarihsel anlatı aktarmaktadır⁵⁶⁹. Megaralıların anlatımına dayandırdığı ilk anlatı, Dorların Attika'yı ilk göçleri sırasında kurulduğuna ve Phoroneus oğlu Kar döneminde Megara adıyla anıldığına dairdir. Diğer anlatı ise Boiotialıların anlatısı olup Onkhestos'ta yaşayan Poseidon oğlu Megareus'in Boiotialılara Nisos kuşatmasına yardım

⁵⁶¹ Thuk. I. 13; Strab. IV. 1. 4; Steph. Byz. s.v. *Μασσαλία*; Dion. Hal. *Th.* 19; Athen. *Deip.* XIII; Bosch-Gimpera 1944, 53.

⁵⁶² Ps.-Skyl. 4; Steph. Byz. s.v. *Μασσαλία*. Massalia hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Domínguez 2004, 165-167.

⁵⁶³ Bk. yukarıda sf. 161 s.v. Mainake.

⁵⁶⁴ Roller 2010, 103.

⁵⁶⁵ Ayrıca bk. Woodbury 1961.

⁵⁶⁶ Thuk. V. 5; Strab. VI. 1. 5. Ayrıca bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 278-279.

⁵⁶⁷ Strab. VI. 1. 5.

⁵⁶⁸ Bk. aşağıda sf. 200 s.v. Megareus.

⁵⁶⁹ Paus. I. 39. 5-6; ayrıca bk. Hdt. V. 76; Ps.-Skyl 56.

ederken hayatını kaybettiği ve adının Nisaia'dan Megara'ya değiştirildiği yönündedir. Kent bugün bölgeye verdiği aynı isimle anılmaktadır (Hrt. 6).

3.3.3.1.3.65 Mekyberna

Ps.-Skymnos'un (str. 640-641) da belirttiği üzere kent, Toronikos Körfezi kıyısında ve Torone Yarımadası'nın batısında konumlanmaktadır (Hrt. 5). Strabon (VII. F29) kentin, Olynthos'un bir limanı olduğunu söylemektedir.

3.3.3.1.3.66 Mesembria

Ps.-Skymnos (str. 749), Mesembria'yı (= Nesebar, Bulgaristan) Trakya ve Getaililerin⁵⁷⁰ sınırı olarak göstermektedir (Hrt. 8). Haimos Dağı'na 90 *stadia* uzaklıkta kurulan kentin⁵⁷¹ önceki adı Menabria ve kurucusu Menas'tır; ayrıca kent Megaralılar tarafından kolonileştirilmiştir⁵⁷². Ps.-Skymnos (str. 740-742) kentin kolonileştirilmesine ilişkin tarihlendirmeyi Dareios'un⁵⁷³ İskit seferine çıktığı zamana (MÖ 513/512); kurucu kentler olarak da Khalkedonlular ve Megaralılardan bahsetmektedir. Khalkedonluların kent ile olan ilişkileri Herodotos tarafından bahsedilmekte olmasına karşın bu yerleşim MÖ 493 yılına tarihlendirilmektedir⁵⁷⁴.

3.3.3.1.3.67 Metapontion

Troya'dan Nestor ile beraber yelken açan Pyloslularca kurulduğu söylenmektedir. Ephoros ise kentin Dephoi yakınlarında yer alan Krisa kentinin tyranı Daulios tarafından kurulduğunu aktarmaktadır⁵⁷⁵. Bugün İtalya'nın Calabria Bölgesi'nde yer alan Metaponto kentidir (Hrt. 3).

⁵⁷⁰ Getai için bk. Hdt. IV. 93; Thuk. II. 96.

⁵⁷¹ Arr. *Peripl. p. Eux.* 24. 5.

⁵⁷² Strab. VII. 6. 1.

⁵⁷³ Hystaspes oğlu Dareios MÖ 550-486 yılları arasında Pers imparatorluğunun kralıdır. Herodotos'un (VI. 98) dediğine göre adının anlamı "icra eden" manasına gelmektedir. Yaptığı vergi düzenlemelesi nedeniyle tüccar olarak anılmaktadır (Hdt. III. 89). İskit halkını kontrol etmek ve Hellen ticaret ağını zayıflatmak amaçlarıyla Trakya'nın kuzeyine seferler düzenlemiş ancak kesin sonuçlar elde edememiştir (MÖ 513). Hellen ülkesini ele geçirmeye çalışsa da gerek donanmasının bir fırtına nedeniyle batması, gerekse Marathon Savaşı'nda uğradığı yenilgiler yüzünden başarı elde edememiştir (Hdt. VI. 94-113).

⁵⁷⁴ Hdt. VI. 33; ayrıca bk. bk. Korenjak 2003, 101.

⁵⁷⁵ Strab. VI. 1. 15.

3.3.3.1.3.68 Mylai

Hellen liman kenti olan Mylai (= Milazzo, Sicilya; Hrt. 3), Messene'nin (Zankle) bir yerleşkesidir. Mylai'dan Lipara Adası'na deniz yolculuğu yarım gündür⁵⁷⁶.

3.3.3.1.3.69 Naksos

Etna Dağı'nın doğusunda konumlanan Naksos (= Giardini Naxos, Sicilya; Hrt. 3) kenti Euboia Khalkislileri tarafından MÖ VIII. yüzyılda, Syrakousai'dan bir yıl önce kurulmuştur⁵⁷⁷. Ephoros, Naksos ve Megara kentlerinin Sicilya Adası'ndaki en erken koloniler olduğunu söylemektedir⁵⁷⁸. Kent ayrıca Leontine kentini kurmuştur (str. 277, 283).

3.3.3.1.3.70 Naupaktos

Naupaktos kenti Aitolia halkları arasında yer almaktadır⁵⁷⁹. Ps.-Skymnos (str. 478), kentin konumunu Rhion Burnu yakınında göstermektedir. Rhion Burnu, Korinthos Körfezi'nin güneyinde Peloponnesos Yarımadası üzerindeki Akhaia Bölgesi'nde yer almaktadır⁵⁸⁰ (Hrt. 6). Kentin adı "gemi inşa edilen yer/tersane" anlamına gelmektedir⁵⁸¹.

3.3.3.1.3.71 Neapolis

[1] Tzetzes'in (*Schol. ad. Lyc.* 717) aktarısına göre, Sicilyalı Diodoros ve Oppianus kentin Herakles tarafından kurulduğunu söylemektedir. Kampania bölgesinde yer alan Hellen kenti Neapolis (= Napoli, İtalya), Plinius'a (*nat.* III. 9) göre Kalkhidikelilerin bir kolonisi, Strabon'a (V. 4. 7) göre ise Kymeliler tarafından kurulmuştur ve daha sonra Kalkhidikelilerce iskân edilmiştir⁵⁸². Neapolis'in Kyme'yi aldığına dair bir orakl ise bilinmemektedir⁵⁸³.

[2] Oisyme kenti ile Nestos Nehri arasında yer alan kent bugün Kavala adıyla anılmaktadır. Bahsi geçen nehrin ağzına yakın bir alanda konumlanan kent Thasos Adası'nın kuzeybatısında ve Strymon Körfezi kıyısında yer almaktadır⁵⁸⁴. Thasoslular tarafından kolonize edil-

⁵⁷⁶ Ps.-Skyl. 13; Thuk. III. 90; Strab. VI. 2. 6.

⁵⁷⁷ Thuk. VI. 3.1; Strab. VI. 2. 2; Diod. XIV. 88; ayrıca bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004a, 218-219.

⁵⁷⁸ *FGrHist* 70 F132a.

⁵⁷⁹ Ps.-Skyl. 35.

⁵⁸⁰ Krş. Rhion ve Antirrhion, Strab. VIII. 2. 3; *FGrHist* 70 F121.

⁵⁸¹ *Apollod.Bib.* II. 8. 2.

⁵⁸² Ps.-Skyl 10. Ayrıca bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 283-285.

⁵⁸³ Korenjak 2003, 78.

⁵⁸⁴ Ps.-Skyl. 67.

miştir⁵⁸⁵. Ps.-Skymnos (str. 659-663) kentin ilk önce barbarların elinde olduğunu, daha sonra Kadmos ve Thasos ile birlikte Asya'yı aşan Fenikelilerce iskân edildiğini bildirir.

3.3.3.1.3.72 Odessos

Bugün Bulgaristan'da Varna kenti sınırları içinde yer almaktadır (Hrt. 9). Haimos Dağı eteklerine 360 *stadia* mesafede yer alan kent gemiler için yanaşılabilir bir konuma sahiptir⁵⁸⁶. Kent Miletoslular tarafından kolonize edilmiştir⁵⁸⁷. Ps.-Skymnos (str. 748-749) kentin kolonizasyonuna ilişkin tarihlendirmeyi Medlerin son kralı olan ve 35 yıl tahtta kalan Astyages'in⁵⁸⁸ hâkimiyeti zamanına (MÖ 585–550) vermektedir.

3.3.3.1.3.73 Oisyme

Thasos (= Taşoz) kolonisi olan Oisyme⁵⁸⁹, Trakhia (= Trakya) Bölgesi'nde yer alan kentlerden biridir. Thasos Adası'nın karşı kıyısında konumlanan kent (Hrt. 5), daha sonradan Makedonya toprakları olan Strymon ile Nestos nehirleri arasında yer almaktadır⁵⁹⁰. Ps.-Skymnos (str. 658) kentin daha sonradan Makedonyalılara geçtiğini ve adının Makesse kızı Emathia'dan adlandırılarak Emathia şeklinde değiştirildiğinden bahseder⁵⁹¹.

3.3.3.1.3.74 Olbia

Massalia kolonileri arasında sayılan Olbia kenti⁵⁹² (= Hyères, Fransa), Iolaos tarafından kurulmuştur⁵⁹³. Ps.-Skymnos (str. 216) tarafından sadece varlığından ve Tauroeis kentinin yakınında olduğundan bahsedilen kent (Hrt. 2), Sardinya Adası'nın kuzeydoğusunda yer alan bir sahil kentidir.

⁵⁸⁵ Ayrıca bk. von Bredow 2000, 773.

⁵⁸⁶ Arr. *Peripl. p. Eux.* 24. 4.

⁵⁸⁷ Strab. VII. 6. 1; Plin. *nat.* IV. 18.

⁵⁸⁸ MÖ 585-550 yılları arasında yaşamış olan Med kralıdır. Kyaksares oğlu Astyages, Lidya kralı Alyattes'in kızı ile evlenmiştir (Hdt. I. 74). Büyük Kyros'a karşı giriştiği savaştan yenilgiyle ayrılan Astyages ölene dek Pers kralı Kyros'un esiri olmuştur (Hdt. I. 130).

⁵⁸⁹ Thuk. IV. 107. 3; Diod. XII. 68. 4.

⁵⁹⁰ Ps.-Skyl. 67; Oberhummer 1937, 2288.

⁵⁹¹ Emathia'nın farklı bir kent olarak yorumu için bk. Steph. Byz. s.v. Ἐμαθία.

⁵⁹² Strab. IV. 1. 9. Ayrıca bk. Domínguez 2004, 160.

⁵⁹³ Paus. X. 17. 5.

3.3.3.1.3.75 Olbia/Borysthenes

Olbia kenti (= Parutyne, Ukrayna), Hypanis ve Borysthenes nehirlerinin birleştiği Hippolas Burnu üzerinde yer almaktadır⁵⁹⁴ (Hrt. 9). Borysthenes Nehri ağzından 200 *stadia*'lık⁵⁹⁵ nehir-yukarı ulaşım ile varılan kent Miletos kurmasıdır⁵⁹⁶. Ps.-Skymnos'un (str. 806-807) aktarısına göre kentin önceki adı Olbia olup daha sonra, Med hâkimiyeti zamanında (MÖ 678-549) kurulunca Hellenler tarafından Borysthenes olarak değiştirilmiştir. Herodotos, Hypanis Nehri kıyısında yaşayan Hellenlerin kendilerine Olbiopolites (Olbia vatandaşları) dediklerinden, bu kişilerin yerel halkı da Borysthenesliler olarak adlandırdıklarından bahseder⁵⁹⁷. Mela da Olbia ve Borysthenida isimli iki farklı kentten bahsetmektedir⁵⁹⁸. Arkeolojik buluntular kentin MÖ VII. yüzyılın sonlarında kurulduğunu destekler niteliktedir⁵⁹⁹.

3.3.3.1.3.76 Olynthos

Olynthos (= Nea Olynthos) kenti, Pallene kıstağının kuzeyinde, Toronikos Körfezi kıyısında konumlanmaktadır (Hrt. 5). Potidia'dan 70 *stadia* kuzeyde yer almaktadır⁶⁰⁰. Ps.-Skymnos (str. 632-634) kentin Makedonyalı Philippos tarafından yok edildiğini söylemektedir ki kent MÖ 348 yılında II. Philippos tarafından ortadan kaldırılmıştır.

3.3.3.1.3.77 Orikon

Ps.-Skymnos (str. 441) Orikon'un Hellen soylu bir sahil kenti olduğunu ve onu Ilion'dan rüzgârlarla sürüklenen Euboialıların kurduğunu söylemektedir. Ionia Denizi'nde yer alan kenti Hekataios (*FGrHist* 1 F106), Epeiros'un limanı olarak niteler. Kent denizden 80 *stadia* içeride yer almaktadır⁶⁰¹ ve kentin Panormos adında bir limanı bulunmaktadır⁶⁰². Kent bugün Arnavutluk'ta Epirus bölgesinin kuzeyine yer almaktadır.

⁵⁹⁴ Hdt. IV. 53.

⁵⁹⁵ Krş. Plin. IV. 26; farklı bir tarif için bk. Arr. *Peripl. p. Eux.* 20. 2.

⁵⁹⁶ Hdt. IV. 78; Strab. VII. 3. 17.

⁵⁹⁷ Hdt. IV. 18. Ayrıca bk. West 2007.

⁵⁹⁸ Mela II. 6.

⁵⁹⁹ Fine 1903, 82; Graham 1999, 99; Wilson 2010, 510.

⁶⁰⁰ Strab. VII. F28.

⁶⁰¹ Ps.-Skyl. 26.

⁶⁰² Strab. VII. 5. 8.

3.3.3.1.3.78 Paktye

Kardia kentinin güneyinde Propontis (= Marmara Denizi; Hrt. 7) kıyısında konumlanan kent Kypselos oğlu Miltiades tarafından Dolonk ve Apsinthosluların savaşına son vermek için alınmış ve Kardia'dan Paktye kentine 36 *stadia* uzunluğunda bir duvar örülmüştür⁶⁰³. Kherrhonesos Yarımadası kuzeyde Melas (= Saros) Körfezi'nden güneyde Propontis girişine 40 *stadia*'lık bir mesafede boyun oluştururak sonlanır⁶⁰⁴.

3.3.3.1.3.79 Pandosia

Kent bir zamanlar Oinotriyalı kralların başkentliğini yapmıştır⁶⁰⁵. Kent Leukania teritoryumu içerisinde bulunan bir Hellen kentidir⁶⁰⁶ (Hrt. 3) Kent bugün İtalya'nın Tursi kentinde yer almaktadır.

3.3.3.1.3.80 Pella

Ps.-Skymnos'un (str. 625) son derece görkemli olarak tanımladığı kent, Makedonya'nın kraliyet merkezidir. Bottiaia bölgesinde ve Aşağı Makedonya'da konumlanmaktadır⁶⁰⁷. Kent, içine Aksios Nehri'nin sularının döküldüğü bir göl yakınında kuruludur⁶⁰⁸ (Hrt. 5).

3.3.3.1.3.81 Perinthos

Kent, yaklaşık olarak Propontis'in kuzey kıyı şeridinin ortalarına doğru konumlanan bir Trakya kentidir. Ps.-Skylaks, Perinthos'tan (= Marmara Ereğlisi, Tekirdağ; Hrt. 8) kent ve liman olarak bahsetmektedir⁶⁰⁹. Kent MÖ VII. yüzyılda, Ps.-Skymnos'un (str. 714) da belirttiği üzere, Samoslular tarafından kolonize edilmiştir⁶¹⁰.

3.3.3.1.3.82 Philia

Kimi antik yazarlar tarafından Philia, kimileri tarafından Phileas ve Phrygia olarak adlandırılan kent⁶¹¹ bugün İstanbul'un Arnavutköy ilçesi sınırlarında yer alan Karaburun Mahallesidir

⁶⁰³ Hdt. VI. 34-38.

⁶⁰⁴ Ps.-Skyl. 67.

⁶⁰⁵ Strab. VI. 1. 5.

⁶⁰⁶ Ps.-Skyl. 12; Plin. *nat.* III. 15.

⁶⁰⁷ Strab. VIII. F20.

⁶⁰⁸ Strab. VIII. F23.

⁶⁰⁹ Ps.-Skyl. 67.

⁶¹⁰ Strab. VII. F56; Tsetschladze 2008, 104; Wilson 2010, 177.

⁶¹¹ Mela II. 23; Steph. Byz. s.v. Φιλέας; Arrian. *Peripl. p. Eux.* 25. 3.

(Hrt. 8). Ps.-Skymnos (str. 722-723) kentin Byzantionluların topraklarından olarak saymaktadır. Antik dönemde Byzantion toprağı olan kent Bosporos'tan (= İstanbul Boğazı) 40 km kadar kuzeyde konumlanmaktadır.

3.3.3.1.3.83 Phleiasia

Peloponnesos Yarımadası'nın kuzeydoğu ucunda, Sikyon ve Korinthos kentleri yakınında bir noktaya konumlanan (Hrt. 6) kentin önceki adı Araithyrea'dır. Bir süre sonra kentlerini 30 *stadia* uzaklıkta bir alana taşıyarak *Phlious* (= Phlius) adını vermişlerdir. Bu kent Sikyon, Argeia, Kleonai ve Stymphalos dörtlüsünün merkezinde konumlanmaktadır⁶¹². Pausanias'a göre⁶¹³ kentliler önceleri Argos soyundan olsalar da daha sonra Dorlarla karışmışlardır.

3.3.3.1.3.84 Pindos

Hellas'ın merkezinde, Doris Bölgesi içinde konumlanan kent Doros tarafından Pindos Nehri kıyısında kurulmuştur. Erineos, Boion ve Kytinion ile birlikte bir *tetrapolis* oluşturmuşlardır⁶¹⁴ (Hrt. 5). Kent bugün Kastelli'nin 5 km batısında yer almaktadır⁶¹⁵.

3.3.3.1.3.85 Poseidonia

Hellen kentleri arasında sayılan⁶¹⁶ Poseidonia bugün İtalya'nın Salerno Eyaletinin Capaccio kasabasıdır (Hrt. 3). Strabon (VI. 1. 1) kentin, Leukania'da yer aldığını ve Argo Hera tapınağından 50 *stadia* sonra konumlanmakta olduğunu söylemektedir. Sybarisliler tarafından kurulan kent (str. 247-248) daha sonraları *Paestum* olarak adlandırılmıştır⁶¹⁷. Yapılan arkeolojik çalışmalar kentin kuruluşunun MÖ 600 olduğunu göstermektedir⁶¹⁸.

3.3.3.1.3.86 Potidaia

Potidaia (= Nea Poteidaia), Khalkidike Yarımadası'nın anakara ile birleştiği kıstak üzerinde kuruludur (Hrt. 5). 5 *stadia*'lık bir kıstak üzerinde yer alan kent Ps.-Skymnos'un da belirttiğı üzere Korinthoslular tarafından inşa edilmiştir (MÖ 600). Periandros oğlu Euagoras önderli-

⁶¹² Strab. VIII. 6. 24.

⁶¹³ Paus. II. 12. 3.

⁶¹⁴ Strab. VIII. 7. 1; IX. 4. 6; krş. Ps.-Skyl. 62; Diod. XI. 79. 5.

⁶¹⁵ Kramolisch – Funke 2006.

⁶¹⁶ Ps.-Skyl. 12.

⁶¹⁷ Strab. V. 4. 13.

⁶¹⁸ Ceserani *et al.* 2004; Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 287-289.

ğinde⁶¹⁹ inşa edilen kent, MÖ 316/5 civarından Makedonyalı Kassandros tarafından ele geçirildikten sonra Kassandreia adıyla anılmaya başlanmıştır⁶²⁰.

3.3.3.1.3.87 Pydna

Thessalonike'nin güney batısında, Thermaios Körfezi'nin batı kıyısında yer alan Pydna, Pieria topraklarında yer almaktadır (Hrt. 5). Romalılar, Makedonya kralı Perseus'u (MÖ 212-166) Pydna'da yenerek Makedonya Krallığı'na son vermiştir⁶²¹ (MÖ 18).

3.3.3.1.3.88 Pylaia

Trakhis topraklarında yer alan Pylaia/Pylai, Hellenler tarafından Thermopylai olarak da adlandırılmaktadır⁶²². Thessalia'dan Lokris topraklarına geçişi sağlayan bir geçit görevi gördüğünden hellence "kapılar" anlamına gelen *Pylai* adıyla anılmaktadır (Hrt. 5). Kent, Ps.-Skymnos'un (str. 600-601) da belirttiği üzere Arkaik Dönem din, ritüel ve yönetim merkezi olan Amphiktyon Agorası'na sahiptir. Adını Deukalion ve Pyrrha'nın oğlu olan, Atina kralı Amphiktyon'dan almaktadır. Demeter'e ait tapınımların yapıldığı agorada Amphyktion Birliği'nin makamları ve Amphyktion agorası ve tapınağı bulunmaktadır⁶²³.

3.3.3.1.3.89 Rhegion

Ps.-Skymnos (str. 309-312) kentin Khalkisliler tarafından kurulduğunu ve oradan Sicilya'ya geçilebildiğini söylemektedir (Hrt. 3). Rhegion, Khalkislilere verilen bir Apollon oraklı sayesinde kurulmuştur⁶²⁴. Dionysius, bu oraklı şöyle açıklar⁶²⁵: Khalkisli Artimedes'e verilen oraklı nerede bir dişinin bir erkeğe sarıldığını görürse oraya demir atması yönündedir. Seyir sırasında bir asmanın yabanî bir incire sarılarak dolandığını görünce oraklın gerçekleştiğini anlar ve barbarları buradan sürerek kolonize eder. Buraya ise aniden kesilen bir yer olduğu ya da Sicilya ile arasındaki topraklarda yer kırıldığı için, hatta belki de aynı isimli bir kraldan adını aldığı için Rhegion denir. Adanın kuzeydoğu ucunda yer alan Pelorias Burnu İtalya kıtasında yer alan Regium'a on iki *stadia* uzaklıktadır⁶²⁶.

⁶¹⁹ *FGrHist* 90 F59.

⁶²⁰ Strab. VII. F25; Paus. V. 23. 3.

⁶²¹ Strab. VII. F20; F22.

⁶²² Hdt. VII. 201; Strab. IX. 4. 13.

⁶²³ Hdt. VII. 200; Strab. IX. 4. 17; *FGrHist* 115 F63; Durham 1996, 611-612.

⁶²⁴ Strab. VI. 1. 6.

⁶²⁵ Dion. Hal. *Ant. Rom.* XIX. 2.

⁶²⁶ Ps.-Skyl. 13. Ayrıca Region hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 290-293.

3.3.3.1.3.90 Rhodanousia

Strabon (IV. 1. 5) tarafından kentin adı Rhoa olarak anılmaktadır⁶²⁷. Marsilya kolonisi olan kent⁶²⁸ bugün Fransa'nın Trinquetaille kasabasıdır (Hrt. 2). Ps.-Skymnos (str. 207) kentin Marsilya'yı kuran Phokaialılar tarafından ele geçirdiğini söylemektedir.

3.3.3.1.3.91 Rhode

Rhode, İber Yarımadası'nda yer alan bir kenttir⁶²⁹ (Hrt. 2). Ps.-Skymnos (str. 204-205) kentin Rhodoslular tarafından kurulduğunu söylemektedir. Aynı şekilde bir Rhodos kolonisi⁶³⁰ olan Rhode daha sonra Massalia (= Marsilya) tarafından ele geçirilmiştir⁶³¹. Kent bugün İspanya'nın Alt Emporda bölgesinde bulunan Cresus isimli burundaki Roses isimli kasabadır.

3.3.3.1.3.92 Salmydessos

Philia kentinin 330 *stadia* kuzeyinde ve Pontos'un batı yakasında yer alan kenttir⁶³² (Hrt. 8). Bugün Kırklareli ilinin Vize ilçesindeki Kıyıköy'dür. Ps.-Skymnos (str. 724-727), Salmydessos'u, 700 *stadia* uzunluğunda, limansız, sığ, demir atması zor ve gemi-düşmanı bir sahil şeridi olarak nitelemektedir⁶³³. Bu uzunluk Pontos'a girişten itibaren batı yönünde Thynias kentine kadardır⁶³⁴.

3.3.3.1.3.93 Selinus

Bugün Sicilya Adası'nın güneybatı sahilinde Selinunte adıyla yer almaktadır. Hellen kenti Selinus (Hrt. 3), Megara'dan gelen (str. 292) Pammilos tarafından kurulmuştur⁶³⁵.

3.3.3.1.3.94 Selymbria

Bir kent ve liman olan Selymbria'nın (= Silivri; Hrt. 7) kuruluşu hakkında tek bilgi Ps.-Skymnos tarafından (str. 715-716) alıntılanmaktadır⁶³⁶. Ps.-Skymnos kentin Byzantion'dan önce

⁶²⁷ Ayrıca bk. Domínguez 2004, 160.

⁶²⁸ Steph. Byz. s.v. Ῥοδανουσία.

⁶²⁹ Steph. Byz. s.v. Ῥόδη.

⁶³⁰ Strab. III. 4. 8; Plin. *nat.* III. 5.

⁶³¹ Strab. XIV. 2. 10; Plin. III. 5. Rhode hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Domínguez 2004, 167-168.

⁶³² Arr. *Peripl. p. Eux.* 25. 3; Schol. Apoll. Rhod. 139. 22.

⁶³³ Ayrıca bk. Arr. *Peripl. p. Eux.* 25; Mela II. 23.

⁶³⁴ Strab. VII. 6. 1.

⁶³⁵ Ps.-Skyl 13; Thuk. VI. 4. 2.

⁶³⁶ Ps.-Skyl. 67.

Megalırlılar tarafından kurulduğunu aktarmaktadır. Byzantion'un MÖ 659/8 yılında kurulduğu kabul edilmektedir. Bu hususta Selymbria'nın MÖ VII. yüzyılın başlarında kurulduğu düşünölmektedir⁶³⁷.

3.3.3.1.3.95 Sestos

Kent, Kherrhonesos (= Gelibolu) Yarımadası üzerinde ve Hellespontos kıyısında yer almaktadır. Bir Trakya yerleşkesi olan kent⁶³⁸, daha sonra Lesboslular tarafından kolonize edilmiştir⁶³⁹. Sestos'tan (= Yalova Köyü, Eceabat, Çanakkale; Hrt. 7) karşı kıyıda konumlanan Abydos kentine geçiş 7 *stadiadır*⁶⁴⁰.

3.3.3.1.3.96 Sikyon

Peloponnesos Yarımadası'nın kuzeyinde yer alan Sikyon (= Sikyona) kenti (str. 514-518), Korinthos Körfezi kıyılarında yer almakta ve doğusunu Akhaia Bölgesi işgal etmektedir. Kent, Korinthos kenti ile sınırdadır⁶⁴¹ (Hrt. 6). Bu kent önceden Korinthos yerleşmesidir⁶⁴². Kent daha önceden Mekone olarak adlandırılmakta ve Korinthos kentinden Nemea Nehri ile ayrılmaktadır⁶⁴³. Antik kaynaklarda kentin kurucusu Phalkes⁶⁴⁴ olarak verilmektedir⁶⁴⁵. Ps.-Skymnos (str. 519) bu bölgeyi tanımlarken Akhaialılar için kullandığı ἄλλοι τ' Ἀχαιοί (ve diğer Akhaialılar) söylemi hatalı bir söylemdir. Zira ne Sikyonlular ne de Korinthoslular Akhaialıdır⁶⁴⁶.

3.3.3.1.3.97 Sybaris

Ps.-Skymnos (str. 335-360) kenti görkemli bir şekilde tanıtmaktadır. Adını aynı isimli bir nehirden aldığı ve Akhaların kolonisi olduğunu, son derece şaşalı yönetildiğini fakat insanların da bir o kadar kibirli olduğunu söylemektedir. Öyle ki Olympia Agonu'nu bozacak

⁶³⁷ Isaac 1986, 199; Korenjak 2003, 100; Wilson 2010, 177.

⁶³⁸ Hom. *Il.* II. 835-845.

⁶³⁹ Eustath. *Dion. Per.* 513. 10; ayrıca bk. Wilson 2010, 155; Phang *et al.* 2016, 492.

⁶⁴⁰ Hdt. VII. 34; Strab. II. 5. 22; VII. F52; krş. Ps.-Skyl 67.

⁶⁴¹ Strab. VIII. 2. 2.

⁶⁴² Strab. VIII. 6. 10.

⁶⁴³ Strab. VIII. 6. 25.

⁶⁴⁴ Bk. aşağıda sf. 201 s.v. Phalkes.

⁶⁴⁵ Strab. VIII. 8. 5.

⁶⁴⁶ Ayrıca bk. Korenjak 2003, 91.

ve Zeus'un saygınlığını kaybedecek hilelere başvurmuşlardır. Kentliler Zaleukos'un yasalarına uymamıştır, yasalar aksine lakayıt ve miskin bir yaşam sürmüşlerdir.

Aristoteles'e (*Pol.* 5. 1303a) göre Sybaris (= Sibari) kent Akhaia ve Troizenlilerce beraber kurulmuştur ve zamanla güçlenen Akhaialılar Troizenlileri kentten sürmüşlerdir. Strabon (VI. 1. 13) kentin Akhaialılarca Krathis (= Crati) ve Sybaris (= Coscile) nehirleri arasında Helikeli Is tarafından kurulduğunu (MÖ 720) aktarmaktadır (Hrt. 3). Kent Kroton'a karşı sefer düzenlemiş ancak Krotonlular kenti ele geçirmişlerdir⁶⁴⁷ (MÖ 510). Thessialıların desteğiyle yıkımdan 58 yıl sonra bir araya getirilen Sybarisliler aynı nehirler arasında yeni bir kent kurmuşlardır. Kısa bir zamanda bereketli toprakları sayesinde güçlense de Krotonlularca sürülen halk yeni bir kent kurmuşlardır⁶⁴⁸.

Sybaris Nehri'nden adını alan kent⁶⁴⁹ halkı lüks ve şaşalı bir hayat sürmeye düşkünlüler. Önceleri talihli ve komşu olan dört kabileyi yönettikleri, 25 kente sahip oldukları, Krotonlulara karşı 300 bin adamla sefer düzenledikleri, hatta Krathis Nehri kıyısındaki sakinlerinin 50 *stadia*'lık bir alanı kapladıklarından bahsedilmektedir⁶⁵⁰. Akhaia birliğine üye olan kentin Zeus adına Kroton ve Kaulonia ile beraber bir Zeus tapınağı yaptığı bilinmektedir⁶⁵¹.

3.3.3.1.3.98 Syrakousai

Sicilya Adası kentlerinden biri olan Syrakousai (= Syracuse), Herakleides soyundan gelen Korinthoslu Arkhias tarafından kurulmuştur⁶⁵² (Hrt. 3) Delphoi oraklına başvuran Arkhias, zenginlik ve sağlık arasından zenginliği seçtiği için Syrakusai kentini kurmakla görevlendirilmiştir⁶⁵³. Kentin kurulumuna Strabon⁶⁵⁴ ve Ps.-Skymnos'un (str. 279-282) dediğine göre Megara'yı kurmaya gelen Dorlar da iştirak etmişlerdir.

⁶⁴⁷ Hdt. V. 44; Diod. X. 23; XI. 90. 3; XII. 9-10.

⁶⁴⁸ Diod. XI. 90; XII. 9-10. Söz konusu kent için bk. aşağıda sf. 175 s.v. Thourion.

⁶⁴⁹ Strab. VI. 1. 12; Diod. XII. 90. 2.

⁶⁵⁰ Strab. VI. 1. 13; Diod. VIII. 18. 1.

⁶⁵¹ Polyb. II. 39.

⁶⁵² Thuk. VI. 3. 2; Strab. VIII. 6. 22.

⁶⁵³ Strab. VI. 2. 4.

⁶⁵⁴ Strab. VI. 2. 4.

3.3.3.1.3.99 Taras

Metapontion kentinin yakınında yer alan kent⁶⁵⁵ (= Taranto, İtalya; Hrt. 3) Spartalı Phalanthos tarafından kurulur. Bulutsuz bir havada (Aethra) yağmur damllarını hissettiği yerde bir kent ve teritoryum kazanacağı oraklımı alan Phalanthos, karısı ve gemileriyle beraber İtalya'ya gelir. Barbarlara karşı savaş kazansa da hiçbir şey elde edemeyen Phalanthos umutsuzluğa kapılır ve dizlerinin üzerine çöker. Karısı Aethra eşinin kafasındaki bitleri temizlerken umutsuzluğu dolayısıyla gözyaşlarına boğulunca, Phalanthos başında bir ıslaklık hisseder ve orakla geçen Aethra (bulutsuz hava)nın aslında karısı olduğunu anlar. O gece yine barbarlarla savaşa giren Phalanthos, Taras isimli nehrin kenarında yer alan ve adını Poseidon'un bir nympe ile ilişkisinden doğan kahraman Taras'tan alan Taras'ın sahibi olur⁶⁵⁶ (str. 331-332). Messenia Savaşı sırasında (MÖ 743-723) Parthenia adı verilen halk tarafından kurulduğu da söylenmektedir⁶⁵⁷.

3.3.3.1.3.100 Tartessos

Phokaiialarca ulaşılan en uzak noktalardan biri olan Tartessos bugün İspanya'nın Andalusia bölgesinde antik adıyla Baitis (= Guadalquivir) Nehri'nin ağzında yer almaktadır (Hrt. 1). Ps.-Skymnos (str. 160-165) Erytheia Adası'ndan iki günlük deniz yolculuğu sonucunda ulaşıldığını ve buranın gönençli bir *emporion* (= ticaret limanı) olduğunu söylemektedir. Pausanias (VI. 19. 3), Tartessos'un iki kol halinde inen bir nehir olduğunu ve bu iki kolun arasında nehirten adını alan Tartessos kentinin yer aldığını aktarmaktadır. Kentin varlıklı olduğu⁶⁵⁸ ve nehirlerinden maden aktığı bilinmektedir⁶⁵⁹. Öyle ki Phokaiialılar, Tartessos'a geldiğinde kral Arganthonios tarafından hoşnutlukla karşılanmışlar, yerleşmeleri için davet edilmişler. Hatta kral, Med istilasına karşı kentlerine sur inşa edebilmeleri için para vermiştir⁶⁶⁰. Bir ticaret limanı (*emporion*) olan ülke Samoslularca da ziyaret edilmiş ve sahip olduğu zenginlikler dolayısıyla Samoslular büyük kârlar sağlamışlardır⁶⁶¹. Ayrıca Hannibal'ın babası Barkas bir sefer sırasında civarda yaşayan Turdetanialıların gümüşten içme kapları ve kasklar kul-

⁶⁵⁵ Strab. VI. 1. 15.

⁶⁵⁶ Paus. X. 10. 6-8; ayrıca bk. Strab. VI. 3. 2-3.

⁶⁵⁷ Strab. VI. 3. 2-3. Ayrıca Taras hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Fischer-Hansen *et al.* 2004b, 299-302.

⁶⁵⁸ Dion. *Per.* 337.

⁶⁵⁹ Strab. III. 2. 11; Plin. *nat.* III. 3; Avien. 295-298; Steph. Byz. s.v. Ταρτησσός.

⁶⁶⁰ Hdt. I. 163; Ayrıca bk. App. *Hisp.* I. 2.

⁶⁶¹ Hdt. IV. 152.

landıklarına şahit olmuşlardır. Kentin adının daha önce Karpia ya da Karteia olduğunu, ama Hellenlerce Tartessos olarak adlandırıldığı fikrini savunan antik yazarlar bulunmaktadır⁶⁶².

3.3.3.1.3.101 Tauroeis

Massalia kolonisi olan Tauroeis, Keltike’de yer almaktadır⁶⁶³(Hrt. 2). Kent, sahil şeridini barbarlardan korumak amaçlı inşa edilmiştir⁶⁶⁴. Ps.-Skymnos (str. 215) sadece kentin varlığından ve yakınında Olbia kentinin olduğundan bahsetmektedir. Bugün Fransa’nın Le Brusca kasabasıdır.

3.3.3.1.3.102 Tauromenion

Tauromenion (= Taormina, Sicilya; Hrt. 3), Naksos kurmasıdır. Naksos’un Syrakousai tiranı Dionysius tarafından ele geçirilmesi sırasında hayatta kalan tarihçi Timaios’un babası Andromakhos ve Naksoslular, Tauros adını verdikleri tepede uzun bir süre konaklar. Bu konaklamaya ithafen “*Tauros’ta konaklama*” (ἐπὶ τοῦ Ταύρου μὀνῆς) adını verdikleri Tauromenion kentini kurmuşlardır⁶⁶⁵.

3.3.3.1.3.103 Terina

Terine, bugün İtalya’nın Calabria Bölgesi’nde yer alan Lamezia Terme kentinin sınırları içinde kalmaktadır. Ps.-Skymnos (str. 306) kentin önceden Kratonialılarca kurulduğunu söylemektedir. Ps.-Skylaks (12) kenti, Leukan halkları arasındaki Hellen kentlerinden saymaktadır. Hannibal tarafından MÖ 206 yılında kent yıkılmıştır⁶⁶⁶.

3.3.3.1.3.104 Thessalonike

Hellas’ın ikinci büyük kenti ve Hellas Makedonyası’nın yönetildiği Selanik kentidir (Hrt. 5). Thermaios Körfezi’nin kuzeyinde, Aksios Nehri’nden sonra gelen kentin önceki adı Therma’dır⁶⁶⁷. Kassandros (MÖ 350-297) tarafından MÖ 316/5 yılı civarında kurulan kent, adını II.

⁶⁶² Strab. III. 2. 14; Paus. VI. 19. 3; Plin. nat. III. 3.

⁶⁶³ Steph. Byz. s.v. Ταυρόεις; Strab. IV. 1. 9. Ayrıca bk. Stillwell et al. 1976 s.v. Tauroention.

⁶⁶⁴ Strab. IV. 1.5; 9. Ayrıca bk. Domínguez 2004, 160-161.

⁶⁶⁵ Diod. XIV. 59; XVI. 7.

⁶⁶⁶ Strab. VI. 1. 5; Koranjak 2003, 81

⁶⁶⁷ Schol. Thuc. I. 61. 2; Strab. VII. F24.

Philippos'un kızı ve Büyük İskender'in üvey kız kardeşi, aynı zamanda Kassandros'un da eşi olan Thessalonike'den almaktadır⁶⁶⁸.

3.3.3.1.3.105 Thourion

Krotonlular ile Sybarisliler arasında çıkan anlaşmazlıkların ardından Sybarisliler kentlerini taşımaya yoluna karar verirler. Lakedaimonlular Sybarislilere bir öneride bulunarak ortak bir kent kurmak isterler. Bu hususta söz konusu kurulum için bir orakl alınır⁶⁶⁹: “ölçüyle su içtikleri lakin ölçüsüz ekmek yedikleri (yerde)”. Alınan oraklın bahsettiği yer olarak düşündükleri Thouria Nehri kıyısında Thourion adında yeni bir kent kurarlar (Hrt. 3). Zira bu yerde o yörenin yerlilerince *medimnos* (tahıl ölçüsü) olarak adlandırılan bronz bir boru hattı bulunmaktadır⁶⁷⁰. Kent bugün İtalya'nın Calabria Bölgesi'nde yer alan Cassano allo Ionio vilayeti içinde bulunmaktadır.

3.3.3.1.3.106 Thynias

Bugün Kırklareli'nin Demirköy ilçesine bağlı İğneada Burun'dur. Kent, Salmydessos'un 200 *stadia* kuzeyinde yer almaktadır⁶⁷¹. Ps.-Skymnos (str. 728-729) bu burnu Astike Trakyası'nın en uzak noktası ve başlangıç yeri olarak tarfi etmektedir (Hrt. 8).

3.3.3.1.3.107 Tomoi

Bugün Romanya'nın Constanța (Köstence) kentidir (Hrt. 9). Kallatis'ten 300 *stadia* kuzeyde, Istria kentinden ise 250 *stadia* güneyde yer almaktadır⁶⁷². Kentten Tomis adıyla da bahsedilmekte olup Memnon tarafından bir ticaret merkezi (*emporion*), Strabon tarafından da küçük bir kent (*polikhnion*) olarak tanımlanmaktadır⁶⁷³. Ps.-Skymnos'un da belirttiği üzere (str. 765) kentin Miletos tarafından kurulduğu kabul edilmektedir⁶⁷⁴. Latin şair Ovidius'un sürgün yeri olan kent, şairin şiirlerine konu olmuş ve civar halkların yaşam tarzlarına ışık tutmaktadır⁶⁷⁵.

⁶⁶⁸ Strab. VII. F21; F24.

⁶⁶⁹ μέτρον ὕδωρ πίνοντες, ἀμετρὶ δὲ μᾶζαν ἔδοντες (Diod. XII. 10. 5).

⁶⁷⁰ Diod. XII. 9-10; Strab. VI. 1. 13.

⁶⁷¹ Arr. *Peripl. p. Eux.* 25. 1.

⁶⁷² Arr. *Peripl. p. Eux.* 24. 3; krş. Strab. VII. 6. 1.

⁶⁷³ Kentin diğer adlandırmaları için krş. *Tomoi*: Apollod. *Bib.* 1.9.24; Anon. *Peripl. M. Eux.* 72; *Tomis*: Memnon 21; Strab. VII. 6. 1; Arr. *Peripl. M. Eux.* 24.2; Anon. *Peripl. M. Eux.* 71; *Tomoe*: Mela II. 22.

⁶⁷⁴ Ovid. *Tr.* I. 10. 41; Korenjak 2003, 103; Avram *et al.* 2004, 941.

⁶⁷⁵ bk. Ovid. *Pont.*

3.3.3.1.3.108 Torone

Toronikos Körfezi'ne adını veren kent Sithonia Yarımadası'nın güneybatı ucunda konumlanmaktadır (Hrt. 5).

3.3.3.1.3.109 Tyras

Ps.-Skymnos'un (str. 802-803) anlatısına göre adını Tyras Nehri'nden alan kent⁶⁷⁶ Miletos kolonisidir⁶⁷⁷ (Hrt. 9). Kentin kuruluşu hakkında tarihsel veri bulunmamakla birlikte arkeolojik buluntular MÖ VI. yüzyıla işaret etmektedir⁶⁷⁸.

3.3.3.1.3.110 Zankle

Zankle (= Messina, Sicilya), Opikia'daki Khalkidike Kyme'sinden gelen korsanlarca inşa edilmiştir (Hrt. 3). Daha sonra Khalkis ve Euboia'dan göç alan kentlin oikisteslerinden biri Kyme'den Perieres, diğeri ise Khalkis'ten Krataimenes'tir. Sicilyalılar kentlin sahil şeridi bir orağı andırdığı için ona Sicilya dilinde orak şekilli anlamına gelen *zanklondan* (ζάγκλον) Zankle (Ζάγκλη) adını vermişlerdir⁶⁷⁹. Kentin, adını kral Zanklos'tan aldığına dair bir görüş de bulunmaktadır⁶⁸⁰. Zankleliler Skythes tarafından yönetildikleri ve Sicilya'da başka bir kenti kuşattıkları sırada, Regium tyranı Anaksilas Sicilya'ya gelen Samoslularla anlaşarak kenti ele geçirir ve kente kendi soyunun dayandığı Messene adını verir⁶⁸¹ (str. 293).

3.3.3.1.4 Halklar

3.3.3.1.4.1 Ainiania

Ainiania halkı Perrhaibia'nın doğusunda Pindos Dağları'nın ardında yer almaktadır⁶⁸².

3.3.3.1.4.2 Athamania

Thessalia'nın batısında, Athamania, Epiros halklarından olup Pindos Dağları'nın batısında yer almaktadır⁶⁸³.

⁶⁷⁶ Plin. *nat.* IV. 26.

⁶⁷⁷ Bk. Str. 803; Anon. *Peripl. p. Eux.* 62; ayrıca bk. Hist. Num. 273; Avram *et al.* 2004, 941.

⁶⁷⁸ Avram *et al.* 2004, 941.

⁶⁷⁹ Thuk. VI. 4; Strab. VI. 2. 3; Steph. Byz. s.v. Ζάγκλη; Ayrıca bk. Paus. IV. 6. 6-9.

⁶⁸⁰ Diod. IV. 85.

⁶⁸¹ Thuk. VI. 4; Hdt. VI. 23; VII. 164; Paus. IV. 6. 6-9.

⁶⁸² Strab. IX. 5.

⁶⁸³ Strab. IX. 5.

3.3.3.1.4.3 Ausonlar

Tyrrhenia istikâmetinde oturan Opikialıların eski adı⁶⁸⁴.

3.3.3.1.4.4 Bastarnialılar

Bir Germen kavmi olan Bastarnai yukarı Istros Nehri'nin kuzeyini iskân ederler⁶⁸⁵.

3.3.3.1.4.5 Bistonialılar

Ps.-Skymnos'un (str. 675) dediği üzere Bistonis Gölü (= Borugöl) civarında yaşayan Trakya halklarından Bistonialıların kentidir. Adını Nestos kızı Kallirrhoe ile Ares'in oğlu Biston'dan aldığı söylenmektedir⁶⁸⁶.

3.3.3.1.4.6 Bottialılar

Ps.-Skymnos Strymon Nehri üzerinde olduğunu söylediye de, aslında bu halk Thermaios Körfezi batı kıyısında, içinde Pella kentinin bulunduğu topraklarda yaşamaktadır⁶⁸⁷. Makedonyalılarca asıl yaşadıkları bu bölgeden sürülmüşlerdir⁶⁸⁸.

3.3.3.1.4.7 Boulinler

Bir İliya halkı olan Boulinler, Hyller halkı ile akrabadır. Peloponnesos'tan daha küçük bir yarımada üzerinde sahil şeridini iskân etmektedirler⁶⁸⁹.

3.3.3.1.4.8 Brygler

Bir Trakya halkı olan Brygler⁶⁹⁰, İliya halkı olarak da nitelendirilmektedirler⁶⁹¹.

3.3.3.1.4.9 Dolops

Dolopia halkı, Aiolia'nın kuzeyinde yaşamaktadır⁶⁹².

⁶⁸⁴ Aristot. *Pol.* 7.1329b.

⁶⁸⁵ Steph. Byz. s.v. Βαστάρναι; Dion. *Per.* 304.

⁶⁸⁶ Steph. Byz. s.v. Βιστωνία.

⁶⁸⁷ Strab. VII. F20.

⁶⁸⁸ Hdt. VIII. 127; Thuc. 2.99.3.

⁶⁸⁹ Steph. Byz. s.v. Βουλίνοι; Ps.-Skyl. 22.

⁶⁹⁰ Hdt. VI. 45; VII. 185.

⁶⁹¹ Strab. VII. 7. 8.

⁶⁹² Strab. IX. 5.

3.3.3.1.4.10 Enetler

Ps.-Skylaks (19) Enetlerin topraklarını Keltlerden sonraya konumlandırmaktadır. Topraklarından Eridanos Nehri'nin geçtiğini ve sahilleri boyunca deniz seyahatinin bir gün sürdüğünü yazmaktadır. Enetler, Troya'da kralları Pylaimenes'i kaybettikten sonra⁶⁹³ Paphlagonia'dan sürülerek yeni bir yurt arayışına girişirler. Bazı Troyalılarla beraber Adriyatik kıyılarına gelirler. Alp Dağları ile deniz arasında ikamet eden kuzey İtalya halklarından biri olan *Eugeneili*leri vatanlarından ettikten sonra buraya yerleşirler. İlk yerleştikleri yere Troya deseler de Veneti olarak anılırlar⁶⁹⁴. Polybios (II. 17) Enetlerin, Keltlere benzer şekilde giyindiklerinden ancak farklı bir dil kullandıklarından bahsetmektedir.

Bir başka varsayım ise Enetlerin aynı isimli bir Kelt soyundan oldukları yönündedir⁶⁹⁵. Öyle ki Ps.-Skymnos satır 188-194 arasında yinelenen Enetleri Keltlerin en uzak noktasında konumlandırmıştır. Bu yer Fransa'nın Bretagne bölgesi olarak belirtilmektedir⁶⁹⁶.

3.3.3.1.4.11 Enkheller

Bir İlirya halkıdır⁶⁹⁷. Bu kabile İliryalılar tarafından saldırıya uğradığı zaman kentlerine gelen Kadmos ve Harmonia'yı bir orakl üzerine liderleri olarak seçer ve İliryalılara karşı üstünlük elde ederler. Böylelikle Kadmos İliryalıların hâkimiyetini alır⁶⁹⁸.

3.3.3.1.4.12 Epizephyrioi Lokrislileri

Ps.-Skymnos üç Lokris soyundan bahsetmektedir⁶⁹⁹: Epizephyrioi (Batı Lokrislileri), Opuntioi ve Ozolai'daki Lokrisliler. Epizephyrioi Lokrislileri, İtalya'nın Zephyrion Burnu'nu iskân etmektedirler⁷⁰⁰. Krisaios (= Salona) Körfezi kıyısında yaşayan Lokrislilerce Kroton ve Syrakousai'nin kurulumundan kısa bir süre sonra Euanthes tarafından kurulmuştur. Ephoros, kentin Opuntioi Lokrislilerince kurulduğunu söylese de Strabon bunun hatalı olduğunu dile getirmektedir. Region ile Epizephyrioi Lokris'i arası 600 *stadia*'dır ve kent Apopis adı verilen bir tepe-

⁶⁹³ Hom. *Il.* V. 576.

⁶⁹⁴ Liv. I. 1. 1-4; Verg. *Aen.* I. 242-249; Strab. IV. 4. 1; V. 1. 4; XII. 3. 8.

⁶⁹⁵ Strab. IV. 4. 1; V. 1. 4.

⁶⁹⁶ Korenjak 2003, 84.

⁶⁹⁷ Ps.-Skyl. 26.

⁶⁹⁸ Apollod. *Bib.* III. 5. 4; ayrıca bk. Hdt. V. 61; Diod. XIX. 19; Strab. VII. 7. 8; ayrıca bk. Beaumont 1936, 163.

⁶⁹⁹ Strab. 313-317.

⁷⁰⁰ Hdt. VI. 23.

nin yamacında kurulmuştur⁷⁰¹. Ayrıca Ps.-Skymnos (str. 314-315) bu kente Zaleukos'un yasalarının yazılı olarak kabul gördüğü ve bu yasalara uyulduğundan bahsetmektedir⁷⁰².

3.3.3.1.4.13 Ismenler ve Mentorlar

Libyria'da birbirlerine komşu bir halk olarak görülmektedirler⁷⁰³.

3.3.3.1.4.14 İberialılar

İskân edilebilir toprakların son bulduğu Avrupa'nın en batı ucunda yer almaktadır⁷⁰⁴. Batısında Atlas Okyanusu, güneyinde Herakles Sütunları⁷⁰⁵ ve Cebelitarık Boğazı bulunmaktadır. Kuzey ile batısında yer alan Alp Dağları'nın ardında Keltler ile komşudur⁷⁰⁶.

3.3.3.1.4.15 Libya-Fenikelileri

Λιβυφοίνικες Kartacalıların, Afrika kıtasından gelerek kurdukları koloniler için bir adlandırma-
dır⁷⁰⁷. Libya (= Afrika) kıtasının kuzeyinde, Kartaca'dan Kephelai'a ve Masaisyilia'ya ve dağlık
Gaitoulia'ya kadar Libya-Fenikelilerinin topraklarıdır⁷⁰⁸.

3.3.3.1.4.16 Lynkestai

Batıda İliya'ya, güneyde Pelagonia'ya komşu olan Lynkestai halkının kralları Bakkhides hanesine kadar dayanmaktadır. Bu hane, MÖ VII. yüzyılda Korinthos'tan kovulan dor klanlarından⁷⁰⁹.

⁷⁰¹ Strab. VI. 1. 7.

⁷⁰² Epizephyrioi Lokrislilerinden olan Zaleukos MÖ VII/VI. yüzyılda yaşamış ve soylu bir aileden gelmektedir. Öğrenmeyi seven Zaleukos, Pythagoras'ın da öğrencisi olmuştur. Ülkesinde yasa koyucu olarak görevlendirilmiştir (Diod. XII. 20-21; Wo 2006). Strabon'a (VI. 1. 8) göre sözü edilen Lokrisliler yazılı yasaları kullanan ilk insanlardır. Ephoros'a (*FGrHist* 70 F139) göre Zaleukos'un yasaları yazma ve koyma amacı mahkeme kararlarının keyfekeder verilmemesi içindir (ayrıca bk. Polyb. XII. 16; Whibley 1931, 464-465)

⁷⁰³ *FGrHist* 1 F94; Plin. *nat.* III. 25; Steph. Byz. s.v. Μέτρορες; Sonnabend 1999, 1267.

⁷⁰⁴ Strab. III. 1. 4.

⁷⁰⁵ Dion. *Per.* 282.

⁷⁰⁶ App. *Hisp.* 1.

⁷⁰⁷ Ayrıca bk. Korenjak 2014, 7; Kurul 2015, 246.

⁷⁰⁸ Strab. XVII. 3. 19.

⁷⁰⁹ Strab. VII. 7. 8; Plant 2004, 43; Fox 1973-2004, 32-37.

3.3.3.1.4.17 Molossialılar

Ps.-Skymnos (str. 447-450) bu halkın Thesprotialılardan sonra ikamet ettiklerini ve topraklarında Zeus Dodonaios Manteionu'nun⁷¹⁰ bulunduğunu aktarmaktadır. Köylerde yaşayan bu halkın büyük bir bölümü iç bölgelerde ikamet etmektedir⁷¹¹. On dört Epeiros halkından biri olan Molossialılar⁷¹², İlyada destanının başkahramanı olan Akhilleus'un oğlu Neoptolemos, nam-ı diğer Pyrrhos'un soyundandır⁷¹³.

3.3.3.1.4.18 Oinotrialılar

Hellen kolonistleri olan Oinotrialılar, Lycaon'un en genç oğlu olan Oinotros tarafından kurulmuş ve adını kurucusundan almıştır⁷¹⁴. Ps.-Skymnos (str. 249, 300, 364) bu halkın yaşadığı toprakların İtalya'ya komşu olduğunu ve Poseidonia ile Brentesion kentlerine değin ikamet ettiklerini söyler. Peisandros ise bu konuda 13. kitabında kentin adının Hellençe şarap anlamına gelen *oinos*'tan (οἴνος) geldiğini söylemektedir⁷¹⁵. Strabon (V. 1), antik yazarların İtalya'yı önceden Oinotria olarak adlandırdıklarından bahseder. Oinotria'nın Sicilya Boğazı yakınlarında olduğunu, daha sonradan Metapontium ve Siritis kentlerine kadar genişlediğini aktarır⁷¹⁶.

3.3.3.1.4.19 Ozolai Lokrislileri

Aitolia'dan sonra gelen Lokrisliler, Ozolai adıyla adlandırılmaktadırlar, Amphissa ve Euanthis kentlerine sahiptirler⁷¹⁷. Parnassos Dağı'nın batısından Korinthos Körfezi'ne kadar yerleşen Lokrislilere Ozolai ya da Hesperioi Lokrisliler denmektedir⁷¹⁸. Bölgede yaşayan Kalydon ve Kentauroi halklarının keskin vücut kokularının yıkandıkları su kaynağına karışmasından dolayı bu Lokrislilere "kokan" anlamına gelen Ozolai denmektedir⁷¹⁹.

⁷¹⁰ Bk. aşağıda sf. 182 vd. s.v. Zeus Dodonaios Manteionu.

⁷¹¹ Ps.-Skyl. 32.

⁷¹² Strab. VII. 7. 5.

⁷¹³ Strab. VII. 7. 8.

⁷¹⁴ Paus. VIII. 3. 5; Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 11-13; *FGrHist* 3 F156; Serv. *Aen.* I. 532.

⁷¹⁵ Steph. Byz. s.v. Οἰνωτρία.

⁷¹⁶ Strab. VI. 4. 1.

⁷¹⁷ Ps.-Skyl 36; Hdt. VIII. 36; Strab. VIII. 1. 1.

⁷¹⁸ Strab. IX. 3. 1; 4. 1.

⁷¹⁹ Strab. IX. 4. 8.

3.3.3.1.4.20 Perrhaibia

Perrhaibia, Epiros halklarından olup Pindos Dağları'nın batısında yer almaktadır⁷²⁰.

3.3.3.1.4.21 Saunitler

Samnitler veya Saunitler olarak adlandırılan⁷²¹ bu halk antik literatürde bazen farklı yerlerde bazense beraber konumlandırılmışlardır⁷²². Ps.-Skylaks⁷²³ Saunitleri Iapygia Bölgesi ve Orion Dağı'ndan sonrasına konumlandırırsa da Kampanialılarla komşu olduklarını da dile getirir.

3.3.3.1.5 Kehanet Merkezleri ve Tapınaklar

3.3.3.1.5.1 Kerberos Yeraltı Kehanet Merkezi

Sicilyalı Diodoros bir mithosa göre Aornos Gölü yakınlarında bir ölü/ruh çağırıcı oraklı olduğunu ancak daha sonradan yıkıldığını söylemektedir⁷²⁴. Vergilius (*Aen.* III. 441) ve Ovidius (*Met.* XIV. 101) ise burada bir Sibylla'nın bulunduğunu aktarmaktadır. Strabon (V. 4. 5) önceki yazarların mithos ile tarihi birbirine karıştırıp Homeros'un eseri *Odyseia*'nın on birinci kitabındaki (νέκυια) nekyia/nekyomanteion'un (νεκυομαντεῖον) burası olduğunu ve Odysseus'un buraya geldiği söylemlerine bir eleştiri getirir. Buranın bir Plutonium olduğunu söylemekle birlikte Kimmerlerin yaşadığını belirtmektedir.

3.3.3.1.5.2 Poseidon Tapınağı

Peloponnesos Yarımadası'nın güneyinde uzanan Tainaron Burnu üzerinde Lakonia Bölgesi'nde yer almaktadır⁷²⁵. Herakles'in Kerberos'u yeryüzüne çıkarttığı mitinin geçtiği mağara bu tapınak yanında yer almaktadır⁷²⁶. Ephoros'un (*FGrHist.* 70 F150) anlatısına göre Poseidon, Apollon ile bir takas gerçekleştirmiş ve Pytho'yu Tainaron ile takas etmiştir⁷²⁷.

⁷²⁰ Strab. IX. 5.

⁷²¹ Strab. V. 4. 12.

⁷²² Korenjak 2003, 78; Dion Hal. 375; Ps.-Skyl. 11, 15.

⁷²³ Ps.-Skyl. 11; 15.

⁷²⁴ Diod. IV. 22. 1-2.

⁷²⁵ Strab. VIII. 5. 1; Ps.-Skyl. 46.

⁷²⁶ Strab. VIII. 5. 1; Paus. III. 25. 4-6.

⁷²⁷ Strab. VIII. 6. 14; Paus. II. 33. 2.

3.3.3.1.5.3 Pythikon Manteionu

Phokis topraklarında yer alan tapınak *Pytho* isimli bölgede konumlanmaktadır. Önceleri Poseidon'a ait olan bu bölge ve tapınak, Apollon ile Tainaron karşılığında takas edilmiştir⁷²⁸. Mitosa göre (*H. Hom.* IIIb. 350-374; *Apollod. Bib.* II. 5. 12), Typhon ile Ekhidna'nın birlikteliğinden doğan, insanlara korku ve ölüm getiren *Khimaira* isimli yaratık Apollon tarafından okla vurularak öldürülür⁷²⁹. Apollon yaratığın orada çürümesi için tanrılara, Gaia ve Helios oğlu Hyperion'a seslenir. Bunun üzerine Helios yaratığı orada çürütür ve yerin adı Hellençe "çürüme" anlamına gelen *Pytho* (Πυθώ) adını alır. Böylece bölgede Apollon'a Pythios (Πύθιος) epitheti verilir.

3.3.3.1.5.4 Zeus Dodonaios Manteionu

Herodotos'un (II. 52) da bizzat uğrak yeri olan Dodone Manteion'u son derece eski ve ünlü bir kehanet merkezidir. Kimi antik yazarlara göre bu kehanet merkezi; Hellopia toprakları ile Dodona kenti sınırında, kimisine göre Epeiros halklarından biri olan Molossia arazisinde ya da önceden Skotoussa adındaki bir Pelasg kentinde yer almaktadır. İçinde bulunan meşe ağacının (φηγός) yakılmasının ardından Apollon'un isteği üzerine Dodone adındaki kente taşınmış, kimine göre ise Thesprotia taraflarında yer almaktadır⁷³⁰. Pelasglar tarafından inşa edilen bu kehanet merkezi⁷³¹ Strabon'un (VII. F1) anlatısına göre sözlü bir kehanet merkezinin aksine belirli bazı işaretler aracılığıyla, Suidas'ın (δ 1447) ansiklopedik maddesine göre ise meşe ağacı (δρῦς) aracılığıyla alınan kehanet rahibelerce iletilmektedir. Kehanetin verildiği tapınak M.Ö 219 yılında Hannibal'ın savaşları sırasında komutan olan Dorimakhos tarafından talan edilmiş ve yakılmıştır⁷³².

3.3.3.2 Asya Kıtası

Hellençe *Asia* (Ἀσία) olarak anılan kıtadır. Ps.-Skymnos eserinin 874 ile 980 numaralı satırları arasında söz konusu kıtadaki yerleşimlere, coğrafik, kültürel ve mitolojik unsurlara değinmektedir. Şair, Tanais (= Don) Nehri ile bu kıtayı Avrupa Kıtasından ayırmaktadır (str. 874-875).

Herodotos (IV. 44), Asya'nın Dareios'un ön ayak olmasıyla Karyandalı Skylaks sayesinde keşfedildiğini anlatmaktadır. Mitosa göre *Asia*, Okeanos ile Tehtys'ün kızlarından biri-

⁷²⁸ Strab. VIII. 6. 14; ayrıca tapınağın Apollon'a aitliği konusunda bk. *Hom. Od.* VIII. 79-81; *Il.* IX. 404-405.

⁷²⁹ Ayrıca bk. Grote 2009, 63-65.

⁷³⁰ Hesiod. *Cat.* 240; Strab. VII. 7. 5; VII. 7. 10; Strab. VII. F1; Paus. I. 17. 5.

⁷³¹ *Hom. Il.* XVI. 233; Strab. VII. 7. 10.

⁷³² Polyb. IV. 67; Diod. XVI. 7.

dir⁷³³. Herodotos'a (IV. 45) göre kıta adını Prometheus'un karısı olan *Asia*'dan almaktadır. Asya kıtası, Tanais (= Don) Nehri ve Kimmer Bosporosu ile Avrupa'dan ayrılmaktadır⁷³⁴. Aristoteles'e göre⁷³⁵ kıta, Tanais Nehri'nden doğuya doğru uzanarak Okyanus'a varırken, güneyde Akdeniz suları ve Arabistan Körfezi ile çevrili olup Nil Nehri ile Afrika'dan ayrılmaktadır.

3.3.3.2.1 Bölgeler

3.3.3.2.1.1 Kappadokia

Euphrates (= Fırat) Nehri'nin batısında ve Kilikya'nın kuzeyinde kalan bölgedir. Batısında Halys (= Kızılırmak) Nehri ile birlikte Lydia'lılardan ayrılırlar⁷³⁶. Herodotos (Hdt. I. 72), Helenlerin burada yaşayan halka Syrialılar adını verdiklerini bildirmektedir⁷³⁷.

3.3.3.2.1.2 Karia

Aydın ve Muğla illeri ile Denizli'nin batısında kalan bölgedir. Antikçağda doğusunda ve güneydoğusunda Phrygia ile Lykia, kuzeyinde ise Lydia ve Ionia bölgeleriyle komşudur. Batı kısmı sahil bölge Ege Denizi ile sınırlanmaktadır. Son derece dağlık olan bölge, dağlarının doğu-batı uzantılı olması sebebiyle girintili çıkıntılı bir yapıya sahiptir. Bölgenin en önemli nehri Maiandros (= Büyük Menderes) Nehri'dir. Onun haricinde irili ufaklı ancak fazla olmayan çay ve dereler bulunmaktadır⁷³⁸.

3.3.3.2.1.3 Kilikia

Strabon (Strab. XIV. 5) Kilikia'yı tanımlarken "Tauros'un (= Toros) dışında" ifadesini kullanmaktadır. Bir parçasına Trakheia diğereine ise Pedias denilen iki ayrı parçadan oluşmaktadır. Bölge batıda Pamphylia, kuzeyde Lykaonia ve Kappadokia ile komşudur. Mitosa göre adını Agenor ve Telephassa'nın oğlu olan Kiliks'ten almaktadır. Europe, Kadmos ve Phoiniks'in kardeşidir. Europe'nin Zeus tarafından kaçırılmasının ardından onu aramaya gönderilen bu kardeşlerden Kiliks, bu yöreye yerleşir ve adını verir⁷³⁹.

⁷³³ Hes. *Theog.* 359; Apollod. *Bib.* I. 2. 2.

⁷³⁴ Ps.-Skyl. 70; Mela II. 1; Dion. *Per.* 14; 660-662

⁷³⁵ Aristot. *Mund.* 3. 393b.

⁷³⁶ Smith 1854 s.v. Cappadocia.

⁷³⁷ Ayrıca bk. aşağıda sf. 193 s.v. Syroi.

⁷³⁸ Ps.-Skyl. 99; Strab. XIV. 2; Mela I. 83-85. Ayrıca bk. Smith 1854 s.v. Caria; Korenjak 2003, 113; Sevin 2013, 105-131.

⁷³⁹ Apollod. *Bib.* III. 1. 1; Hyg. *Fab.* 178; Diod. V. 49. Ayrıca bk. Smith 1854 s.v. Cilicia; Erhat 1993, 191.

3.3.3.2.1.4 Lydia

İzmir ilinin doğusunda, Manisa'nın bir bölümünü ve Kütahya ile Uşak illerinin batısını kapsayan antikçağ bölgelerinden biridir. Antik dönemde kuzeyinde Mysia, doğusunda Phrygia, güneyinde Karia ve batısında Aiolia ile Ionia ile komşudur⁷⁴⁰.

3.3.3.2.1.5 Lykia

Antikçağ bölgelerinden biri olan Lykia, Ps.-Skymnos (str. 935) tarafından Karadeniz'in güneyindeki Asya topraklarında konumlandırılmaktadır. Bölge bugün Türkiye'nin güneyinde Akdeniz kıyısındaki Teke Yarımadası'dır. Doğusunda Pamphylia ve Pamphylion (= Antalya) Körfezi, kuzeyinde Phrygia ve batısında Karia bölgeleri yer almaktadır⁷⁴¹. Alp Himalaya Dağ Sisteminin Güney Toros Dağları olarak adlandırılan uzantısı nedeniyle az sayıda geniş düzlüklere sahiptir⁷⁴².

3.3.3.2.1.6 Mysia

Günümüzde Balıkesir, Manisa'nın kuzeyini, İzmir'in kuzeybatısını, Bursa'nın güneybatısını, Kütahya'nın batı ve Çanakkale'nin doğusunu kapsayan bölgedir. Antikçağda ise doğusunda Phrygia, güneyinde Aiolis ve Lydia, batısında Troas ve Ege Denizi ile kuzeydoğusunda Bithynia ile komşudur⁷⁴³. Ps.-Skylaks (93), bölgenin Trakya'dan sonra geldiğini ve bir sahil şeridi olduğunu yazmaktadır⁷⁴⁴. Plinius (*nat. V. 41*) burada yaşayan halkın Trakya'dan geldiğini söylemektedir.

3.3.3.2.1.7 Pamphylia

Doğusunda Kilikia, batısında Lykia ve kuzeyinde Pisidia bölgeleriyle çevrili bir sahil bölgesidir. Güneyinde Pamphylion (= Antalya) Körfezi bulunmaktadır⁷⁴⁵. Bölge Aspendos, Sillyon, Side, Perge gibi kentleri barındırmaktadır⁷⁴⁶.

3.3.3.2.1.8 Paphlagonia

Batıda Bithynia, doğuda Pontos, güneyde Phrygia ve Galatia ile komşu olan, Pontos (= Karadeniz) kıyısında bir bölgedir. Strabon, doğuda Halys Nehri ile Leukosyrialılarla komşu olduklarını belirtir⁷⁴⁷.

⁷⁴⁰ Ayrıntılı bilgi için bk. Ps.-Skyl. 98; Korenjak 2003, 113; Sevin 2013, 175-191.

⁷⁴¹ Ps.-Skyl. 100; Mela I. 80-82; Korenjak 2003, 113; Sevin 2013, 136.

⁷⁴² Ayrıntılı bilgi için bk. Strab. XIV. 3. 8; Mela II. 102; Sevin 2013, 137; Takmer 2002.

⁷⁴³ Ayrıntılı bilgi için bk. Sevin 2013, 43-55.

⁷⁴⁴ Mela I. 90.

⁷⁴⁵ Sevin 2013, 163-173.

⁷⁴⁶ Ps.-Skyl. 101; Strab. XIV. 4. Ayrıca bk. Korenjak 2003, 113.

3.3.3.2.1.9 Phrygia

Doğusunda Kappadokia, güneyinde Pisidia, batısında Mysia, Lydia ve Karia ile kuzeyinde Bithynia ve Paphlagonia yer almaktadır. Bölge bugün Ankara, Afyonkarahisar ve Eskişehir illerinin tamamını; Konya, Isparta ve Burdur'un kuzeyini ve Kütahya'nın batısını kapsamaktadır⁷⁴⁸. Bölge adını boğazlar üzerinden gelen ve bir Trakya halkı olan Bryglerden almaktadır⁷⁴⁹.

3.3.3.2.1.10 Pisidia

Antalya ilinin kuzeyini, Isparta ve Burdur illerinin tamamını kapsayan bölgedir. Antikçağda bölgenin kuzey ve kuzeybatısında Phrygia, doğusunda Lakonia, batısında Milyas ve Kabalis bölgeleri, güneyinde Pamphylia ve güneydoğusunda Isauria ve Kilikia bölgeleri ile komşudur⁷⁵⁰. Plinius (*nat.* V. 24) buraya önceden Solymi dendiğini ve dağları zirvesinde yer aldığını söylemektedir⁷⁵¹.

3.3.3.2.1.11 Skythia (İskit Ülkesi)

Ps.-Skymnos (str. 170-175) daha önceden Ephoros'tan alıntı yaptığı genel bir tasvirde yer yüzünün kuzeyinde İskitlerin yaşadığını söylemektedir⁷⁵². Ayrıca (str. 838-864) uzun bir şekilde İskit halkına yer vermekte ve bunlar arasından en bilge kişinin Anakharsis⁷⁵³ olduğunu belirtmektedir.

İskitler hakkında en geniş bilgi Herodotos'un *Historiae* adlı eserinin dördüncü kitabından edinilmektedir⁷⁵⁴. Mitosa göre üç kardeşin (Lipokais, Arpoksais ve Koloksais) soyundan

⁷⁴⁷ Strab. XII. 3. 9. Ayrıca bk. Plin. *nat.* VI. 2; Smith 1854 s.v. Paphlagonia.

⁷⁴⁸ Ayrıntılı bilgi için bk. Ps.-Skyl. 94; Korenjak 2003, 113; Sevin 2013, 193-212.

⁷⁴⁹ Plin. *nat.* V. 41.

⁷⁵⁰ Smith 1854 s.v. Pisidia; Korenjak 2003, 113; Sevin 2013, 151-162.

⁷⁵¹ Ayrıca bk. Strab. XII. 7.

⁷⁵² Strab. I. 2.28, *FGrHist* 70 F30; Hdt. IV. 1. Ayrıca bk. Hartog 1997, 35-40.

⁷⁵³ Anakharsis, İskitler arasında yaşayan en bilge insandır (str. 859; Strab. VI. 3. 9; Apoll. Phil. *Ep.* 61. 1). Nitekim Herodotos (IV. 46) da İskitleri anlatırken onlar arasında anısı kalan tek bilge insanın Anakharsis olduğunu söylemektedir. MÖ VI. yüzyılda yaşayan Anakharsis, İskit prensi olan Saulios'un erkek kardeşi ve Grunos'un oğludur (Hdt. IV. 76; krş. Suda α 2130). Ephoros'a göre (*FGrHist* 70 F42), Anakharsis "Yedi Bilgeler"den birisidir (ayrıca bk. Diog. Laert. I. 49) ve körük, çift başlı çapa ile çömlekçi çarkının mucididir (Schol. Apoll. Rhod. 114. 19-20; Suda α 2130). Farklı kültürleri ve öğretileri öğrenmek adına yolculuğa çıkmış (Cic. *Tusc.* V. 90; Diog. Laert. I. 105; Diod. IX. 6; 26) ve ülkesine geri döndüğünde bir dinin geleneklerini uyguladığı için kardeşi tarafından öldürülmüştür (Hdt. IV. 76; 77; ayrıca bk. Collatz 1996, 639; Schmid 1984, 2017-2018; Rolle 1989; 129).

⁷⁵⁴ Ayrıca bk. Ps.-Skyl 68.

gelmektedir⁷⁵⁵. Oldukça geniş arazilere sahip olan İskitlerin toprakları⁷⁵⁶ (str. 180) mitosa göre, Kolaksais'in krallığı zamanında ülkelerini üç krallığa bölmüştür⁷⁵⁷. Hatta İskit halkı kendi içinde çeşitli halklara bölünmektedir⁷⁵⁸ (str. 841-849). Ps.-Skymnos (str. 841-848; 860-864) bunlar arasından *Kapris*, *Aroteres* (sabancı), *Neuroi*, *Hylaia* (Ağaçlık), *Georgoi* (çiftçi) ve insan-yiyen (*androphagon*) İskitlerden; ayrıca *Sakai* (Sakalar), *Sauromates*, *Gelones* ve *Agathyrsa* soylarından bahsetmektedir⁷⁵⁹. İskitlerin ülkesi Aiskhylos (PV 415-419) tarafından Mareotis Gölü (= Azak Denizi) civarında yeryüzünün sınırlarında bulunduğu söylenmektedir. Ps.-Skymnos'un (str. 839-840) iskân edilmemiş ve Hellenler tarafından bilinmediğini söylediği topraklar ülkenin daha kuzeyinde yer alan topraklardır. Nitekim Herodotos (IV. 7, 31), İskitler tarafından ona, bu toprakların görülemeyeceğini ve kuşbaşı büyüklüğünde tüylerle kaplı olduğunun anlatıldığını aktarır. Daha sonra da bu anlatımı kendi fikri doğrultusunda açıklayarak bölgenin yoğun bir kar yağışına sahip olduğunu söylemektedir. Bunlar haricinde Ps.-Skymnos'un (str. 850) diğer çoban boyları olarak bahsettiği halk çadırlarda yaşamakta, hayvancılıkla uğraşmakta⁷⁶⁰ ve kısrak sütüyle beslenmektedir⁷⁶¹.

3.3.3.2.2 Dağlar, Nehirler ve Göller

3.3.3.2.2.1 Hypios Nehri

Sangarios (= Sakarya) Nehri'nin doğusunda uzanan bu nehir bugün Melen Çayı olarak adlandırılmaktadır (Hrt. 8). Ps.-Skymnos (str. 979-980) nehir hattının ortalarına doğru Prousius⁷⁶² (= Konuralp, Düzce) isimli bir kentin bulunduğu bahseder.

3.3.3.2.2.2 Kilikia Tauros Dağları

Ps.-Skymnos (str. 743-745) Kilikia Taurosuları ile Haimos Dağı'nın kıyaslamasını yapmaktadır. Her iki dağın kapladığı alan ve uzunluğunun benzer olduğundan bahsetmektedir.

Hellence Tauroi (Ταῦροι) olarak adlandırılan dağ silsilesi bugün Akdeniz Toros Dağları'nın antikçağdaki adıdır. Türkiye'nin güneyinde ve kuzeyinde yer alan Toros Dağları, Alp Himalaya dağ sisteminin bir uzantısıdır. Akdeniz Bölgesi'ndeki Toros Dağları batı, orta ve

⁷⁵⁵ Hdt. IV. 5.

⁷⁵⁶ Strab. I. 2. 28. Ayrıca bk. Hartog 1997, 25-51; Grinevetsky et al. 2015, 677.

⁷⁵⁷ Hdt. IV. 7.

⁷⁵⁸ Ayrıca bk. Hdt. IV. 6; 17-20.

⁷⁵⁹ Krş. Hdt. IV. 17-18; 76; 100; 107; Strab. VII. 3. 2; Plin. *nat.* VI. 14; 19.

⁷⁶⁰ Hdt. IV. 46.

⁷⁶¹ Strab. VII. 3. 9.

⁷⁶² Bk. aşağıda sf. 191 s.v. Prousius/Prousa.

doğru olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Antikçağda Kilikia (Kilikya) olarak adlandırılan bölgede yer alan bu dağlar, Kilikya Torosları olarak tanımlanmıştır. Bu dağ silsilesi doğuda Amanos (= Nur) Dağları'ndan batıda Melas (= Manavgat) Nehri'ne kadar uzanmaktadır⁷⁶³ ve bugün Orta Toros Dağları'nın bir kısmı olarak nitelendirilmektedir. Bu dağ silsilesinin en yüksek yeri ise yaklaşık 4000 m'dir.

3.3.3.2.3 Maiotis Gölü

Ps.-Skymnos (str. 865-869) gölün adının Maiotai diye bir halktan geldiğini ve göle Tanais (= Don) Nehri'nin karıştığını anlatır. Taurike Kherrhonesosu'nun doğusunda konumlanan göl bugün Azak Denizi'dir ve Kimmer Bosporosu aracılığıyla Pontos'a (= Karadeniz) bağlanmaktadır⁷⁶⁴. Göle girişin en geniş yeri Pantikapaion ile Phanagoreia arasında 70 *stadia*'dır⁷⁶⁵. Gölün boyutunun Pontos'un yarısı kadar olduğu söylenmekle birlikte, göle "Pontos'un Annesi" adı verilmektedir⁷⁶⁶. Nitekim Maiotis Gölü (Hrt. 10) nehirlerden aldığı suları Pontos'a akıtarak onu beslemektedir⁷⁶⁷. Çevresi 9000 *stadia* olan göl⁷⁶⁸ Lykos, Oaros, Tanais (= Don) ve Syrgis nehirleri ile beslenmektedir⁷⁶⁹. Göl aynı zamanda Sauromat halkı ile Şahane İskitleri birbirinden ayırmaktadır⁷⁷⁰.

3.3.3.2.4 Parthenios Nehri

Ps.-Skymnos'un (str. 978-971) aktarısına göre nehir gemi ulaşımına elverişli ve akıntı bakımından oldukça sakindir. Hellence "Genç Kız" nehri anlamına gelen Parthenios Nehri (= Bartın Çayı), Karadeniz Bölgesi'nden akan Bartın Çayı'nın antik dönemdeki adıdır. Kaynağını Ilgaz Dağları'ndan edinen ve Argo Gemicilerinin dönüş güzergâhı üzerinde olan nehir, Artemis'e ait hamama ev sahipliği yapmaktadır⁷⁷¹.

⁷⁶³ Strab. XIV. 4. 18. Krş. Leake, 64.

⁷⁶⁴ Polyb. IV. 39; Strab. VII. 4. 3.

⁷⁶⁵ Strab. VII. 4. 5.

⁷⁶⁶ Ps.-Skyl. 68-69; Hdt. IV. 86; krş. Hdn. III. 1. 106.

⁷⁶⁷ Aristot. II. 1.

⁷⁶⁸ Arr. *Peripl. p. Eux.* 19. 3.

⁷⁶⁹ Hdt. IV. 123; ayrıca bk. str. 865-873.

⁷⁷⁰ Hdt. IV. 57.

⁷⁷¹ Apoll. Rhod. *argon.* II. 937-939; *FGrHist* 124 F40.

3.3.3.2.5 Sangarios Nehri

Ps.-Skymnos (str. 976-978) tarafından Thynia ve Phrygia topraklarından geçerek Thynis'ten deniz döküldüğü söylenmektedir (Hrt. 8). Adını Sangas isimli bir kişiden alan Sangarios (= Sakarya) Nehri *metamorphik* bir mitosa sahiptir. Sangas isimli biri tanrıça Rhea'ya saygısızlığı sonucu nehre dönüştürülmüştür⁷⁷². Nehir, Strabon'a (XII. 3. 7) göre kaynağını Sangias isimli bir yerleşim civarından almakta ve Bithynia'dan geçerek denize dökülmektedir.

3.3.3.2.6 Tanais Nehri

Mitosa göre adını Berossos ve Lysippe'nin oğlu Tanais'tan alan nehir daha önceden Amazon Nehri (= Don) olarak anılmaktadır⁷⁷³. Palus Maiotis'e dökülen nehir İskitya'dan akmaktadır ve Şahane Skythler ile Sauromatların toprak sınırlarını belirlemektedir⁷⁷⁴.

3.3.3.2.3 Kentler

3.3.3.2.3.1 Amastris

Karadeniz Bölgesi'nde bir Paphlagonia kenti olan Amastris (= Amasra) kent ile aynı adı taşıyan Pers bir prenses⁷⁷⁵ tarafından (str. 962-967) dört kentin birleştirilmesiyle kurulmuştur (Hrt. 9). Ps.-Skymnos'un ταύτας τὰς πόλεις, ἅς εἰς ifadesiyle belirttiği bu kentler, Karambis (= Kerempe Burnu) civarındaki Sesamos, Kytoron, Kromna ve Tieion yerleşimleridir. Tieion yerleşkesi daha sonra bu kentle olan bağıını kopartır ve ayrılır. Geriye kalan üç kent Amastris adıyla yaşamaya devam eder ve Sesamos bu kentin kalesi olur⁷⁷⁶.

⁷⁷² Schol. Apoll. Rhod. II. 722.

⁷⁷³ Ps.-Plut. *Fluv.*14.

⁷⁷⁴ Hdt. IV. 57; Dion. *Per.* 15.

⁷⁷⁵ Herakleia tyrani Dionysios'un karısı, III. Darieos'un yeğeni ve Oksyatres'in kızıdır (Strab. XII. 3. 10). Eşinin ölümünden sonra yönetimi devralarak 30 yıla yakın bir süre hükümdarlık yapar. Büyük İskender'in generallerinden Lysimakhos ile evlendikten sonra MÖ IV. yüzyılda dört yerleşimi birleştirerek Amastris kentini oluşturur (Memnon 4; Strab. XII. 3. 10, 26; Arslan 2005, 100-101). İki oğlu tarafından denizde boğdurularak hayatına son verilir (MÖ ca. 287).

⁷⁷⁶ Strab. XII. 3. 10; ayrıca bk. Avram *et al.* 2004, 960.

3.3.3.2.3.2 Amisos

Theopompos'a (*FGrHist* 115 F389) göre Amisos (= Samsun) Miletoslular tarafından kurulmuştur⁷⁷⁷. Ardından ikinci yerleşimi Kappadokialı bir lider üstlenmiş ve üçüncü kez de Atinalılar tarafından kolonize edilerek adı *Peiraiæus* olarak değiştirilmiştir⁷⁷⁸. Ps.-Skymnos'a göre⁷⁷⁹ (str. 918) söz konusu kent Leukosyrialıların (Beyaz Suriyelilerin) topraklarında kurulu bir Phokaia kolonisidir (Hrt. 10). Hellen öncesi yerel bir halk olan Leukosyrialılar, Kappadokia bölgesinin en eski adı olarak tanımlanmaktadır⁷⁸⁰.

3.3.3.2.3.3 Herakleia

Ps.-Skymnos (str. 972-975) Kyros'un⁷⁸¹ Media'yı yönettiği sırada Boiotia ve Megaralılarca kurulduğunu söylemektedir. Kent MÖ 560 yılında Megara ve Tanagra'lı kolonistler tarafından kurulmuştur⁷⁸². Herakleia kenti (= Ereğli; Hrt. 7), Kallatis (= Mangalia, Romanya) ve Kherrhonesos'u (= Sivastopol) kolonize etmiştir. Kentin tyranı Dionysos'un vefatından sonra yönetim 30 yıllığına karısı Amastris'e geçer. Amastris'in Lysimakhos ile evliliğinin ardından kent MÖ 281 yılında Lysimakhos'un hâkimiyetine girer⁷⁸³.

⁷⁷⁷ Strab. XII. 3. 14.

⁷⁷⁸ Krş. str. 917; ayrıca bk. Strab. XII. 3. 14; Arr. *Peripl. p. Eux.* 15. 3; App. Mith. II. 8; Avram *et al.* 2004, 954; Olshausen 1996, 592.

⁷⁷⁹ Skymnos (str. 921-930), (Küçük) Asya'nın Amisos yakınında Karadeniz'den Kilikia'ya doğru daraldığını söylemektedir. Bu daralmanın başlangıcını Amisos, bitiş yerini de Issos (= İskenderun) Körfezi ve Aleksandroupolis (= İskenderun) kenti olarak vermektedir. Nitekim Ps.-Skymnos burada, daralmanın başlangıç ve bitiş hususunda Eratosthenes'ten (Roller 2010, 71; krş. Strab. XIV. 5. 22); bu berzah boyunca sürebilecek olan yolculuk mesafesi için de Herodotos'tan (I. 72; II. 34) faydalanmaktadır. Ps.-Skymnos, Karadeniz'de başlayan daralma noktasını Eratosthenes'in hesaplamalarından almakta, lakin Aleksandroupolis kentini hesaba katarak hataya düşmektedir. Herodotos ise burayı Sinope'den (= Sinop) olarak güneye doğru Issos'a beş gün süreceğini söylemektedir (krş. str. 924-925).

⁷⁸⁰ Hdt. I. 72; ayrıca bk. Conder 1834, 129; Olshausen 1999, 109.

⁷⁸¹ I. Kyros'un torunu olan II. Kyros'tur (MÖ 580-530). Pers İmparatorluğunu Ege Denizi'nden Hindistan'a değin en geniş sınırlarına ulaştıran Kyros, Kambyses'in oğludur. MÖ 550 yılında Med kralı Astyages'i yenmiş, ardından 3 yıl sonra Lidya Krallığı'na son vermiştir (Hdt. I. 46; 81-86).

⁷⁸² *FGrHist* 70 F44a; ayrıca bk. Avram *et al.* 2004, 955.

⁷⁸³ Arslan 2005, 100-101.

3.3.3.2.3.4 Hermonassa

Kent, Maiotis Gölü'nün girişinde, Kerç Yarımadası'nın karşısında (Hrt. 10) konumlanan Taman Yarımadası üzerinde yer almaktadır⁷⁸⁴. Arrianus kentin kurulumunu Aiolia'daki Mytilene'den Semandros isimli bir adamın karısı olan Hermonassa ile ilişkilendirmektedir⁷⁸⁵. Eustatius ise kentin adını *Hermon* adlı birinden aldığını söylemektedir⁷⁸⁶.

3.3.3.2.3.5 Kepoi

Taman Yarımadası üzerinde bulunan kent (= Kuban, Rusya) Plinius'a (*nat.* VI. 6) göre Kimmer Bosporosu'nun girişinde Hermonassa'dan sonra yer almaktadır⁷⁸⁷ (Hrt. 10). Ps.-Skymnos'un (str. 899) belirttiğine göre kent, Miletoslular tarafından kolonize edilmiştir⁷⁸⁸.

3.3.3.2.3.6 Kerasous

Karşı kıyısında savaş tanrısı Ares'e adanmış bir ada yer alan Kerasous (= Giresun), Ps.-Skymnos'un (str. 911-913) da belirttiği üzere, Sinopelilerin kolonisidir⁷⁸⁹ (Hrt. 10). Kent MÖ 183 yılında Pontos kralı I. Pharnakes'in Kotyora (= Ordu) halkından göçmenleri yerleştirmesiyle yeniden kolonize edilmiştir. Bu kolonizasyon sonrasında kentin adı Pharnakes'e ithafen Pharnakeia olarak değiştirilmiştir⁷⁹⁰.

3.3.3.2.3.7 Kimmeris

Bu kent hakkında bilinenler sadece Ps.-Skymnos (str. 896-898) ile sınırlı kalmaktadır. Maiotis Gölü'nün ağzında konumlandığı kent Kimmerli barbarlardan adını almaktadır. Kentin konumunun Kimmer Bosporosu yakınlarında olduğu düşünülmeyle birlikte, Ps.-Skymnos'un bildirdiği üzere kent Bosporos Krallığı sınırlarındadır⁷⁹¹.

⁷⁸⁴ Dion. *Per.* 449-554; *FGrHist* 1 F208.

⁷⁸⁵ Anon. *Peripl. p. Eux.* 47; krş. Avram *et al.* 2004, 926; 945.

⁷⁸⁶ Dion. *Per.* 549. 3.

⁷⁸⁷ Krş. Ps.-Skyl. 72; Anon. *Peripl. p. Eux.* 46. 1; Korenjak 2003, 109-109.

⁷⁸⁸ Ayrıca bk. Avram *et al.* 2004, 946; Stillwell *et al.* 1976 s.v. Kepoi.

⁷⁸⁹ Ksen. *An.* V. 3. 2; Diod. XIV. 30. 5; Arr. *Peripl. p. Eux.* 26. 4.

⁷⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için bk. Arslan 2005, 126-128.

⁷⁹¹ Korenjak 2003, 108; Avram *et al.* 2004, 946-947.

3.3.3.2.3.8 Phanagoreia

Kent, Ps.-Skymnos'un (str. 887) dediğine göre Teoslularca kolonize edilmiştir. Taman Yarımadası üzerinde (Hrt. 10) ve Hermonassa'nın kuzeyinde konumlanmaktadır⁷⁹². Pers Baskısından kaçan Teoslu Phanagoras tarafından kolonize edilmiştir⁷⁹³. Kent bulunduğu yer olan Kimmer Bosporosu içinde bir ticari liman görevi üstlenmektedir ve Bosporos Krallığı'nın Asya'daki en büyük şehridir⁷⁹⁴.

3.3.3.2.3.9 Prousius/Prousa

Hypios Nehri (= Melen Çayı) kıyısında konumlanan kent Düzce'nin Konuralp beldesinde yer almaktadır (Hrt. 8). Kenti antikçağ Bursası olan Prousa'dan ayırt etmek amacıyla *Prousa ad Hypium* (Hypios kıyısındaki Prousa) adı da verilmektedir. Nitekim Roma hâkimiyeti zamanında kent bu isimle anılmıştır. Kentin önceki adı Kieros'tur. Bithynia kralı I. Prousius (MÖ 230-182) Herakleialıların olan bu kenti kuşatarak ele geçirir (MÖ 195) ve kente kendi adını verir⁷⁹⁵.

3.3.3.2.3.10 Sindikos Limanı

Taman Yarımadası üzerinde konumlanan bu limandan (= Anapa, Rusya), Strabon ve Ps.-Skylaks tarafından hem liman hem de kent olarak söz edilmektedir⁷⁹⁶ (Hrt. 9). Sindoi halkının topraklarında bulunan⁷⁹⁷ liman Bosporos'tan 180 *stadia* uzaklıkta yer almaktadır⁷⁹⁸.

3.3.3.2.3.11 Sinope

Antikçağdan bu yana doğal bir liman görevi gören Sinope (= Sinop; Hrt. 9) Paphlagonia Bölgesi'nde Miletoslularca kurulmuş bir koloni kentidir⁷⁹⁹. Mitosa göre, adını Asopos'un kızı Sinope'den almaktadır. Apollon tarafından Boiotia'da bir kent olan Hyria'dan kaçırılan Sinope, Pontos'ta Halys (= Kızılırmak) kıyısında yaşamaya başlar. Apollon ve Sinope'nin birlik-teliğinden Syria halkının atası olan Syros doğar⁸⁰⁰. Ps.-Skymnos'un (str. 940-943) anlatısına göre bölgeyi Syrialılar (Leukosyrialılar) iskân etmektedir. Herakles'in Amazonlara karşı se-

⁷⁹² Dion. *Per.* 449-554.

⁷⁹³ *FGrHist* 156 F71; ayrıca bk. Wilson 2010, 177; Garland 2014, 217; Avram *et al.* 2004, 950-951.

⁷⁹⁴ Strab. XI. 2. 10.

⁷⁹⁵ Memnon 27; 47.

⁷⁹⁶ Strab. XI. 2. 1; 2. 14; Ps.-Skyl. 72; krş. Plin. *nat.* VI. 5. 17; ayrıca bk. Avram *et al.* 2004, 944.

⁷⁹⁷ Krş. Strab. XI. 2. 11.

⁷⁹⁸ Strab. XI. 2. 14; krş. Arr. *Peripl. p. Eux.* 19.

⁷⁹⁹ Diod. XIV. 31. 2; Ksen. *An.* VI. 1. 15. Ayrıca bk. Grinevetsky *et al.* 2015, 708.

⁸⁰⁰ Diod. IV. 72; Apoll. Rhod. *argon.* II. 946; Schol. Apoll. Rhod. 196. 16; krş. Dion. *Per.* 775-779.

ferinde yoldaşları olan Deımakhos'un oğulları Autolykos, Phlogios ile Deılon Sinope'yi Syriyalılardan alarak kolonize ederler. Daha sonra Argo Gemicilerine katılarak ayrılırlar⁸⁰¹. Daha sonra kentin doğal konumunu cazip gören ve halkın güçten düştüğünü gören Miletoslular tarafından, Habrondas önderliğinde tekrardan kolonize edilir⁸⁰². Stephanos Byzantinos'a (s.v. Σι- νόπη) göre bu kent Kos ve Kretines kurmasıdır.

3.3.3.2.4 Halklar

3.3.3.2.4.1 Khalybes

Tiberenoi halkı ile Mossynoikoi halkı arasında yaşayan bir halktır. Mossynoikoi halkına yedi sthatmos uzaklıkta konumlanmaktadır. Sayısızca az kişiden oluşmakta ve Mossynoikoi halkına tabidirler. Kalelerde yaşayan bu halk, geçimini demir işçiliğinden elde etmektedir⁸⁰³.

3.3.3.2.4.2 Limnai

Ps.-Skymnos'un (str. 850) Pantikapes Nehri'ni geçtikten sonra diyerek konumlandığı Limnai halkı hakkında antik kaynaklarda bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak Hellenice "Göl Halkı" şeklinde tanımlanan Limnai halkının Maiotis Gölü civarında yaşadığı düşünülmektedir⁸⁰⁴.

3.3.3.2.4.3 Mariandynoi

Ps.-Skylaks'a (91) göre Paphlagonialılardan sonra gelen halktır ve Lykos Irmağı ile Hypios bu topraklardan akar⁸⁰⁵. Sangarios (= Sakarya) ve Billaios (= Filyos) nehirleri arasında, Bithynia bölgesinin kuzeybatı ucunda yer almaktadır⁸⁰⁶. Strabon (VII. 3. 2) burada yaşayan halkın Bithynialıların bir kolu olduğunu söylese de Herodotos (III. 90) bunları ayrı ele almaktadır.

3.3.3.2.4.4 Mos(s)ynoikoi

Karadeniz Bölgesi'nde Kerasos (=Giresun) ile Trapezous (=Trabzon) arasında yaşayan halklardır⁸⁰⁷. Ağaçlarda yaşadıkları için bu halka Hellenice "ağaç ev" anlamına gelen μόσσυν (mossyn) kelimesinden "ağaçta oturanlar" anlamında Mos(s)ynoikoi (Μοσσύνουκοι) adı verilmekte-

⁸⁰¹ Apoll. Rhod. *argon.* 950-965; Strab. XII. 3. 11; krş. Plut. *Luc.* 23.

⁸⁰² Strab. XII. 3. 11; ayrıca bk. Avram *et al.* 2004, 960.

⁸⁰³ Ksen. *An.* IV. 7. 15; V. 5. 1. Ayrıca bk. Smith 1854 s.v. Chalybes.

⁸⁰⁴ Korenjak 2003, 107.

⁸⁰⁵ Plin. *nat.* VI. 1.

⁸⁰⁶ Plin. *nat.* VI. 1; Smith 1854 s.v. Mariandyni.

⁸⁰⁷ *FGrHist* 1 F204; Olshausen 2000, 419.

dir⁸⁰⁸. Ps.-Skymnos'un (str. 900-910) anlattığı üzere gerek gelenekleri gerekse yasaları ve işleri açısından son derece barbar bir halktır. Pek çoğu ağaçta yaşar. Krallarını bir kulenin çatikatına bağladıklarını ve yasaya uygun davransın diye itinayla gözettiklerini ve bekçiler tarafından korunduğunu anlatır. Kralın hata yapması durumunda en büyük ceza onu aç bırakmaktır. Özel yaşamlarını cadde ve agora gibi kamusal alanlarda yaşamaktalar, topluma açık yaşamlarını ise özel hayatlarında ve evlerinde yaşamaktadırlar. Vahşi hayvan eti ve meyvelerle beslenirler. Yabancılara ağaçlar arasında saklı olan evlerinden saldırırlar. Zenginlerin çocuklarını haşlanmış fındık ile beslerler. Göğüslerini ve sırtlarını çeşitli renklerde dövmelerle boyarlar⁸⁰⁹.

3.3.3.2.4.5 Sarmatlar

Sarmatlar, Tanais (= Don) Nehri'nden sonra yaşayan ve Şahane Skythlere komşu olan İran göçmeni bir topluluktur⁸¹⁰. Ps.-Skymnos (str. 874-877) yaşadıkları yerin çevre uzunluğunu 200 *stadia* olarak vermektedir. Mitosa göre soyları savaş tanrısı Ares'in soyuna dayanmaktadır⁸¹¹. Amazonların da Thermedon Savaşı ardından bu topluluk ile karıştığı söylenmektedir⁸¹².

3.3.3.2.4.6 Syroi

Ps.-Skymnos (str. 941-943) Suroi (Syria halkı) olarak adlandırdığı bölgeyi Sinope (= Sinop) kentinin ve Amazonların iskân ettikleri bölgenin yakınında olduğundan bahsetmektedir. Bilindiği üzere Syria (= Suriye), antikçağda batısında Akdeniz, doğusunda Euphrates (= Fırat) Nehri, kuzeyinde Amanos (= Nur) ve Tauros (= Toros) dağları ve güneyde ise Arabistan çölü ile sınırlı olan bölgedir⁸¹³. Şu hâlde Ps.-Skymnos, Leucosyria (= Beyaz Suriye) halkından bahsetmektedir⁸¹⁴. Herodotos'un anlatisına göre bu halk Kappadokialıdır. Pers egemenliği öncesinde Medlere bağlıdır⁸¹⁵. Halk Thermedon (= Terme Çayı) ve Parthenios (= Bartın Çayı) kıyılarında yaşamakta⁸¹⁶ ve Halys (= Kızılırmak) Nehri ile Paphlagonia'dan ayrılmaktadırlar⁸¹⁷.

⁸⁰⁸ Strab. XII. 3. 18.

⁸⁰⁹ Apoll. Rhod. *argon.* II. 1015-1029; Strab. XII. 3. 18; Diod. XIV. 30. 6-7; Mela I. 106; ayrıca bk. str. 900-910.

⁸¹⁰ Diod. II. 43; Hdt IV. 21; 57; Korenjak 2003, 108.

⁸¹¹ Dion. *Per.* 653-654.

⁸¹² Bk. str. 880-885; Hdt. IV. 110; Ps.-Skyl. 70; Anon. *Peripl. p. Eux.* 45. 8; Dion. *Per.* 655-656.

⁸¹³ Smith 1854 s.v. Syria.

⁸¹⁴ Korenjak 20013, 113; Smith 1854 s.v. Leucosyri.

⁸¹⁵ Hdt. I. 72; Plin *nat.* VI. 3.

⁸¹⁶ Hdt. II. 104.

⁸¹⁷ Strab. XII. 3. 9; 12.

3.3.3.2.4.7 Tibarenoi

Mossynoikoi halkına komşu olan bu halk⁸¹⁸ İskit soyundan gelmektedir⁸¹⁹. Ps.-Skymnos'un (str. 914-916) güleç bir halk olarak tanımladığı Tiberenoi halkı oyun oynama ve gülmenin en yüce erdem olduğunu savunur⁸²⁰. Halkın erkek bireyleri, eşleri doğum yaptıktan sonra ya da doğum esnasında başlarını sıkıca bağlayarak bir yatağa uzanırlar. Adeta doğum yapıyorlarmış gibi acı çekerek eşlerini taklit ederler. Bunu bir *empatik doğum ritüeli* (Fr. couvade; Alm. Männerkindbett; Tr. kuvad sendromu/erkeklik lohusası) olarak canlandıran Tibarenoi erkekleri çoğu zaman hamile eşleri tarafından bir süre bakılırlar ve beslenirler. Böylelikle kendilerini babalığa hazırlarlar⁸²¹.

3.4 Mitolojik Kişiler

3.4.1 Abderos

Herakles, bölgenin kralı olan Diomedes'in atlarını denize doğru sürdüğü sırada saldırıya geçen Bistonialılar ile karşılaşmak zorunda kalır. Bu nedenle Herakles atlara göz kulak olması için Hermes oğlu Abderos'un gözetimine bırakır. Atların Abderos'u öldürmesi üzerine Herakles, onun adını verdiği Abdera kentini kurar⁸²².

3.4.2 Agelaos

Agelaos, Herakles oğullarından Temenos'un oğlu, Hyrnetho'nun en küçük erkek kardeşidir⁸²³. Agelaos olarak bahsedilen isim daha sonraki antik yazarlar tarafında Agraios olarak anılmaktadır⁸²⁴.

⁸¹⁸ *FGrHist* 1 F43; 204; Apoll. Rhod. *argon.* II. 376-378.

⁸¹⁹ Scholl. Apoll. Rhod. 159. 13; ayrıca bk. Olshausen 2002, 528.

⁸²⁰ Mela I. 106; str. 914-916.

⁸²¹ Apoll. Rhod. *argon.* II. 1011-1014; Scholl. Apoll. Rhod. 202. 1.

⁸²² Apollod. *Bib.* II. 5. 8; Strab. VII. F47; Abderos'un babası için krş. *FGrHist* 40 F1a, 85-90.

⁸²³ Apollod. *Bib.* II. 8. 4.

⁸²⁴ Paus. II. 28. 3; Strab. VIII. 8. 5; ayrıca bk. Thirlwall 1860, 118; Kirschner 1894, 770.

3.4.3 Aigina

Aigina, Asopos'un Metope'den olma on iki kızından biridir⁸²⁵. Mitosa göre, Aigina, Zeus tarafından kaçırılır ve Aiakos adlı bir oğul doğurur. Bir zaman sonra Hera'nın gazabına uğrayan Aiakos adamlarını yitirir ve Zeus'tan yaşadığı yerdeki karıncaları insana dönüştürmesini talep eder ve adayı kolonize eder⁸²⁶. Böylece adaya Aigina adı verilir⁸²⁷.

3.4.4 Aiklos ve Kothos

Ksouthos oğlu olan Aiklos, Kothos ile kardeştir⁸²⁸.

3.4.5 Aitolos

Kalyke ve Aithlios'un oğlu Endymion ile Iphianassa adındaki bir nehir nymphesinin oğludur. Phoroneos oğlu Apis'i öldürdükten sonra Kuretlerin ülkesine (Aitolia) kaçtıktan sonra Apollon'un Phthia'dan olan oğullarını ortadan kaldırır ve orayı yurt edinerek adını verir⁸²⁹.

3.4.6 Aletes

Herakles'in soyundan gelen Aletes Hippotes'in oğludur⁸³⁰. Korinthos'un kurucusudur⁸³¹.

3.4.7 Amazonlar

Mitosa göre, Ares ile Harmonia'nın kızlarıdır. Sadece kadınlardan oluşan bu topluluk son derece savaşçıdır⁸³². Ok ve yay kullanabilmek adına memelerinden birini keserler. Bu nedenle onlara Hellence *memesizler* anlamına gelen *amazones* (Ἀμάζονες) adı verilmiştir⁸³³. Bir anlatıya göre Amazonlar Lykia'yı işgal ettikleri sırada Bellerophon tarafından yenilgiye uğra-

⁸²⁵ Diod. IV. 72; krş. Apollod. *Bib.* III. 12. 6; Paus. II. 5. 2. Ayrıca bk. Erhat 1993, 20.

⁸²⁶ Karıncadan insana dönüşme miti Myrmidon halkına aittir. Myrmidon, Hellence *myrmeks* (karınca) kelimesinden türemiştir. Bu mitos adadaki yerleşime ilişkin bir mitostur. Mitos, adanın verimsizliği ve yerleşilmemiş olması (Paus. II. 29. 2) veyahut adada ortaya çıkan bir kuraklığın ardından Aiakos'un adamlarının toprağı işlemesi ve bir yerleşimin kurulmasını (Strab. VIII. 6.16) anlatmaktadır.

⁸²⁷ Apollod. *Bib.* III. 12. 6; Hygin. *Fab.* 52; Paus. II. 29; Hes. F53; krş. Diod. IV. 72; Paus. II. 5. 1-2.

⁸²⁸ Plut. *Quaes. Gr.* 22; Strab. X. 1. 3.

⁸²⁹ Apollod. *Bib.* I. 7. 5-7; Strab. X. 3. 2; ayrıca bk. Paus. V. 1. 4.

⁸³⁰ Paus. II. 4. 3.

⁸³¹ Strab. VIII. 8. 5.

⁸³² Hamilton 1992, 220-221.

⁸³³ Erhat 1993, 34-35.

tilmişlardır⁸³⁴. Başka bir anlatıya göre ise Amazonların yaşadığı yer Thermodon (= Terme Çayı) kıyısında kurulu olan Themiskyra'dır. Aigeus ile Aithra'nın oğlu olan Theseus, Amazonlarla karşılaşmıştır. Onlar arasından Menalippe adıyla da bilinen prenses Antiope'yi kaçırmış ve onunla evlenmiştir⁸³⁵.

3.4.8 Auson

Odysseus ile Kalypso'nun oğludur⁸³⁶. Ps.-Skymnos (str. 229-230), Auson'un soyundan Ausonialıların türediğini anlatmaktadır.

3.4.9 Dardanos

Zeus ve Okeanos kızı Elektra'nın iki oğlundan biridir. Dardanos, erkek kardeşi Iason'un ölümünün ardından Samothrake'yi terk ederek Asya'ya geçer ve kendi adından isim verdiği *Dardania* kentini İda Dağı eteklerinde kurar⁸³⁷.

3.4.10 Deiphontes

Temenos'un kızı Hyrnetho ile evli olan Deiphontes Antimakhos'un oğludur. Temenos, Argos'un yönetimini damadı ve kızına devredince oğulları tarafından öldürülür. Bunun üzerine Hyrnetho ve Deiphontes Argos'un yöneticileri ilan edilirler⁸³⁸.

3.4.11 Deukalion

Soyu Uranos ve Gaia'ya dayanan Deukalion, Prometheus'un oğludur. Ps.-Skymnos (str. 587-591), Lokris'in yönetiminden Deukalion'un soyunun sorumlu olduğundan bahsetmektedir. Deukalion'un Pyrrha ile ilişkisinden *Amphiktyon* dünyaya gelir⁸³⁹. Amphiktyon'un ise Khthonopatra'dan *Physkos* adında bir oğlu olur. *Lokros* da Physkos'un oğludur⁸⁴⁰. Deukalion'un *Ai-*

⁸³⁴ Hom. *Il.* VI. 180-186; Schol. Lycoph. 17; ayrıca bk. Smith 1849, 137-138 s.v. Amazones; Graves 2010, 333 s.v. 75d; 336 s.v. 75. 4.

⁸³⁵ Apollod. *epit.* I. 16; Paus. I. 2. 1; ayrıca bk. Erhat 1993, 312; Blok 2006; Graves 2010, 479-483.

⁸³⁶ Schol. Apoll. Rhod. 288. 17; Suda α 4461.3.

⁸³⁷ Apollod. III. 12; Diod. V. 48; Steph. Byz. s.v. Δάρδανος; krş. Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 61; Hom. *Il.* XX. 215-218; Erhat 1993, 90.

⁸³⁸ Apollod. *Bib.* II. 8. 5; ayrıca bk. Strab. VIII. 8. 5.

⁸³⁹ Apollod. *Bib.* I. 7; III. 14. 6. Ayrıca bk. Grote 2009, 132-144.

⁸⁴⁰ Eustath. *Il.* I. 425; ayrıca bk. Steph. Byz. s.v. Φύσκος.

tolos ile olan kan bağı ise, kızı Protogeneia'nın Zeus ile birlikteliğinden gelişen soya dayanmaktadır. Deukalion'un torununun torunu olan Aitolos, Endymion'un oğludur⁸⁴¹.

3.4.12 Diomedes

[1] Aioliyalı kahraman Tydeus ve Argoslu Deipyle'nin oğludur. Daha sonraları Argos kralı olan Diomedes Troya Savaşına katılmıştır⁸⁴². Troya Savaşı'nın ardından Aitolia'ya, oradan da Apulia'ya gider. Adriyatik Denizi'nde yer alan adalara yerleşir. Bir mitosa göre Diomedes bu adaların birinde ortadan kaybolmuş ve yol arkadaşları da kuşa dönüşmüştür⁸⁴³. Adalardan birinde Diomedes'e adanmış bir anıt yer almaktadır⁸⁴⁴. Enetler kendi geleneklerinde yer alan bir ritüelle Diomedes'e beyaz bir at kurban etmektedirler⁸⁴⁵.

[2] Ares ve Kyrene'nin oğlu olan Diomedes, Bistonia halkının kralıdır⁸⁴⁶. İnsan yiyen atlarıyla ünlüdür⁸⁴⁷ ve Herakles'in on iki görevinden sekizincisi bu atlarla ilgilidir.

3.4.13 Doros

Deukalion soyundan Hellen oğlu olan Doros, Dor soyunun mitolojik öncüsüdür⁸⁴⁸. Parnassos Dağı eteklerini kolonize eden Doros, adını kolonize ettiği topraklara vermiştir⁸⁴⁹.

3.4.14 Ekhion

Ekhion, Thebai kentinin kurucusu Kadmos'un yere ektiği ejder dişlerinden dönüşen adamlarından biridir. Ekhion Kadmos'un kızlarından Agaue ile evlenir ve Pentheus adında bir oğlu olur⁸⁵⁰.

3.4.15 Elektra

Atlas'ın, Okeanos'un kızı Pleione'den doğan ve *Pleiades* adıyla anılan yedi kızından biridir, Elektra⁸⁵¹. Samothrake Adası'nda yaşayan Elektra'nın Zeus'tan Dardanos ve Iasion adlarında iki oğlu ve Harmonia adlı bir kızı olur⁸⁵².

⁸⁴¹ Paus. V. I. 3-4.

⁸⁴² Hom. *Il.* V; Erhat 1993, 98-99.

⁸⁴³ Strab. VI. 3. 9; Aristot. *de Mir. ausc.* 79; Steph. Byz. s.v. Διομήδεια.

⁸⁴⁴ Plin. *nat.* III. 26.

⁸⁴⁵ Strab. V. 1. 9; VI. 3. 9.

⁸⁴⁶ Apollod. *Bib.* II. 5. 8.

⁸⁴⁷ Strab. VII. F44; Diod. IV. 15; Mela II. 29.

⁸⁴⁸ Diod. IV. 60. 2; Apollod. *Bib.* I. 7. 3.

⁸⁴⁹ Strab. VIII. 7. 1.

⁸⁵⁰ Apollod. *Bib.* III. 4-5; Hyg. *Fab.* 178; ayrıca bk. Erhat 1993, 107.

3.4.16 Eurysthenes ve Prokles

Herakles'in soyundan gelen bu ikiz kardeşler Aristodemos'un oğullarıdır⁸⁵³. Kresphontes, Temenos ve Aristodemos'un Tisamenos'u alt etmesinin ardından Lakonia topraklarının hâkimi olurlar ve Sparta'nın kurulumunu gerçekleştirirler⁸⁵⁴. Eurysthenes'in daha sonradan Agis adında bir oğlu olur, böylece Agides hanedanının temelini atmış olur⁸⁵⁵.

3.4.17 Gigantes (Gigantlar)

Kronos'un, babası Uranos'un hayalarını kesmesi sonucu toprağa damlayan kandan doğan Gigantlar⁸⁵⁶, Titanomakheia'nın ardından Olympos tanrılarıyla savaşa girerler. Gigantomakheia denilen bu savaş genellikle volkanizma hareketlerinin yoğun olduğu alanlara atfedilen bir mitostur. Bu nedenle de kimi yazarlara göre Phlegra'da kimilerine göre Sicilya ya da Arkadia'da gerçekleşmiştir⁸⁵⁷.

3.4.18 Hephaistos

Zeus ve Hera'nın çocuğu olarak anılan Hephaistos ateşin tanrısıdır⁸⁵⁸. Bazı antik yazarlar ise Hephaistos'un Hera'dan *parthenogenesis*⁸⁵⁹ olarak adlandırılan yöntemle doğduğunu anlatmaktadır⁸⁶⁰. Homeros'un anlatisına göre⁸⁶¹ Hephaistos Zeus tarafından Olympos'tan atılınca Lemnos'a düşer ve Lemnos'un sakinleri olan Sintiler tarafından kurtarılır.

⁸⁵¹ Apollod. *Bib.* III. 10.

⁸⁵² Apollod. *Bib.* III. 12; Erhat 1993, 107.

⁸⁵³ Hdt. IV. 147; VI. 52; VII. 204.

⁸⁵⁴ Strab. VIII. 5. 4-5; 8. 5.

⁸⁵⁵ Paus. III. 2. 1; 7. 1; Strab. VIII. 5. 5.

⁸⁵⁶ Hes. *Theog.* 185.

⁸⁵⁷ Diod. IV. 15; Schol. IV. 21. 5-7; Hes. *Theog.* 185; Strab. V. 4. 4; 6; VII. F25; F27; *FGrHist* 70 F34; *FGrHist* F391 F. F1.

⁸⁵⁸ Hom. *Il.* I. 578, XIV. 338, XVIII. 396, XXI. 332, *Od.* VIII. 312.

⁸⁵⁹ Hellence bakire anlamına gelen *parthenos* (παρθένος) ile yaratma/yaradılış anlamına gelen *genesis* (γένεσις) sözcüğünden türeyen *parthenogenesis* (παρθενογένεσις), cinsel ilişki yaşanmadan doğum yapma ya da üreme anlamına gelmektedir (Park 2014).

⁸⁶⁰ Hes. *Theog.* 927; Apollod. *Bib.* I. 3. 5.

⁸⁶¹ Hom. *Il.* I. 586; krş. Hom. *Il.* XVIII. 394; Apollod. *Bib.* I. 3. 5

3.4.19 Hyllos

Herakles ve Deianira'nın dört oğlundan en büyük olanıdır⁸⁶². Bazı kaynaklar ise Herakles ve Melite'nin oğlu olarak vermektedir⁸⁶³.

3.4.20 Iasion

Zeus ve Okeanos kızı Elektra'nın iki oğlundan biridir. Iasion, Demeter'e beslediği cinsel arzular (ἐρᾶσθαι) yüzünden tanrıçanın namusuna leke sürünce bir yıldırım ile öldürülür⁸⁶⁴. Homeros ise mitosunu farklı şekilde anlatır⁸⁶⁵. Demeter gönlünü Iasion'a kaptırır ve bir tarlada birlikte olurlar. Bunu gören Zeus Iasion'u yıldırımıyla çarpar.

3.4.21 Italos

Syrakousaili Antiokhos'a göre Italos, doğma büyüme Oinotriyalıdır. Lesboslu Hellenikos ise İtalya'nın adının Italos'tan değil, Herakles'in Geryon'un sığırlarına bağlar. Sığırlardan birinin kaçarak bu bölgeye geldiği mitosuna uygun olarak sığır anlamına gelen φιταλός (vitalos, Lat. vitulus) adının verilerek bölgeye Vitulia dendiğini, lâkin yöre halkının Hellenice bilgisinin azlığından ismin Italos'tan Italia olduğunu aktarır⁸⁶⁶. Italos'tan Oinotria, Arkadia ve Pelasg kralı olarak da bahsedilmektedir⁸⁶⁷.

3.4.22 Kres

Zeus ve Ida Dağı'nda yaşayan bir nymphenin oğludur. Adını Girit Adası'na verdiği düşünülmektedir⁸⁶⁸. Diodoros (V. 64), Kres'in bir Eteokrat, Girit Adası'nın yerlisi olduğunu söylemektedir.

3.4.23 Kresphontes

Herakles oğullarından olan Kresphontes, Aristomakhos'un oğludur. Herakles oğulları Peloponnesos'a hâkim olduklarında Kresphontes'in payına Messene kenti düşer ve çok da uzun sürmeyecek olan liderlik vasfını elinde tutar⁸⁶⁹.

⁸⁶² Apollod. *Bib.* II. 7; Hyg. *Fab.* 162.

⁸⁶³ Apoll. Rhod. *argon.* IV. 538.

⁸⁶⁴ Apollod. *Bib.* III. 12; Strab. VII. 50; krş. Diod. V. 49; Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 61; krş. Erhat 1993, 163.

⁸⁶⁵ Hom. *Od.* V. 125-128.

⁸⁶⁶ Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 35.

⁸⁶⁷ Thuk. VI. 2. 4; Aristot. *Pol.* 7.1329b; Plut. *Rom.* 2.

⁸⁶⁸ Steph. Byz. s.v. Κρήτη.

⁸⁶⁹ Apollod. *Bib.* II. 8. 4; Paus. II. 18. 7.

3.4.24 Latinos

Hesiodos'a göre⁸⁷⁰ Odysseus'un Helios kızı Kirke'den iki tane oğlu olmuştur: Agrios ve Latinos⁸⁷¹. Bu oğullar Kirke'nin adasından çok uzakta bulunan Tyrrhenialılara hükmetmişlerdir. Apollodoros'a göre⁸⁷² ise Odysseus'un oğlu Latinos Atlas kızı Kalypso'dan doğmadır.

3.4.25 Makedon

Deukalion'un soyundan Thyia'nın Zeus'tan doğan oğludur⁸⁷³. Amathos ve Pieros adında iki oğlu olan Makedon, oğullarının adıyla iki şehir sahibidir⁸⁷⁴.

3.4.26 Megareus

Ps.-Skymnos'un, Onkhestos'un oğlu olarak bahsettiği Megareus (str. 505-506), bazı antik yazarlara göre Poseidon'un oğludur⁸⁷⁵. Adını Megara'ya verdiği düşünülmektedir. Babası olan Onkhestos'un ise Poseidon'un oğlu ve kendi adıyla kurulan kentin kurucusu olduğu bilgisine antik kaynaklarda yer verilmektedir⁸⁷⁶. Sözü edilen Megareus'in Megara kentine adını verme hususunda, Ps.-Skymnos ile aynı doğrultuda bilgi veren tek antik yazar Plutarkhos'tur⁸⁷⁷.

3.4.27 Myskelos

Argoslu Alemon'un oğludur. Mitosa göre, Kroton kentinin kurucusudur⁸⁷⁸. Pythia tarafından, Akhaia doğumlu olan Myskelos'un kambur olduğu söylenmektedir⁸⁷⁹.

3.4.28 Oksylos

Thoas'ın torunu, Haimon'un oğlu olan Oksylos⁸⁸⁰, Aitolia'da yaşamaktadır. Dor göçleri sırasında Aitolia'dan sürülen Oksylos, bir orakl sayesinde Elislilerle büyük bir savaşa girmeden Elis'in lideri olur. Pieria adındaki bir kadından Aitolos ve Laias adında iki oğlu vardır⁸⁸¹.

⁸⁷⁰ Hes. *Theog.* 1010-1015.

⁸⁷¹ Ayrıca bk. Erhat 1993, 211.

⁸⁷² Apollod. *epit.* 7. 24.

⁸⁷³ Steph. Byz. s.v. Μακεδονία.

⁸⁷⁴ Schol. II. 14. 226b; krş. 14. 226.

⁸⁷⁵ Hygin. *Fab.* 157; Paus. I. 39. 5; ayrıca krş. Apollod. *Bib.* III. 15. 7.

⁸⁷⁶ Paus. IX. 26. 5; Hom. *Il.* 2.506.

⁸⁷⁷ Plut. *Quaes. Gr.* 16.

⁸⁷⁸ Ovid. *Met.* XV. 19-57.

⁸⁷⁹ Diod. VIII. 17.

⁸⁸⁰ Paus. V. 3. 6; krş. Apollod. *Bib.* II. 8. 3.

3.4.29 Pandoros

Pandion oğlu Erekhtheus ve Phrasimos kızı Praksithea'nın oğludur⁸⁸².

3.4.30 Phaethon

Farklı antik yazınlarda⁸⁸³ farklı aileye mensup olarak verilen Phaeton, Helios ile Okeanos kızı Klymene'nin oğludur⁸⁸⁴. Ps.-Skymnos'un sözünü ettiği mitos Helios oğlunun başından geçen olaydır. Mitosa göre Helios oğlu Phaethon, bir günlüğüne babasının "Güneş Arabasını" sürmek ister ve yola çıkar. Dünya'ya çok yakın geçmesinden ötürü pek çok yerde yangın ve kuraklık meydana gelince Zeus yıldırımıyla Phaethon'u vurur. Phaethon Eridanos Nehri'ne düşer. Phaethon'un düşüşünü ve ölümünü duyan kız kardeşleri Heliades (Helios'un kızları) yas tutarlarken kavak ağaçlarına dönüşürler. Bu dönüşümden sonra gözyaşları yerine reçine akıtan kavak ağaçları nehirde amber oluşmasını sağlarlar⁸⁸⁵. Bu düşüşün ve Phaethon'un ölümünün ardından nehir civarında yaşayan halk siyah giyerek yas tutmaya başlamıştır⁸⁸⁶.

3.4.31 Phalkes

Sikyon'un kurucusu olan Phalkes⁸⁸⁷, Temenos'un oğludur⁸⁸⁸. Rhegnidas isimli bir çocuğa sahip olan Phalkes⁸⁸⁹, Sikyon'da Hera Prodromia adına bir tapınak inşa ettirmiştir⁸⁹⁰.

3.4.32 Phineus

Bithynia ve Paphlagonia bölgelerini yönettiği söylenen âmâ bilici. Agenor oğlu Phineus, Apollon tarafından bilicilikle ödüllendirilir. Ancak Zeus'a saygısızlık ederek, onun arzu ve planlarını insanlara anlatır. Bunun üzerine Zeus gözlerindeki ışığı alarak onu kör eder⁸⁹¹.

⁸⁸¹ Paus. V. 4; Strab. VIII. 8. 5.

⁸⁸² Apollod. *Bib.* III. 15. 1; Eustath. *Il.* I. 433.

⁸⁸³ Hes. *Theog.* 986-988; Hyg. *Fab.* 154; Tzetz. *Chil.* IV. 357-388; Schol. *Pind.* Ol. VII. 131.

⁸⁸⁴ Erhat 1993, 265-266.

⁸⁸⁵ Eur. *Hipp.* 731-741; Apoll. *Rhod. argon.* IV. 592-610; Hyg. *Fab.* 154; Diod. V. 23; Dion. *Per.* 289-293; Ov. *Met.* II. 301-400; Murray 1874, 107-103; Fox 1916, 243-244; Coleman 2007, 823 s.v. Phaeton.

⁸⁸⁶ Polyb. II. 16. 13.

⁸⁸⁷ Strab. VIII. 8. 5.

⁸⁸⁸ Paus. II. 6. 7.

⁸⁸⁹ Paus. II. 13. 1.

⁸⁹⁰ Paus. II. 11. 2.

⁸⁹¹ Apoll. *Rhod. argon.* II. 178-186; krş. Apollod. *Bib.* I. 9. 21; ayrıca bk. Erhat 1993, 57.

3.4.33 Phokos

Sisyphos oğlu Ornytion'un oğludur⁸⁹². Ps.-Skymnos (str. 487), Phokos'un babasının adını Ornytos olarak vermektedir. Antiope adında bir kadının rahatsızlığına çare bulup onunla evlenmiş ve aynı mezarı paylaşmışlardır⁸⁹³.

3.4.34 Phorbas

Elaious'u kolonize ettiği söylenen Phorbas hakkında antik kaynaklarda kesin bir bilgi yer almamaktadır. Tarih sahnesinde yer alan Phorbas isimli bir aristokrattan⁸⁹⁴ ve mitolojik bir kahraman olan Theseus'in arabacısı ve eğitmeni olan Phorbas'tan bahsedilmektedir⁸⁹⁵.

3.4.35 Pyrrhos

Ps.-Skymnos'un belirttiğinin aksine Pyrrhos, Neoptemos'un oğlu değil, bizzat kendisidir. Pyrrhos, İlyada destanının başkahramanı olan Akhilleus'un, Lykomedes'in kızı Deidameia'dan doğmuştur⁸⁹⁶. Pyrrhos adını babası Pyrrha adında bir kız olarak gizlendiğinden ötürü almıştır⁸⁹⁷. Adı dedesi Lykomedes tarafından konulan Pyrrhos'a Akhilleus'un yoldaşı Amyntor oğlu Phoiniks tarafından Troya Savaşına geç katıldığı için *yeni asker* anlamına gelen *Neoptolemos* adı verilmiştir⁸⁹⁸. Dedesi Lykomedes'in evinde, Skyros Adası'nda yetişen Pyrrhos⁸⁹⁹, Odysseus tarafından Troya Savaşı'na götürülmüştür⁹⁰⁰.

3.4.36 Romulus

Roma kentinin mitolojik kurucusudur. Alba Longa'nın kralı Numitor'un kızı olan Rhea Silvia babası tarafından çocuk yapmasın diye bir Vesta rahibesi yapılarak tapınağa gönderilir. Ancak savaş tanrısı Mars'tan ikiz bebekleri olur: Romulus ve Romus. Bebekler bir sepet içerisinde Tiber Nehri'ne ölmeleri için bırakılsa da kurtulurlar ve adını Romulus'tan aldığı söylenen bir incir ağacı (Ruminalius) altında Mars'ın kutsal hayvanı olan dişi bir kurt tarafından beslenir-

⁸⁹² Paus. II. 4. 3; IX. 17. 7.

⁸⁹³ Paus. IX. 17.

⁸⁹⁴ Paus. VI. 19. 13.

⁸⁹⁵ Schmidt 1941, 531; Tsetschladze 2008, 454; Fowler 2013, 59; ayrıca *codexten* okunan farklı isimler için bk. Mullerus 1990, 224 dn. 708; krş. Isaac 1986, 193; Graham 1999, 33.

⁸⁹⁶ Apollod. *Bib.* III. 13; Hom. *Od.* XI. 491.

⁸⁹⁷ Hyg. *Fab.* 97.

⁸⁹⁸ Paus. X. 26; Eustath. *Od.* I. 121. 21.

⁸⁹⁹ Hom. *Il.* XIX. 326; Strab. IX. 5. 16.

⁹⁰⁰ Hom. *Od.* XI. 508.

ler. Romus ve Romulus büyüdüklerinde kendi şehirlerini kurmak üzere Alba Longa'dan ayrılırlar. Romus Aventinus Tepesi'ne, Romulus da Palatinus Tepesine çıkar. Kehanetlere başvuran ikizlerden Romus çıktığı tepede altı, Romulus ise iki katı akbaba çıktığı söylenir ve kentin Palatinus'ta kurulmasına karar verilir. Aralarında çıkan tartışma sonucu Romus ölür ve Romulus, Roma'nın (Rhome) kurucusu olur⁹⁰¹.

3.4.37 Sikelos

Italos'un oğlu ve Sicilya'nın isim babası ve kralıdır⁹⁰².

3.4.38 Staphylos

Dionysos'un oğlu olan Staphylos Argo gemicilerinden birisidir⁹⁰³.

3.4.39 Taras

Poseidon'un bir *nymphe*'den doğan oğludur. Mitosa göre bir yunus üzerinde İtalya'ya varan Taras'ın adı bir nehre ve nehir kıyısında kurulu olan Tarentum kentine verilmiştir⁹⁰⁴.

3.4.40 Telamon

Aiskos'un oğullarından biri olan Telamon, kardeşlerinden Phokos'u öldürdükten sonra babası tarafından Aigina'dan sürülür. Bunun üzerine Salamis'e yerleşen Telamon, Salamis'in oğlu Kekhreis'ün kızı Glauke ile evlenir. Glauke'nin ölümünden sonra Atinalı Eriboia ile evlenen Telamon Troya'ya karşı sefere katılan ve Argonaut (Argo gemicilerinden biri) olan Aias'ın babasıdır⁹⁰⁵.

3.4.41 Temenos

Soyu Herakles'e dayanan Temenos, Hyllos oğlu Kleodaios oğlu Aristomakhos'un oğludur⁹⁰⁶. Temenos'un soyu, *Temenides*, Makedonya Krallığı'nın kurulmasında rol oynamaktadır⁹⁰⁷.

⁹⁰¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Plut. *Rom.* 3.1-13.1; Liv. I; Erhat 1993, 286; Daly 2004, 114.

⁹⁰² FGrH 556 F46.

⁹⁰³ Apollod. *Bib.* I. 9. 16; krş. Plut. *Thes.* 20.

⁹⁰⁴ Paus. X. 10. 8; 13. 10; Strab. VI. 3. 2.

⁹⁰⁵ Diod. IV. 72; krş. Apollod. *Bib.* III. 12. 6.

⁹⁰⁶ Paus. I. 35. 8; III. 15. 10; II. 7. 6; II. 18. 7; Hdt. VI. 52.

⁹⁰⁷ Thuk. II. 99.

3.4.42 Thasos

Mitosa göre Poseidon'un oğludur. Thasos'un babasıyla ilgili bilgi bazı antik yazarlar tarafından Kiliks ya da Agenor olarak aktarılmaktadır⁹⁰⁸. Europe'nin Zeus tarafından kaçırılmasının ardından Kadmos ve kardeşleri Kiliks ve Phoiniks ile beraber Europe'yi aramak üzere gönderilmiştir. Bu arayış sırasında Thasos, Thasos Adası'nı kolonize etmiştir⁹⁰⁹.

3.4.43 Thoas

Mitosa göre Dionysos'un Ariadne'den doğan oğludur⁹¹⁰. Lemnos'un kralı olarak anılmaktadır⁹¹¹.

3.4.44 Tisamenos

Orestes ve Hermione'nin oğlu olan Argos kralı Tisemenos Pelops'un soyundan gelmektedir⁹¹². Herakles oğullarının Peloponnesos'u işgalinin ardından Argos'tan sürülen Tisamenos ordusuyla Akhaia'ya gider. İonialılara, onlar arasına, aralarında savaş olmadan yerleşmek üzere bir teklif sunar. İonialıların reddi üzerine çıkan savaşta hayatını kaybeder⁹¹³.

3.4.45 Tyrrhenos

Dionysios Halikarnassos'a (*Ant. Rom.* I. 27) göre Tyrrhenos, Zeus'un soyundan gelmektedir: Mitosa göre Zeus ve Gaia'dan Manes doğmuştur. Manes'in Okeanos kızı Kallirrhoe'den Kotys adında bir oğlu olur. Kotys'ün fani Tyllos'un kızı Halie ile birlikteliğinden Asies ve Atys adında iki oğlu olur. Atys'ün ise Khoraeus kızı Kallirrhea'dan Lydos ve Tyrrhenos adında iki oğlu olur. Tyrrhenos'un soyu ile ilgili diğer veriler de şu yöndedir: Bir anlatıya göre Herakles ve Lydialı Omphale'nin oğludur⁹¹⁴. Herodotos (I. 94) da Tyrrhenos'un Manes oğlu Atys'ün oğlu olduğunu yazmaktadır. Tacitus (*Ann.* IV. 55), Tyrrhenos'un babasının Atys olduğunu söylese de Atys'ü Herakles soyundan olarak belirtmektedir.

⁹⁰⁸ krş. Apollod. *Bib.* III. 1. 1; Paus. V. 25. 12; *FGrHist* 3 F87.

⁹⁰⁹ Apollod. *Bib.* III. 1. 1; Paus. V. 25. 12; Hdt. II. 44; VI. 47.

⁹¹⁰ Schol. Apoll. Rhod. I. 245. 3.

⁹¹¹ Hom. *Il.* 14. 230; ayrıca bk. Erhat 1993, 313.

⁹¹² Apollod. *Bib.* II. 8; Paus. II. 18. 6-8.

⁹¹³ Paus. VII. 1. 7-8; krş. Apollod. *Bib.* II. 8.

⁹¹⁴ Dion. Hal. *Ant. Rom.* I. 28; Strab. V. 2. 2; ayrıca bk. Strab. V. 2. 4; Erhat 1993, 317.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ps.-Skymnos'un *periegesisi* üzerine edebî, tarihsel coğrafi ve mitolojik unsurları kapsayacak şekilde hazırlanan bu çalışma, temelde, Avrupa ve Asya kıtalarında yer edinen Helen kentlerinin diğer antik yazınlarla sentezlenerek yorumlanmasını amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, eserin *manuscript* yazmalardaki durumları anlaşıldıktan sonra Hellence yazın barındıran beş farklı edisyon karşılaştırması yapılmış ve eser genel anlamda incelenmiştir. Ardından söz konusu inceleme daha özele indirilerek metnin tartışmalı olan tarihlendirme hususları, önceki modern çalışmalar da temel alınarak, gözden geçirilmiştir. Bu inceleme sonucunda eserin tarihlendirmesi MÖ 133-94 arasında kalacak şekilde yorumlanmasına karşın, ağırlıklı olarak, şiirin *prologosunda* sözü edilen Apollon kültüyle de ilişkisi bulunan Bithynia Kralı Nikomedes III Euergetes (MÖ 127-94) üzerinde yoğunlaşmıştır.

Prologos incelemesi geneli itibariyle, Ps.-Skymnos'un bizâtihi meraklı, okur-yazar ve bilgili biri olduğu, hatta kendini ufak tefek söz oyunlarına da başvurabilecek şekilde edebî açıdan geliştirdiği anlaşılmıştır. Nitekim okuduğu eserlerden edindiği verileri vezinli olarak kullanabilmiş, bunu yaparken lakonik bir şekilde komedyâ ve didaktik şiiri; mitos, coğrafya ve tarih unsurlarıyla harmanlayarak Hellenistik Dönem yazım geleneği özelliklerini bir araya getirdiği kanaatine varılmıştır.

Eser içerisinde belirtilen coğrafi unsurlar antik yazınlar çerçevesinde sentezlendikten sonra şiir özelinde yorumlanırken, şairin eserlerden okuyarak elde ettiği verileri şiirine işlediği sırada, bazı unsurların anlatımı için "karşısında", "aşağısında" vb. zarf niteliğindeki kullanımları nedeniyle ufak da olsa konumlandırma hataları yaptığı görülmüştür. Nitekim bu, görgü tanıklığı olmadan, sadece okumalar yoluyla anlatım çabasına düşmenin meydana getirdiği bir durum olduğu gibi, söz konusu eseri lakonik bir şekilde vezinli bir şiir olarak kaleme almanın da doğuracağı bir durum olduğu düşünülmektedir.

Söz konusu eser, yazıldığı dönemden daha eski kaynakların sentezlenip alıntılanması sayesinde bilhassa çoğunluğu Ephoros'a ait olan; ayrıca Atinalı bilgin Apollodoros'a ilişkin fragmentlerin de korunmasında büyük bir rol oynamaktadır. Öyle ki, Apollodoros'un eseri *Khronika*'nın Pergamon Kralı Attalos II Philadelphos'a ithaf edildiği, söz konusu eserin içeriği hakkındaki bilgiler Ps.-Skymnos sayesinde gün yüzüne çıkmıştır; ayrıca ilgili eserin tarihlendirilmesi konusunda da son derece önemli bir yere sahiptir.

BİLİMSEL YAYINLARA İLİŞKİN KISALTMA LİSTESİ

<i>AJP</i>	<i>The American Journal of Philology.</i> 1880-2010
<i>APA</i>	<i>Transactions of the American Philological Association.</i> 1974-2010.
<i>BSA</i>	<i>The Annual of the British School at Athens.</i> John Bennet – Peter Liddel. Greece 1894-2012.
<i>DNP</i>	<i>Der Neue Pauly Enzyklopädie der Antike.</i> H. Cancik – H. Schneider. Stuttgart 1996-2006.
<i>FGrHist</i>	<i>Die Fragmente der griechischen Historiker.</i> F. Jacoby. Berlin-Leiden 1969.
<i>GGM</i>	<i>Geographi Graeci Minores.</i> Vol. I. Ed. C. Müller. Parisiis 1855; 1990 ² .
<i>Hesperia</i>	<i>The Journal of the American School of Classical Studies at Athens.</i> New Jersey 1932-2016.
<i>Hist. Num.</i>	<i>Historia Nummorum, a Manuel of Greek Numismatics.</i> B. V. Head. Oxford 1911.
<i>IG</i>	<i>Inscriptiones Graecae.</i> 1825-2003.
<i>JHS</i>	<i>The Journal of Hellenic Studies.</i> 1880-2012.
<i>OGIS</i>	<i>Orientis Graeci Inscriptiones Selectae.</i> Ed. W. Dittenberg, Leipzig 1903-1905.
<i>RE</i>	<i>Pauly's Real-Encyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft.</i> G. Wissowa. Stuttgart 1894.
<i>REG</i>	<i>Revue des Études Grecques.</i> 1888-
<i>SEG</i>	<i>Supplementum Epigraphicum Graecum.</i> 1923-2014.

BİBLİYOGRAFYA

Antik Kaynaklar ve Kısaltmalar Listesi

- Apoll. Paradox. (= Apolonius Paradoxographus, *Historiae mirabiles*)
Kullanılan Metin: Apolonius Paradoxographus, *Historiae mirabiles*.
Ed. A. Giannini, *Paradoxographorum Graecorum reliquiae*. Mi-
lan: Istituto Editoriale Italiano, 1965: 120-142.
- Ael. VH (= Aelianus, *Varia Historia*)
Kullanılan Metin: Claudii Aeliani De Natura Animalium Libri
XVII, *Varia Historia, Epistolae, Fragmenta*. Ed. Rudolf Hercher.
Vol 2. Aelian. Lipsiae 1866.
- Aeskh. F (= Aeschylus, *Fragmenta*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: "Fragments". Trans.: H. W. Smith,
Aeschylus, vol. II. (1926) 374-521. London, New York. (The Loeb
Classical Library).
- PV (= *Prometheus*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: "Prometheus Bound". Ed. H. W. Smith,
Aeschylus, vol. I. (1922) 211-315. London. (The Loeb Classical
Library).
- Agath. (= Agathemerus)
Kullanılan Metin: Geographiae informatio. Ed. K. Müller, *GGM*,
vol. II. Paris: Didot, 1861 (repr. Hildesheim: Olms, 1965): 471-487.
- Anon. *Peripl. p. Eux.* (= *Anonymus Periplus Ponti Euxini*)
Kullanılan Metin: Anonymi (Arriani, ut fertur) periplus ponti Euxini.
Ed. K. Müller, *GGM*, vol. I. Paris 1855 (repr. Hildesheim: Olms,
1965).
- Anth. Gr. (= *Anthologia Graeca*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Greek Anthology. Trans.: W. R. Paton.
London-New York 1920. (The Loeb Classical Library).
- Apoll. Phil. *Ep.* (= Apollonius Philologus, *Epistulae*)
Kullanılan Metin: Apollonii epistulae. Ed. C. L. Kayser, *Flavii
Philostrati opera*, vol. I. Leipzig: Teubner, 1870 (repr. Hildesheim:
Olms, 1964): 345-368.

- Apoll. Rhod. (= Apollonius Rhodius, *Argonautika*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Apollonius Rhodius, *The Argonautica*. Trans.: R. C. Seaton. London 1912. (The Loeb Classical Library).
- Apollod. *Bib.* (= Apollodoros, *Bibliotheka*)
epit. (= *Epitome*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Apollodoros, *The Library*. Trans.: S. J. G. Frazer. 2 vols. Cambridge, London 1921.
- App. *Hisp.* (= Appianus, *Iberica*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: “The Wars in Spain”. Ed. T. E. Page, *Appian Roman History*, vol. I. (1912) 139-302. London. (The Loeb Classical Library).
- Aristot. *Mund.* (= Aristoteles, *de Mundo*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Aristotle, *On the Cosmos*. Trans.: D. J. Furley. London 1940. (The Loeb Classical Library).
- de Mir. ausc.* (=, *de Mirabilibus Auscultationibus*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Aristotle Minor Works. Trans.: W. S. Hett. London 1940. (The Loeb Classical Library).
- Met.* (= *Meteorologika*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Aristotle, *Meteorology*. Trans.: E. W. Webster. (Internet Classics Archive). Kaynak: <http://classics.mit.edu//Aristotle/meteorology.html>
- Pol.* (= *Politeia*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Aristotle. Trans.: H. Rackham, vol. XXI. London 1944. (The Loeb Classical Library).
- Arr. *An.* (= Arrianus, *Anabasis*)
Kullanılan Metin: Alexandri anabasis. Ed. A. G. Roos – G. Wirth, *Flavii Arriani quae exstant omnia*, vol. I. Leipzig 1967
- Peripl. p. Eux.* (= Arrianus, *Periplus Ponti Euxini*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: “Arriani Periplus Ponti Euxini [Arrianus’un Karadeniz Seyahati]”. Trans.: M. Arslan. *Libri I* (2015) 93-124. DOI: 10.20480/lbr.2015115472
- Athen. *Deip.* (= Athenaios, *Deipnosophistai*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Athenaeus, *The Deipnosophists*. Trans.: C. D. Yonge. London 1854.

- Avien. (= Rufius Festus Avienus, *Ora Maritima*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Ruffi Festi Avieni Ora Maritima. Trans.: W. Sieglin. Berlin 1855.
- Callist. (= Callistratus, *Descriptiones*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Elder Philostratus, Younger Philostratus, Callistratus. Trans.: A. Fairbanks. London 1931. (The Loeb Classical Library).
- Cic. *de Orat.* (= Marcus Tullius Cicero, *De Oratione*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: De Oratore. Trans.: H. Rackham. London, New York 1959-1960. (The Loeb Classical Library).
- Leg.* (= *De Legibus*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: De Legibus. Ed. G. de Plinval, Paris 1959.
- Tusc.* (= *Tusculanae disputationes*)
Kullanılan Metin: M. Tullius Cicero, *Tusculanae Disputationes*. Ed. M. Pohlenz. Leipzig 1918.
- Diod. Sic. (= Diodorus Siculus, *Bibliothekes Historikes*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: The Library of History of Diodorus Siculus. Trans.: C. H. Oldfather. Cambridge, London 1947. (The Loeb Classical Library).
- Diog. Laert. (= Diogenes Laertius)
Kullanılan Metin: Vitae philosophorum. Ed. H. S. Long, *Diogenis Laertii vitae philosophorum*. 2 vols. Oxford: Clarendon Press, 1964 (repr. 1966): 1:1-246; 2:247-565.
- Dion. Hal. *Ant. Rom.* (= Dionysius Halicarnassus, *Antiquitates Romanae*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Roman Antiquities. Trans.: E. Cary, Cambridge 1937-1950.
- Com.* (= *de Compositione verborum*)
Kullanılan Metin: De compositione verborum. Ed. H. Usener – L. Radermacher, *Dionysii Halicarnasei quae exstant*, vol. VI. Leipzig: Teubner, 1929 (repr. Stuttgart: 1965): 3-143.
- Th.* (= *de Thucydide*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Dionysius of Halicarnassus. Ed. H. Usener. Leipzig 1899.

- Dion. *Per.* (= Dionysios, *Periegesis*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Dionysius, *Periegesis*. Ed. K. Müller. *GGM I* (1841) 103-176. Paris.
- Eur. *Hipp.* (= Euripides, *Hippolytus*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Euripides. Trans.: A. S. Way, vol. IV. 157-278. London 1912. (The Loeb Classical Library).
- IT* (= *Iphigenia Taurica*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Euripides, *Iphigenia in Tauris*. Ed. Whitney J. Oates – Jr. E O'Neill. *The Complete Greek Drama*. Trans.: R. Potter. New York 1938.
- Euseb. *Praep. evang.* (= Eusebius, *Praeparatio Evangelica*)
Kullanılan Metin: Praeparatio evangelica. Ed. K. Mras, *Eusebius Werke*, Band 8: Die Praeparatio evangelica [Die griechischen christlichen Schriftsteller 43.1 † 43.2. Berlin.
- Eustath. *Il.* (= Eustathius, *Commentarium ad Homeri Iliadem*)
Kullanılan Metin: *Commentarii ad Homeri Iliadem*. Ed. M. van der Valk. *Eustathii archiepiscopi Thessalonicensis commentarii ad Homeri Iliadem pertinentes*, vol. II. Leiden 1976.
- Dion. Per.* (= *Commentarium in Dionysii Periegetae Orbis Descriptionem*)
Kullanılan Metin: *Commentarium in Dionysii periegetae orbis descriptionem*. Ed. K. Müller, *GGM*, vol. 2. Paris 1861 (repr. Hildesheim: Olms, 1965).
- Od.* (= *Commentarii ad Homeri Odysseam*)
Kullanılan Metin: Eustathii archiepiscopi Thessalonicensis commentarii ad Homeri Odysseam. Ed. G. Stallbaum, 2 vols. in 1, Leipzig 1825-1826 (repr. Hildesheim: Olms, 1970).
- H. Hom.* (= Anonymous, *Hymni Homerici*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Homeros İlahileri (Homerik Hymnos'lar). Trans.: A. Sina. İstanbul 2008.
- Hdn. (= Herodianus)
Kullanılan Metin: *De prosodia catholica*. Ed. A. Lentz. *Grammatici Graeci*, vol. 3.1. Leipzig: Teubner, 1867 (repr. Hildesheim: Olms, 1965): 3-547.
- Hdt. (= Herodotos, *Historiai*)

- Kullanılan Metin ve Çeviri: Herodotos, *Tarih*. Trans.: M. Ökmen. İstanbul 2010. (Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi).
- Hes. *Cat.* (= Hesiodos, *Catalogue of Women*)
Kullanılan Metin: Fragmenta. Ed. R. Merkelbach – M. L. West, *Fragmenta Hesiodica*. Oxford 1967.
- Theog.* (= *Theogonia*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Hesiodos, *Theogonia & İşler ve Günler*. Trans.: A. Erhat – S. Eyüboğlu. İstanbul 2016. (Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi).
- Hom. *Il.* (=Homeros, *Iliada*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: *İlyada*. Trans.: A. Erhat – A. Kadir. İstanbul 2009. (Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi). Kullanılan Metin ve Çeviri: *Ilias*. Ed. T. W. Allen, *Homeri Ilias*, vols. II-III. Oxford 1931.
- Od.* (= *Odyseia*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: *Odyseia*. Trans.: A. Erhat – A. Kadir. İstanbul 2009. (Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi).
- Hesykh. (= Hesykhios)
Kullanılan Metin: Lexicon (A-O). Ed. K. Latte, *Hesychii Alexandrini lexicon*, vols. I-II. Copenhagen 1953-1966.
- Hyg. *Fab.* (= Hyginus, *Fabulae*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: The Myths of Hyginus, Trans.: M. Grant. Lawrence 1960. Kaynak: <http://www.theoi.com/Text/HyginusFabulae1.html>
- Ios. *Ap.* (= Flavius Josephus, *Contra Apionem*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Josephus. Trans.: H. St. J. Thackeray, vol. I. London 1926. (The Loeb Classical Library).
- Ksen. *An.* (= Ksenophon, *Anabasis*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Anabasis Onbinlerin Dönüşü. Trans.: O. Yarlığaş. İstanbul 2011.
- Liv. (= Titus Livius, *Ab Urbe Condita*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Livy. Trans.: B. O. Foster. London 1947. (The Loeb Classical Library).
- Luc. *Macr.* (= Lucianus, *Macrobii*)

- Kullanılan Metin: Lucian Works. Ed. A. M. Harmon. Cambridge-London 1913.
- Marcell. (= Ammianus Marcellinus)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Ammianus Marcellinus. Ed. J. C. Rolfe, 3 vols. London/Cambridge Mass. 1935-1939 (repr. 1971-1972). (The Loeb Classical Library).
- Marcian. *Peripl.* (= Marcianus, *Periplus Maris Exteri*)
Kullanılan Metin: Periplus Maris Exteri. Ed. K. Müller, *GGM*, vol. I. Paris 1855 (repr. Hildesheim: Olms, 1965): 515-562.
- epit. Peripl. Menipp.* (= *Epitome Periplus Maris Interni*)
Kullanılan Metin: “Epitome Periplus Maris Interni, quem tribus libris scripsit Menippus Pergamenus”. Ed. K. Müller, *GGM* I (1855) 563-572.
- Mart. Cap. (= Martianus Capella)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Nuptiis Philologiae et Mercurii et de Septem Artibus Liberalibus. Ed. U. F. Kopp. Frankfurt am Main 1836.
- Mela (= Pomponius Mela, *De Chorographia*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Pomponius Mela, *De Chorographia*, Lib. II. Kaynak: [http:// www.thelatinlibrary.com/pomponius.html](http://www.thelatinlibrary.com/pomponius.html)
- Memnon (= Memnon, *Herakleia*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: “Memnon, ΠΕΡΙ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ [Herakleia Pontike Tarihi]”. Trans.: M. Arslan. *Libri* I (2015) 127-208. DOI: 10.20480/lbr.2015115473
- Men. *Epi.* (= Menandros, *Peri Epideiktikon*)
Kullanılan Metin: Περὶ ἐπιδεικτικῶν. Ed. D. A. Russell – N. G. Wilson, *Menander rhetor*. Oxford: Clarendon Press, 1981: 76-224.
- Nonnus *Dion.* (= Nonnus, *Dionysiaca*)
Kullanılan Metin: Nonnus of Panopolis, *Dionysiaca*. 3 vols. Ed. W. H. D. Rouse. Cambridge-London 1940-1942.
- Ovid. *Met.* (= Ovidius, *Metamorphoses*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Ovid, *Metamorphoses*. Trans.: F. J. Miller, vol. I. London 1951. (The Loeb Classical Library). Kullanı-

- lan Metin ve Çeviri: Ovid, *Metamorphoses*, vol. II. Trans.: F. J. Miller, London, New York 1916. (The Loeb Classical Library).
- Pont.* (= *Epistulae ex Ponto*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Ovidius, *Karadeniz'den Mektuplar*. Trans.: Ç. Dürüşken. İstanbul 1999.
- Tr.* (= *Tristia*)
Kullanılan Metin: P. Ovidius Naso, *Tristia*. Ed. A. L. Wheeler. Cambridge 1939.
- Phil. Her.* (= Philostratus, *Heroicus*)
Kullanılan Metin: Flavii Philostrati opera. Ed. C. L. Kayser, vol. II. Leipzig: Teubner, 1871 (repr. Hildesheim: Olms, 1964): 128-219.
- VA* (= *Vita Apollonii*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: The Life of Apollonius of Tyana. Trans.: F. C. Conybeare. London - New York 1912.
- Plin. nat.* (= Plinius Maior, *Historiae Naturalis*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Pliny Natural History. Trans.: H. Rackham. Cambridge - London 1947. (The Loeb Classical Library).
- Plut. Alex* (= Plutarkhos, *Alexandros*)
Kullanılan Metin: Paralel Yaşamlar İskender & Caesar (Bioi Paralelloi). Trans.: F. Akderin. İstanbul 2007.
- De Stoic.* (= De Stoicorum repugnantiiis)
Kullanılan Metin: De Stoicorum repugnantiiis (1033a-1057b). Ed. R. Westman (post M. Pohlenz), *Plutarchi moralia*, vol. 6.2, 2nd edn. Leipzig: Teubner, 1959: 2-58.
- Luc.* (= *Lucullus*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: "Cimon and Lucullus". Trans.: B. Perrin, *Plutarch's Lives*, vol. III (1914) 403-621. London. (The Loeb Classical Library).
- Quaes. Gr.* (= *Quaestiones Graecae*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Plutarch's Morals. Ed. William W. Gooldwin. Cambridge 1874.
- Rom.* (= *Romulos*)
- Thes.* (= *Theseus*)

- Kullanılan Metin ve Çeviri: Plutarkhos, *Theseus-Romulus, Paralel Hayatlar*. Trans.: İ. Çokona, İstanbul 2015. (Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi).
- Them.* (= *Themistokles*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Plutarch's Lives. Trans.: B. Perrin. Cambridge 1914.
- Vit. Dec.* (= *Vitae decem oratorum*)
Kullanılan Metin: Vitae decem oratorum/ βίοι τῶν δέκα ῥητόρων. Ed. J. Mau, Plutachi moralia, vol. 5.2.1. Leipzig 1971.
- Polyb.* (= Polybios, *Historiai*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Polybius, *Histories*. Trans.: E. S. Shuckburgh. London - New York 1889. Reprint Bloomington 1962.
- Ps.-Plut. Plac.* (= Pseudo-Plutarkhos, *Placita Philosophorum*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Placita Philosophorum, revised by W. Goodwin, *Plutarch's Morals*. Boston 1874.
- Fluv.* (= *de Fluviis*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: De Fluviis, revised by W. Goodwin, *Plutarch's Morals*. Boston 1874.
- Ps.-Skyl.* (= Pseudo-Skylaks)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Pseudo-Skylaks, *Seyrüsefer*. Trans.: M. Arslan. *Libri II* (2016) 246-307. DOI: 10.20480/lbr.2016015
- Ptol. Geog.* (= Claudius Ptolemaius, *Geographica*)
Kullanılan Metin: Geographia (lib. 1-3). Ed. K. Müller, *Claudii Ptolemaei geographia*. Paris: Didot, 1883: 1-570. Kullanılan Metin ve Çeviri: Claudii Ptolemaei Geographia. Ed. C. F. A. Nobbe, Leipzig 1843.
- Schol. Apoll. Rhod.* (= *Scholia in Apollonii Rhodii Argonautica*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Scholia in Apollonii Rhodii Argonautica (scholia vetera). Ed. K. Wendel, *Scholia in Apollonium Rhodium vetera*. Berlin: Weidmann, 1935 (repr. 1974): 1-329.
- Schol. Il.* (= *Scholia in Iliadem*)
Kullanılan Metin: Scholia in Iliadem (scholia vetera). Ed. H. Erbse, *Scholia Graeca in Homeri Iliadem (scholia vetera)*, vols. 1-5, 7.

- Berlin 1969. Kullanılan Metin: Scholia in Iliadem (scholia vetera) († D scholia). Ed. C. G. Heyne, *Homeri Ilias*, 2 vols. Oxford 1834.
- Schol. Lycoph. (= Scholia in Lycophronem)
Kullanılan Metin: Scholia in Lycophronem (scholia vetera et recentiora partim Isaac et Joannis Tzetzae). Ed. E. Scheer, *Lycophronis Alexandra*, vol. II. Berlin: Weidmann, 1958: 1-398.
- Schol. Od. (= Scholia in Odysseam)
Kullanılan Metin: Scholia in Odysseam (scholia vetera). Ed. W. Dindorf, *Scholia Graeca in Homeri Odysseam*, 2 vols. Oxford 1855 (repr. Amsterdam: Hakkert, 1962).
- Schol. Pind. Nem. (= Scholia ad Pindarum, *Nemea*)
Kullanılan Metin: “Scholia in Nemea”, *Scholia in Pindarum (scholia vetera)*. Ed. A. B. Drachmann, *Scholia vetera in Pindari carmina*, 3 vols. Leipzig: Teubner, 1:1903; 2:1910; 3:1927 (repr. Amsterdam: Hakkert, 1:1969; 2:1967; 3:1966): 1:12-395; 2:1-270; 3:1-278.
- Schol. Pind. Ol. (= Scholia ad Pindarum, *Olympia*)
Kullanılan Metin: Olympia. Ed. H. Maehler (post B. Snell), *Pindari carmina cum fragmentis*, pt. 1, 5th edn. Leipzig: 1971.
- Schol. The. (= Scholia in Theocritum)
Kullanılan Metin: Scholia in Theocritum (scholia vetera). Ed. K. Wendel, *Scholia in Theocritum vetera*. Leipzig: Teubner, 1914 (repr. Stuttgart: 1967): 1-352.
- Schol. Thuc. (= *Scholia in Thucydidem*)
Kullanılan Metin: Scholia in Thucydidem (scholia vetera et recentiora). Ed. K. Hude, *Scholia in Thucydidem ad optimos codices collata*, Leipzig 1927 (repr. New York: Arno, 1973).
- Sen. Tranq. (= Seneca, De tranquillitate animi)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Seneca, *De tranquillitate animi*, *Über die Ausgeglichenheit der Seele*. Trans.: H. Gunermann. Stuttgart 1984.
- Serv. Aen. (= Maurus Servius Honoratus, *Commentarius in Vergilii Aeneida*)
Kullanılan Metin: Maurus Servius Honoratus., *In Vergilii carmina comentarii*. Ed. G. Thilo. Leipzig 1881.

- Steph. Byz. (= Stephanos Byzantinos, *de Urbibus*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Stephanus De Urbibus. Ed. J. de Jonge. Amsterdam 1678.
- Strab. (= Strabon, *Geographika*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: The Geography of Strabo. Ed. H. L. Jones. London 1924.
- Suda (= Suda/Suidas, *Lexicon*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Suidae Lexicon. Ed. A. Adler. Leipzig 1928-1935
- Tac. *Ann.* (= Tacitus, *Annales*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Complete Works of Tacitus. Ed. A. J. Church – W. J. Brodribb. New York 1942.
- Theon. (= Aelius Theon, *Progymnasmata*)
Kullanılan Metin: Progymnasmata. Ed. L. Spengel, *Rhetores Graeci*, vol. II. Leipzig: Teubner, 1854 (repr. Frankfurt am Main: Minerva, 1966): 59-130.
- Thuk. (= Thukydides)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Thucydides, *History of the Peloponnesian War*. Trans.: T. Hobbes. London - Bohn 1843.
- Tzetzes *Chil.* (= Ioannes Tzetzes, *Chiliades*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Chiliades. Trans.: A. Untila. Kaynak: <http://www.theoi.com/Text/TzetzesChiliades1.html>
- Schol. ad. Lyc.* (= Ioannes Tzetzes, *Scholia eis Lyrophrona*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Ισαακίου και Ιωάννου του Τζέτζου, Σχόλια εις Λυκόφρονα. Ed. M. C. G. Müller. Leipzig 1811.
- Val. Fl. (= Valerius Flaccus, *Argonautica*)
Kullanılan Metin: C. Valeri Flacci Setini Balbi Argonauticon Libri Octo. Ed. O. Kramer. Leipzig 1913.
- Verg. *Aen.* (= Vergilius, *Aeneis*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Virgil, *Aeneid*. Trans.: H. R. Fairclough. London - New York 1916. (The Loeb Classical Library).

Modern Literatür

- Akalın 2006 A. G. Akalın, “Hellenleştirmede Bir Yerleşim Ögesi: Katoikia”. *Tarih Araştırmaları Dergisi* XXV/39 (2006) 65-74.
- Allen 1899 R. H. Allen, *Star Names - Their Lore and Meaning*. New York 1899.
- Arslan 2005 M. Arslan, *Arrianus'un Karadeniz Seyahati*. İstanbul 2005.
- Arslan 2010 M. Arslan, *İstanbul'un Antikçağ Tarihi: Klasik ve Hellenistik Dönemler*. İstanbul 2010.
- Avram – Lefèvre 1995 A. Avram – F. Lefèvre, “Les cultes de Callatis et l’oracle de Delphes”. *REG* 108 (1995) 7-23.
- Avram *et al.* 2004 A. Avram, J. Hind – G. Tsetschladze, “The Black Sea Area”. Ed. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis* (2004) 924-973.
- Badian – Nadig 2006 E. Badian – P. Nadig, “Callisthenes”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 15 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/15749347_bnp_e6_07070
- Baltes *et al.* 2006 M. Baltes, K. Meister, W. Eder, W. Hübner, Wolfgang – S. Matthaios, “Timaeus”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 15 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e1214360
- Baronowski 2011 D. W. Baronowski, *Polybius and Roman Imperialism*. London 2011.
- Beaumont 1936 R. L. Beaumont, “Greek Influence in the Adriatic Sea before the Fourth Century B. C.”. *JHS* 56/2 (1936) 159-204.
- Beck – Gärtner 2006 H. Beck – H. A. Gärtner, “Timosthenes”. *Brill's New Pauly, Antiquity volumes*. Ed. H. Cancik – H. Schneider. Consulted online on 16 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/15749347_bnp_e1215030
- Bianchetti 2015 S. Bianchetti, “The “Invention” of Geography: Eratosthenes of Cyrene”. Eds. S. Bianchetti, M. R. Cataudella – H.-J. Gehrke, *Brill's Companion to Ancient Geography, The Inhabited World in Greek and Roman Tradition* (2015) 132-149. London.

- Blok 2006 J. H. Blok, "Amazones". Eds. H. Cancik, H. Schneider – M. Landfester, *DNP* (2006). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_dnpe117370
- Boedeker – Sider 2001 D. Boedeker – D. Sider, *The New Simonides: Contexts of Praise and Desire*. Oxford 2001.
- Bosch-Gimpera 1944 P. Bosch-Gimpera, "The Phokaians in the Far West: An Historical Reconstruction". *The Classical Quarterly* 38/1-2 (1944) 53-59.
- Boshnakov 2004 K. Boshnakov, *Pseudo-Skymnos (Semios von Delos?): Tà áριστέρα τοῦ Πόντου Zeugnisse griechischer Schriftsteller über den westlichen Pontosraum*. Stuttgart 2004.
- Bunbury 1879 E. H. Bunbury, *A History of Ancient Geography, Among the Greeks and Romans from the Earliest Ages till the Fall of the Roman Empire*, vol. II. Londra 1879.
- Cameron 2004 A. Cameron, *Greek Mythography in the Roman World*. Oxford 2004.
- Can 2011 A. Can, *Eskiçağ Rehberi*. İstanbul 2011.
- Castiglioni 2008 M. P. Castiglioni, "The Cult of Diomedes in the Adriatic: Complementary Contributions from Literary Sources and Archaeology". Ed. J. Carvalho, *Bridging the gaps: Sources, Methodology and Approaches to Religion in History* (2008) 9-28.
- Ceserani et al. 2004 G. Ceserani, L. Jannelli – F. Longo, "Poseidonia/Paestum". *The Greek Cities of Magna Graecia and Sicily* (2004) 62-81. Los Angeles.
- Christian 2011 O. Christian. "Skymnos (2047)." *Die Fragmente der Griechischen Historiker Part V*. Editor in Chief: H.-J. Gehrke. Brill Online, 2015. Consulted online on 17 March 2015. Source: <http://referenceworks.brillonline.com/entries/fragmente-der-griechischenhistoriker-v/skymnos-2047-a2047>
- Cohen 1995 G. M. Cohen, *The Hellenistic Settlements in Europe, the Islands, and Asia Minor*. Oxford 1995.
- Coleman 2007 J. A. Coleman, *The Dictionary of Mythology, an A-Z of Themes, Legends and Heroes*. London 2007.
- Collatz 1996 C.-F. Collatz, "Anakharsis". *DNP* I (1996) 639.

- Conder 1834 J. Conder, *A Dictionary of Geography: Ancient and Modern*. London 1834.
- Çelgin 2000 G. Çelgin, *Örneklerle Hellenistik Çağ Şiiri*. İstanbul 2000
- Daly 2004 K. N. Daly, *Greek and Roman Mythology A to Z*. New York 2004.
- De Angelis 2016 F. De Angelis, *Archaic and Classical Greek Sicily: A Social and Economic History*. Oxford 2016.
- Diehl 1949 E. Diehl, "Pantikapes". *RE* XXXVI.2/3 (1949) 825-828.
- Diller 1952 A. Diller, *The Tradition of the Minor Greek Geographers*. Oxford 1952.
- Diller 1955 A. Diller, "The Authors Named Pausanias". *Transactions and Proceedings of the American Philological Association* 86 (1955) 268-279.
- Doksanaltı – Mimirolu 2011 E. M. Doksanaltı – İ. M. Mimirolu, "Giresun/Aretias-Kalkeritis Island". Eds. M. Novotná, W. Jobst, M. Dufková – K. Kuzmová, *Proceedings of the International Conference the Phenomena of Cultural Borders and Border Cultures Across the Passage of Time (From the Bronze Age to Late Antiquity)*. ANADOS Studies of the Ancient World 10/2010. Trnava, 22 - 24 October 2010. Trnava (2011) 85-102.
- Domínguez 2004 A. J. Domínguez, "Spain and France (Including Corsica)". Ed. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis* (2004) 157-171.
- Domínguez 2006 A. J. Domínguez, "Greeks in Sicily". Ed. G. R. Tsetschladze, *Greek Colonisation: An Account of Greek Colonies and Other Settlements Overseas, vol. I* (2006) 253-358. Leiden – Boston.
- Dora 2008 V. D. Dora, "Mapping a Holy Quasi-Island: Mount Athos in Early Renaissance Isolarii". *Imago Mundi* 60/2 (2008) 139-165.
- Dressler 1873 R. Dressler, *Das geschichtswerk des Ephoros nach seinen fragmenten und seiner benutzung durch Diodor*. Bautzen 1873.
- Drews 1963 R. Drews, "Ephorus and History Written κατά γένος". *AJP* 84/3 (1963) 244-255.
- Durham 1996 P. R. Durham, "Ampikthyonia". *DNP* I (1996) 610-613.

- Eder *et al.* 2006 W. Eder, S. Deger-Jalkotzy, Ch. Briese – G. Bieg, “Colonization”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 05 December 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e618410
- Engels 2006a D. Engels, “Dionysios von Chalkis (1773)”. *Die Fragmente der Griechischen Historiker Part IV* (2006). Consulted online on 15 November 2016.
- Engels *et al.* 2006 J. Engels, W. Ameling, F. Pressler, H.-G. Nesselrath, F. Montanari, M. Weißenberger, H. A. Gärtner, K. Döring, T. Dorandi, K.-H. Hülser, *et al.*, “Apollodorus”. *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes*. Eds. H. Cancik – H. Schneider. Consulted online on 23 November 2016. http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e127860
- Erhat 1989 A. Erhat, *Mitoloji Sözlüğü*. İstanbul 1989.
- Fabricius 1844 B. Fabricius, *Lectiones Scymnianaes*. Dresden 1844.
- Fabricius 1846 B. Fabricius, *Scymni Chii Periegesis quae Supersunt*. Lipsiae 1846.
- Facaros – Theodorou 2003 D. Facaros – L. Theodorou, *Greece*. Connecticut 2003.
- Fine 1903 J. V. A. Fine, *The Ancient Greeks: A Critical History*. London 1903.
- Finley 1959 M. I. Finley, *The Greek Historians: The Essence of Herodotus, Thucydides, Xenophon, Polybius*. New York 1959.
- Fischer-Hansen *et al.* 2004a T. Fischer-Hansen, T. H. Nielsen – C. Ampolo, “Sikelia”. Ed. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis* (2004) 172-248.
- Fischer-Hansen *et al.* 2004b T. Fischer-Hansen, T. H. Nielsen – C. Ampolo, 2004, “Italia and Kampania”. Ed. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis* (2004) 249-320.
- Flory 1997 S. Flory, “Herodotus (circa 484 B.C. – circa 420 B.C.)”. Ed. W. W. Briggs, *Dictionary of Literary Biography, vol. 176: Ancient Greek Authors* (1997) 182-190. London.
- Fontenrose 1988 J. E. Fontenrose, *Didyma: Apollo's Oracle, Cult, and Companions*. London 1988.

- Fowler 2013 R. L. Fowler, *Early Greek Mythography: vol. 2: Commentary*. Oxford 2013.
- Fox 1916 W. S. Fox, *The Mythology of All Races*, vol. I. Boston 1916.
- Fox 1973-2004 R. L. Fox, *Alexander the Great*. London 1973 (2004).
- Funke 2006a P. Funke, "Erineus". Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e401500
- Funke 2006b P. Funke, "Boium". Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/15749347_bnp_e218870
- Gehrke – Wirbelauer 2004 H.-J. Gehrke – E. Wirbelauer, "Akarnania and Adjacent Areas". Eds. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*. New York 2004.
- Garland 2014 R. Garland, *Wandering Greeks – The Ancient Diaspora from the Age of Homer to the Death of Alexander the Great*. Princeton, Oxford 2014.
- Gärtner 2006 H. A. Gärtner, "Scymnus". *Brill's New Pauly, Antiquity volumes*, Eds. H. Cancik – H. Schneider. Consulted online on 20 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e1115540
- Gärtner et al. 2006 H. A. Gärtner, W. Eck, T. Franke, H. Leppin – F. Tinnefeld, "Marcianus". *Brill's New Pauly, Antiquity volumes*. Eds. H. Cancik – H. Schneider. Consulted online on 21 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_brill800720
- Gemoll 2006 W. Gemoll, *Gemoll. Griechisch-deutsches Schulwörterbuch und Handwörterbuch*. München 2006.
- Geus 2011 K. Geus, *Eratosthenes von Kyrene*. Oberhaid 2011.
- Geyer 1936 F. Geyer, "Nikomedes". *RE* XVI.33 (1936) 494-496.
- Graham 1999 A. J. Graham, *Colony and Mother City in Ancient Greece*. Manchester 1999.
- Graves 2010 R. Graves, *Yunan Mitleri. Tanrular, Kahramanlar, Söylenceler*. İstanbul 2010.
- Gregory 1997 A. P. Gregory, *Village Society in Hellenistic and Roman Asia Minor*. Ph.D. Dissertation. Columbia University, Columbia 1997.

- Grinevetsky *et al.* 2015 S. R. Grinevetsky, I. S. Zonn, S. S. Zhiltsov, A. N. Kosarev – A. G. Kostianoy, *The Black Sea Encyclopedia*. New York-London 2015.
- Grote 2009 G. Grote, *A History of Greece, vol. I*. New York 2009.
- Günther *et al.* 2006 L.-M. Günther, A. Mehl, K. Bringmann, M. Strothmann, W. Ameling, B. Bleckmann, F. Tinnefeld, E. Degani, B. Inwood, I. Bodnár, *et al.*, “Diogenes”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 01 December 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/15749347_bnp_e318510
- Hamilton 1992 E. Hamilton, *Mitologya*. Çev. Ü. Tamer. İstanbul 1992.
- Hansen 1947 V. Hansen, *The Attalids of Pergamon*. New York 1947.
- Hansen – Nielsen 2004 M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*. New York 2004.
- Hartog 1997 F. Hartog, *Herodotos’un Aynası*. Ankara 1997.
- Hedreen 1991 G. Hedreen, “The Cult of Achilles in the Euxine”. *Hesperia* 60/3 (1991) 313-330.
- Höschel 1600 D. Höschel, *Geographica*. (Anonymus) 1600.
- Hunter 2008 R. Hunter, “The prologue of the Periodos to Nicomedes (‘Pseudo-Scymnus’)”. Ed. R. Hunter, *On Coming After Studies in Post-Classical Greek Literature and its Reception: Part 1 Hellenistic Poetry and its Reception*, Ed. F. Montanari – A. Rengakos, *Trends in Classics -Supplementary vols.* (2008) 503-522.
- Hülsem 1905 Hülsem, “Diomedea insulae”. *RE* V.12 (1905) 815.
- Isaac 1986 B. H. Isaac, *The Greek Settlements in Thrace Until the Macedonian Conquest*. Leiden 1986.
- Isserlin 1991 B. S. J. Isserlin, “The Canal of Xerxes: Facts and Problems”. *BSA* 86 (1991) 83-91.
- Isserlin *et al.* 2003 B. S. J. Isserlin, R. E. Jones, V. Karastathis, S. P. Papamarinopoulos, G. E. Syrides – J. Uren, “The Canal of Xerxes: Summary of Investigations 1991-2001”. *BSA* 98 (2003) 369-385.
- Jacoby 1912 F. Jacoby, “Hekataios”. *RE* VII.14 (1912) 2666-2769.
- Jacoby 1921 F. Jacoby, “Kleon”. *RE* X/12 (1921) 714-721.

- Jameson *et al.* 1994 M. H. Jameson, C. N. Runnels, T. H van Andel – M. H. Munn, *A Greek Countryside: The Southern Argolid from Prehistory to the Present Day*. Stanford 1994.
- Jones 2013 B. Jones, “Eratosthenes”. *Dictionary of World Biography* (2013) 272. Australia.
- Kabaağaç – Alova 1995 S. Kabaağaç – E. Alova, *Latince Türkçe Sözlük*. İstanbul 1995.
- Karlsruhe 1997 M. M. Karlsruhe, “Delphoi”. *DNP III* (1997) 403-410.
- Kidd 2004 I. G. Kidd, *Posidonius, II. Commentary: (ii) Fragments 150-293*. Cambridge 2004.
- King 2000 J. King, *Kingdoms of the Celts. A History and a Guide*. Blandford 2000.
- Kirigin – Čače 1998 B. Kirigin – S. Čače, “Archaeological Evidence for the Cult of Diomedes in the Adriatic”. *Hesperia. Studi sulla grecità di Occidente* 9 (1998) 63-110.
- Kirschner 1894 J. Kirschner, “Agelaos”. *RE I* (1894) 770.
- Korenjak 2003 M. Korenjak, *Die Welt-Rundreise eines anonymen griechischen Autors (“Pseudo-Skymnos”)*. Hildesheim, Zürich, New York 2003.
- Korenjak 2011 M. Korenjak, “[Skymnos] (2048)”. Ed. H.-J. Gehrke, *FGrHist V* (2016). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1873-5363_jcv_a2048
- Kramolisch – Funke 2006 H. Kramolisch – P. Funke, “Pindus”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e925830
- Kurul 2015 E. Kurul, “Kartacalı Hannon ve Batı Afrika Kıyılarına Seyrüsefer”. *Phaselis I* (2015) 231-260.
- Landfester 2011 M. Landfester, “Ephorus of Cyme (Asia Minor)”. Eds. M. Landfester – B. Egger, *Brill’s New Pauly Supplements I - vol. 2 : Dictionary of Greek and Latin Authors and Texts* (2011). Consulted online on 12 November 2016.
- Latacz 2000 J. Latacz, “Panyas(s)is”. *DNP IX* (2000) 276-278.
- Leake 1824 W. M. Leake, *Journal of a Tour in Asia Minor*. 1824 London.

- Letronne 1840 M. Letronne, *Fragments des poemes géographiques de Scymnus de Chio et du faux Dicearque, restitués Précédés d'observations littéraires et critiques*. Paris 1840.
- Liddle – Scott 1996 H. G. Liddle – R. Scott, *A Greek-English Lexicon*. Oxford 1996.
- Loukopoulou 2004 L. Loukopoulou, “Thracian Chersonesos”. Eds. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis* (2004) 900-911.
- Loukopoulou – Łaitar 2004 L. Loukopoulou – A. Łaitar, “Propontic Thrace”. Eds. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis* (2004) 912-923.
- Luce 1997 T. J. Luce, *The Greek Historians*. London-New York 1997.
- Maddoli 2015 G. Maddoli, “The Concept of ‘Magna Graecia’ and the Pythagoreans”. Eds. S. Bianchetti, M. R. Cataudella – H.-J. Gehrke, *Brill’s Companion to Ancient Geography, The Inhabited World in Greek and Roman Tradition* (2015) 43-57. London.
- Malkin 1987 I. Malkin, *Religion and Colonization in Ancient Greece*. Leiden – New York 1987.
- Mansel 2014 A. M. Mansel, *Ege ve Yunan Tarihi*. İstanbul 2014¹⁰.
- Marcotte 2000 D. Marcotte, *Géographes grecs. Tome I, Introduction générale; Ps.-Scymnos: Circuit de la terre*. Paris 2000.
- Marx 1815 M. Marx, *Ephori Cumaei Fragmenta*. Coroliruhae 1815.
- McLeod 1966 W. McLeod, “Studies on Panyassis: An Heroic Poet of the Fifth Century”. *Phoenix* 20/2 (1966) 95-110.
- Meier *et al.* 2006a M. Meier, B. Bäbler, K. Meister, H. Beck, S. Matthaios – S. Fornaro, “Theopompus”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes*. Consulted online on 16 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e1209840
- Meier *et al.* 2006b M. Meier, F. Pressler, M. Folkerts – F. Montanari, “Aristarchus”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 01 December 2016 DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e135290
- Meineke 1846 A. Meineke, *Scymni Chii Periegesis et Dionysii Descriptio Graeciae*. Berolini 1846.

- Meister 1997 K. Meister, "Ephoros". *DNP* III (1997) 1089-1090.
- Meister *et al.* 2006 K. Meister, T. Dorandi, A. Touwaide – R. Neudecker, "Herodotus". Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 15 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e511320
- Mitchell 1845 S. A. Mitchell, *Mitchell's Ancient Geography, Designed for Academies, Schools, and Families: A System of Classical and Sacred Geography*. Philadelphia 1845.
- Mullerus 1990 C. Mullerus, *Geographi Graecae Minores*, Parisiis 1990².
- Murray 1874 A. S. Murray, *Manual of Mythology: Greek and Roman, Norse, and Old German, Hindoo and Egyptian Mythology*. London 1874.
- Münzel 1894 R. Münzel, "Apollodorus". *RE* I (1894) 2854-2856.
- Nadareishvili 2010-2011 K. Nadareishvili, "The Myth of Apsyrtos in the Ancient Sources". *Phasis* 13-14 (2010-2011) 60-72.
- Nauck 1856 A. Nauck, *Tragicorum Graecorum Fragmenta*. Leipzig 1856.
- Naumann 2013 E. Naumann, *The History of Music*. Vol. I. Cambridge 2013.
- Niemeyer – Treumann 1980 H. G. Niemeyer – B. W. Treumann, "Auf der Suche nach Mainake: Der Konflikt zwischen literarischer und archäologischer Überlieferung". *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte* 29/2 (1980) 165-189.
- Oberhummer 1922 E. Oberhummer, "Krithote". *RE* V.22 (1922) 1900-1901.
- Oberhummer 1937 E. Oberhummer, "Oisyme". *RE* XVII.34 (1937) 1288-1289.
- Oehler 1894 J. Oehler, "Ἀποκία". *RE* I (1894) 2828-2835.
- Oertel 1921 F. Oertel, "Katoikos". *RE* X.21 (1921) 1-26.
- Olshausen – Boroffka 2006 E. Olshausen – N. Boroffka, "Pontos Euxeinos". Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e1105430
- Olshausen 1996 E. Olshausen, "Amisos". *DNP* I (1997) 592.
- Olshausen 1999 E. Olshausen, "Leukosyroi". *DNP* VII (1999) 109-110.
- Olshausen 2000 E. Olshausen, "Mssynokoi". *DNP* VIII (2000) 419.
- Olshausen 2002 E. Olshausen, "Tibarenoi". *DNP* XII.1 (2002) 528-529.

- Oulhen 2004 J. Oulhen, "Phokis". Ed. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis* (2004) 399-430.
- Overeem *et al.* 2001 I. Overeem, G. J. Weltje, C. Bishop-Kay – S. B. Kroonenberg, "The Late Cenozoic Eridanos Delta System in the Southern North Sea Basin: A Climate Signal in Sediment Supply?". *Basin Research* 13 (2001) 293-312.
- Park 2014 A. Park, "Parthenogenesis in Hesiod's Theogony". *Preternature* 3 (2014) 261-283.
- Passow 1843 F. L. C. F. Passow, *Franz Passow's vermischte Schriften*. Leipzig 1843.
- Patsch 1905 J. Patsch, "Elektrides". *RE* V.12 (1905) 2314-2315.
- Phang *et al.* 2016 S. E. Phang, I. Spence, D. Kelly – P. Londey (Eds.), *Conflict in Ancient Greece and Rome*, vol. I. California 2016.
- Plant 2004 I. M. Plant, *Women Writers of Ancient Greece and Rome: An Anthology*. Norman 2004.
- Pownall 2007 F. Pownall, "Ephoros' History". *Lessons from the Past: The Moral Use of History in Fourth-Century Prose* (2007) 113-142. Ann Arbor.
- Radermacher 1905 L. Radermacher, "Dionysios". *RE* V.12 (1905) 882-1003.
- Rankin 1996 D. Rankin, *Celts and the Classical World*. New York 1996.
- Reger 2004 G. Reger, "The Aegean". Eds. M. H. Hansen – T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis* (2004) 733-793.
- Rhodes 2006 P. Rhodes, "Katoikos". Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 08 December 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e611010
- Roller 2010 D. W. Roller, *Eratosthenes' Geography*. New Jersey 2010.
- Schincke – Schaaff 1838 J. C. G. Schincke – L. Schaaff, *Handbuch der Geschichte der griechischen Litteratur für den Gymnasial- und Selbstunterricht: mit besonderer Rücksicht auf L. Schaaff's Encyclopädie der classischen Alterthumskunde*. Magdeburg 1838.
- Schmid 1984 W. Schmid, "Anacharsis". *RE* I (1984) 2017-2018.
- Schmidt 1941 J. Schmidt, "Phorbas". *RE* XIX.19 (1941) 528-532.
- Schmitz *et al.* 2006 W. Schmitz, F. Zaminer, R. Tosi – E. Degani, "Eratosthenes". Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes*

- (2006). Consulted online on 13 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e400790
- Schulten 1974 A. Schulten, *Iberische Landeskunde. Geographie des antiken Spanien*. Baden-Baden 1974².
- Schwartz 1901 E. Schwartz, "Demetrios". *RE* IV.8 (1901) 2767-2853.
- Schwartz 1909 E. Schwartz, "Ephoros". *RE* VI.1 (1909) 1-15.
- Sevin 2013 V. Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*. Ankara 2013.
- ShIPLEY 2007 G. Shipley, "Review: Three Studies of 'Pseudo-Skymnos'". *The Classical Review* 57/2 (2007) 348-354.
- Smith 1849 W. Smith, *Dictionary of Greek and Roman Biography and Mythology*, vol. I. Boston-London 1849.
- Smith 1854 W. Smith, *Dictionary of Greek and Roman Geography*, vol. III. London 1854.
- Smith 1867 W. Smith, *Dictionary of Greek and Roman Biography and Mythology*, vol. II. Boston 1867.
- Solmsen 1942 F. Solmsen, "Eratosthenes as Platonist and Poet". *APA* 73 (1942) 192-213.
- Sonnabend 1999 H. Sonnabend, "Mentores". *DNP* VII (1999) 1267.
- Sonnabend 2007 H. Sonnabend, *Die Grenzen der Welt: Geographische Vorstellungen der Antike*. Darmstadt 2007.
- Sterling 1992 G. E. Sterling, *Historiography and Self-Definition, Josephos, Luke-Acts and Apologetic Historiography*. Leiden-New York-Köln 1992.
- Stillwell *et al.* 1976 R. Stillwell, W. L. MacDonald – M. H. McAllister, *The Princeton Encyclopedia of Classical Sites*. Princeton 1976.
- Strauch 1996 D. Strauch, "Apsyrtides". *DNP* I
- Strauch 2006a D. Strauch, "Anactorium". Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/15749347_bnp_e119880
- Strauch 2006b D. Strauch, "Echinades". Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill's New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e326020
- Takmer 2002 B. Takmer, "Lykia Oroğrafyası". *Lykia İncelemeleri* I (2002) 33-52.

- Talbert 2000 R. J. A. Talbert (Ed.), *Barrington Atlas of the Greek and Roman World*. Princeton 2000.
- Thirlwall 1860 C. Thirlwall, *The History of Greece*, vol. 1. New York 1860.
- Thirlwall 1935 C. Thirlwall, *A History of Greece*, vol. 1. London 1935.
- Tsetsckhladze 2006 G. R. Tsetsckhladze (Ed.), *Greek Colonisation: An Account of Greek Colonies and Other Settlements Overseas*, vol. I. Leiden, Boston 2006.
- Tsetsckhladze 2008 G. R. Tsetsckhladze (Ed.), *Greek Colonisation: An Account of Greek Colonies and Other Settlements Overseas*, vol. II. Leiden, Boston 2008.
- Valeva *et al.* 2015 J. Valeva, E. Nankov – D. Graninger, *A Companion to Ancient Thrace*. UK 2015.
- Veltri 2011 G. Veltri, “Hecataeus of Abdera”. *Religion Past and Present*. Consulted online on 16 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1877-5888_rpp_SIM_09575
- Vinding 1662 R. Vinding, *Marciani Heracleotae periēgēsis seu orbis descriptio cum interpretatione latina ad verbum et notis Erasmi Pauli F. Vindingii*. Hafniae (= Copenhagen) 1662.
- von Bredow 1999 I. von Bredow, “Maroneia”. *DNP* VII (1999) 943-944.
- von Bredow 2000 I. von Bredow, “Neapolis”. *DNP* VIII (2000) 773.
- Wagner 1998 J. Wagner, “Hekataios”. *DNP* V (1998) 264-267.
- Walbank 1999 F. W. Walbank, *The Hellenistic World*. Cambridge 1999.
- Welwei 2006 K.-W. Welwei, “Apoikia”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 05 December 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e127690
- Welwei – Ameling 2006 K.-W. Welwei – W. Ameling, “Klerouchoi”. Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 08 December 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9347_bnp_e616890
- Wentzel 1894 G. Wentzel, “Apollodorus”. *RE* I (1894) 2856-2886.
- West 2007 S. West, “Herodotus and Olbia”. Eds. D. Braund – S. D. Kryzhitskiy, *Classical Olbia and the Scythian World: From the Sixth Century BC to the Second Century AD* (2007) 79-92. Oxford.

- Whibley 1931 L. Whibley, *A Companion to Greek Studies*. Cambridge 1931.
- Wilson 2010 N. Wilson, *Encyclopedia of Ancient Greece*. New York 2010.
- Wo 2006 R. Wo, “Zaleucus”, Eds. H. Cancik – H. Schneider, *Brill’s New Pauly, Antiquity volumes* (2006). Consulted online on 11 November 2016. DOI: http://dx.doi.org/10.1163/1574-9397_bnp_e12214570
- Woodbury 1961 L. Woodbury, “Apollodorus, Xenophanes, and the Foundations of Massilia”. *Phoenix* 15/3 (1961) 134-155.
- Wright 2001 W. D. Wright, *Black History and Black Identity, A Call for a New Historiography*. London 2001.
- Yıldız 2003 N. Yıldız, *Kalıntılar ve Edebi Kaynaklar Işığında Antikçağ Kütüphaneleri*. İstanbul 2003.
- Zimmermann 2002 K. Zimmermann, “Eratosthenes’ Chlamys-Shaped world: A Misunderstood Metaphor”. Haz. D. Ogden, *The Hellenistic World. New Perspectives* (2002) 23-40. London.

Fig. 1 David Hoeschel Tarafından 1600 Yılında Yayımlanan 'Geographica' Adlı Eserin İlk Sayfası

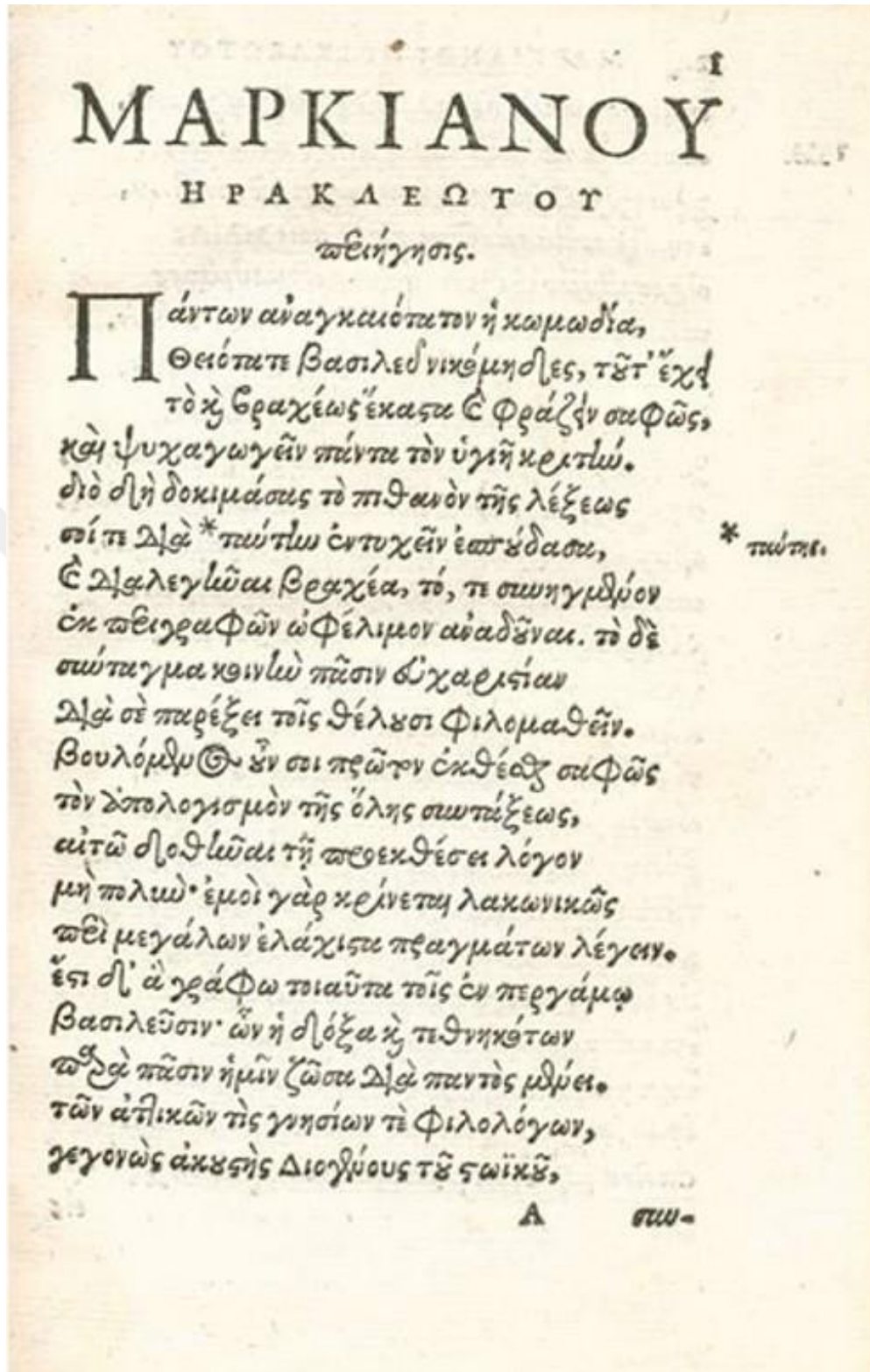
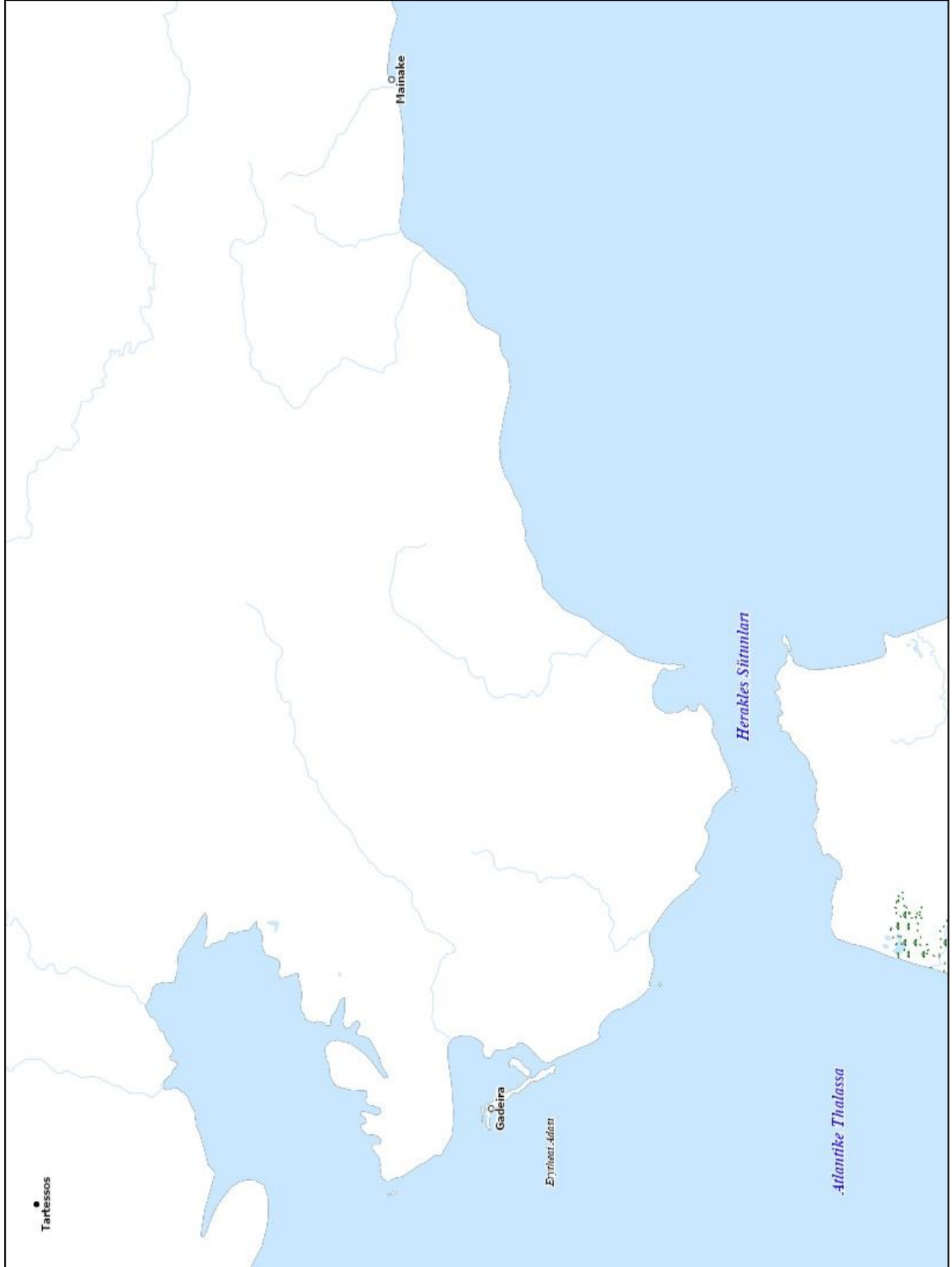
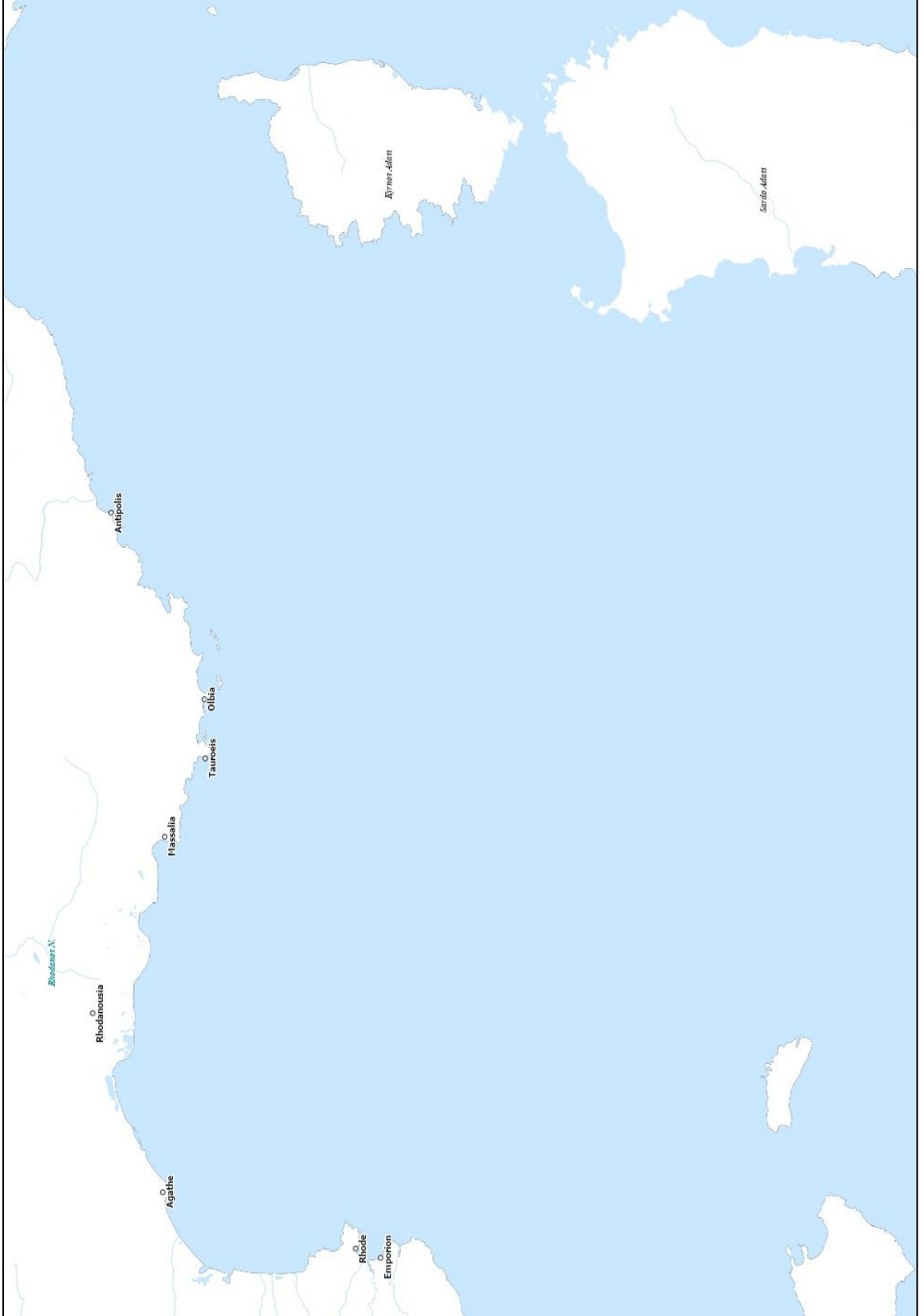

Fig. 2 David Höschel'in 'Geographica' Adlı Eserinin İçinde Bulunan ve Hatalı Olarak Herakleialı Marcianus'a Atfedilen Ps.-Skymnos'a Ait Şiirin Manuscripti

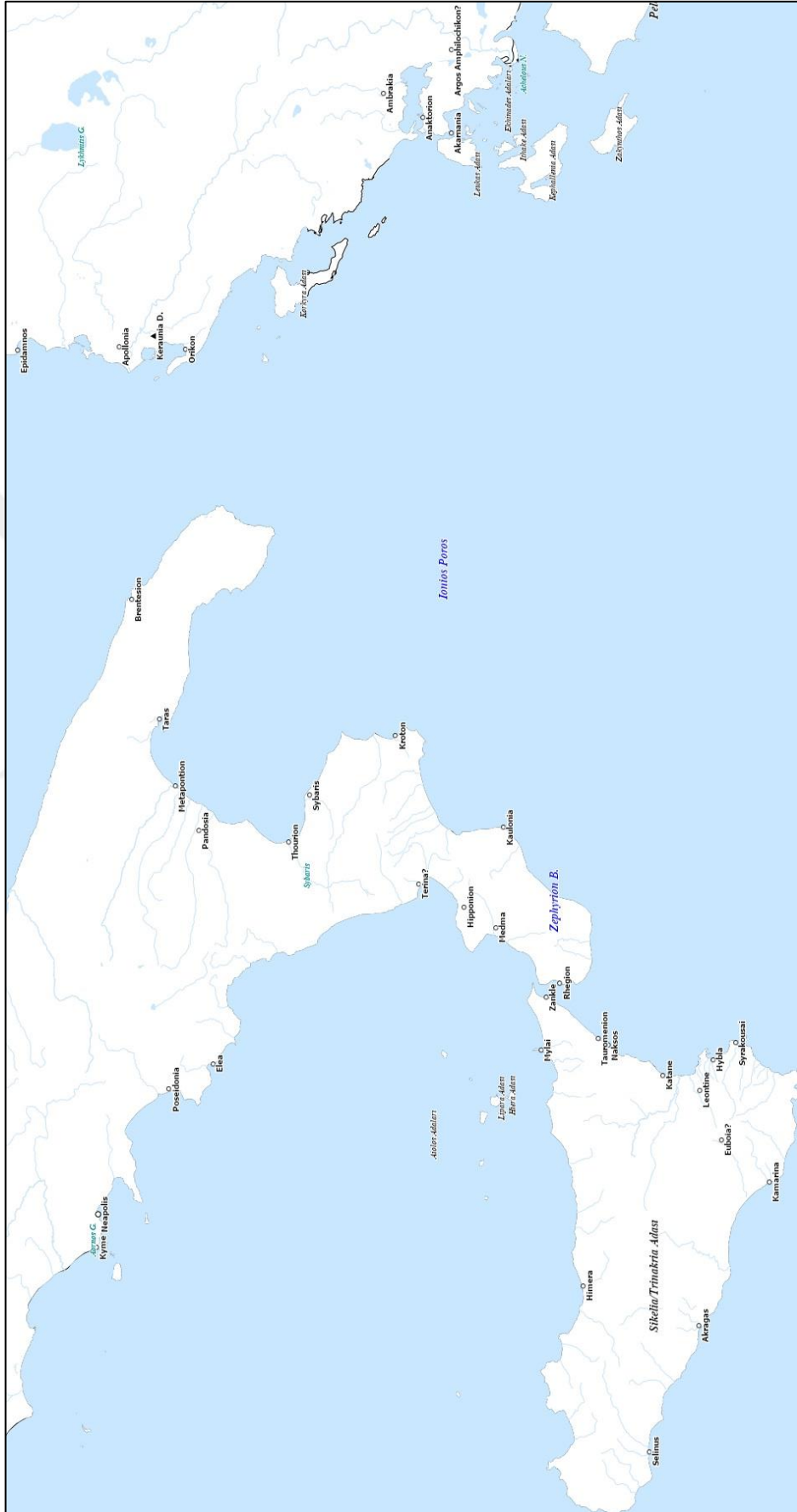
Kaynak: Bayerische Staatsbibliothek, Digitale Sammlungen:
<http://daten.digitalesammlungen.de/~db/0001/bsb00015944/images/index.html?seite=5&fp=193.174.98.30>

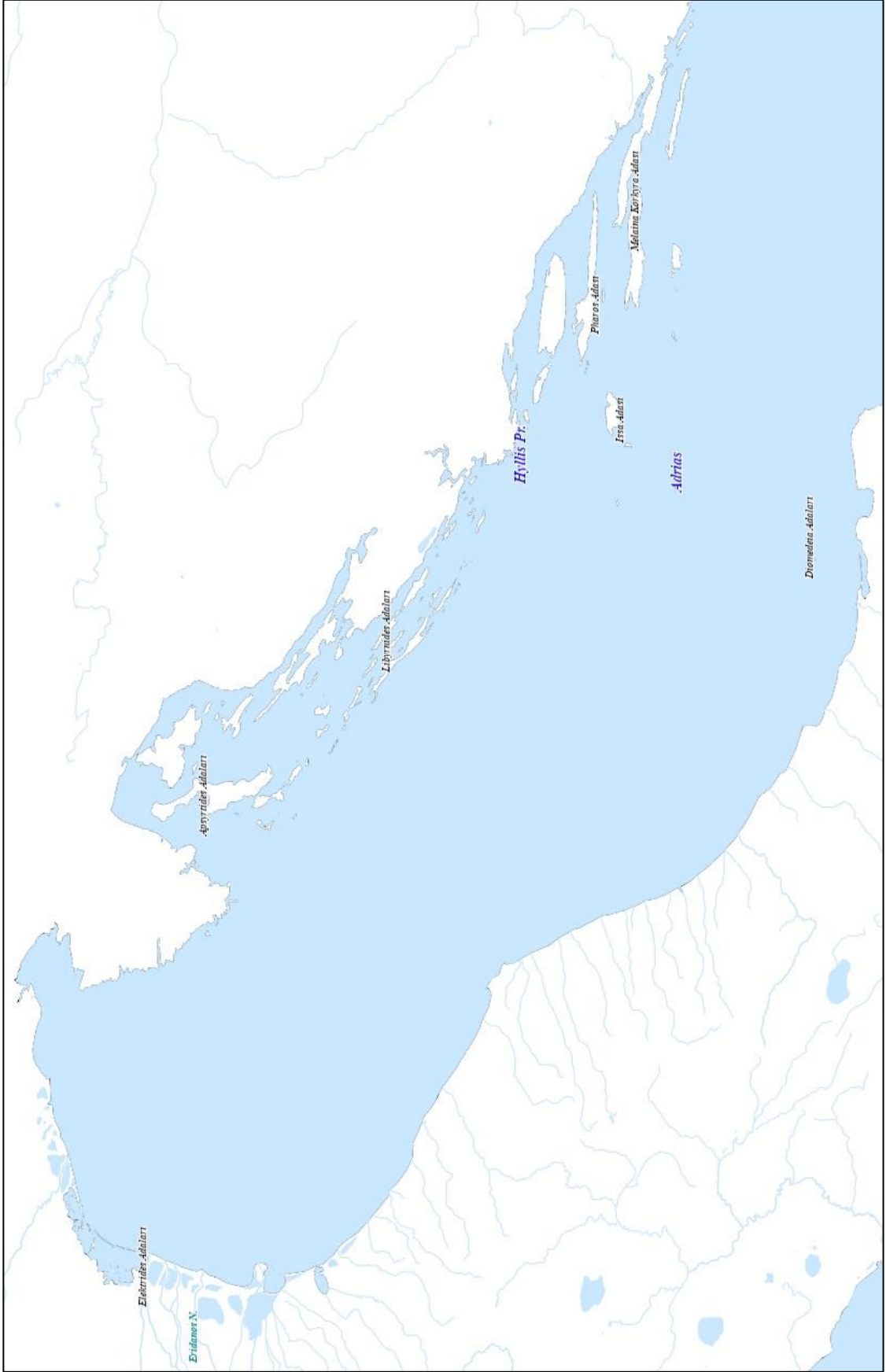
Hrt. 1 Cebelitarık Boğazı ve İber Yarımadası

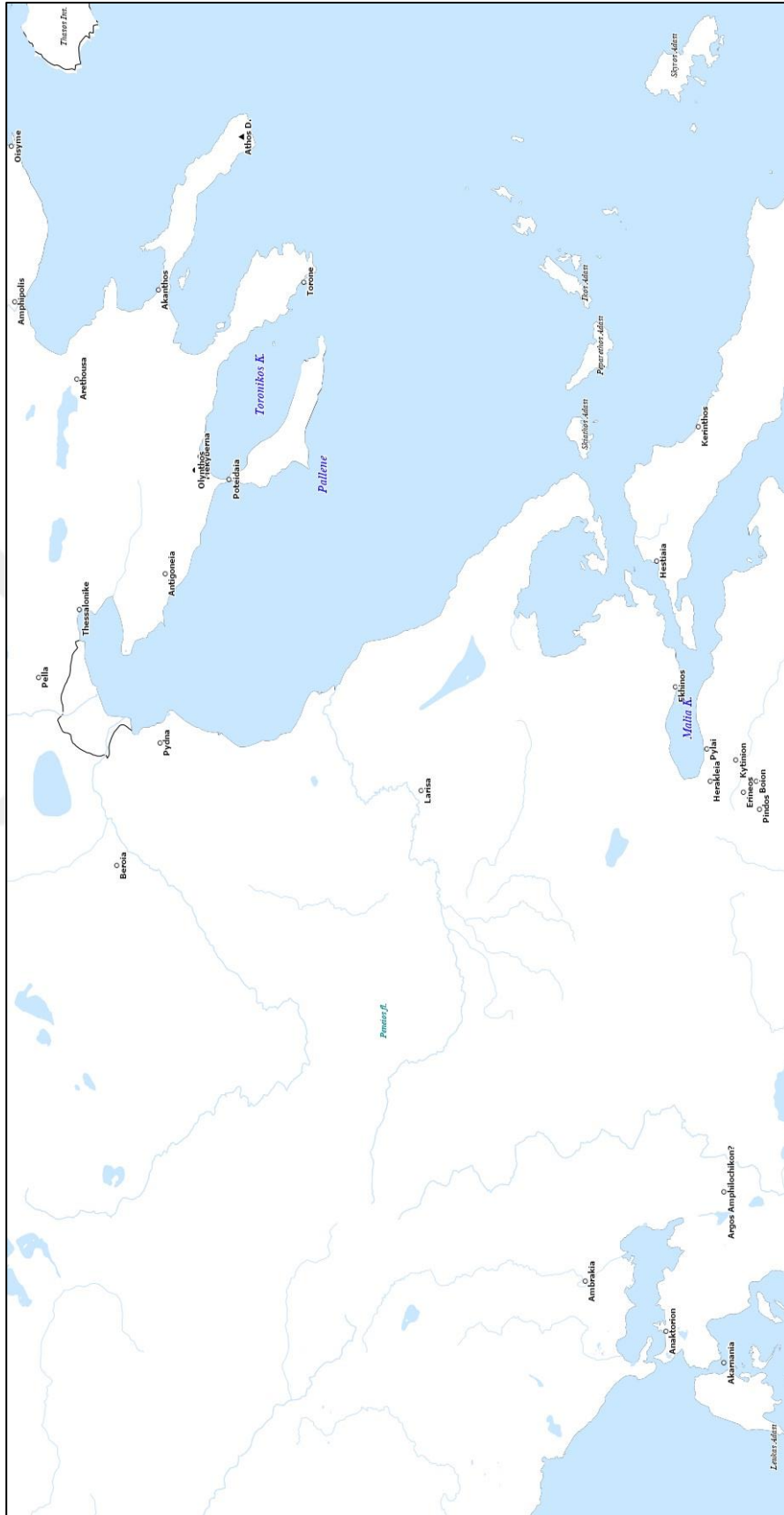
Hrt. 2 Güney Avrupa Sahili

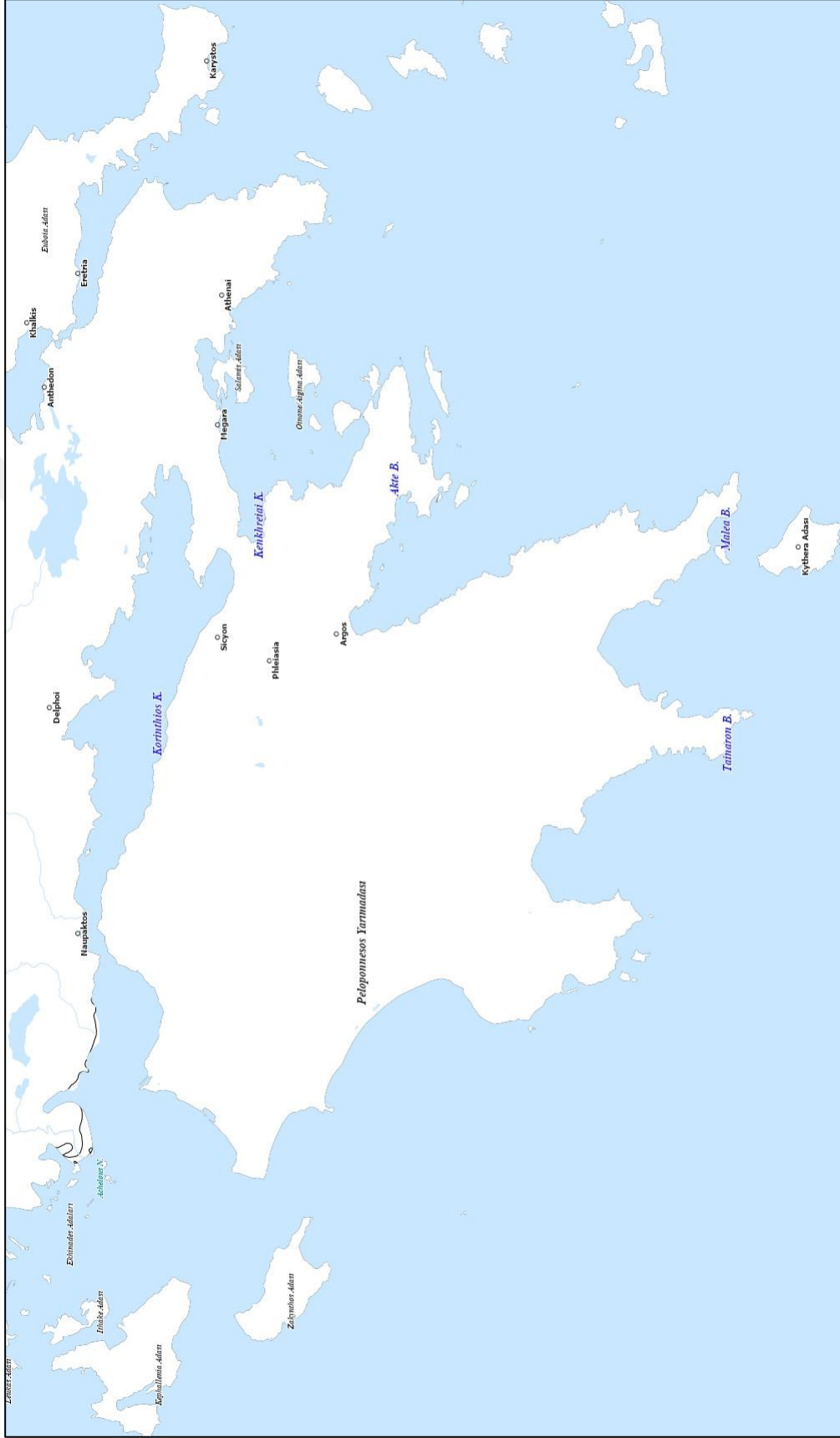
Hrt. 3 Güney İtalya ve Sicilya Adası

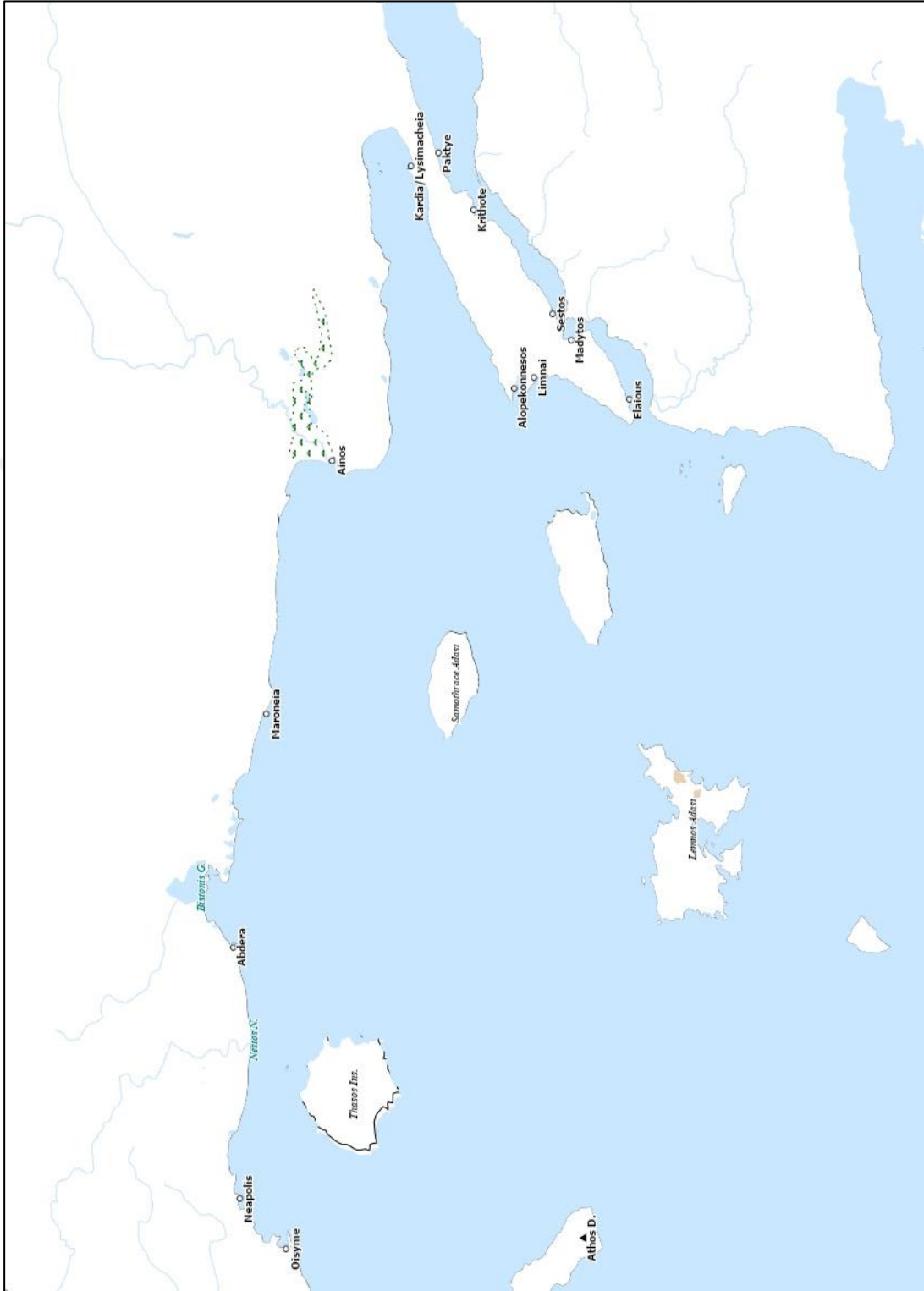
Hrt. 4 Adriyatik Denizi ve Adalar

Hrt. 5 Kuzey Hellas

Hrt. 6 Güney Hellas ve Mora Yarımadası

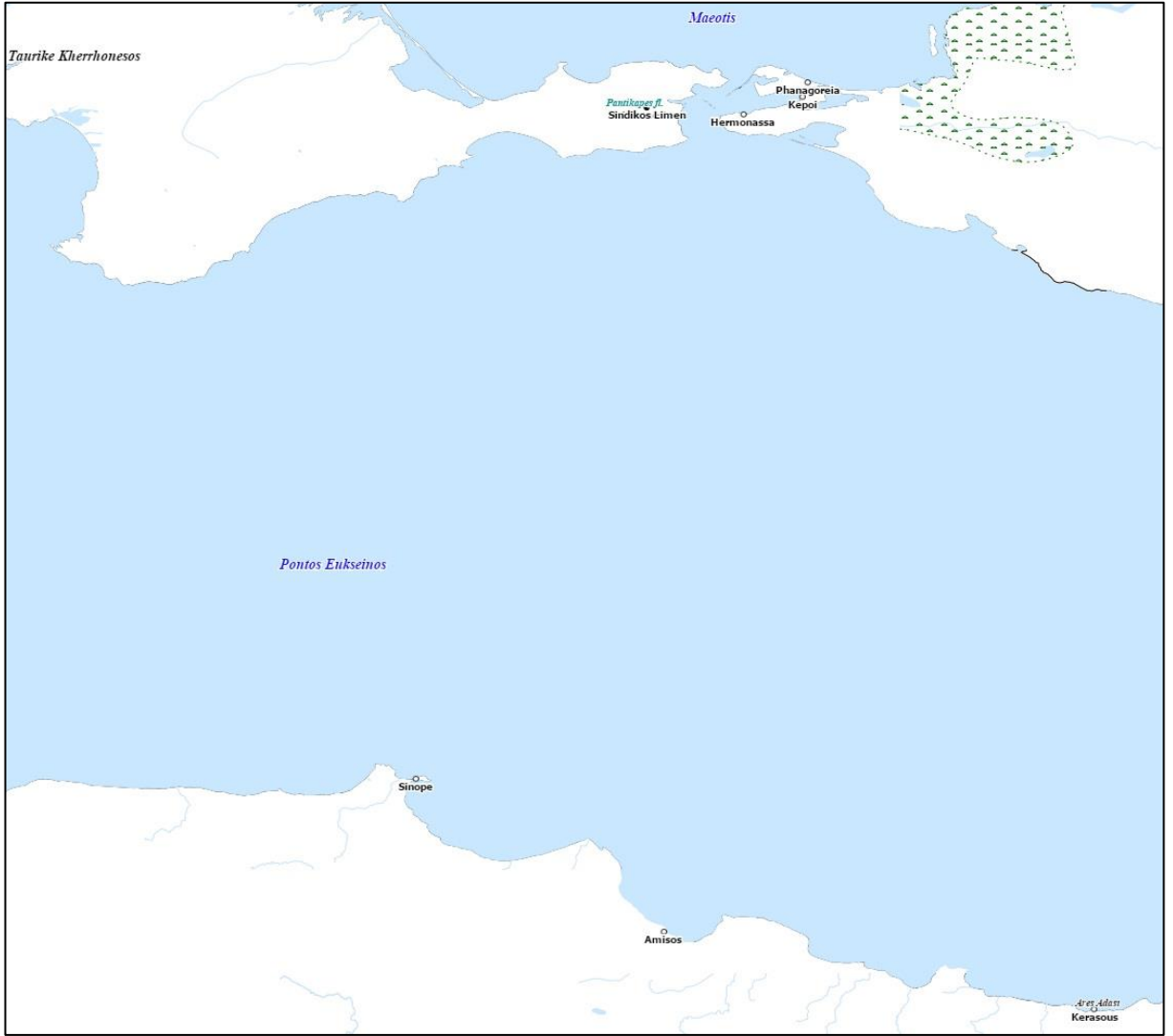
Hrt. 7 Kuzey Ege Denizi

Hrt. 8 Marmara Denizi ve İstanbul Boğazı

Hrt. 9 Bati Karadeniz

Hrt. 10 Orta Karadeniz

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Şenkal KİLECI

Doğum Tarihi: 08 Ocak 1990

Doğum Yeri: Konak

Medeni Durumu: Bekâr

Öğrenim Durumu:

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Mezun Olunan Lise	Sosyal Bilimler (Yabancı Dil Ağırlıklı)	İzmir İnönü Lisesi	2004-2008
Lisans Derecesi	Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Eski Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı	Akdeniz Üniversitesi	2009-2014

YABANCI DİL BİLGİSİ

İNGİLİZCE, İyi Derecede, YDS 2015 Sonbahar Dönemi Belgeli, 71,25 Puan.

ALMANCA, Orta Derecede, Lisans Hazırlık Dil Eğitimi, Transkript ile Belgeli.

ESKİ YUNANCA, İyi, Lisans Dil Eğitimi, Transkript ile belgeli.

LATİNCE, İyi, Lisans Dil Eğitimi, Transkript ile belgeli.

BAŞARILAR / ÖDÜLLER

Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Eski Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 2013-2014 Mezuniyet Dönemi bölüm birinciliği ve *Yüksek Onur Belgesi*.

Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi 2013-2014 Mezuniyet Dönemi fakülte üçüncülüğü ile mezuniyet.

YAYINLAR

KİTAP TANITIMLARI

Ş. Kileci, “Eski Yunan ve Roma’da Büyü ve Büyücülük. Bölüm 1: Bağlama Büyüleri-Yunan ve Roma Dünyasında Beddua Levhaları ve Voodoo Bebekleri”. Yazar: D. Ogden. Çev.: Ç. Dürüşken – E. Çolaklı. *LIBRI I* (2015) 23-25.

Ş. Kileci, “Geç Antikçağda Düş Görme, Bir Kültürün Düş Gücüne İlişkin Araştırmalar”.
Yazar: P. Cox Miller. *LIBRI I* (2015) 57-58.

SEMPOZYUM BİLDİRİSİ

“III. ESKİÇAĞ DİLLERİ VE KÜLTÜRLERİ ÖĞRENCİ SEMPOZYUMU” başlıklı ulusal sempozyum kapsamında “*Mısır, Yunan Kentlerinden Naukratis’e*” başlıklı sözlü bildiri (Türkçe olarak) sunulmuştur. Sempozyum 14-15 Mayıs 2015 tarihleri arasında, Ankara Üniversitesi Klasik Filoloji Topluluğu organizatörlüğü altında Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesi’nde gerçekleştirilmiştir.

REDAKSİYON VE EDITÖRLÜK ÇALIŞMALARI

MJH VI/1 (2015); Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, Redaktör.

LIBRI I (2015); Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi, Redaktör.

CEDRUS III (2015); Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Dergisi, Redaktör.

MJH V/1 (2015); Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, Redaktör.

MJH V/2 (2015); Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, Redaktör.

MJH IV/2 (2014); Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, Redaktör.

Neoklaudiopolis Antik Kenti, Tarihsel ve Arkeolojik Rehber. Arkeoloji ve Sanat Yayınları (2015), Redaktör.

Ancient Neoklaudiopolis, A Historical and Archaeological Guide. Arkeoloji ve Sanat yayınları (2015), Redaktör.

ARAŞTIRMA PROJELERİ & ARAŞTIRMA DENEYİMİ

Akdeniz Üniversitesi Ksanthos Kazısı 2015 kazı sezonu *Epigrafi* olarak bilimsel üyelik.

Phaselis ve Territoriumu Yüzey Araştırmaları, 2015 sezonu ekip üyesi.